

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
ทางพุทธธรรม ในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

THE COLLECTION OF KNOWLEDGE, POTENTIAL, AND DEVELOPMENT DIRECTION
OF TEMPLE FOR PROMOTING BUDDHISM-BASED TOURISM IN MUANG CHONBURI
AND SRIRACHA, CHONBURI

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์

ดร.สุรติ สุพิชญางกูร

โครงการวิจัยประเภททุนอุดหนุนการวิจัย งบประมาณเงินรายได้

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

สัญญาเลขที่ GSCR๑/๒๕๖๒

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
ทางพุทธธรรม ในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
THE COLLECTION OF KNOWLEDGE, POTENTIAL, AND DEVELOPMENT DIRECTION
OF TEMPLE FOR PROMOTING BUDDHISM-BASED TOURISM IN MUANG CHONBURI
AND SRIRACHA, CHONBURI

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์

ดร.สุรติ สุพิชญางกูร

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ประกาศคุณูปการ

รายงานวิจัยฉบับนี้งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เลขที่สัญญา GSCR๑/๒๕๖๒ ขอขอบพระคุณผู้บริหารของวิทยาลัยที่อนุมัติให้งานวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาในการได้รับทุน รวมถึงคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่อนุเคราะห์พิจารณาจริยธรรมการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชชาติ สุนทรสมัย ที่อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินงานวิจัย ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำสำหรับการปรับปรุงงานวิจัยนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบนมัสการท่านเจ้าอาวาสที่อนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก และขอขอบคุณทีมงานทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและการสำรวจพื้นที่

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแต่บุพการี และบูรพาจารย์ทุกท่านที่สร้างรากฐานองค์ความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ให้ผู้วิจัยสามารถสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์

ดร.สุรตี สุพิชญางกูร

Acknowledgement

This research project has been funded from the Research and Development Fund of Year 2019, Graduate School of Commerce, Burapha University, Contract No. GSCR1/2562. Thanks to the administrators of the Graduate School of Commerce for approving this research through consideration of receiving a scholarship. Thank you to the Ethics Committee for Human Research Burapha University, and experts in evaluating the validity of research tools.

Thanks to Associate Professor Dr. Wuttichat Sunthornsamai, as a courtesy expert in research evaluation. The researcher was advised to improve this research to be more complete.

Worship the leaders of temple who allowed the researchers to collect data. We would like to thank all the team for helping us to collect questionnaires and to survey the area.

The value and benefits of this research, the researcher would like to give gratitude to the parents and all professors who have built the foundation for knowledge for researchers allowing researchers to create useful research results.

Assistant Professor Dr.Sarunya Lertputtarak
Dr.Surat Supitchayangkool

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

ข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ และ ดร.สุรติ สุพิชญางกูร ได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัย จากวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประเภทงบประมาณเงินรายได้ จากกองทุนวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โครงการวิจัยเรื่อง การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรีและอำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี (THE COLLECTION OF KNOWLEDGE, POTENTIAL, AND DEVELOPMENT DIRECTION OF TEMPLE FOR PROMOTING BUDDHISM-BASED TOURISM IN MUANG CHONBURI AND SRIRACHA, CHONBURI). สัญญาเลขที่ GSCR๑/๒๕๖๒ ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๑๕๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) ระยะเวลาการดำเนินงาน ๑ ปี ระหว่างวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๒ ถึง วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๓

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัด ศักยภาพของวัด แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ศึกษาพฤติกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยว และจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูลโดยใช้การสำรวจ แบบสอบถาม นักท่องเที่ยว จำนวน ๓๘๕ คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารวัด ที่ผู้วิจัยนำเสนอโปรแกรมท่องเที่ยว จำนวน ๒๐ แห่ง

ผลการวิจัย พบว่า วัดในรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตรจากหาดบางแสน มีจำนวน ๔๕ วัด มีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ ความสวยงามของสถาปัตยกรรม ความสวยงามของจิตรกรรม ประวัติความเป็นมาเก่าแก่ โบราณ กิจกรรมทางประเพณีที่มีเอกลักษณ์ สิ่งที่น่าสนใจ (พระพุทธรูป/ พระเกจิ) การเปิดให้สาธารณชนเข้าไปเยี่ยมชมโบสถ์ได้ ทัศนียภาพ และความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง พบว่า มีวัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกจากผู้วิจัย จำนวน ๒๐ วัด สามารถนำมาพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรมสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑. วัดในเขต อ.เมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๓ วัด ได้แก่ วัดใหญ่อินทาราม วัดเขาบางทราย วัดช่องลม วัดเนินสุทธาวาส วัดใหม่พระยาทำ วัดเตาปูน วัดแสนสุขสิทธิวาราม วัดตาลล้อม วัดราษฎร์ศรัทธา วัดเครือวัลย์ วัดธรรมนิมิตต์ วัดเก่าโบราณ และพระธาตุเหมือง

๒. วัดในเขต อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน ๗ วัด ได้แก่ วัดบางพระวรวิหาร วัดเขาบางพระ วัดเขาไม้แดง วัดเขาพุทธโคดม วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย) วัดศรีมหาธาตุ และ วัดเกาะลอย

ผลการเก็บแบบสอบถาม นักท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙ อายุ ๒๙ - ๓๙ ปี (Gen Y) จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ สถานภาพโสด จำนวน ๒๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒ ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑ อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙ รายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙ บาท จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘ เดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน ๑๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๙ นักร้องศาสนาพุทธ จำนวน ๓๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา มากกว่า ๓ ครั้ง จำนวน ๒๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙ มาท่องเที่ยวช่วงเสาร์-อาทิตย์ จำนวน ๒๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๙ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่มาท่องเที่ยว ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาทจำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ๓-๔ คน จำนวน ๑๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ มาท่องเที่ยวกับเพื่อน จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว จำนวน ๓๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘ ค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ของบริษัทเอกชน จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ ไม่มีการพักแรม เมื่อมาท่องเที่ยว จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๐ และพักแรม จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ โดยพักแรมที่โรงแรม จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๑

การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบของการมาท่องเที่ยววัดของผู้ตอบแบบสอบถามที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เลือกแบบที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน จำนวน ๒๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ รองลงมา คือ แบบที่ ๒ การท่องเที่ยวอจาริยบูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ แบบที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ตึ่มดำ เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้องเป็นช่วงเทศกาล จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ และแบบที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐

การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบของการมาท่องเที่ยววัดของผู้ตอบแบบสอบถามที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เลือก แบบที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน

๑ วัน จำนวน ๒๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ รองลงมา คือ แบบที่ ๒ การท่องเที่ยวอาจาริยบูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัดจำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ แบบที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ตื่นเต้น เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้องเป็นช่วงเทศกาล จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ และแบบที่ ๔ การอยู่ปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ (ภาพรวม) แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยผลักดัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๙$) ด้านปัจจัยดึงดูด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$) และแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$)

ผลผลิตของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ๑. ข้อมูลเกี่ยวกับวัด ในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ที่จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พระพุทธศาสนาและการท่องเที่ยว ในการนำไปเผยแพร่ใน website ใช้เป็นข้อมูลสำหรับ ประชาสัมพันธ์วัดเพื่อการท่องเที่ยว ๒. แนวทางในการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ๓. โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ผลลัพธ์ของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การสร้างคุณค่าเพิ่มในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม ในเขตจังหวัดชลบุรี และภาคตะวันออก ที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาระเบียงเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC) โดยการส่งมอบข้อมูล หลังจบงานวิจัยให้แก่ ๑.หน่วยงานภาครัฐที่มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี ๒. Website การท่องเที่ยวของเอกชนที่สนใจนำข้อมูลเกี่ยวกับวัดในชลบุรีไปประชาสัมพันธ์ ๓. การนำเสนอข้อมูลใน Youtube และ ๔. การนำเสนอข้อมูลกับบริษัทนำเที่ยว

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ การรักษาความปลอดภัยในวัด การปรับปรุงด้านการบริการของบุคลากรที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในวัด การปรับปรุงด้านบรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด การเพิ่มการประชาสัมพันธ์ภายในวัดเกี่ยวกับวัดที่สามารถเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และพุทธธรรม และการสร้างเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการร่วมมือกันประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเชิญชวนมาท่องเที่ยววัด

บทคัดย่อ

ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ และสุรดี สุพิชญางกูร: การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรีและอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (THE COLLECTION OF KNOWLEDGE, POTENTIAL, AND TEMPLE DEVELOPMENT DIRECTION FOR PROMOTING BUDDHISM-BASED TOURISM IN MUANG DISTRICT AND SRIRACHA DISTRICT, CHONBURI). หน้า. ๒๕๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓.
คำสำคัญ: การท่องเที่ยวพุทธธรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัด ศึกษาศักยภาพของวัด แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ศึกษาพฤติกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยว และจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูลโดยใช้การสำรวจ แบบสอบถาม นักท่องเที่ยว จำนวน ๓๕๕ คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารวัด ที่ผู้วิจัยนำเสนอในโปรแกรมท่องเที่ยว จำนวน ๒๐ แห่ง

ผลการวิจัย พบว่า วัดในรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตรจากหาดบางแสน มีจำนวน ๔๕ วัด มีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ ความสวยงามของสถาปัตยกรรม ความสวยงามของจิตรกรรม ประวัติความเป็นมาเก่าแก่ โบราณ กิจกรรมทางประเพณีที่มีเอกลักษณ์ สิ่งดึงดูดใจ (พระพุทธรูป/ พระเกจิ) การเปิดให้สาธารณชนเข้าไปเยี่ยมชมโบสถ์ได้ ทัศนียภาพ และความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง พบว่า มีวัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกจากผู้วิจัย โดยจำนวน ๒๐ วัด สามารถนำมาพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเยี่ยมชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน และการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสนใจกิจกรรมไหว้พระมากที่สุด รองลงมาการเยี่ยมชมสถานที่สำคัญในวัด มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพุทธธรรมและแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ การรักษาความปลอดภัยในวัด การปรับปรุงด้านการบริการของบุคลากรที่ การปรับปรุงด้านบรรยากาศ การเพิ่มการประชาสัมพันธ์ภายในวัดเกี่ยวกับวัดที่สามารถเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และพุทธธรรม และการสร้างเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

Abstract

Sarunya Lertputtarak and Surat Supitchayangkool: The Collection of Knowledge, Potential, and Temple Development Direction for Promoting Buddhism-based Tourism in Muang Chonburi District and Sriracha District, Chonburi. Page 252 Year 2020.

Keywords: Buddhism-based tourism

The objective of this research were to gather information about temples, study the potential of the temple, and develop guidelines for promoting tourism in Buddhism, to study the behavior and desired Buddhist tourism activities of tourists who come to visit Chonburi and Sriracha, and organize Buddhist Dhamma tourism programs in Mueang Chonburi District and Srichara District, Chonburi Province. Data were collected by using 385 surveys of Thai tourists and in-depth interviews of 20 leaders of temples or temple administrators.

The temples in Muang Chonburi Districts and Sriracha District which were selected at first stage must be located no further than 20 kilometers from Bangsaen beach. Researchers found that there were 45 temples matching this criterion. The criteria for selection were the beauty of architecture, the beauty and meaning of painting, ancient history, unique cultural activities, attraction (Buddha image or famous monk), permission for public access to churches, scenery/ environment, and ease of access which can attract tourists to visit the temple. From 45 temples, there were 20 temples with potential to be tourist destinations. The form of tourism which tourists were interested in were “Tracing Buddhist tourism” by being Buddhists or visitors who just want to visit the site to have fun and get knowledge about history, art and culture by travelling on a 1 day program. Tourists were interested in paying respect to image of buddha, followed by the observing of important things in

temples. Tourists had a high level of motivation and demand to travel Chonburi Province for visiting temples. The development guidelines for tourism promotion were to improve security, the service of personnel, atmosphere, and to increase public relations by using media that do not require a large budget as well as to develop a Buddhist tourism network together with government agencies, private sector, and communities.

คำย่อที่ใช้ในงานวิจัย

สัญลักษณ์/ตัวย่อทางสถิติ	คำจำกัดความ
n	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
t	สถิติทดสอบ t (Independent sample t-test)
F	สถิติทดสอบ F (ANOVA F-test)
\bar{X}	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
SD	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
df	Degree of freedom หรือชั้นของความเป็นอิสระ
H1	สมมติฐานที่ ๑ ของการวิจัย
H2	สมมติฐานที่ ๒ ของการวิจัย
R	Multiple correlation
R ²	Multiple correlation squared
VIF	The variance inflation factor
LSD	Fisher's least significant difference
p-value	Probability value

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการภาษาไทย.....	ข
ประกาศคุณูปการภาษาอังกฤษ.....	ค
บทสรุปผู้บริหาร.....	ง
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ซ
คำย่อและสัญลักษณ์.....	ญ
สารบัญ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฑ
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๗
คำถามของการวิจัย.....	๗
กรอบขั้นตอนการวิจัย.....	๘
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๙
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	๑๐
ขอบเขตของการวิจัย.....	๑๐
นิยามศัพท์.....	๑๑
๒ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๓
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	๑๓
แนวคิดการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม.....	๑๕
แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	๒๔
พฤติกรรม แรงจูงใจ และกระบวนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว.....	๓๔
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๕
๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕๒
ส่วนที่ ๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	๕๓
ส่วนที่ ๒ การวิจัยเชิงปริมาณ.....	๕๙

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
๔ ผลการวิจัย.....	๖๖
ส่วนที่ ๑ การสำรวจวัดในพื้นที่เขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี..	๖๖
ส่วนที่ ๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	๘๓
ส่วนที่ ๓ การวิจัยเชิงปริมาณ.....	๑๔๘
ส่วนที่ ๔ โปรแกรมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	๑๖๙
ส่วนที่ ๕ แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	๑๗๙
๕ สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ.....	๑๘๗
สรุปผลการวิจัย.....	๑๘๗
อภิปรายผลการวิจัย.....	๒๐๖
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	๒๑๐
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	๒๑๒
บรรณานุกรม.....	๒๑๓
ภาคผนวก.....	๒๒๕
ภาคผนวก ก คำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม	
ภาคผนวก ข ผลการตรวจความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย	
ภาคผนวก ค ผลการตรวจการคัดลอกวรรณกรรม	
ภาคผนวก ง ผลการประเมินจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	
ภาคผนวก จ มาตรฐานสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	๒๘๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
๑-๑	สถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย.....	๑
๑-๒	สถิติการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒ ของ นักท่องเที่ยวชาวไทย.....	๒
๒-๑	นักวิจัยที่ได้ประยุกต์ทฤษฎีปัจจัยผลักดันและปัจจัยจูงใจไปใช้ในการวิจัย.....	๔๐
๒-๒	การประยุกต์ทฤษฎีปัจจัยผลักดันและปัจจัยจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม.....	๔๙
๓-๑	ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	๖๔
๔-๑	เกณฑ์การคัดเลือกวัดที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม.....	๖๙
๔-๒	วัดที่คัดเลือกที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม.....	๗๓
๔-๓	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	๑๔๘
๔-๔	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	๑๔๘
๔-๕	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	๑๔๙
๔-๖	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	๑๔๙
๔-๗	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....	๑๕๐
๔-๘	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	๑๕๐
๔-๙	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจังหวัดต้นทาง.....	๑๕๑
๔-๑๐	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศาสนา.....	๑๕๒
๔-๑๑	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว.....	๑๕๒
๔-๑๒	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวันที่มาท่องเที่ยว.....	๑๕๓
๔-๑๓	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่ เดินทางมาท่องเที่ยว.....	๑๕๓
๔-๑๔	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนผู้ร่วมเดินทางมา ท่องเที่ยว.....	๑๕๔
๔-๑๕	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว.....	๑๕๕
๔-๑๖	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวิธีเดินทางมาท่องเที่ยว.....	๑๕๕
๔-๑๗	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ สถานที่ท่องเที่ยว.....	๑๕๖
๔-๑๘	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการพักผ่อน.....	๑๕๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔-๑๙ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรูปแบบกิจกรรม.....	๑๕๗
๔-๒๐ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกิจกรรมที่สนใจในการ ท่องเที่ยว.....	๑๕๘
๔-๒๑ ค่าเฉลี่ยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชาจังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยผลักดัน.....	๑๖๐
๔-๒๒ ค่าเฉลี่ยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยดึงดูด.....	๑๖๑
๔-๒๓ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	๑๖๔
๔-๒๔ การเปรียบเทียบรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดต่อแนวโน้มความต้องการ ในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	๑๖๕
๔-๒๕ การเปรียบเทียบเชิงซ้อนวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดกับ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรีและ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	๑๖๖
๔-๒๖ ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา กับตัวแปรตามแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอ เมืองชลบุรีและอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	๑๖๗
๔-๒๗ ผลการวิเคราะห์ Enter multiple linear regression analysis ทดสอบอิทธิพล ของตัวแปรอิสระแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนากับตัวแปรตามแนวโน้ม ความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	๑๖๘
๕-๑ จุดเด่นของวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม.....	๑๙๗

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑-๑ กรอบขั้นตอนการวิจัย.....	๘
๑-๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๙
๒-๑ การแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวยุคใหม่.....	๑๗
๒-๒ ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	๑๘
๒-๓ การรับรู้ถึงการบริการที่ได้รับแล้วแปรเปลี่ยนเป็นประสบการณ์.....	๒๐
๒-๔ การจัดการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว.....	๒๕
๒-๕ ประโยชน์ ๖ ด้านของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	๒๘
๒-๖ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่.....	๒๙
๒-๗ การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	๓๐
๒-๘ กรอบแนวคิดประเด็นการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม.....	๓๓
๒-๙ กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค.....	๓๕
๒-๑๐ กระบวนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว.....	๓๗
๒-๑๑ องค์ประกอบในการศึกษากระบวนการตัดสินใจในขั้นตอนก่อนการเดินทาง.....	๓๘
๓-๑ ประเด็นการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม.....	๕๔
๔-๑ วัดต้นสน.....	๗๔
๔-๒ วัดนอก.....	๗๔
๔-๓ วัดแจ้งเจริญดอน.....	๗๕
๔-๔ วัดไทรมุขยาราม.....	๗๕
๔-๕ วัดบางเป้ง.....	๗๕
๔-๖ วัดเขาดิน.....	๗๖
๔-๗ วัดจตุรราชบุรี.....	๗๖
๔-๘ วัดสันติภักดิ์.....	๗๖
๔-๙ วัดหน้าเขาบ่อยาง.....	๗๗
๔-๑๐ วัดโกมุทรัตนาราม.....	๗๗
๔-๑๑ วัดอ่างศิลา.....	๗๘
๔-๑๒ วัดเขาเชิงเทียนเทพาราม.....	๗๘
๔-๑๓ วัดตโปทาราม.....	๗๘

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
๔-๑๔	๗๙
๔-๑๕	๗๙
๔-๑๖	๗๙
๔-๑๗	๘๐
๔-๑๘	๘๐
๔-๑๙	๘๐
๔-๒๐	๘๑
๔-๒๑	๘๑
๔-๒๒	๘๑
๔-๒๓	๘๒
๔-๒๔	๘๒
๔-๒๕	๘๒
๔-๒๖	๘๕
๔-๒๗	๘๗
๔-๒๘	๘๗
๔-๒๙	๙๐
๔-๓๐	๙๔
๔-๓๑	๙๙
๔-๓๒	๑๐๑
๔-๓๓	๑๐๔
๔-๓๔	๑๐๗
๔-๓๕	๑๐๙
๔-๓๖	๑๑๒
๔-๓๗	๑๑๓
๔-๓๘	๑๑๗
๔-๓๙	๑๒๐
๔-๔๐	๑๒๓

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
๔-๔๑ วัดบางพระวรวิหาร.....	๑๒๗
๔-๔๒ วัดเขาบางพระ.....	๑๓๐
๔-๔๓ วัดเขาไม้แดง	๑๓๒
๔-๔๔ วัดเขาพระพุทธโคดม.....	๑๓๕
๔-๔๕ วัดรังษีสุทธาวาส	๑๓๙
๔-๔๖ วัดศรีมหาธาตอ.....	๑๔๔
๔-๔๗ วัดเกาะลอย.....	๑๕๗
๔-๔๘ แผนที่แสดงวัดที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม เขต อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี.....	๑๗๐
๔-๔๙ แผนที่แสดงวัดที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม เขต อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี	๑๗๖
๔-๕๐ กรอบแนวคิดประเด็นการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม.....	๑๗๙

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างผู้ประกอบการ รายย่อย และแก้ปัญหาความยากจน อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดและเติบโตเร็วที่สุด (Cooper & Hall, ๒๐๐๘) ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูงมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก น้ำพุร้อน ทะเล หมู่เกาะต่าง ๆ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนสถาน อันแสดงถึงควมมีอารยธรรม นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันออกไปในแต่ละภูมิภาค มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรม อันปัจจัยสำคัญในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจท่องเที่ยว สามารถสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการพัฒนาศูนย์ท่องเที่ยวอย่าง ต่อเนื่องเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยี่ยมเยือน

ตารางที่ ๑-๑ สถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย

เดือน	พ.ศ.๒๕๖๒	พ.ศ.๒๕๖๑	พ.ศ.๒๕๖๐	พ.ศ.๒๕๕๙
มกราคม	๓,๗๑๘,๕๐๔	๓,๕๓๑,๔๘๓	๓,๑๙๗,๐๕๓	๒,๙๙๖,๔๔๒
กุมภาพันธ์	๓,๖๐๓,๖๕๔	๓,๕๕๒,๑๑๙	๒,๙๖๖,๕๒๒	๓,๐๘๐,๕๓๕
มีนาคม	๓,๔๗๓,๐๘๘	๓,๔๙๔,๖๔๕	๓,๐๑๘,๔๑๑	๒,๙๒๗,๒๒๖
เมษายน	๓,๑๙๕,๐๐๖	๓,๐๙๖,๐๖๗	๒,๘๕๓,๒๘๘	๒,๖๒๗,๘๐๙
พฤษภาคม	๒,๗๒๖,๘๐๘	๒,๗๓๗,๘๓๔	๒,๖๐๐,๖๒๔	๒,๔๕๙,๐๙๓
มิถุนายน		๓,๐๑๓,๓๐๔	๒,๗๓๑,๐๗๒	

เดือน	พ.ศ.๒๕๖๒	พ.ศ.๒๕๖๑	พ.ศ.๒๕๖๐	พ.ศ.๒๕๕๙
	๓,๐๕๒,๒๘๗			๒,๔๒๒,๙๙๘
กรกฎาคม	๓,๓๒๗,๑๙๘	๓,๑๗๗,๐๘๘	๓,๐๙๙,๔๐๙	๒,๙๔๙,๑๐๒
สิงหาคม	๓,๔๖๖,๔๕๖	๓,๒๒๙,๐๓๑	๓,๑๘๘,๑๔๘	๒,๘๘๓,๕๙๔
กันยายน	๒,๙๐๒,๗๓๑	๒,๖๓๖,๑๑๕	๒,๖๐๐,๒๗๙	๒,๔๑๖,๘๒๑
ตุลาคม	๓,๐๔๒,๒๘๒	๒,๗๐๔,๐๐๒	๒,๗๒๕,๙๔๓	๒,๒๕๒,๗๗๕
พฤศจิกายน	๓,๓๕๘,๕๙๒	๓,๑๗๐,๙๙๖	๓,๐๓๙,๕๖๗	๒,๔๕๒,๔๕๗
ธันวาคม	๓,๙๓๐,๘๐๐	๓,๘๓๕,๕๑๐	๓,๕๗๑,๖๖๒	๓,๐๖๐,๗๓๖
รวม	๓๙,๗๙๗,๔๐๖	๓๘,๑๗๘,๑๙๔	๓๕,๕๙๑,๙๗๘	๓๒,๕๒๙,๕๘๘

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๖๒)

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยนั้น สถิติการเดินทางเปรียบเทียบกับในปี ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒ พบว่า มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากตัวเลขสถิติเปรียบเทียบรายเดือน ดังแสดงในตารางที่ ๑-๒

ตารางที่ ๑-๒ สถิติการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเปรียบเทียบกับในปี ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

เดือน	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๑
มกราคม	๒๐,๗๙๒,๒๘๘	๑๙,๙๐๘,๖๒๓
กุมภาพันธ์	๑๘,๕๑๑,๑๙๘	๑๗,๙๐๓,๖๑๑
มีนาคม	๑๘,๕๕๓,๐๕๕	๑๘,๒๖๔,๗๓๙
เมษายน	๑๙,๒๔๒,๒๘๖	๑๙,๑๘๔,๕๓๕
พฤษภาคม	๑๘,๙๔๒,๓๑๔	๑๘,๒๘๓,๘๐๖

เดือน	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๑
มิถุนายน	๑๗,๒๕๔,๗๕๒	๑๖,๙๑๗,๓๒๓
กรกฎาคม	๑๗,๕๙๙,๙๓๒	๑๗,๗๓๑,๔๘๑
สิงหาคม	๑๖,๕๐๓,๗๐๖	๑๗,๕๑๐,๒๓๙
กันยายน	๑๗,๑๓๘,๔๒๑	๑๗,๘๐๐,๒๗๐
ตุลาคม	๒๐,๖๘๐,๒๘๘	๒๐,๔๒๙,๐๕๙
พฤศจิกายน	๒๐,๕๔๑,๑๕๘	๒๑,๒๓๒,๐๙๓
ธันวาคม	๒๒,๐๔๘,๘๕๙	๒๒,๔๗๔,๓๔๕
รวม	๒๒๗,๘๐๘,๒๕๗	๒๒๗,๖๔๐,๑๒๔

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๖๒)

จากตารางที่ ๑-๑ และ ตารางที่ ๑-๒ จะเห็นได้ว่าแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยและนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ดี ในปี ๒๕๖๓ นี้ทั่วโลกประสบกับวิกฤติไวรัสโคโรนาคราะห์ระบาดตั้งแต่ปลายปี ๒๕๖๒ ทำให้นักท่องเที่ยวลดการเดินทางลง หลังจากนั้นในช่วงปลายเดือนมีนาคม ปี ๒๕๖๓ หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยต้องปิดประเทศ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยหยุดชะงัก จากสถิตินักท่องเที่ยวระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม ปี ๒๕๖๓ พบว่า มีจำนวนลดลง -๓๘.๐๑% เมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวในปี ๒๕๖๒ ในช่วงเวลาเดียวกัน คือ ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางในประเทศไทยจำนวน ๑๐,๗๙๕,๒๔๖ คน ในขณะที่ ปี ๒๕๖๓ มีจำนวน ๖,๖๙๑,๕๗๔ คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๖๓)

คาดการณ์ว่าเมื่อวิกฤติไวรัสโคโรนาคลี่คลายลง รัฐบาลจะเร่งดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับความสำคัญในระดับต้น ดังที่กรอบนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๖๓) ได้เน้นการฟื้นฟูและสร้างเศรษฐกิจโดยให้ความสำคัญต่อสาขาเศรษฐกิจของประเทศที่ยังคงมีความได้เปรียบและต่างประเทศยังมีความต้องการ คือ บริการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและยั่งยืนรวมทั้งให้ความสำคัญต่อกิจกรรมและธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพและโอกาส

การแข่งขันของธุรกิจท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศไทยและระหว่างประเทศได้ให้ความสำคัญในการนำวัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการให้เกิดความแตกต่างจากคู่

แข่งขัน สอดคล้องกับกับกระแสเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) หรือ การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ หรือ การท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) ที่มีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป โดยพิจารณาจากแรงจูงใจ แรงผลักดัน และจุดมุ่งหมายในการเดินทางเป็นสำคัญ การท่องเที่ยวประเภทนี้ จะจำกัดเฉพาะจุดมุ่งหมายหรือความสนใจพิเศษนั้น ๆ ของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักในการพิจารณาเดินทางท่องเที่ยว ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางต้องได้รับการพัฒนาเพื่อสร้างความโดดเด่น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การเดินทางท่องเที่ยวยังเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่นักท่องเที่ยว ให้นำความรู้และประสบการณ์จากการเดินทางมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเป็นการท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษรูปแบบหนึ่ง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะช่วยเผยแพร่เอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยเน้นการเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวตามโบราณสถาน แหล่งอารยธรรมท้องถิ่น การไปท่องเที่ยววัด ปราสาท พระบรมมหาราชวัง โดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ คือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religion Tourism) ที่เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มของผู้ที่เดินทางไปแสวงบุญยังดินแดนต่าง ๆ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดจากความศรัทธาต่อศาสนา เป็นการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสุขทั้งทางกายและทางจิตใจ เป็นกิจกรรมทางการเรียนรู้ การปฏิบัติธรรม และการเยี่ยมชมธรรมชาติภายในวัด และการบริจาคทรัพย์เพื่อทำบุญ ถึงแม้ว่าจะไม่มีสถิติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่นิยมการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมอย่างชัดเจน แต่จากผลการสำรวจของ Economic Intelligence Center ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (๒๕๖๒) พบว่า คนไทยมีมูลค่าของรายจ่ายเพื่อการทำบุญทำกุศลถวายพระ ทำนุบำรุงศาสนา รวมทั้งประเทศในปี ๒๕๖๐ อยู่ที่ประมาณ ๑.๓ แสนล้านบาท หรือ ๖.๒ พันบาทต่อครัวเรือนต่อปี เพิ่มขึ้นจากประมาณ ๙.๔ หมื่นล้านบาทในปี ๒๕๕๒ คิดเป็นการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๓.๘ ต่อปี

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำประเทศไทยที่สะท้อนถึงความมีอัตลักษณ์ของประเทศ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓) จากการสำรวจสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ระบุใน website ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๖๓) พบว่า มีประชาชนไทยนับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๙๔ ประเทศไทยมีพระภิกษุ ๒๙๘,๕๘๐ รูปและสามเณร ๕๙,๕๘๗ รูป (ข่าวสด, ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒) และรายงานของกองพุทธศาสนา สำนักงานศาสนสมบัติ (๒๕๖๒) ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนวัดทั้งสิ้น ๔๑,๓๑๐ วัด ประกอบด้วย วัดราษฎร์

คือ วัดที่ราษฎรทั้งหลายสร้างขึ้นตามศรัทธา (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), ๒๕๖๓) จำนวน ๔๑,๐๓๐ วัดและพระอารามหลวง ๓๑๐ วัด โดยในจำนวนนี้ มีวัดที่ได้รับการพระราชทานวิสุงคามสีมา จำนวน ๒๔,๖๕๘ วัด วัดที่ไม่ได้รับการพระราชทานวิสุงคามสีมา จำนวน ๑๖,๖๘๒ วัด การได้รับการพระราชทานวิสุงคามสีมา คือ เขตที่พระราชทานแก่สงฆ์เพื่อใช้เป็นที่สร้างพระอุโบสถ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔) การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาวิธีดำเนินการตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ซึ่งกำหนดไว้ว่า “วัดที่สมควรได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ต้องปรากฏว่าได้สร้างขึ้นหรือได้ปฏิสังขรณ์เป็นหลักฐานถาวรและมีพระภิกษุอยู่ประจำไม่น้อยกว่าห้ารูปติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ระยะเวลาห้าปี มิให้ใช้บังคับแก่วัดที่ได้สร้างอุโบสถเสร็จเรียบร้อยแล้ว” วัดที่ได้รับวิสุงคามสีมาสามารถประกอบ สังฆกรรมได้ เช่น การบรรพชาอุปสมบท เพราะมีฐานะเป็นนิติบุคคลอย่างสมบูรณ์ (สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๖๓, หน้า ๑)

จากการที่ประชาชนคนไทยได้มีส่วนร่วมในการสร้างและบูรณะวัดวาอารามจากตั้งแต่ยุคโบราณจวบจนปัจจุบัน ตลอดจนการมีพระภิกษุที่ได้รับความศรัทธา เลื่อมใสในคำสอนแนวพุทธธรรมจากพุทธศาสนิกชน ได้ส่งผลให้คนไทยนิยมการไปวัดเพื่อประกอบกิจกรรมทางศาสนา ในปัจจุบันเดินทางท่องเที่ยวไปยังจุดหมายปลายทางในจังหวัดต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ไปตามสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แต่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religious tourism) และการท่องเที่ยวแสวงบุญ (Pilgrimage tourism) ที่จัดอยู่ในประเภทการท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (ธนกฤต สังข์เฉย, ๒๕๕๐) นักท่องเที่ยวจะมีความตั้งใจเพียงไปเยี่ยมชมสถานที่ หรือไปเพื่อปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเพื่อให้เกิดความดีมีค่า ได้แก่ การนมัสการพระพุทธรูป พระสงฆ์ หรือเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้าง ตึ่มค่าความเป็นธรรมชาติ หรือการแสวงบุญปฏิบัติธรรม โดย World Tourism Organization (UNWTO) วิเคราะห์ว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและจิตใจ มีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในดานปริมาณในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศไทยที่เป็นดินแดนแห่งพุทธศาสนา กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมนั้น จะเป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อความสบายใจ เช่น การทัวร์ไหว้พระ ๙ วัด เดินทางแสวงบุญกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เที่ยวตามประเพณีต่าง ๆ และการเดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อยกระดับจิตใจ เช่น การเดินทางที่มีการศึกษาข้อมูลมีการเรียนรู้ พัฒนา ปฏิบัติฝึกฝนสมาธิให้เกิดปัญญา (สำนักงานปลัดกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๕๙)

อย่างไรก็ดี การเดินทางท่องเที่ยวแสวงบุญของนักท่องเที่ยว นั้น ส่วนใหญ่นิยมไปวัดที่มีชื่อเสียงหรือวัดที่มีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง ทำให้ยังมีวัดอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับการเยี่ยมชมจากนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากที่นักท่องเที่ยวไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลของวัดเหล่านั้นว่ามีความเป็นมาและสิ่งที่น่าสนใจอะไรภายในวัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญ

ของการรวบรวมสิ่งที่น่าสนใจเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางมาเยี่ยมเยือนหรือพำนักเพื่อปฏิบัติธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ขอบเขตการศึกษา คือ อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เนื่องจากจังหวัดชลบุรีอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครเพียง ๘๐ กิโลเมตรใช้เวลาในการเดินทางประมาณ ๑ ชั่วโมง ถึง ๑.๓๐ ชั่วโมง นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ หรือจากจังหวัดใกล้เคียงสามารถเดินทางมาเที่ยวชม สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเดินทางกลับได้ภายในวันเดียวกัน หรือจะพำนักที่จังหวัดชลบุรี ก็สามารถทำได้เพราะมีโรงแรมที่พักหลากหลายรูปแบบให้บริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จังหวัดชลบุรียังได้รับการส่งเสริมให้เป็นจังหวัดเพื่อการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก [สกพอ.], ๒๕๖๓)

จังหวัดชลบุรีเป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก ได้แก่ เมืองพัทยา อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจะนิยมไปเที่ยวเพียงสถานที่บางแห่ง เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาตินิยมไปเที่ยวพัทยา หรือนักท่องเที่ยวชาวไทยในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์จะมาท่องเที่ยวกันที่ชายหาดบางแสน การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในบางพื้นที่ไม่สามารถก่อให้เกิดรายได้กระจายทั่วจังหวัด ทั้ง ๆ ที่จังหวัดชลบุรียังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกหลากหลาย โดยเฉพาะสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เช่น วัดเนินสุทธาวาส และวัดเขาบางทราย ที่สร้างมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา หรือวัดที่มีเกจิอาจารย์ที่มาชื่อเสียงเมื่อครั้งอดีต เช่น พระปิตตาของหลวงพ่อแก้ว หรือวัดที่มีชื่อเสียงในการเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม เช่น วัดเขาพระพุทธโคดม หรือวัดที่มีวิวทิวทัศน์สวยงาม เช่น วัดเกาะลอย เป็นต้น

จากรายงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (๒๕๖๓) พบว่าจังหวัดชลบุรีมีวัดทั้งสิ้น จำนวน ๔๐๐ วัด ประกอบด้วย วัดราษฎร์จำนวน ๓๙๔ วัด พระอารามหลวง จำนวน ๖ วัด พิจารณาจำนวนวัดในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า มีจำนวนวัด ๑๒๕ วัด โดยเขต อำเภอเมืองชลบุรี มีจำนวน ๕๘ วัด และ อำเภอสัตหีบ มีจำนวน ๖๗ วัด ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของนักท่องเที่ยว พบว่าเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการและเว็บไซต์ของเอกชน ยังมิได้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี อย่างครบถ้วน มีเพียงข้อมูลสถานที่ตั้งและข้อมูลเบื้องต้นพอสังเขป ซึ่งไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวในการทำความรู้จักและตัดสินใจมาเยี่ยมเยือน การขาดการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลทำให้หลายวัดในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้ง ๆ ที่มีประวัติศาสตร์ ความเป็นมา มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีโบราณสถาน ที่ควรค่าต่อการมาเยี่ยมเยือนเพื่อศึกษาหาความรู้ หรือเข้ามาสักการะเพื่อเป็นที่พึ่งทางจิตใจ

นอกจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวจะมีความสำคัญแล้ว การศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ต้องทำการศึกษา เนื่องจากการเข้าใจสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการจะสามารถพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวตามที่ George (๒๐๐๔) และ Slabbert and Merwe (๒๐๐๙) ได้ระบุว่า การศึกษาพฤติกรรม แรงจูงใจ และความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสามารถจัดกิจกรรมตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จะทำการรวบรวมข้อมูลสำคัญและศึกษาศักยภาพของวัดในอำเภอเมือง และอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวและเป็นข้อมูลสำหรับวัดในการพัฒนาศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงองค์การภาครัฐในการพัฒนาศักยภาพของวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
๒. เพื่อศึกษาศักยภาพของวัด ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม
๓. เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมของการมาเที่ยววัดที่ส่งผลต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
๔. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจในการท่องเที่ยวต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

คำถามของการวิจัย

วัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีมีวัดอะไรบ้าง และควรมีแนวทางในการพัฒนาวัด รูปแบบกิจกรรม และสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวอย่างไร

กรอบขั้นตอนการวิจัย

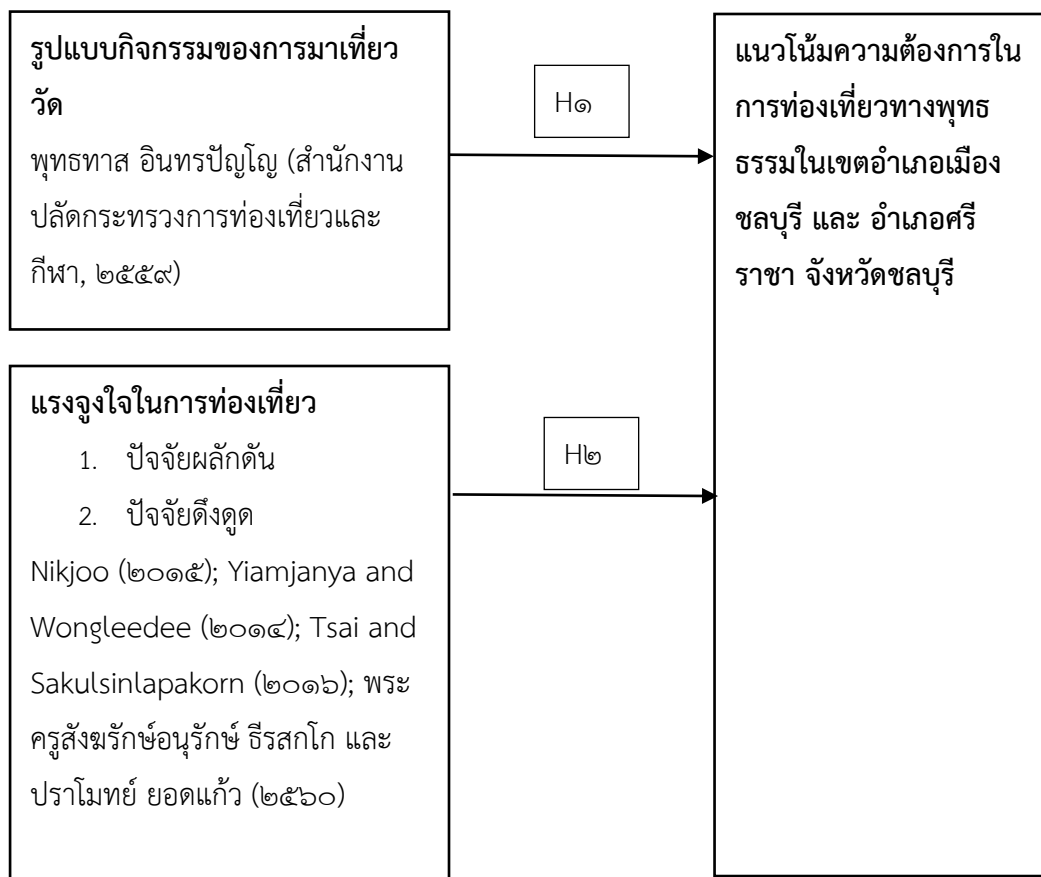

ภาพที่ ๑-๑ กรอบขั้นตอนการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ ๑-๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

H๑: นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดที่แตกต่างกันมีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

H๒: แรงจูงใจในการท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ประโยชน์เชิงนโยบาย/การบริหาร คือ การจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และข้อมูลเกี่ยวกับวัด ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่จะป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขต จ.ชลบุรี ในการนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

๒. ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคม

๒.๑ เชิงรูปธรรม คือ วัดในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่มีความเป็นมาที่น่าสนใจแต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของประชาชน จะได้รับการศึกษาศักยภาพเพื่อพัฒนาและประชาสัมพันธ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมตามโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่ในอนาคตสามารถสร้างรายได้ให้กับทางวัดและประชาชนในชุมชนในการเข้ามาประกอบอาชีพบริการนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมวัด

๒.๒ เชิงนามธรรม คือ วัดจะได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประชาชนชาวไทยสามารถมาพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาหาความรู้

๓. ประโยชน์เชิงวิชาการ คือ นักวิชาการ อาจารย์ นักวิจัย ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จะได้ผลการวิจัยไปต่อยอดพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัด ศักยภาพภูมิทัศน์และความสนใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมศักยภาพของวัดในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม และการจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) พระเถระผู้ใหญ่ของวัด ผู้บริหารวัด พระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สิ่งสำคัญภายในวัด และกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมวัด นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพของทางวัดเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

การสังเกตและการถ่ายภาพ ซึ่งเป็นการสังเกต สิ่งก่อสร้าง พระพุทธรูป กิจกรรมในวัด และ พฤติกรรมของประชาชนที่เข้ามาในบริเวณวัดทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป รวมทั้งสังเกต องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของทางวัดเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป ที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัด แรงจูงใจในการท่องเที่ยว และแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

นิยามศัพท์

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีการนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตหรือความเป็นอยู่ของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์สามารถมองเห็นได้จากพฤติกรรม ผลงานศิลปหัตถกรรมที่ชุมชนสร้างสรรค์ขึ้นมา ตลอดจนความเชื่อและความรู้ ความสามารถในการทำมาหากินหรือการประกอบอาชีพ รวมถึงการนำเสนอโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนาซึ่งเป็นที่เคารพนับถือในชุมชน

การท่องเที่ยวทางพุทธธรรม หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อนมัสการพระพุทธรูป พระสงฆ์ หรือเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้าง ปฏิบัติกิจกรรมตามความเชื่อของศาสนา ตีพิมพ์ความสงบและความร่มรื่นเป็นธรรมชาติ หรือการแสวงบุญปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนา

องค์ความรู้เกี่ยวกับวัดเพื่อการท่องเที่ยวพุทธธรรม หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับวัด ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา สิ่งปลูกสร้าง สถาปัตยกรรม ศิลปวัตถุ กิจกรรม สิ่งแวดล้อมในวัด พระสงฆ์ ที่จะสามารถนำมาเป็นสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม หมายถึง การบริหารวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง พุทธธรรม โดยคำนึงถึง ศักยภาพทางกายภาพ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ระบบสารสนเทศให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติที่รองรับ กำกับดูแล จัดการแหล่งท่องเที่ยว ความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชน

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวเชิงพุทธธรรมที่เกิดจากแรงผลักดันจากภายในจิตใจ และ แรงดึงดูดจากสถานที่ท่องเที่ยว

ปัจจัยผลักดัน หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากแรงผลักดันหรือความต้องการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมของนักท่องเที่ยว ที่ต้องการการได้ไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การได้พักผ่อนหย่อนใจซึมซับ

บรรยากาศของแหล่งธรรมะ การได้ไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา การเที่ยวชมวัด ช่วยในการพัฒนาจิตใจและปัญญา หลีกหนีความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน การได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง การได้มีช่วงเวลาที่ดีใจที่สงบผ่อนคลาย เป็นต้น

ปัจจัยดึงดูด หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากสถานที่ท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ความสวยงาม และมีเอกลักษณ์ของวัด บรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด ความปลอดภัยในการเที่ยวชมวัด ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกและความสะอาดของสถานที่

แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี แล้ว มีความต้องการที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกในอนาคต โดยการมาท่องเที่ยวครั้งต่อไป จะมีความต้องการที่จะเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้วย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
๒. แนวคิดการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม
๓. แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
๔. พฤติกรรม แรงจูงใจและกระบวนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การเดินทางท่องเที่ยวที่วนั้น สามารถจัดแบ่งวัตถุประสงค์ในการเดินทาง ออกเป็น ๓ รูปแบบ คือ ๑) การท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลิน ๒) การพักผ่อนการท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ ๓) การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (ชนกฤต สังข์เฉย, ๒๕๕๐)

ในอดีตการท่องเที่ยวไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย นักท่องเที่ยวจะจุกตัวตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงบางแห่งอย่างหนาแน่น แต่ในปัจจุบันการท่องเที่ยวมีความหลากหลายมากขึ้น และนักท่องเที่ยวมีความต้องการรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความจำเพาะเจาะจง ทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) หรือ การท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสวงหาประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านการอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณี (ชนกฤต สังข์เฉย, ๒๕๕๐) จึงเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Reisinger (๑๙๙๔) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสนใจพิเศษในการสืบค้นและแสวงหาประสบการณ์ เพื่อการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมนั้น ๆ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์และจิตใจ

Smith (๒๐๐๓) ได้ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวชมลักษณะทางกายภาพ เช่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์ และ การเที่ยวชมวิถีชีวิตชุมชน

รสิกา อังกูร (๒๕๔๙) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็น การท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความงามศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีความแตกต่างจาก ชนชาติอื่น

พะยอม ธรรมบุตร (๒๕๔๘) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทาง นักท่องเที่ยวจะ ให้ความสนใจวิถีชีวิต มรดก วัฒนธรรม ศิลปะ และกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวหรือชุมชน ท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมและศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้า หัตถกรรม พิพิธภัณฑสถานทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism) คือ การท่องเที่ยวที่ ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทาง เป็นการท่องเที่ยวที่ ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต มรดก วัฒนธรรม ศิลปะ ประวัติศาสตร์ สินค้าหัตถกรรม และได้เข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์และจิตใจ

การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการเรียนรู้ผ่านทาง การท่องเที่ยว จากการได้ใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นการแสดงหรือเป็นสร้างขึ้นมา การ สร้างสรรค์ ซึ่งความสำเร็จของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา ภาคเอกชนที่เป็นเครือข่ายที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว และชุมชน ที่ท้ายสุดแล้วชุมชนจะเป็นผู้ แสดงให้เห็นว่าสามารถอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมต่อไปได้ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, ๒๕๕๖)

ชนัญ วงษ์วิภาค (๒๕๕๕) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

๑. ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยการสร้างรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามา เที่ยวประเทศไทยนำเงินตราเข้าประเทศ รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ชาวบ้านในชุมชนที่ให้บริการนักท่องเที่ยวมีอาชีพทำมาหากินมีรายได้เข้ามาใช้จ่ายในครอบครัว ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรองรับการ เติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

๒. ประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวจะช่วยเผยแพร่เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกับผู้คนใน ท้องถิ่นได้มีโอกาสรู้จักส่งผลให้เกิดความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ ความเป็นมนุษย์ ความมี ศักดิ์ศรีและเอกลักษณ์ อันเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ส่งเสริมภูมิปัญญา และพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่

ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกและเกิดสันติภาพ

ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เพราะการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดสามารถเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่นในชุมชนที่วัดได้ตั้งอยู่ และวัดที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน จะมีความเชื่อมโยงของวัฒนธรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเที่ยวชมได้

มาตรฐานสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๕๗) อธิบายว่า องค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ ๓ ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบที่ ๑ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ ๒ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ ๓ การบริหารจัดการ

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถนำมาประยุกต์ให้กับงานวิจัยครั้งนี้ ในการสำรวจและศึกษาศักยภาพของวัดตามองค์ประกอบของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อนำเสนอวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและสามารถนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป
หมายเหตุ รายละเอียดตามมาตรฐานสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๕๗) อยู่ในภาคผนวก จ

แนวคิดการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

การท่องเที่ยวเชิงศาสนา

Novelli (๒๐๐๕) ได้ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เก่าแก่ที่สุด (Zamani-Farahani & Eid, ๒๐๑๖) ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ไปเที่ยวชม พักผ่อน เติมพลังใจ รักษาความเจ็บป่วย หรือไปเพื่อการสวดมนต์ขอพรพระเจ้า (Bozic, Spasojevic, Vujicic, & Stamenkovic, ๒๐๑๖) ดังที่ Griffin (๒๐๐๗) และ Blackwell (๒๐๐๗) ระบุถึง มุลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ว่าเป็น การไปเรียนรู้สิ่งใหม่ การไปสร้างประสบการณ์ที่ดีของการมีชีวิตอยู่ ไปเพื่อการขอพรให้สมปรารถนา

Yeoman (๒๐๐๘ อ้างถึงใน Nieminen, ๒๐๑๒) ระบุว่า การไปท่องเที่ยวเชิงศาสนา สามารถกระทำในรูปแบบของการไปสังเกตสถานที่โดยไม่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือจะเป็นในลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานที่นั้น ๆ ก็ได้ นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบในการท่องเที่ยวทางศาสนาจะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ ในลักษณะของการสื่อสารถึงความเชื่อและ ความศรัทธา โปรแกรมท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ จึงต้องมีการเยี่ยมชมสถานที่ทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์

Griffin (๒๐๐๗) แบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็น ๓ ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual tourism)
2. การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religious tourism)
3. การท่องเที่ยวแสวงบุญ (Pilgrimage tourism)

ความแตกต่างของการท่องเที่ยว ๓ ประเภทนี้ มีนักวิจัยได้วิพากษ์กันในหลากหลายแนวคิด คือ Galzacorta, Guerenno-Omil, Makua, Iriberry, & Santoma (๒๐๑๖) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทเดียวกัน ในขณะที่นักวิจัยบางท่านได้กล่าวแย้งว่า การท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันต้องพิจารณาที่มูลเหตุจูงใจและความเชื่อ (Heelas, ๑๙๙๘; Kato & Prozano, ๒๐๑๗) Bideci & Albayrak (๒๐๑๖) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนานั้นการที่นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ อาจเกิดจากความอยากรู้ อยากเห็น หรือความประทับใจชื่นชอบในสถานที่นั้น ๆ มาก่อน ซึ่งเมื่อเดินทางไปเยี่ยมชมแล้ว นักท่องเที่ยวอาจได้รับบริการเสริมจากกิจกรรมในสถานที่นั้นด้วย Galzacorta et al. (๒๐๑๖) และ Kujawa (๒๐๑๗) ได้อธิบายถึง การท่องเที่ยวแสวงบุญนั้น นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปเพื่อตีความกับศาสนา ไปด้วยความศรัทธาในสถานที่ ในขณะที่การท่องเที่ยวเชิงศาสนา นักท่องเที่ยวอาจไม่มีความเชื่อความศรัทธาในสถานที่ที่ไปเยี่ยมชมเลย นอกจากนี้ Smith (๑๙๙๒) ได้แสดงความคิดเห็นว่า นักแสวงบุญ (Pilgrimage) กับ นักท่องเที่ยว (Tourist) นั้นมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน สามารถแยกเป็นสองขั้ว คือ ความศรัทธากับความเป็นฆราวาส Cohen (๑๙๙๘, cited in Nieminen, ๒๐๑๒) ระบุว่า นักท่องเที่ยว คือ คนที่เข้ามาดูมาสังเกต แต่นักแสวงบุญ คือ คนที่มีสวดมนต์มาสื่อสารกับพระเจ้า เช่นเดียวกับ Nieminen (๒๐๑๒) ที่ระบุว่า นักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะสามารถจัดเป็นนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาได้ แต่นักแสวงบุญจะไปเยี่ยมชมเพียงสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาของตนเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี Ostrowski (๒๐๐๐) ได้แย้งว่า การแบ่งนักแสวงบุญ กับ นักท่องเที่ยว นั้นเป็นไปได้ยาก เพราะนักแสวงบุญก็มีการเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่อื่น ๆ หรือแม้แต่

หย่อนใจ กลุ่ม C จะเป็นนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่ไปสักการะสถานที่ทางศาสนาและเที่ยวชมสถานที่นั้น ๆ เพื่อศึกษาความรู้ พักผ่อน และทำกิจกรรมทางศาสนา กลุ่ม D จะเป็นนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบสถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา แต่อาจไม่ใช่บุคคลที่จะซาบซึ้งในศาสนสถานที่เยี่ยมชม แคไปเที่ยวชมเพื่อดูความสวยงาม รับทราบประวัติความเป็นมา ส่วนกลุ่ม E เป็นนักท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชมสถานที่เพื่อสัมผัสความแปลกใหม่ ตื่นตาตื่นใจ โดยไม่มีความศรัทธาในศาสนสถาน (Charteris, Teresa, & Stephen, ๒๐๑๑)

นอกจากนี้ นักวิจัยได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังภาพที่ ๒-๒

ภาพที่ ๒-๒ ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Richard, ๒๐๐๗)

จากภาพที่ ๒-๒ จะเห็นได้ว่า นักแสวงบุญจะเดินทางด้วยจิตวิญญาณเพื่อไปเคารพสถานที่ด้วยจิตศรัทธาอย่างเต็มเปี่ยม เดินทางด้วยตนเองโดยมีแรงผลักดันจากภายในจิตใจ ในขณะที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการไปสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น แรงจูงใจในการเดินทางเกิดจากปัจจัยดึงดูดของสถานที่ว่านักท่องเที่ยวควรไปเที่ยวชมเพราะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่การท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่อยู่ระหว่างประเภทการเดินทางเพื่อ

แสวงบุญ กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปทำบุญ ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา และเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น (Richard, ๒๐๐๗)

การท่องเที่ยวเชิงศาสนานั้น มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานที่ต่าง ๆ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลกระทบเชิงบวกจากการท่องเที่ยวเชิงศาสนา UNWTO (๒๐๑๔) ได้แสดงสถิตินักท่องเที่ยวนานาชาติที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่า มีประมาณ ๓๓๐ ล้านคน การเดินทางของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อเศรษฐกิจของสถานที่ ๆ ที่ท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม (Amara, Antunes, & Henriques, ๒๐๑๘) Rinschede (๑๙๙๒) ค้นพบว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนาส่งผลให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เกิดการจ้างงาน เช่น ประเทศอินเดีย มีรายได้ ๔๔.๕% จากการท่องเที่ยวที่มาจากนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Bollaram, ๒๐๑๗) ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวเชิงศาสนาจะมีผลด้านบวก แต่ก็มีผลเชิงลบเช่นกัน เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงศาสนาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชน (Joseph & Kavoori, ๒๐๐๑) เช่น ประเพณีทางศาสนาของชุมชนเล็ก ๆ กลายเป็นประเพณีทางศาสนาที่มีการเฉลิมฉลองกันในระดับนานาชาติที่มีนักท่องเที่ยวจากนานาชาติเข้ามาร่วมกิจกรรม (Schinde, ๒๐๐๗)

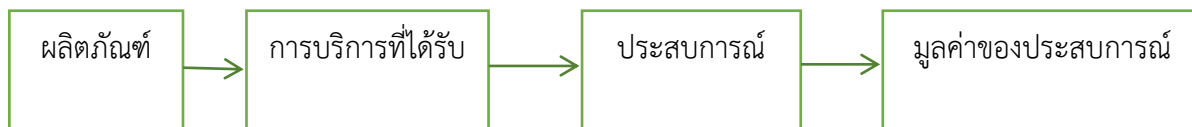
ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงศาสนานั้น เกิดจากปัจจัยสังคมสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบของกิจกรรม (Tussyadiah & Fesenmaier, ๒๐๐๙) Adhikari & Bhattacharya (๒๐๑๖) ได้แบ่งประเภทของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการเดินทาง เป็น ๒ ประเภท คือ (๑) ประสบการณ์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ (๒) ประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสิ่งแวดล้อม

ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาได้ใน ๔ แง่มุม คือ ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการตลาด ด้านจิตวิทยา และด้านสังคมมานุษยวิทยา (Adhikari & Bhattacharya, ๒๐๑๖)

๑. ด้านเศรษฐศาสตร์

นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการที่ธุรกิจต่าง ๆ ขายผลิตภัณฑ์บริการและการบริการ (Komppula, ๒๐๐๖) นักท่องเที่ยวจะรับรู้ถึงการบริการที่ได้รับแล้วแปรเปลี่ยนเป็นประสบการณ์ ดังที่ Holbrook, Chestnut, Oliver, & Greenleaf (๑๙๘๔) ระบุว่า World of product is World of experience นั่นคือ โลกของผลิตภัณฑ์ เป็นโลกของประสบการณ์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ ดังนั้นธุรกิจผู้ให้บริการจะต้องสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ดังแสดงในภาพที่ ๒-๓ ที่นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว จากนั้นได้รับประสบการณ์ซึ่งสามารถตีออกมาเป็นมูลค่าได้ ถ้านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกับประสบการณ์ที่ได้รับมูลค่าของประสบการณ์จะสูง โอกาสที่นักท่องเที่ยวจะบอกต่อไปยังบุคคลอื่นในเชิงบวกหรือกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งจะมีความเป็นไปได้สูง ในทางกลับกัน ถ้านักท่องเที่ยวไม่มี

ความพึงพอใจกับประสบการณ์ที่ได้รับมูลค่าของประสบการณ์จะต่ำ โอกาสที่นักท่องเที่ยวจะบอกต่อไปยังบุคคลอื่นในเชิงลบหรือไม่บอกต่อ หรือไม่กลับมาท่องเที่ยวอีกเลย

ภาพที่ ๒-๓ การรับรู้ถึงการบริการที่ได้รับแล้วแปรเปลี่ยนเป็นประสบการณ์ (Pine & Gilmore, ๒๐๑๓, p.๑๔)

๒. ด้านการตลาด

การตลาดจะเน้นที่การส่งมอบการบริการ (Huang, Scott, Ding, & Cheng, ๒๐๑๒) ที่ลูกค้าประเมินได้จากคุณภาพการบริการที่ได้รับและความพึงพอใจในรูปแบบของประสบการณ์ มีการนำทฤษฎีทางการประเมินคุณภาพการบริการมาใช้วัดความความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เช่น ทฤษฎี Confirmation – Disconfirmation ของ Parasuraman, Zeithaml, & Berry (๑๙๙๔) ที่เปรียบเทียบความคาดหวังกับการรับรู้คุณภาพการบริการใน ServQual Model หรือแนวคิดของ Pine & Gilmore (๑๙๙๘) ที่ประเมินคุณภาพการบริการ ๔ องค์ประกอบ คือ (๑) การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายหรือสิ่งสะเทือนใจ (Escapist) (๒) การได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ (Educational) (๓) ความสนุกสนานเพลิดเพลิน (Entertainment) (๔) สุนทรียภาพ (Aesthetic) ประสบการณ์เกิดจากพฤติกรรมในอนาคตและความพึงพอใจหลังใช้บริการ ที่มีผลมาจากการใช้เหตุผลและความรู้สึกของแต่ละบุคคลในการประเมินคุณภาพการบริการ (Kim, ๒๐๑๔)

๓. ด้านจิตวิทยา

ประสบการณ์เป็นนามธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางสังคม (Larsen & Mossberg, ๒๐๐๗) ประสบการณ์เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่นักท่องเที่ยววางแผนการเดินทาง (Pre-trip preparation) จนกระทั่งเกิดความทรงจำหลังการไปท่องเที่ยว (Post-visit remembering) (Clawson & Knetsch, ๑๙๙๖) ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเป็นความทรงจำที่เกิดขึ้นในระยะยาว Ryan (๒๐๑๐) ระบุว่าความพึงพอใจและความทรงจำของนักท่องเที่ยวไม่ควรจะเป็นเพียงสิ่งที่ธรรมดาแค่การได้รับการตอบสนองความจำเป็น (Needs) แต่ต้องสร้างให้เกิดความต้องการ (Wants) และ ความมหัศจรรย์ (Fantasies) เนื่องจากความทรงจำเป็นเรื่องราวที่มีการจัดเก็บในสมองและความรู้สึก นักท่องเที่ยวสามารถสร้างเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์ที่ยอดเยี่ยมและมีการสื่อสารไปยังบุคคลอื่น (Moscardo, ๒๐๑๐) Kim (๒๐๑๔) ได้ระบุถึงองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดประสบการณ์เชิงจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความทรงจำที่เป็นประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ต้นทุนและคุณค่า

ที่ได้รับจากเงินที่จ่ายไป ความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรมท้องถิ่น ลักษณะทางกายภาพและภูมิอากาศ ความสนุกสนาน การจัดการสิ่งแวดล้อม คุณภาพการบริการ ความปลอดภัย ที่พักแรม สถานที่ใกล้เคียง เหตุการณ์หรือกิจกรรมพิเศษ เป็นต้น

๔. ด้านสังคมมานุษยวิทยา

ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับสถานที่ที่ไปเยี่ยมชม การแสดงบทบาทของนักท่องเที่ยวในสถานที่ที่ไปเที่ยวชมก่อให้เกิดประสบการณ์ในการเดินทาง แต่ก็จะมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลเพราะนักท่องเที่ยวมีการตีความประสบการณ์ที่ได้รับแตกต่างกันในเชิงรูปธรรมและนามธรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถชี้แนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ซึ่งก็คือ วัดในเขตจังหวัดชลบุรี สามารถตอบสนองการท่องเที่ยวได้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religious tourism) และการท่องเที่ยวแสวงบุญ (Pilgrimage tourism) ขึ้นอยู่กับว่า นักท่องเที่ยวจะมีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวอย่างไร รูปแบบกิจกรรมในโปรแกรมการท่องเที่ยวที่จะจัดทำ จะสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม

สำหรับการท่องเที่ยวในแนวพุทธ เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ที่เรียกว่า ธรรมสังโยจ หรือ การจาริกแสวงบุญ หรือ การเดินทางแสวงบุญ (พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น, ๒๕๔๒) การท่องเที่ยวทางพุทธธรรมหรือการท่องเที่ยวเชิงศาสนาพุทธ เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่นักท่องเที่ยวมีเหตุผลเชิงศาสนาเป็นหลัก จะเกิดจากความเชื่อถือในกิจกรรมทางศาสนาจึงเดินทางไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือเพื่อประกอบพิธีกรรม หรือเพื่อเยี่ยมชมความงามของศิลปะ สถานที่ สิ่งแวดล้อมของวัด ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้มีได้จำกัดอยู่เพียงแค่การท่องเที่ยวชมของพุทธศาสนิกชนแต่รวมถึงนักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนา อื่น ๆ ที่สนใจในประวัติศาสตร์ ความเป็นมา สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม หรือการพักผ่อนหย่อนใจจากสภาพสังคมในปัจจุบัน (ศุภลักษณ์ อัครางกูร, ๒๕๕๑)

ประเทศไทย วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนมาตั้งแต่อดีตเนื่องจากประชาชนในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน วัดจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของคนไทย เป็นแหล่งรวบรวมศิลปวิทยาการและองค์ความรู้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมและความเจริญของชาติ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และจิตรกรรมฝาผนังที่ทรงคุณค่าในการศึกษาและอนุรักษ์ เพื่อให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ที่เชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ประชาชนคนไทยจะเข้าวัดไปประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและเที่ยวชม

วัดเพื่อพักผ่อนร่างกายและจิตใจ วัดจึงกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งของประชาชนคนไทย เพราะมีสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม สงบ ตามหลักพระพุทธศาสนา

กรมการศาสนา และสำนักงานวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าไม่ได้เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แต่กรมศาสนาได้ตระหนักถึงภารกิจเร่งด่วน ตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล ในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริม การท่องเที่ยวในมิติ ศาสนาควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาจิตใจ โดยผลักดันให้มีการนำทุนทางวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของประเทศบนฐานวัฒนธรรม ใช้ทุนทาง วัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน คือ ศาสนสถานของทุกศาสนา ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดย การจัดระบบการท่องเที่ยวภายในศาสนสถาน ให้เหมาะสมและมีการบริการที่มีประสิทธิภาพ สามารถ สร้างความเลื่อมใสศรัทธาให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ให้นักท่องเที่ยวได้ซึมซับถึง คุณค่าของศาสนาและน้อมนำ หลักธรรมทางศาสนาไปปรับใช้ในชีวิตอันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสสงบสุข โดยผ่านการปฏิบัติ บูชาอันเป็นการสืบต่ออายุของศาสนาให้ ดำรงอยู่คู่สังคมไทย (กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, ๒๕๕๘)

กรมการศาสนา (๒๕๕๗) ได้ระบุวัตถุประสงค์ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ดังนี้

๑. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้วัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาและ วัฒนธรรมอันดีงามของไทย
๒. เพื่อส่งเสริมให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ ประชาชนดำเนินชีวิตอยู่ในความพอเพียง
๓. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและวัดได้มีการพัฒนาร่วมกัน สืบสาน สร้างสรรค์ต่อยอด กิจกรรมการท่องเที่ยวทางศาสนา
๔. สามารถสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทางศาสนาเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชน
๕. เพื่อให้กิจกรรมทางศาสนา กระตุ้นให้เยาวชนได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของศาสนาพุทธ นำ หลักการทางศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดพื้นฐานทางสังคมไทยที่ดี
๖. เพื่อให้การท่องเที่ยวทางศาสนา ได้เผยแพร่ข้อมูลผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชน ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

การสนับสนุนการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมนั้น ต้องมีการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมของ หน่วยงานหลายฝ่ายและชุมชน มีการใช้ทุนทางสังคม ในการดำเนินงานสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืน

สำหรับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงพุทธเช่นกัน โดยมี การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจ ที่

ต้องการเสริมสร้างความเจริญทางจิตใจ และความเป็นมงคลให้กับชีวิต เช่น การจัดทำหนังสือคู่มือท่องเที่ยวบูชาพระ มีการรวบรวมข้อมูลประวัติวัด และพระพุทธรูปที่สำคัญที่มีเรื่องราว และพุทธศิลป์ที่น่าสนใจเป็นเอกลักษณ์ โดยรวบรวมเป็นเส้นทางท่องเที่ยวบูชาพระ นักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในประวัติของพุทธศาสนา หรือพุทธประวัติ เพลิดเพลินกับการเที่ยววัดในมุมมองใหม่ พร้อมกับสัมผัสกับความงดงามทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมในวัด นอกจากนี้ ประเพณีวัฒนธรรมอันเกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปศาสนายังมีอย่างมากมายในแต่ละภูมิภาค ที่ล้วนมีประเพณีวัฒนธรรมทางศาสนาตามลักษณะภูมิภาคของตน (กองประชาสัมพันธ์ในประเทศ ททท., ๒๕๔๘)

ลักษณะของการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้แบ่งไว้ ๒ ประเภท (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๕๙) คือ

๑. การเดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อยกระดับจิตใจ ซึ่งเป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อยกระดับจิตใจ เป็นการท่องเที่ยวที่ลึกซึ้ง ไม่ฉาบฉวย นอกเหนือจากการไปกราบไหว้บูชาเพื่อพบเห็นหรือขอพร ผู้เดินทางไปในแหล่งท่องเที่ยวจะได้ความรู้ เกิดแง่คิด เกิดข้อธรรม เพื่อพัฒนา และยกระดับจิตใจให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปหรือในระดับที่ลึกซึ้งมาก การเดินทางท่องเที่ยวสามารถพำนักในวัดเพื่อเรียนรู้ ปฏิบัติ ในสถานที่ใดที่หนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง อาจเป็นระยะเวลาช่วงสั้น ๓-๕ วัน หรือ ๗ วัน หรือยาวนานกว่านั้น เป็นการสั่งสมปัญญาทางศาสนา เพื่อทุกข์ที่ลดลง เช่น การเดินทางทัศนศึกษาเที่ยวไปในสถานที่ทางศาสนาต่าง ๆ การเดินทางไปปฏิบัติธรรมในสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น

๒. การเดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อความสบายใจ เป็นการเดินทางที่อาจจะใช้เวลาภายใน ๑ วัน เป็นการท่องเที่ยวที่เน้น ถึงความสบายใจ การแก้ไขความไม่สบายใจ ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความรื่นเริงบันเทิงในประเพณีวัฒนธรรมทางศาสนา ซึ่งในบางครั้งจะเป็นรูปแบบของศาสนพณิชยกรรม เช่น ทัวร์ไหว้พระ ๙ วัด ทัวร์ เดินทางสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งในและต่างประเทศ การแสวงบุญ ไหว้พระทำบุญ ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น แสวงบุญเขาคิชฌกูฏ งานกินเจ ภูเก็ต งานบุญบั้งไฟพญานาค งานแห่เทียนพรรษา งานชักพระ ประเพณีทางภาคใต้ เป็นต้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ได้พัฒนารูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ๔ รูปแบบ (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๕๙) คือ

๑. การท่องเที่ยวตามรอย ที่นักท่องเที่ยวจะไปเที่ยววัด ได้เพลินเพลินกับกิจกรรมของวัด โดยใช้เวลาไม่นานนัก
๒. การท่องเที่ยวอาจารย์บูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเทศกาลงานบุญต่าง ๆ
๓. การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนา
๔. การอยู่วัดปฏิบัติธรรม ๓-๗ วัน

ในการท่องเที่ยวทางศาสนานั้น ไม่เพียงแต่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวเชิงศาสนาและจิตใจในประเทศไทยด้วยเช่นกัน จากสถิติเดือนมกราคมจนถึงเดือนพฤษภาคม ปี ๒๕๕๙ จำนวนนักท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว พบว่า มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน ๑๔,๑๕๘,๖๔๙ คน ขยายตัวร้อยละ ๑๒ จากช่วงเวลาเดียวกัน ของปีที่ผ่านมา ในจำนวนนี้มีนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมศาสนสถานและปฏิบัติศาสนกิจจำนวน ๖.๖๒ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๖ ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด และส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่จัดการเดินทางผ่านบริษัทนำเที่ยว (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๕๙)

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการท่องเที่ยวตามที่มีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ได้ระบุทั้ง ๔ รูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวตามรอย การท่องเที่ยวอภิปรัชญา การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ และการอยู่วัดปฏิบัติธรรม ๓-๗ วัน ซึ่งมีความครอบคลุมคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและกิจกรรมทางศาสนาที่ประชาชนคนไทยผู้ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้นิยมท่องเที่ยวกัน การท่องเที่ยวทางพุทธธรรมนั้นได้รับการสนับสนุนและมีความนิยมในหมู่พุทธศาสนิกชน รวมถึงนักท่องเที่ยวที่สนใจเรียนรู้เยี่ยมชมสถานที่ แต่การที่จะจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมนั้น ผู้บริหารสถานที่ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดแรงจูงใจที่จะเข้ามาเที่ยวชมและเกิดความประทับใจ มีจิตที่ผูกพันกับศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้นในส่วนต่อไปผู้วิจัยจึงได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรวบรวมองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว นักวิชาการได้ระบุถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Destination management) ว่าเกี่ยวข้องกับการจัดการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (The destination product) และการบริหารแหล่งท่องเที่ยว โดยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) งานแสดงกิจกรรม (Events) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ด้านการคมนาคม (Transportation) สาธารณูปโภค (Infrastructure) และ โรงแรมที่พัก (Hospitality) (Mill & Morrison, ๒๐๑๒)

ภาพที่ ๒-๔ การจัดการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ที่มา: Mill & Morrison (๒๐๑๒)

นอกจากนี้ Mill and Morrison (๒๐๑๒) ได้ขยายความเพิ่มเติมดังภาพที่ ๒-๔ ว่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Destination product) มี ๔ องค์ประกอบหลัก คือ

๑. ผลิตภัณฑ์ทางกายภาพ (Physical products) เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่สถานที่ท่องเที่ยวควรมีไว้เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่นั่งพัก ห้องน้ำ อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ และเด็ก สถานที่จอดรถ ศูนย์ดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว น้ำดื่ม การให้ความช่วยเหลือปฐมพยาบาล ระบบสาธารณูปโภคและการคมนาคม ที่สถานที่ท่องเที่ยวต้องมีไฟฟ้า น้ำประปา อินเทอร์เน็ต ถนนที่มีสภาพดี ป้ายบอกทาง การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวมีความสะดวกสามารถสอบถามเส้นทางได้

๒. โปรแกรมการท่องเที่ยว (Programs) แหล่งท่องเที่ยวต้องมีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว โดยที่กิจกรรมเหล่านั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและเหมาะสมกับเพศ วัย สภาพร่างกายของนักท่องเที่ยว ในสถานที่สำคัญทางศาสนา จะมีการจัดงานประจำปี (Events and festivals) ในการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม จะเป็นการจัดงานปิดทอง นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ งานวัดประจำปีเพื่อเฉลิมฉลองสิ่งศักดิ์สิทธิ์สำคัญในวัด

๓. บุคลากรที่ให้บริการและนักท่องเที่ยว (People) บุคลากรที่ให้บริการนักท่องเที่ยวต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่และได้รับการอบรมให้มีจิตบริการ พร้อมให้ความช่วยเหลือแนะนำนักท่องเที่ยว ในกรณีของการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมบุคลากรต้องแนะนำวิธีไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การอธิษฐานขอพร การปฏิบัติตนให้เหมาะสมเมื่อเข้ามาในวัด การดูแลความปลอดภัยและคอยอำนวยความสะดวก ซึ่งบุคลากรของทางวัดมักเป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชนใกล้วัด ที่เข้ามาทำงานในลักษณะจิตอาสาหรือการทำงานเพื่อรับค่าตอบแทน ส่วนนักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญ เพราะถ้าสถานที่ท่องเที่ยวไม่มีนักท่องเที่ยว สถานที่นั้น ๆ จะไม่มีงบประมาณในการดูแลบูรณะสถานที่ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามระเบียบของสถานที่เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของส่วนรวม ไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการรบกวนหรือทำอันตรายผู้อื่น

๔. รายการท่องเที่ยวที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว (Package) เป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยกิจกรรม เส้นทางการเดินทาง กำหนดการ สถานที่ที่จะไปเที่ยวชม วิธีการเดินทาง สถานที่พักแรม อาหาร และวิธีการเตรียมตัว ซึ่งจะเป็นการบูรณาการขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร ผู้ให้บริการคมนาคม และบริษัทนำเที่ยว

จากองค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว งานวิจัยครั้งนี้ได้ทำการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม นำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวซึ่งก็คือวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี และแนวทางการพัฒนาบุคลากรของทา

วัดเพื่อจะได้ปรับปรุงให้มีศักยภาพมากขึ้นในการให้บริการนักท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จากการที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการแข่งขันกันสูง จึงต้องมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถก่อให้เกิดคุณค่าที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวสูงที่สุดสำหรับนักท่องเที่ยว และต้องสร้างประโยชน์และความยั่งยืนสู่ชุมชน (World Tourism Organization, ๒๐๐๗) นอกจากนี้ Dwyer and Wickens (๒๐๑๓) ได้เสริมว่าการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะช่วยให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นได้โดยมีข้อปฏิบัติ 6 ด้าน ดังภาพที่ ๒-๕

๑. ต้องสร้างควมมีเอกลักษณ์และควมมีชีวิตชีวาให้สถานที่ท่องเที่ยว (Building a strong and vibrant brand identity) เป็นการสร้างตราสินค้าให้กับสถานที่ท่องเที่ยว ให้จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวเป็นสถานที่ที่สามารถบอกถึงตัวตน การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และทำให้เกิดความแตกต่าง เป็นหนึ่งในความท้าทายของนักการตลาดของแต่ละสถานที่ การสร้างอัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องการที่จะได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนจะต้องร่วมมือกันในการกำหนด

แนวคิดและบุคลิกภาพของจุดหมายปลายทางให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น บุคลากรผู้ให้บริการ ต้องร่วมมือกันในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และแสดงออกถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างแท้จริง (MICE Intelligence Center, 2562)

๒. ต้องมีการพัฒนาผลผลิตทางการท่องเที่ยว (Improve tourism yield) แหล่งท่องเที่ยว ต้องมีการปรับปรุงรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยต้องมีการเก็บข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงสถานที่และบุคลากรผู้ให้บริการ รวมถึงการพัฒนาผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์

๓. ต้องมีการแบ่งปันผลประโยชน์ (Spreading the benefits of tourism) ผู้บริหารสถานที่ท่องเที่ยวต้องมีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับชุมชนใกล้เคียง รวมถึงแบ่งปันผลประโยชน์สู่องค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การแบ่งปันผลประโยชน์อาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของตัวเงินเสมอไป อาจเป็นการแบ่งปันชื่อเสียง ประกาศศุภคุณูปการให้สังคมรับทราบ ซึ่งการที่จะทำให้ผู้รับประโยชน์พึงพอใจ ต้องมีการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตั้งแต่การเสนอความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การนำไปปฏิบัติ แบ่งปันผลประโยชน์และการติดตามผล

๔. ต้องมีความยั่งยืน (Ensuring tourism sustainability) สิ่งที่แหล่งท่องเที่ยวต้องปฏิบัติ คือ

๔.๑ อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ประหยัด คำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการปรับปรุง เพิ่มพูน และบำรุงให้เกิดประโยชน์ เสริมสร้างทรัพยากรให้มีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ โดยต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด

๔.๒ ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย ต้องมีการปรับปรุงกระบวนการให้สามารถนำทรัพยากรมาหมุนเวียนใช้ได้ใหม่ มีการใช้ทรัพยากรอื่นแทนทรัพยากรที่หายาก

๔.๓ รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ต้องวางแผนแหล่งท่องเที่ยวโดยมีมาตรการควบคุมดูแล ปรับปรุงมาตรฐานในการบริการ และเพิ่มคุณค่าให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจบอกต่อในเชิงบวกและกลับมาท่องเที่ยวอีกในอนาคต

๔.๔ ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว ร่วมกับหน่วยงาน องค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เข้ามาช่วยกันพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย

๕. สร้างความสามารถทางการแข่งขัน (Establishing a competitive edge) การเพิ่มขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวก็จะเป็นสิ่งจำเป็นในการดึงดูดนักท่องเที่ยว มีระดับที่เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับได้ (Carrying Capacity) เมืองค์ประกอบ 4 ด้าน ด้านเงื่อนไขของปัจจัยการผลิต ด้านเงื่อนไขด้านอุปสงค์ ด้านบริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ของชุมชนท่องเที่ยว และด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน

๖. ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น (Enhancing local culture and tradition) โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ที่วัดกับชุมชนอยู่คู่กันมาช้านานในสังคมไทย ชุมชนที่มีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา มีวิถีชีวิตแบบชุมชนท้องถิ่นที่แท้จริง มิใช่ปรุงแต่งมาเพื่อการท่องเที่ยว และมีประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทย คุณลักษณะสำคัญนี้สามารถสะท้อนถึงศักยภาพของชุมชนนั้น ๆ ในการพัฒนาไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ

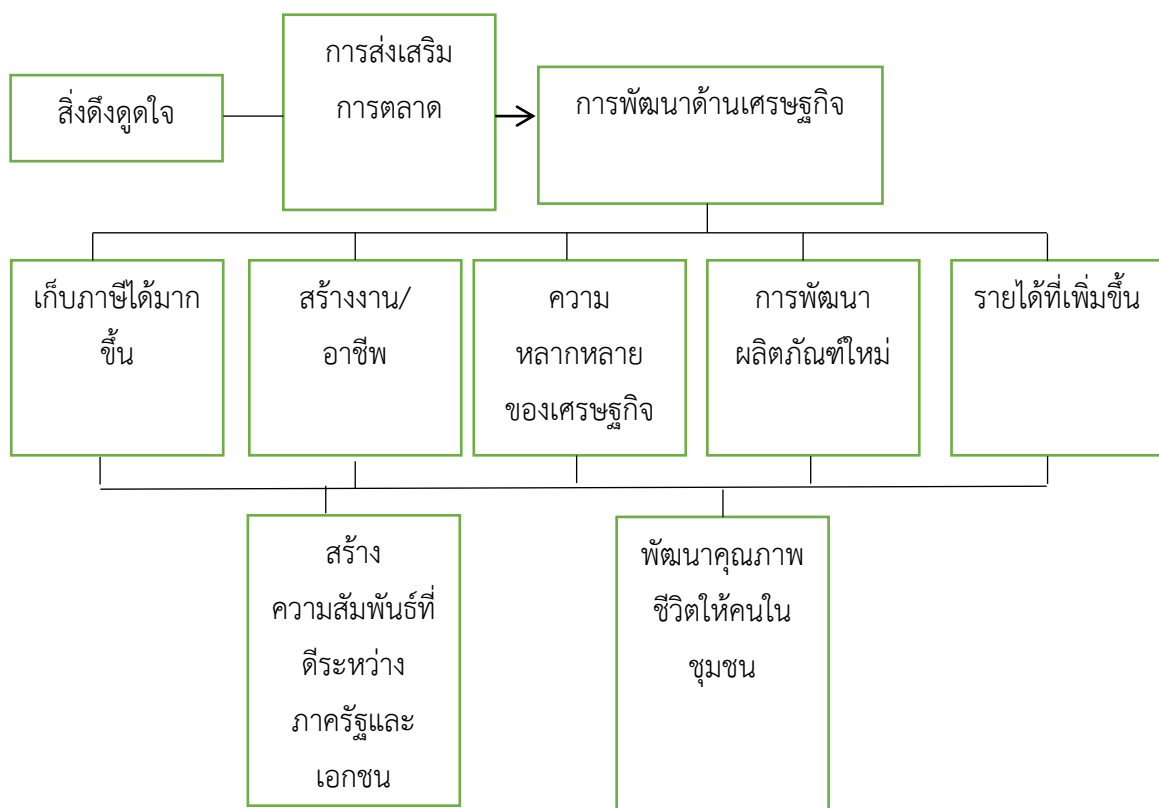

ภาพที่ ๒-๕ ประโยชน์ ๖ ด้านของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: World Tourism Organization (๒๐๐๗); Dwyer and Wickens (๒๐๑๓)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ ดังภาพที่ ๒-๖ ซึ่งแนวคิดของ Edgell, et al. (๒๐๐๘) ที่ระบุว่า ในกรณีที่สถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งดึงดูดใจ

แล้วได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมการตลาด จะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามา จะนำมาซึ่งรายได้ สร้างงานสร้างอาชีพ เมื่อคนมีรายได้ ภาครัฐสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้น ผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์เกื้อกูลกันระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ รวมทั้งคนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ Andergassen, Candela, & Figini (๒๐๑๓) ที่ระบุว่า การท่องเที่ยวจะนำประโยชน์สู่ชุมชนโดยก่อให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สนามบิน ท่าเรือ ถนน การไฟฟ้า และยังพัฒนาอาชีพ ต่าง ๆ เช่น การขนส่ง การเกษตร การผลิตอาหาร การก่อสร้าง เป็นต้น รวมไปถึงกระตุ้นการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น การลงทุนด้านโรงแรมที่พัก หรือการลงทุนโครงการด้านเทคโนโลยีที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้แก่คนในท้องถิ่นได้ แต่อย่างไรก็ดีเมื่อความเจริญเข้าถึงสถานที่ต่าง ๆ ต้องส่งผลกระทบเชิงลบเช่นกัน ดังนั้น การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงผลกระทบเชิงลบต่อวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และค่าครองชีพของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย (Holloway & Humphreys, ๒๐๑๒)

ภาพที่ ๒-๖ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ ที่มา: Edgell, Allen, Smith, & Swanson (๒๐๐๘)

องค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

Chaitip et al. (๒๐๐๘) ได้ระบุถึง องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. การสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว ประเมินจากต้นทุนที่ใช้ในการท่องเที่ยว (Satisfaction of the travel cost) ประกอบด้วย ค่าโรงแรมที่พัก ค่ายานพาหนะและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
2. การบูรณาการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (The integrated tourism product)
3. องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism product attributes)
4. การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism product management)

ประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว (Accessibility) และภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว (Image of destination)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเน้นการสร้างร่วมมือกันของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐ (ในระดับมหภาค- Macro level) และเอกชน (ในระดับจุลภาค- Micro level) บทบาทหลัก ๆ คือ การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว (Koutoulas & Zoyganeli, ๒๐๐๗) ซึ่งในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว Ryglova (๒๐๐๘) ได้เสนอแนวทางไว้ ดังภาพที่ ๒-๗

ภาพที่ ๒-๗ การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
ที่มา: Ryglova (๒๐๐๘)

นอกจากนี้ Ryglóva (๒๐๐๘) ยังได้นำเสนอโมเดลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงองค์การภาครัฐและเอกชนที่ต้องเข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับพื้นที่ ดังภาพที่ ๒-๗ ที่การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการวางแผน และในแผนการนั้นต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่สร้างผลกระทบในเชิงลบ เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งการวางแผนที่ดีต้องมีข้อมูลมาสนับสนุนการตัดสินใจ เริ่มจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของพื้นที่ พิจารณาจุดเด่นจุดด้อยที่ต้องนำมาพัฒนาปรับปรุง จากนั้นกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่จะใช้ในการพัฒนาพื้นที่ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีการกำกับดูแลให้การดำเนินการเป็นไปตามที่วางแผนไว้ พร้อมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นช่วง ๆ Kogovsek (๒๐๑๓) ได้ระบุเพิ่มเติมว่า ถ้าต้องการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนนั้น ต้องมีการบริหารจัดการด้านการจัดการความรู้ นวัตกรรม และความร่วมมือ

๑.การบริหารจัดการด้านการจัดการความรู้ คือ การแบ่งปันความรู้ การลงทุนพัฒนาทักษะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งความรู้เชิงกว้างและเชิงลึก

๒. การบริหารจัดการด้านนวัตกรรม คือ การคิดนอกกรอบเพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ

๓. การบริหารจัดการด้านความร่วมมือ คือ การสร้างพันธมิตรขององค์กรต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้วิสัยทัศน์ เป้าหมายและกลยุทธ์เดียวกัน

ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว Mulec (๒๐๑๐) เสริมว่า ต้องมีการวิเคราะห์กลยุทธ์การแบ่งกลุ่มทางการตลาดด้วย เพื่อจะได้เจาะกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดการบริหารจัดการการตลาดสำหรับแหล่งท่องเที่ยว (Destination marketing) ที่เน้นการสร้างตราสินค้า หรือ Brand ให้กับแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน คือ (๑) การพัฒนาตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยว (Destination branding) และ (๒) การรักษาตราสินค้าให้คงอยู่ตลอดไป

การพัฒนาตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีการวิเคราะห์ตราสินค้าที่จะนำไปสู่การพัฒนาในการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ ส่วนการรักษาตราสินค้าให้คงอยู่ตลอดไป เน้นการสร้างความร่วมมือของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยว ผู้ให้บริการองค์กรที่ทำหน้าที่ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และองค์กรที่ดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐาน

สำหรับแนวคิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๕๗) ได้ระบุไว้ ๔ ด้าน ได้แก่

๑.ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว หมายถึง (๑) ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ (๒) ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี (๓) ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม (๔) ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง (๕)

ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ (๖) ความผูกพันต่อท้องถิ่น (๗)
ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์

๒. ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง (๑) การเข้าถึงแหล่ง
ท่องเที่ยว (๒) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว (๓) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

๓. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง (๑) ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน (๒) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก ที่จะมียุทธศาสตร์
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

๔. ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุมดูแลการ
ดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) การจัดการด้านการ
รักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว (๒) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ (๓) การจัดการด้าน
การติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว (๔) การจัดการด้านการ
บริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว (๕) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (๖) การจัดการ
ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก (๗) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยว (๘) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

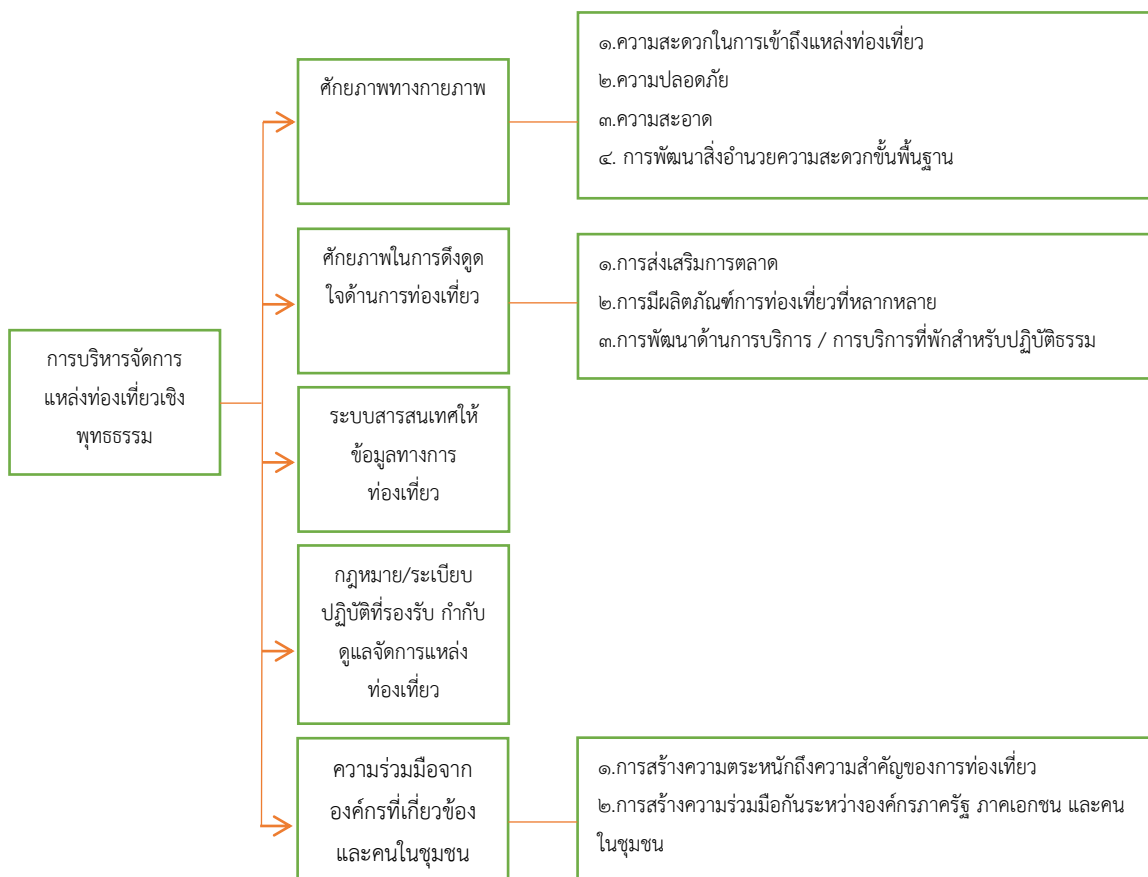
Grzanic and Saftic (๒๐๑๒) สรุปไว้ว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
ต้องกำหนดเป้าหมายประกอบด้วย ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ต้องมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพียงพอกับระบบโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว
๒. ต้องมีระบบการตลาดที่มีประสิทธิภาพทั้งในรูปแบบเจาะกลุ่ม Cluster และรูปแบบการ
บริการที่มีความหลากหลาย ต้องทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมตลอด ไม่ใช่มา
ท่องเที่ยวแค่บางช่วงของฤดูกาล
๓. ต้องมีระบบสารสนเทศให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว
๔. ต้องมีกฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติที่รองรับ กำกับดูแลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
๕. ต้องมีความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชนท้องถิ่น

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้แนวคิดในการ
ศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยกำหนดประเด็นการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม ดัง
ภาพที่ ๒-๘ ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารวัดเพื่อให้ได้
ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของวัดและแนวทางในการพัฒนาวัดในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม
ประกอบด้วย ๕ ด้าน ได้แก่

๑. ศักยภาพทางกายภาพ มีองค์ประกอบย่อย คือ
 - ๑.๑ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
 - ๑.๒ การรักษาความปลอดภัย

- ๑.๓ การจัดการเรื่องความสะอาด
- ๑.๔ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
- ๒. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบย่อย คือ
 - ๒.๑ การส่งเสริมการตลาด โฆษณาประชาสัมพันธ์
 - ๒.๒ การมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย
 - ๒.๓ การพัฒนาด้านการบริการ / การบริการที่พึงสำหรับปฏิบัติธรรม
- ๓. ระบบสารสนเทศให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว
- ๔. กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติที่รองรับ กำกับดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- ๕. ความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชน องค์ประกอบย่อย คือ
 - ๕.๑ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว
 - ๕.๒ การสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน

ภาพที่ ๒-๘ กรอบแนวคิดประเด็นการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม
 ประยุกต์จาก: Grzanic and Saffic (๒๐๑๒) และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๕๗)

พฤติกรรม แรงจูงใจ และกระบวนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวใช้เป็นตัวชี้วัดสำคัญและใช้ในการทำนายพฤติกรรมในอนาคตของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมทางสังคมของนักท่องเที่ยวหนึ่งคนจะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ (Juran, Omerzel, & Maravic, ๒๐๑๗)

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

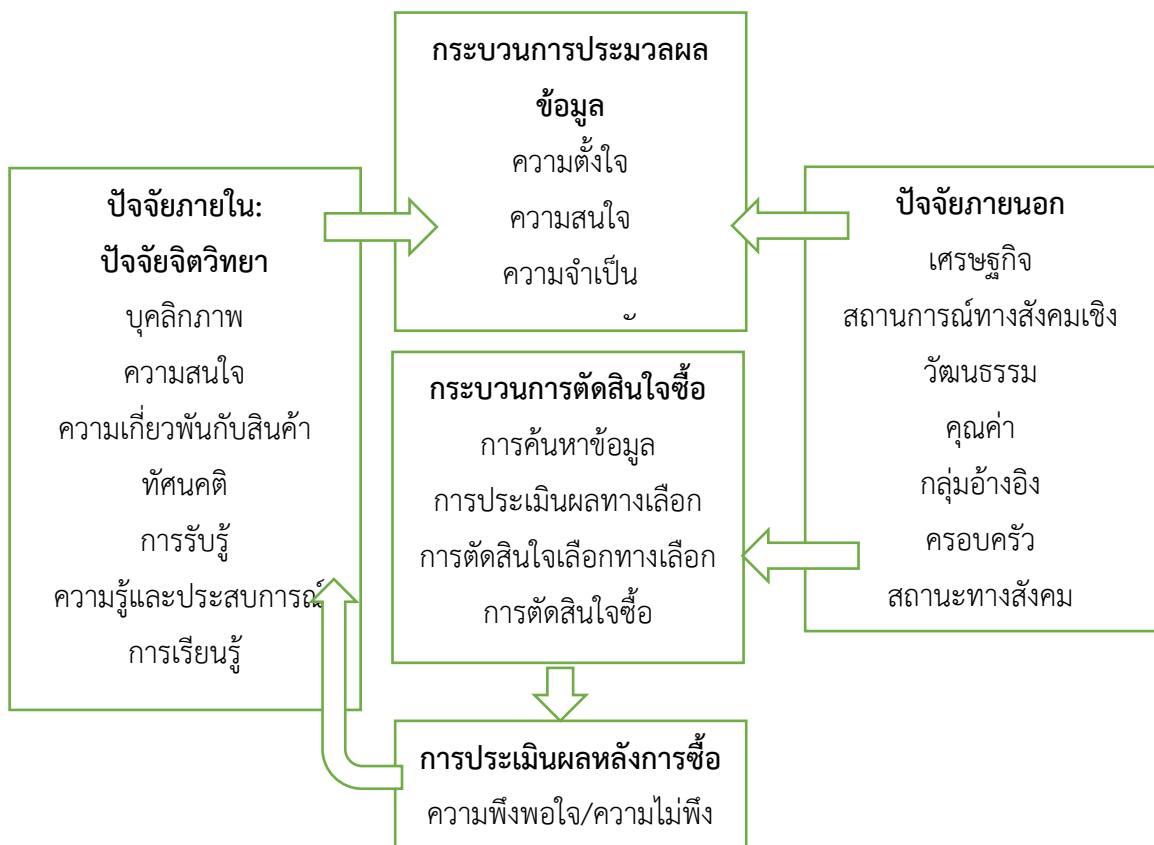
การจะอธิบายพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสามารถเทียบเคียงกับโมเดลที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมผู้บริโภค ที่ผู้บริโภคจะเริ่มกระบวนการจาก การคัดเลือก (Selecting) การซื้อ (Purchasing) และการใช้สินค้าหรือบริการ (Using) เพื่อตอบสนองความจำเป็นในชีวิต (Needs) และความต้องการ (Wants) ผู้บริโภคจะคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดโดยใช้เวลาในกระบวนการตัดสินใจน้อยที่สุด การตัดสินใจของผู้บริโภคมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยทางสังคม (สังคมและเพื่อน) วัฒนธรรม (คุณค่า การกระทำที่ปฏิบัติเป็นประจำ ทักษะคิด เป็นต้น) ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ วงจรชีวิต การศึกษา อายุ เป็นต้น) ปัจจัยเชิงจิตวิทยา (ทักษะ การรับรู้ เป็นต้น) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (อำนาจในการซื้อ ราคา เป็นต้น) (Juran, Omerzel, & Maravic, ๒๐๑๗) Peter and Olson (๒๐๐๒) ระบุถึงความสำคัญของข้อมูลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค พฤติกรรมที่ดีมีคุณค่านั้นจะมาจากกระบวนการคิดเชิงเหตุผลและใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา

การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะเกิดขึ้นได้ต้องมีปัจจัยกระตุ้นที่เกิดจากตัวบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกที่จะมีผลต่อผู้บริโภคในการเป็นแหล่งข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ปัจจัยภายใน (Internal variables) เป็นปัจจัยด้านจิตวิทยา (Individual psychological factors) ประกอบด้วยบุคลิกภาพ (Personality) ความสนใจ (Interests) ความเกี่ยวข้องกับสินค้า (Involvement) ทักษะคิด (Attitudes) การรับรู้ (Perceptions) ความรู้และประสบการณ์/การเรียนรู้ (Knowledge and past experiences/Learning) สำหรับปัจจัยภายนอก (External variables) ได้แก่ เศรษฐกิจ (Economic) สถานการณ์ทางสังคมเชิงวัฒนธรรม (Sociocultural) คุณค่า (values) กลุ่มอ้างอิง (Reference groups) ครอบครัว (Family) และสถานะทางสังคม (Social class) ปัจจัยภายนอกส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ที่ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ การค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้าและบริการที่ต้องการ (Information search) เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้บริโภคจะสร้างทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งในเบื้องต้นอาจมีหลาย ๆ ทางเลือก จากนั้นผู้บริโภคจะทำการประเมินทางเลือกที่เหมาะสม (Evaluation of alternatives) และท้ายสุด คือ การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ (Purchase) หลังจากนั้นเมื่อผู้บริโภคทำการใช้สินค้าหรือบริการแล้ว ผู้บริโภคจะมีความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในสิ่งที่ได้รับ เป็นกระบวนการในขั้นตอนหลังจากตัดสินใจซื้อ (Post-purchase

evaluation) และประสบการณ์จากการใช้สินค้าหรือบริการจะย้อนกลับไปสู่ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่ผู้บริโภคจะนำมาใช้ในประกอบการตัดสินใจซื้อในอนาคต ดังแสดงในภาพที่ ๒-๙

จากกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค สามารถนำมาเทียบเคียงกับกระบวนการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ การตัดสินใจของนักท่องเที่ยว มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การตัดสินใจซื้อบริการ และ การซื้อบริการ เช่น ในการวางแผนท่องเที่ยวในวันหยุด นักท่องเที่ยวจะติดต่อโดยตรงในการจองโรงแรมด้วยตนเองหรือใช้บริการของตัวแทนการท่องเที่ยวในการจองที่พัก (Juran, Omerzel, & Maravic, ๒๐๑๗)

นอกจากนี้ การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวได้รับอิทธิพลกระตุ้นจากปัจจัยภายนอกที่นักท่องเที่ยวเองได้ตระหนักถึงหรือไม่ได้ตระหนักถึงปัจจัยเหล่านั้น (Martin, ๒๐๑๐) ดังนั้นนักการตลาดจึงต้องทราบถึงความคิดที่เกิดจากความทรงจำในประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับในการนำมาสร้างแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งต่อไป

ภาพที่ ๒-๙ กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค (Andrades & Dimanche, ๒๐๑๕)

พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยวจากโมเดลของ Moutinho (๑๙๙๓) คล้ายคลึงกับ ขั้นตอนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (๒๕๔๘) ได้ทำ การอธิบายไว้ว่ามีขั้นตอนสำคัญ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว เป็นการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม โรงแรมที่พัก การคมนาคม ความปลอดภัย ฯลฯ ผ่านสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว บริษัทการบิน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๒ นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการท่องเที่ยว มีความประสงค์ที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจที่เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยว ที่เรียกว่า ปัจจัยผลักดัน (Push factors) และ ปัจจัยดึงดูด (Pull factors)

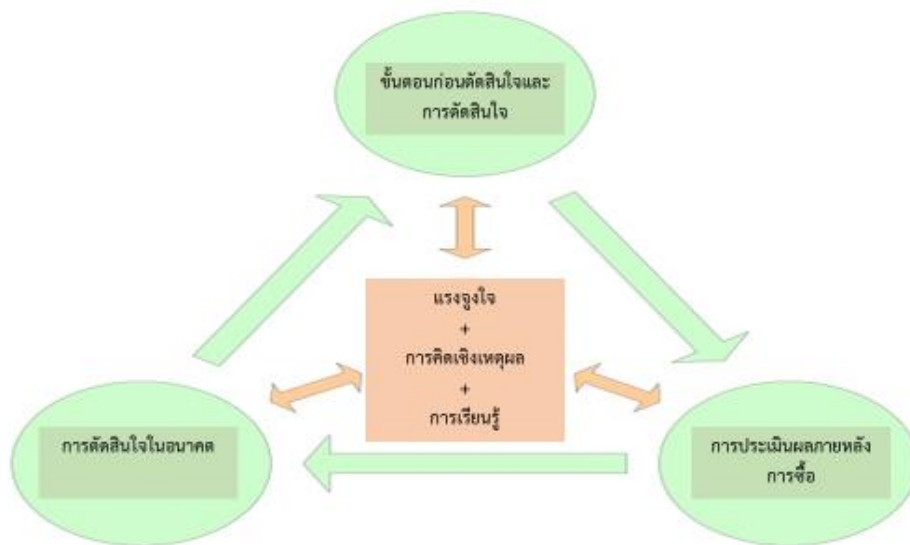
ขั้นตอนที่ ๓ การวางแผนค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ผู้เดินทางจะต้องวางแผนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวล่วงหน้า เช่น ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายซื้อของที่ระลึก เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๔ การเตรียมการเดินทาง วางแผนในเรื่องพาหนะเดินทาง เสื้อผ้าและของใช้จำเป็น การเดินทาง

ขั้นตอนที่ ๕ การตัดสินใจท่องเที่ยว เลือกสถานที่ท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความประหยัด ปลอดภัย สะดวกสบาย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๖ การเดินทางท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนที่เริ่มจากนักท่องเที่ยวเดินทางออกจากบ้าน จนกระทั่งเดินทางกลับ

ขั้นตอนที่ ๗ ประสบการณ์นักท่องเที่ยว เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาจากการท่องเที่ยว ประสบการณ์ที่ได้รับ คือ มีความพึงพอใจ เป็นประสบการณ์ทางบวก (Positive) หรือไม่มีความพึงพอใจ เป็นประสบการณ์ทางลบ (Negative) ซึ่งเมื่อเกิดความพึงพอใจแล้ว นักท่องเที่ยวจะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งหรือบอกเล่าให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว ในทางตรงกันข้ามถ้านักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ จะไม่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวอีก หรือบอกเล่าให้บุคคลอื่นในเชิงลบเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ

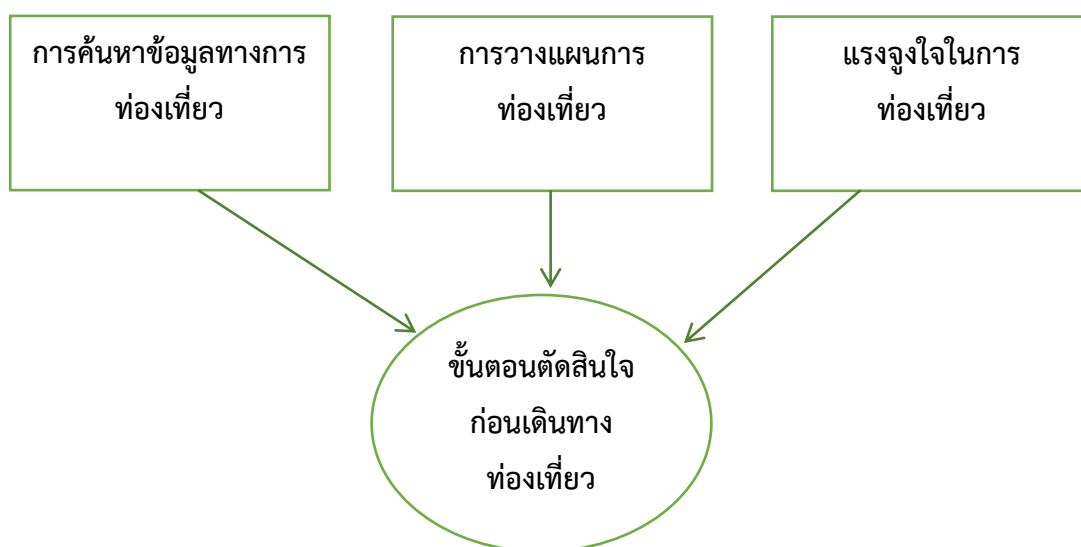

ภาพที่ ๒-๑๐ กระบวนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว (Moutinho, ๑๙๙๓)

Moutinho (๑๙๙๓) ได้ระบุถึงกระบวนการ ๔ ขั้นตอนสำคัญในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ขั้นตอนก่อนการเดินทาง (Pre-decision stage) ขั้นตอนการตัดสินใจ (Decision stage) และขั้นตอนการประเมินผลที่ได้รับจากการท่องเที่ยว (Post-purchase evaluation) และขั้นตอน การตัดสินใจในอนาคต (Future decision making stage) ซึ่งโมเดลของ Moutinho (๑๙๘๗) นี้เป็นขั้นตอนในลักษณะของวงจรการตัดสินใจที่เกิดจากผลลัพธ์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แรงจูงใจ (Motivation) การคิดเชิงเหตุผล (Cognitive) และพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning behavioral concepts) (Swarbooke & Horner, ๒๐๐๗)

สำหรับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมนั้น พระเมธีสุตตากรณ และคณะ (๒๕๕๙) พบว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ทางอินเทอร์เน็ต ลักษณะการเดินทางจะเดินทางกับกลุ่มเพื่อน ใช้รถเช่าในการเดินทาง นิยมท่องเที่ยวช่วงเสาร์-อาทิตย์ เที่ยวแต่ละครั้งใช้เวลา ๒-๓ วัน ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ครั้งละ ๒,๐๐๑ -๓,๐๐๐ บาทค่าใช้จ่ายในการทำบุญ ครั้งละ ๑-๑๐๐ บาท Albayrak, et al. (๒๐๑๘) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Exploring religious tourist experiences in Jerusalem: The intersection of Abrahamic religion ได้ระบุถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวกับเพื่อนหรือครอบครัว ซึ่งตรงกันกับ พระเมธีสุตตากรณ และคณะ (๒๕๕๙) นักท่องเที่ยวมีการมาท่องเที่ยวก่อนหน้านี้มากกว่า ๒ ครั้ง แต่สำหรับการท่องเที่ยวที่ Jerusalem นักท่องเที่ยวจะเป็นชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากประเทศอื่น จึงเดินทางโดยใช้บริการบริษัทท่องเที่ยว ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมการเดินทางด้วยตนเองไม่ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว

อย่างไรก็ดี การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นวัด ที่นักท่องเที่ยวอาจไม่เคยไปท่องเที่ยวมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษากระบวนการตัดสินใจในขั้นตอนก่อนการเดินทาง (Pre-decision stage) ที่นักท่องเที่ยวจะใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่ต้องการไปท่องเที่ยวจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากนั้นนำมาวางแผนการท่องเที่ยว โดยทั้งนี้นักท่องเที่ยวจะต้องมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยผลักดันให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการที่จะเดินทางไปตามแผนที่กำหนดไว้ ดังแสดงในภาพที่ ๒-๑๑

ภาพที่ ๒-๑๑ องค์ประกอบในการศึกษากระบวนการตัดสินใจในขั้นตอนก่อนการเดินทาง (Pre-decision stage)

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว

การพิจารณาว่านักท่องเที่ยวเลือกท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดนั้น แรงจูงใจจะประกอบด้วย ๒ ประการหลัก ๆ คือ แรงจูงใจทั่วไป และแรงจูงใจที่มีความจำเพาะเจาะจง (Moutinho, ๑๙๙๓) แรงจูงใจทั่วไป (General motivations) คือ แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งมีสาเหตุได้หลายประการที่บางครั้งนักท่องเที่ยวอาจไม่ได้ทราบมูลเหตุจูงใจให้ตนเองท่องเที่ยวทุกประการ ในขณะที่ แรงจูงใจจำเพาะเจาะจง (Specific motivations) เป็นแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ความรู้ การอ่านรายงานการได้รับข้อมูลจากเพื่อน การได้รับข้อมูลจากสื่อโฆษณาต่าง ๆ (Moutinho, ๑๙๙๓)

แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยจิตวิทยา (Psychological factors) และ ปัจจัยความต้องการพื้นฐานทางสรีระ (Biological needs and wants factors) ที่กระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ (Yoon & Uysal, ๒๐๐๕) มีนักวิจัยหลายคนพัฒนาโมเดลที่ใช้ในการศึกษา

แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจของ McIntosh and Shashikant (๑๙๗๗) ทฤษฎีแรงจูงใจของ Dann (๑๙๗๗, ๑๙๘๑) ทฤษฎีแรงจูงใจของ Crompton (๑๙๗๙) ทฤษฎีขั้นบันไดแห่งการเดินทาง (Travel Career Ladder: TCL) ของ Pearce & Caltabiano (๑๙๘๓) ทฤษฎีการกระตุ้นที่พอเหมาะ (Optimal Arousal Theory) ของ Iso-Ahola (๑๙๘๒) และทฤษฎีแรงจูงใจของ Swarbrooke & Horner (๑๙๙๙) เป็นต้น แต่โมเดลที่ได้รับการนำไปประยุกต์อย่างแพร่หลาย คือ ทฤษฎีปัจจัยผลักดันและปัจจัยจูงใจ (The push and pull model) (Klenosky, ๒๐๐๒)

ทฤษฎีปัจจัยผลักดันและปัจจัยจูงใจ (Dann, ๑๙๗๗, Crompton, ๑๙๗๙; Epperson, ๑๙๘๓; McIntosh & Goeldner, ๑๙๙๐) ระบุไว้ว่า นักท่องเที่ยวจะได้รับการกระตุ้นจากปัจจัยผลักดันที่เกิดขึ้นทางชีวภาพและอารมณ์ที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งได้ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow's hierarchy of needs (Mayo & Jarvis, ๑๙๘๑) ส่วนปัจจัยดึงดูดเกิดจากองค์ประกอบของสถานที่ท่องเที่ยวที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวต้องการไปเที่ยวชม (Yoon & Uysal, ๒๐๐๕) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์แบ่งส่วนทางการตลาด (Market segmentation) จากการพิจารณาปัจจัยร่วม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (Demographic factors) และ คุณลักษณะการท่องเที่ยว (Travel characteristics) (Kim & Prideaux, ๒๐๐๕; Kozak, ๒๐๐๒; Lau & McKercher, ๒๐๐๔)

Dann (๑๙๗๗) ได้อธิบายไว้เพิ่มเติมว่า แรงจูงใจสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ภาวะที่แตกต่างจากปกติ (Anomie) ที่ เป็นความรู้สึกต้องการความเป็นอิสระจากสภาพแวดล้อมเดิม ๆ

๒. การสร้างคุณค่าให้ตนเอง (Ego-enhancement) ที่เป็นความต้องการได้รับการยอมรับทางสังคมจากการได้ไปท่องเที่ยว เช่น คนจะรู้สึกภูมิใจที่ได้ไปเที่ยวต่างประเทศ

ในกาลต่อมาได้มีนักวิจัยที่ได้ศึกษาและระบุตัวแปรที่ทำให้ประเมินปัจจัยผลักดัน ดังนี้

Crompton (๑๙๗๙) ระบุว่า ปัจจัยผลักดันมีอิทธิพลมาจาก ๒ แรงผลักดัน คือ ปัจจัยสังคมและจิตวิทยา (Socio-psychological factors) และ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Culture factors) ที่สามารถสกัดตัวแปรได้ ๑๐ ตัวแปร คือ การหลีกเลี่ยง (escape) การสำรวจ (exploration) การประเมินตนเอง (evaluation of self) การพักผ่อน (relaxation) ความภูมิใจ (prestige) ความถดถอย (regression) การสร้างความสัมพันธ์กับญาติ (enhancement of kinship relationships) การได้เข้าสังคม (facilitation of social interaction) ความสูงส่ง (novelty) และ การได้รับความรู้ (education) ซึ่ง Iso-Ahola (๑๙๘๒) ได้ยืนยันว่า การหลีกเลี่ยง (escape) และ การสำรวจ (exploration) หรือ การแสวงหา (Seeking) นั้นเป็นตัวแปรที่สำคัญในการสร้างความพอใจให้นักท่องเที่ยว

ในปี ๑๙๙๑ Ryan (๑๙๙๑) ได้ศึกษางานวิจัยที่มีมาก่อนหน้านี้ และได้สรุปปัจจัยผลักดันที่สามารถนำไปประยุกต์ในการศึกษาต่อไป ประกอบด้วย การหลีกเลี่ยง (escape) ความภูมิใจ

(prestige) การได้เข้าสังคม (facilitation of social interaction) และ ความสูงส่ง (novelty) ต่อมาในปี ๒๐๐๕ Pearce and Lee (๒๐๐๕) ได้พัฒนาโมเดล Travel Career Approach ที่มาจากโมเดลเดิม คือ Travel Career Ladder ซึ่ง Pearce and Lee ได้ศึกษาแรงจูงใจที่มีพื้นฐานแนวคิดมาจากประสบการณ์ที่ได้รับจาก การเดินทางของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย การหลีกเลี่ยง (escape) การพักผ่อน (relaxation) ความภูมิใจ (prestige) ความถดถอย (regression) การสร้างความสัมพันธ์ (relationship enhancement) การเรียนรู้สิ่งใหม่ (Seeking new things) และการผ่อนคลาย (Relief) อย่างไรก็ตาม นักวิจัยก็ยังยึดแนวคิดจากปัจจัยทั้ง ๑๐ ประการของ Crompton (๑๙๗๙) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษา

สำหรับปัจจัยดั่งนั้น นักวิจัยได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการท่องเที่ยวด้านเวลา สถานที่ และอธิบายว่านักท่องเที่ยวจะมีแผนการเดินทางอย่างไร (Mill & Morrison, ๑๙๘๕) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ คุณลักษณะ สิ่งดึงดูดใจ และองค์ประกอบสำคัญในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ (Klenosky, ๒๐๐๒) แต่ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกันไป (Gallarza, Saura, & Garcia, ๒๐๐๒; Kozak, ๒๐๐๒)

นักวิจัยที่ได้ประยุกต์ใช้ปัจจัยหลักและปัจจัยดั่งในการวิจัย แสดงในตารางที่ ๒-๑

ตารางที่ ๒-๑ สรุปชื่องานวิจัยและองค์ประกอบตามทฤษฎีปัจจัยผลักดันและปัจจัยจูงใจไปใช้ในการวิจัย

นักวิจัย	ชื่องานวิจัย	องค์ประกอบที่ศึกษา
Nikjoo (๒๐๑๕)	The role of push and pull factors in the way tourists choose their destination	แรงจูงใจแบบผลัก ๕ ด้าน คือ ๑. การหลีกเลี่ยง (Escape) ๒. ความภูมิใจ (Prestige) ๓. การสร้างคุณค่าให้ตนเอง (Ego-enhancement) ๔. ความสนุก (Fun) ๕. ความสัมพันธ์กับผู้ใกล้ชิด (Relationship) แรงจูงใจแบบดึง ๕ ด้าน คือ ๑. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ๒. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) ๓. กิจกรรมที่สนุกสนาน (Entertainment) ๔. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

นักวิจัย	ชื่องานวิจัย	องค์ประกอบที่ศึกษา
		๕. สถานที่ซื้อสินค้า (Shopping)
Yiamjanya and Wongleedee (๒๐๑๔)	International tourists' travel motivation by push-pull factors and the decision making for selecting Thailand as destination choice	<p>แรงจูงใจแบบผลึก ๑๐ ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การได้รับประสบการณ์ใหม่ ๒. การได้เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๓. การได้พักผ่อนหย่อนใจ ๔. ความต้องการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๕. ความสนใจในวัฒนธรรมไทย ๖. การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน ๗. การได้สนุกสนานกับกิจกรรม ๘. การได้ผจญภัย ๙. ความสนใจในทรัพยากรธรรมชาติ ๑๐. การมาหาครอบครัวเป็นคนไทย <p>แรงจูงใจแบบดิ่ง ๑๐ ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. อาหารไทย ๒. ตลาดชุมชนท้องถิ่น ๓. อากาศดี ๔. ชายทะเลและหาดทราย ๕. การบริการที่ดี ๖. สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ๗. สินค้าที่จำหน่ายราคาไม่แพง ๘. วัดในศาสนาพุทธ ๙. ตลาดกลางคืน ๑๐. สถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย
Tsai and Sakulsinlapakorn (๒๐๑๖)	Exploring tourists' push and pull travel motivations to participate in Songkran festival in Thailand as a tourist	<p>แรงจูงใจแบบผลึก ๑๔ ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การได้พักผ่อนหย่อนใจ ๒. การได้รับประสบการณ์ใหม่ ๓. การได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง ๔. การได้เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๕. การได้พบเห็นการใช้ชีวิตของผู้คนต่างวัฒนธรรม

นักวิจัย	ชื่องานวิจัย	องค์ประกอบที่ศึกษา
	destination: a case of Taiwanese visitors	<p>๖.การได้สร้างความพึงพอใจที่ตอบสนองความปรารถนาแห่งตน</p> <p>๗.การได้ไปเที่ยวสถานที่สำคัญต่าง ๆ</p> <p>๘.การได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม</p> <p>๙.การได้ไปสถานที่ที่เพื่อนเคยไปมาก่อน</p> <p>๑๐.การได้พบเพื่อนใหม่</p> <p>๑๑.การได้หลีกเลี่ยงจากชีวิตประจำวัน</p> <p>๑๒.การได้เข้าร่วมกิจกรรมใหม่</p> <p>๑๓.การได้ยกระดับสถานะทางสังคม</p> <p>๑๔.การได้มาผจญภัยตื่นเต้น</p> <p>แรงจูงใจแบบตั้ง ๑๒ ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กิจกรรมที่หลากหลายช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒. ภาพลักษณ์ที่ตื่นตาของเทศกาลสงกรานต์ ๓. อาหารไทยอร่อย ๔. คนไทยเป็นมิตรและให้ความช่วยเหลือ ๕. การได้รับประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ๖. ความสามารถที่จะจ่ายเงินในการมาเที่ยว ๗. กิจกรรม outdoor ๘. บรรยากาศงานรื่นเริง ๙. การได้รับบริการที่ดี ๑๐. การบริหารการจัดงานที่ดี ๑๑. ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ๑๒. งานที่เหมาะสมกับการเฉลิมฉลองกับครอบครัว <p>ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว</p>
Albayrak, et al. (๒๐๑๘)	Exploring religious tourist experiences in Jerusalem: The intersection of Abrahamic religion	<p>แรงจูงใจแบบผลึก ๑๓ ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความต้องการมาเยี่ยมญาติ ๒. ใช้เวลาร่วมกับครอบครัวที่ Jerusalem ๓. ความต้องการมาสวดมนต์ประสบการณ์ ๔. ความสนุกสนานที่ได้เห็นสิ่งสวยงาม

นักวิจัย	ชื่องานวิจัย	องค์ประกอบที่ศึกษา
		๕. ความรู้สึกสุขและสงบ ๖. การได้ค้นพบประสบการณ์ใหม่ ๗. การได้ท่องเที่ยวเกี่ยวกับเพื่อนฝูงหรือครอบครัว ๘. การได้ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่น ๙. ความรู้สึกว่าได้เข้าไปใกล้พระเจ้า ๑๐. ความร่าเริง ๑๑. ความผ่อนคลาย ๑๒. ความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ๑๓. การได้สารภาพบาป แรงจูงใจแบบตั้ง ๒ ด้าน คือ ๑. ภาพลักษณ์ของนคร Jerusalem ๒. ความน่าสนใจของข้อมูลที่ได้รับ
Syamala and Kakati (๒๐๑๖)	A study on religious tourism-potential and possibilities with reference to Shirdi a place of religious tourism.	แรงจูงใจแบบตั้ง ๕ ด้าน คือ ๑. ชมสถานที่เชิงวัฒนธรรม ๒. สภาพถนนที่ดี สะดวกต่อการเดินทาง ๓. ร้านอาหารที่อร่อยและถูกสุขลักษณะ ๔. มีร้านขายของที่ระลึก ๕. ศูนย์ข้อมูลและความปลอดภัยในการเดินทาง
Fernandes, Pimenta, Goncalves, and Rachao (๒๐๑๒)	A new research approach for religious tourism: the case study of the Portuguese route to Santiago	แรงจูงใจแบบผลึก ๒ ด้าน คือ ๑. ต้องการมาพักผ่อนและสันตนาการ ๒. ต้องการมาเพราะเหตุผลทางศาสนา แรงจูงใจแบบตั้ง ๖ ด้าน คือ ๑. ชมสถานที่เชิงวัฒนธรรม ๒. ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ๓. ผู้คนท้องถิ่นและการต้อนรับของคนท้องถิ่น ๔. บรรยากาศ ๕. อาหารและไวน์ ๖. ที่พัก

นักวิจัย	ชื่องานวิจัย	องค์ประกอบที่ศึกษา
Rot, Mikinac, and Bogdan (๒๐๑๔)	General characteristics of religious tourism in Croatia	<p>แรงจูงใจแบบผลึก ๑๒ ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.ความต้องการพักผ่อน ๒.ความสนุก ๓.การผจญภัย ๔.ประสบการณ์ใหม่ ๕.ความต้องการเยี่ยมชมญาติพี่น้องหรือเพื่อน ๖.การเสริมสร้างจิตวิญญาณ ๗.การมาพบพระเจ้า ๘.ความสุขสงบในใจ ๙.การขอพรเพื่อสุขภาพ ๑๐.การขอพรเพื่อแก้ไขปัญหา ๑๑.การสร้างตบะ ๑๒.การมาแก้บน <p>แรงจูงใจแบบดิ่ง ๑๕ ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.ชมสถานที่เชิงวัฒนธรรม ๒.อาหารและเครื่องดื่ม ๓.ความสวยงามของธรรมชาติ ๔.การต้อนรับของแผนกประชาสัมพันธ์ ๕.การให้ข้อมูล ๖.ป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ๗.การคมนาคม ๘.ที่พัก ๙.ของที่ระลึก ๑๐.การดูแลทางการแพทย์ ๑๑.การให้บริการธนาคาร ๑๒.ระบบการติดต่อสื่อสาร ๑๓.ความปลอดภัย ๑๔.ราคาและค่าธรรมเนียม ๑๕.โปรแกรมการท่องเที่ยว

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยหลักและปัจจัยดึงที่จะนำมาใช้กับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย วิเคราะห์โดยการประยุกต์ใช้ตัวแปรของ Nijoo (๒๐๑๕) นำตัวแปรงานวิจัยของ Crompton (๑๙๗๙) และ Ryan (๑๙๙๑) มาอ้างอิงและสังเคราะห์โดยการพัฒนาโมเดลเป็น แรงจูงใจแรงผลึก ๕ ด้าน คือ การหลีกเลี่ยง (Escape) ความภูมิใจ (Prestige) การสร้างคุณค่าให้ตนเอง (Ego-enhancement) ความสนุก (Fun) ความสัมพันธ์กับผู้อื่นใกล้ชิด (Relationship) และ แรงดึง ๕ ด้าน คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) กิจกรรมที่สนุกสนาน (Entertainment) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สถานที่ซื้อสินค้า (Shopping) มาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของวัดและแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

พระวีระวัฒน์ วีระขณโณ (๒๕๖๑) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษา ๙ วัดในอำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน พบว่าปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดนั้น มีปัญหาในเรื่องสภาพการดำเนินการ ด้านสถานที่ปฏิบัติธรรม สถานที่ดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ที่พักอาศัย ห้องน้ำ ที่จอดรถ ร้านขายของต่าง ๆ ที่ต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมอยู่เสมอ เพราะการไม่มีการประสานงานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากป้ายบอกทางมีจำนวนน้อย ขาดเอกลักษณ์นำเสนอที่เป็นจุดเด่น สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน เช่นเดียวกับ พระครูสังฆรักษ์อนุรักษ์ ธีรสโก และ ปราโมทย์ ยอดแก้ว (๒๕๖๐) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา: ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติเพื่อความยั่งยืนตามวิถีพุทธ แล้วพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การเพิ่มจำนวนของขยะมูลฝอย การใช้ห้องน้ำแล้วไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด การมีมิจฉาซีปะปนมากับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล สิ่งก่อสร้างมีศิลปะยังมีจำนวนน้อยไป ส่วนจุฑาภรณ์ หินซุย และ สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ (๒๕๕๗) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอ ศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดกิจกรรมในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชน เส้นทางการคมนาคมยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงผลกระทบกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางพุทธศาสนา และต้องส่งเสริมการจัดการความรู้ต่อยอดการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดสามารถเป็นพื้นที่เชิงเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว มีบทบาทของการเป็นผู้ให้ธรรม ปัญญาสู่การพัฒนาสังคมและจิตใจ

(สายชล ปัญญชิต และภูเบศ วณิชชานนท์, ๒๕๕๘) การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในวัด ส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ได้แก่ ผลเชิงบวก คือ การก่อให้เกิดรายได้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนผลเชิงลบ คือ การขาดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การทำลายสิ่งแวดล้อม ปัญหาความเสื่อมโทรมของวัด ปัญหาด้านสาธารณูปโภคและสวัสดิภาพของนักท่องเที่ยว (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, พระใบฎีกาเสน่ห์ ญาณเมธี, พระสรวิชัย อภิปัญญา, แม่ชีกฤษณา รักษาโณม และแสง นิลนามะ, ๒๕๕๖)

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ คือ ต้องมีสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐ บ้าน วัด สำนักงานวัฒนธรรม รวมทั้งต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปรับปรุงเรื่องป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคม และเพิ่มการจัดกิจกรรม โดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น โครงการมัคคุเทศก์ประจำวัด (พระวิระวัฒน์ วีระทมนโณ, ๒๕๖๑) ส่วนแนวปฏิบัติเพื่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา วัดต้องมีแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาจิตใจและปัญญาให้แก่ประชาชนที่มาวัด มีการจัดให้มีการแสดงธรรม บรรยายธรรมในวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และโอกาสต่าง ๆ รมรงค์เชิญชวนให้ถือศีล ปฏิบัติธรรมหรือมาร่วมสวดมนต์ทำวัตร เช้า – เย็น พร้อมกับพระในทุก ๆ วัน มีการจัดอบรมปฏิบัติธรรมแก่เยาวชน ประชาชน ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร วัดต้องเตรียมพร้อมในเรื่องข้อมูลข่าวสาร ประวัติวัด ประวัติพระพุทธรูป ศักดิ์สิทธิ์ในวัด ประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น และกิจกรรมของวัด ป้ายโฆษณาทั้งในและนอกวัด การนำเสนอผ่านระบบออนไลน์ การผลิตสื่อวีดิทัศน์ เว็บไซต์ Youtube โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ คู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ (พระเมธีสุตาภรณ์ และคณะ, ๒๕๕๙) และเจ้าหน้าที่ของวัด ต้องมีไมตรีในการต้อนรับ และมีความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำถึงหลักธรรมและแนวปฏิบัติในหลักของพระพุทธศาสนา (จุฑาภรณ์ หินชุย และ สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์, ๒๕๕๗) ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องสะอาด สงบ รมรื่น มีการปลูกต้นไม้จัดสวนหย่อม มีที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ มีมุมถ่ายรูป มีการแบ่งเขตความสงบและเขตความวุ่นวาย ให้ชัดเจน มีมุมส่งเสริมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา ลานจอดรถต้องเพียงพอ ห้องน้ำสะอาด มีถังขยะตามจุดต่าง ๆ มีการจัดระเบียบร้านค้า การจัดการผลประโยชน์และพัฒนาศักยภาพบุคลากร กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ การมีส่วนร่วมของวัดและชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน (พระครูสังฆรักษ์อนุรักษ์ อธิสโก และ ปราโมทย์ ยอดแก้ว, ๒๕๖๐; สายชล ปัญญชิต และภูเบศ วณิชชานนท์, ๒๕๕๘) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า มี ๓ ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการเชิงอำนวยการ การมีส่วนร่วมในการจัดการเชิงอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการเชิงสนับสนุน (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร และคณะ, ๒๕๕๖)

การท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมสามารถกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวได้ ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

- ๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม
- ๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน และ ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเพื่อเป็นต้นแบบพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์ และ พยอม ธรรมบุตร, ๒๕๕๙) นอกจากนี้ ศิวินิต อรรถวุฒิกุล นรินทร์ สังข์รักษา และสมชาย ลักขณานุรักษ์ (๒๕๖๐) ได้นำเสนอ “MADANA Model” ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม ว่าต้องมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ พบว่า องค์ประกอบที่ ๑ M=Managing to Tourism (การจัดการการท่องเที่ยว) ต้องมีการพัฒนาศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนากับผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม องค์ประกอบที่ ๒ A=Attraction for Tourism (สิ่งที่ดึงดูดใจในการท่องเที่ยว) ต้องมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน นักท่องเที่ยว และ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการดำเนินงานตามกิจกรรมต่าง ๆ องค์ประกอบที่ ๓ D=Diversity of Tourism (ความหลากหลายของการท่องเที่ยว) เน้นการสร้างความรู้เพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation) และ องค์ประกอบที่ ๔ A=Activity of Tourism (กิจกรรมทางการท่องเที่ยว) เน้นการพัฒนาให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ มีความรับผิดชอบการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และมีจิตสำนึกต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ต้องมีการวัดและชุมชนรอบวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรม โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีอยู่เดิมที่โดดเด่นในอัตลักษณ์ของตนเองและให้เกิดความยั่งยืนมากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบกิจกรรมในการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

จากสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้

H๑: นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดที่แตกต่างกันมีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

พระเมธีสุตาภรณ์ และคณะ (๒๕๕๙) ได้นำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันที่ส่งผลต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมว่าสามารถแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท คือ ๑) การท่องเที่ยวสนองตอบกิเลสมากกว่าการเพิ่มพูนปัญญาเน้นเที่ยวชมความสวยงามพุทธศิลป์และระบบนิเวศรอบวัด ๒) การท่องเที่ยวสนองตอบกิเลสน้อยลงการเพิ่มพูนปัญญาตามแนวปฏิบัติของเกจิอาจารย์ เน้นการเที่ยวชมบูชาเกจิอาจารย์ศึกษาวัตรปฏิบัติของเกจิอาจารย์ ๓) การท่องเที่ยวสนองตอบกิเลสน้อยลงการเพิ่มพูนปัญญาตามแนวทางศึกษาประวัติศาสตร์ของวัด ความโดดเด่นของวัดในชุมชนมีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับท้องถิ่น ๔) การท่องเที่ยวที่ไม่สนองตอบกิเลส เน้นการเรียนรู้กรรมฐาน ศึกษาพุทธธรรมสนใจกิจกรรมการปฏิบัติกรรมฐานเพื่อความหลุดพ้น ส่วน สายชล ปัญญา

ชิต และภูเบศ วณิชขานนท์ (๒๕๕๘) ได้นำเสนอตัวอย่างเส้นทางการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในภาคใต้ของประเทศไทย ๓ เส้นทาง คือ เส้นทางที่ ๑ เส้นทางพุทธธรรมเชิงบูรณาการท่องเที่ยวตามจาริกประวัติศาสตร์ศรีวิชัย และพระธาตุเด่นใต้ เช่น พระบรมธาตุไชยา พระธาตุศรีสุราษฎร์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีหรือวัดพระมหาธาตุ หอพระพุทธสิหิงค์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เส้นทางที่ ๒ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมะควบคู่ไปกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางธรรมชาติ เช่น วัดหาดส้มแป้นและวัดตโปทาราม จังหวัดระนอง วัดไชยธารารามและวัดสุวรรณคีรีเขต จังหวัดภูเก็ต เส้นทางที่ ๓ เส้นทางท่องเที่ยววิถีชีวิตคู่วิถีธรรม เน้นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถสะท้อนวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น วัดจันท

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด คือ วัดจะต้องมีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงรื่องลงมา คือ มีพระอาจารย์คอยตอบปัญหาธรรมและสั่งสอนธรรม ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจน้อยที่สุด คือ มีนันทนาการกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของวัด (พระเมธีสุตาภรณ์ และคณะ, ๒๕๕๙) สอดคล้องกับ วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์ และ พยอม ธรรมบุตร (๒๕๕๘) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม พบว่า วัดในจังหวัดนครปฐมมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ประกอบด้วย ธรรมชาติที่มีภูมิทัศน์และบรรยากาศสงบร่มรื่นเหมาะสมกับการพักผ่อนทางกายและทางใจ วัดมีพระพุทธรูปสำคัญและมีพุทธศิลป์ เช่น พระพุทธศิลาขาวสมัยทวารวดี พระร่วงโรจนฤทธิ์ มีทรัพยากรทางประเพณีเทศกาลและงานสำคัญทางศาสนา

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ Albayrak, et al. (๒๐๑๘) มีข้อเสนอแนะว่า นักท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ควรได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายในการมาท่องเที่ยวเพื่อที่จะเกิดความประทับใจในระดับสูง ซึ่งอาจมีการทำกิจกรรมเพิ่มเติม เช่น การไปชิมอาหารท้องถิ่น หรือกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ การจัดโปรแกรมทัวร์ควรเน้นไปที่นักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาและประวัติศาสตร์ของสถานที่นั้น นอกจากนี้ประสบการณ์ที่ดีจะเกิดจากการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดังนั้น ควรจัดโปรแกรมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมในงานเฉลิมฉลองกับผู้คนท้องถิ่น ร้านอาหารสามารถเข้ามามีส่วนในโปรแกรมโดยการนำเสนออาหารพิเศษ บริษัททัวร์สามารถจัดโปรโมชั่น เช่น การลดราคาสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่ม และเพิ่มการโฆษณาสร้างการรับรู้และให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

จากสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้

H๒: แรงจูงใจในการท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม นั้น พระครูสังฆรักษ์อนุรักษ์ อีรสกโก และ ปราโมทย์ ยอดแก้ว (๒๕๖๐) ได้ระบุว่าศักยภาพของวัด ๕ ด้านที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ ประกอบด้วย ด้านข้อมูล ข่าวสาร ด้านกายภาพ ด้านการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ ด้านการพัฒนาจิตใจและปัญญา และด้านอัตลักษณ์ของวัด วัดมีกิจกรรมการไหว้พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ การปฏิบัติธรรม การมีพุทธศิลป์กรรมที่งดงาม การจัดที่พักผ่อนหย่อนใจเพื่อให้เกิดความสงบร่มรื่น และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้าน ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิต สอดคล้องกันกับ ศิวินิต อรรถวฤตมิกุล นรินทร์ สังข์รักษา และ สมชาย ลักษณะอนุรักษ์ (๒๕๖๐) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจที่ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านร้านจำหน่ายของที่ระลึกและโอท็อป ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สามารถใช้ระบบออนไลน์แนะนำเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวประชาชน (พระเมธีสุตาภรณ์ และคณะ, ๒๕๕๙) และให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเต็มใจ (พระเมธีสุตาภรณ์ และคณะ, ๒๕๕๙)

ตารางที่ ๒-๒ การประยุกต์ทฤษฎีปัจจัยผลักดันและปัจจัยจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม

แรงจูงใจ	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
แรงจูงใจแบบผลัก Nikjoo (๒๐๑๕); Yiamjanya and Wongleedee (๒๐๑๔); Tsai and Sakulsinlapakorn (๒๐๑๖); Albayrak, et al. (๒๐๑๘); Fernandes, Pimenta, Goncalves, and Rachao (๒๐๑๒); Rot, Mikinac, and	การหลีกเลี่ยง (Escape)	๑.การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน ๒.การได้มีช่วงเวลาที่จิตใจที่สงบผ่อนคลาย
	ความภูมิใจ (Prestige)	๑.การได้ไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา ๒.การได้ยกระดับสถานะทางสังคมว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับพุทธศาสนา
	การสร้างคุณค่า ให้ตนเอง (Ego- enhancement)	๑.การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและพุทธศาสนา ๒.การได้สร้างความพึงพอใจที่ตอบสนองความปรารถนาแห่งตนในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ๓.การเที่ยวชมวัดช่วยในการพัฒนาจิตใจ

แรงจูงใจ	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
Bogdan (๒๐๑๔)		และปัญญา ๔. การได้ไหว้พระขอพร
	ความสนุก (Fun)	๑. การได้พักผ่อนหย่อนใจ ๒. การได้สนุกสนานกับกิจกรรมของวัด
	ความสัมพันธ์กับผู้ ใกล้ชิด (Relationship)	๑. การได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง ๒. การได้ไปสถานที่ที่เพื่อนเคยไปมาก่อน ๓. การได้พบเพื่อนใหม่ ขณะร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา
แรงจูงใจแบบดิ่ง Nikjoo (๒๐๑๕); Yiamjanya and Wongleedee (๒๐๑๔); Tsai and Sakulsinlapakorn (๒๐๑๖); Albayrak, et al. (๒๐๑๘); Syamala and Kakati (๒๐๑๖); Fernandes, Pimenta, Goncalves, and Rachao (๒๐๑๒); Rot, Mikinac, and Bogdan (๒๐๑๔); พระครูสังฆรักษ์อนุรักษ์ ธีรสถโก และ ปราโมทย์ ยอดแก้ว (๒๕๖๐); ศิวินิต อรรถวฤฒิกุล นรินทร์ สังข์รักษา และ	การเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว (Accessibility)	๑. ความสะดวกในการเดินทาง ๒. ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคม
	โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures)	๑. ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ๒. ความพร้อมและความสะอาดของ ห้องน้ำ ๓. การให้บริการที่จอดรถ
	กิจกรรมที่สนุกสนาน (Entertainment)	๑. กิจกรรมที่ชวนชมที่หลากหลายภายในวัด ๒. การได้ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับร่วมกับ ครอบครัวหรือผู้ที่เดินทางมาเที่ยวด้วยกัน ๓. การได้พบเห็นการใช้ชีวิตของผู้คนใน ชุมชนที่ใกล้กับวัด ๔. การได้พำนักในวัดเพื่อปฏิบัติธรรม
	สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	๑. ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของวัด ๒. บรรยากาศภายในวัด ๓. ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ของวัด ๔. การได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ทางวัด ๕. ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทย ๖. สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ๗. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและวัด

แรงจูงใจ	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
สมชาย ลักขณานุรักษ์ (๒๕๖๐); พระเมธีสุตาภรณ์ และ คณะ (๒๕๕๙)		๘.ความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น
	สถานที่ซื้อ สินค้า (Shopping)	๑.ความสามารถที่จะจ่ายเงินในการมา เที่ยว ๒.สินค้าที่จำหน่ายภายในวัดราคาไม่แพง ๓.พื้นที่ภายในวัดมีสินค้าพื้นเมืองของ ชุมชนมาวางจำหน่าย

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถนำมาประยุกต์ให้กับงานวิจัยครั้งนี้ ในการศึกษา พฤติกรรมและความสนใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมว่านักท่องเที่ยวมี วัตถุประสงค์ของ การท่องเที่ยวอย่างไร ต้องการเที่ยวชมสิ่งใด ต้องการทำกิจกรรมใด ซึ่งสามารถเป็น ข้อมูลในการศึกษาว่าวัดใดมีกิจกรรมและสิ่งดึงดูดใดที่สามารถตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวและควรมีแนวทางในการพัฒนาวัดอย่างไรให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม และการสังเคราะห์วรรณกรรมในตารางที่ ๒-๒ ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามใน การศึกษาแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม ส่วนรูปแบบการท่องเที่ยว งานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนด ตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ๔ รูปแบบ ได้แก่ การ ท่องเที่ยวตามรอย การท่องเที่ยวอาจารย์บูชา การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ และการอยู่วัดปฏิบัติธรรม ๓- ๗ วัน ซึ่งมีความครอบคลุมคุณลักษณะของ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและกิจกรรมทางศาสนาที่ ประชาชนคนไทย

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ใช้การเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่าง ๒ กลุ่ม คือ พระภิกษุระดับเจ้าอาวาสที่มีจำนวนจำกัดเพียงวัดละ ๑ รูป และประเด็นในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การบริหารจัดการวัด และแนวทางในการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม จึงเหมาะกับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดและเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ของแต่ละวัด สำหรับนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยต้องการความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในภาพรวม ประกอบกับนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถเป็นตัวแทนความคิดเห็นของประชากรได้ จึงทำการเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม

วิธีการดำเนินการในการทำงานวิจัยแบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสังเกตและการถ่ายภาพ ซึ่งเป็นการสังเกต สิ่งก่อสร้าง พระพุทธรูป กิจกรรมในวัด และพฤติกรรมของประชาชนที่เข้ามาในบริเวณวัดทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป รวมทั้งสังเกตองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของทางวัดเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ในรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตรจากหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ซึ่งเมื่อตรวจสอบใน google map แล้วพบว่ามีจำนวน ๔๕ วัด

ขั้นตอนที่ ๒ คัดเลือกวัดที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม โดยพิจารณาจาก ประวัติ ความเป็นมา และสิ่งสำคัญภายในวัด กิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมวัดได้

ขั้นตอนที่ ๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) พระเถระผู้ใหญ่ของวัด หรือ ผู้บริหารวัด หรือพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา และสิ่งสำคัญภายในวัด กิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมวัดได้ นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพของทางวัดเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

ขั้นตอนที่ ๔ ทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป ที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อ

วัดและกิจกรรมของวัดในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรมที่พึงประสงค์

ขั้นตอนที่ ๕ จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับวัดและโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ขั้นตอนที่ ๖ การสร้างคุณค่าเพิ่มในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม ในเขตจังหวัดชลบุรี และภาคตะวันออก ที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาระเบียงเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC) โดยการส่งมอบข้อมูลให้

๑. หน่วยงานภาครัฐที่มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี
๒. Website การท่องเที่ยวของเอกชนที่สนใจนำข้อมูลเกี่ยวกับวัดในชลบุรีไปประชาสัมพันธ์
๓. การนำเสนอข้อมูลใน Youtube
๔. การนำเสนอต่อบริษัททัวร์ที่ให้บริการผู้สูงอายุ ในการนำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

ส่วนที่ ๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นขั้นตอนที่ ๓ โดยใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากผู้วิจัยต้องการรายละเอียดเกี่ยวกับวัด ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา สิ่งสำคัญภายในวัด กิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมวัดได้ ดังนั้นการสัมภาษณ์เชิงลึกจะช่วยให้ผู้วิจัยได้รายละเอียดในเชิงลึก ดังที่ Minichiello et al. (1995) ได้ระบุว่า การสัมภาษณ์เชิงลึกเหมาะกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการได้ข้อมูลจากมุมมองและความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อนำมาใช้ในการตีความ การสัมภาษณ์เชิงลึกไม่ต้องเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก แต่ต้องได้ปริมาณข้อมูลอย่างเพียงพอมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การกำหนดกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

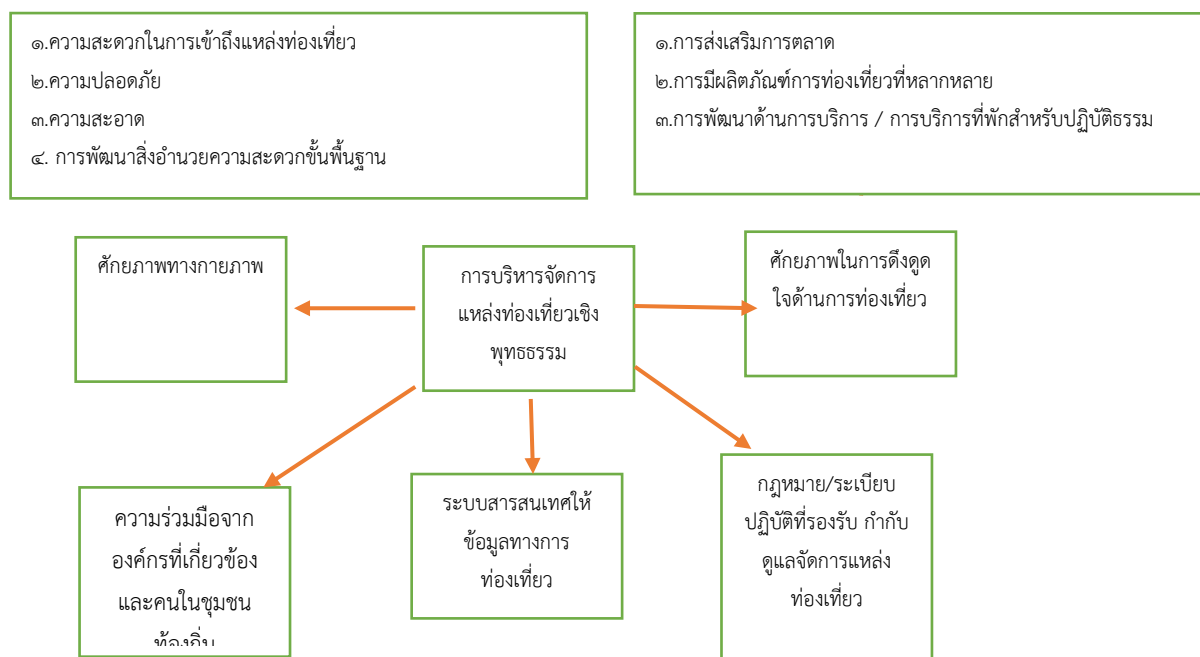
จากวัดในรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตรจากหาดบางแสน มีจำนวน ๔๕ วัด (ดังแสดงในตารางที่ ๔-๑) เมื่อนำมาพิจารณาคัดเลือกวัดที่ สามารถนำมาพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรมสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ ความสวยงามของสถาปัตยกรรม ความสวยงามของจิตรกรรม ประวัติความเป็นมาเก่าแก่ โบราณ กิจกรรมทางประเพณีที่มีเอกลักษณ์ สิ่งที่น่าสนใจ (พระพุทธรูป/ พระเกจิ) การเปิดให้สาธารณชนเข้าไปเยี่ยมชมโบสถ์ได้ ทักษะภาพ และ

ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง ซึ่งวัดที่ได้รับการคัดเลือกผ่านเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 3 ด้าน ได้วัดมาเป็นจำนวน ๒๐ วัด (ดังแสดงในตารางที่ ๔-๒)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ คือ พระเถระผู้ใหญ่ผู้บริหารวัด ได้แก่ เจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาส ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สิ่งสำคัญภายในวัด กิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมวัดได้ ประกอบด้วย ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๐ รูป

การสร้างประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม ผู้วิจัยประยุกต์จากประเด็นสำคัญที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม

ภาพที่ ๓-๑ ประเด็นการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม
ประยุกต์จาก: Grzinic and Saftic (๒๐๑๒) และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๕๗)

ดังนั้นคำถามในการสัมภาษณ์ จะประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารวัด

๑.๑ ตำแหน่ง

ส่วนที่ ๒ ศักยภาพของวัดในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

๒.๑ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

๒.๑.๑ การมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย

๒.๑.๑.๑ วัดมีประวัติความเป็นมาอย่างไร

๒.๑.๑.๒ วัดมีสิ่งปลูกสร้าง พระพุทธรูป ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม งานประเพณี

สิ่งแวดล้อม หรือสิ่งสำคัญอื่น ๆ ที่เป็นจุดเด่น คืออะไร

๒.๑.๑.๓ สถานที่ใกล้เคียงสำคัญที่สามารถจูงใจให้คนมาท่องเที่ยว มีสถานที่ใดบ้าง

๒.๑.๒ การพัฒนาด้านการบริการ / การบริการที่พึงสำหรับปฏิบัติธรรม

๒.๑.๒.๑ วัดมีกิจกรรมทางพุทธธรรมอะไรบ้าง และมีการบริหารจัดการอย่างไร

๒.๑.๒.๒ วัดมีสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม หรือไม่ ถ้ามี มีการบริหารจัดการ

อย่างไร

๒.๑.๓ การส่งเสริมการตลาด

๒.๑.๓.๑ วัดมีวิธีการประชาสัมพันธ์ การสร้างภาพลักษณ์ และการสร้างการรับรู้ให้

ประชาชนอย่างไร

๒.๒ ศักยภาพทางกายภาพ

๒.๒.๑ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

๒.๒.๑.๑ ท่านคิดว่าเส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบายหรือไม่ หรือถ้า

ต้องการให้มีการปรับปรุง ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร

๒.๒.๑.๑ ท่านคิดว่าป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดมีความชัดเจนหรือไม่ หรือถ้า

ต้องการให้มีการปรับปรุง ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร

๒.๒.๒ ความปลอดภัย

๒.๒.๒.๑ วัดมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการอย่างไร

๒.๒.๓ ความสะอาด

๒.๒.๓.๑ วัดมีการดูแลเรื่องความสะอาดและการจัดการขยะอย่างไร

๒.๒.๔ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ

มุมพักผ่อนของผู้ใช้บริการ

๒.๒.๔.๑ วัดมีการบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่

น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ อย่างไร และ ต้องการการปรับปรุงเพิ่มเติมอย่างไร

๒.๒.๔.๒ วัดมีการจัดการด้านการรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างไร และถ้าต้องการให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร

๒.๓ ระบบสารสนเทศให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว

หมายเหตุ การจัดการระบบสารสนเทศ หมายถึง การวางแผน จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ รักษา และส่งต่อแพร่กระจายสารสนเทศไปยังผู้ใช้ เพื่อประโยชน์ในการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานและการดำเนินงานขององค์กร สร้างนวัตกรรม เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๒.๓.๑ วัดมีการจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัดหรือไม่ มีการจัดการอย่างไร

๒.๓.๒ วัดมีการเชื่อมโยงข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน หรือไม่ อย่างไร

๒.๔ กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติที่รองรับ กำกับดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยว

๒.๔.๑ วัดมีโครงสร้างการจัดการบริหารวัดอย่างไร

๒.๔.๒ กฎหมาย หรือ ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรมมีอะไรบ้าง ที่ผู้เข้ามาเยี่ยมชมวัดต้องปฏิบัติตาม

๒.๔.๓ วัดมีการจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่เพื่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาหรือไม่อย่างไร (การแบ่งพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ พื้นที่พักอาศัย)

๒.๔.๔ วัดมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมหรือไม่ อย่างไร

๒.๔.๕ วัดนี้มีการจัดบุคลากรเพื่อดูแลผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมหรือไม่ อย่างไร

๒.๕ ความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชน

๒.๕.๑ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว

๒.๕.๑.๑ ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร

๒.๕.๑.๒ ท่านคิดว่าถ้าพัฒนาวัดนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาจะส่งผลกระทบต่อเชิงบวก/เชิงลบต่อสภาพปัจจุบันของวัดหรือไม่ อย่างไร

๒.๕.๒ การสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน

๒.๕.๒.๑ วัดได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณและบุคลากรเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มองค์กรท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร และต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาส่วนอื่นใดเพิ่มเติม

๒.๕.๒.๒ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดอย่างไร

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนในการสัมภาษณ์เชิงลึก

๑. ผู้วิจัยได้จัดทำจดหมายขอความอนุเคราะห์ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกจากวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ เรียน เจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูล จำนวน ๒๐ วัด
๒. ผู้วิจัยเดินทางเข้าไปพบเจ้าอาวาส เพื่อขออนุญาตในการสัมภาษณ์ ในกรณีที่เจ้าอาวาสไม่สะดวกในการให้สัมภาษณ์ เช่น เนื่องจากอาพาธ ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์รองเจ้าอาวาสแทน
๓. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ๑ คน/รูป ต่อ ๑ วัด การสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามที่จะสัมภาษณ์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย สิทธิของผู้ให้สัมภาษณ์ในการให้ข้อมูลและสิทธิในการถอนตัวจากการให้สัมภาษณ์ รวมถึงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลตามหลักจริยธรรมของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยทำการขออนุญาตในการบันทึกเสียง (ไม่มีการบันทึกภาพวิดีโอ) ในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการให้มีการบันทึกเสียง ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกข้อมูลแทน

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) เพื่อช่วยลดความคลาดเคลื่อนของผลการวิจัยที่จะเกิดขึ้นในการวิจัยดังนี้

๑. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ในการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาเกี่ยวกับความสอดคล้องของประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีความชัดเจนไม่กำกวมหรือซ้ำซ้อน แต่ละคำถามจะต้องมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า ๐.๕ (Rovinelli & Hambleton, ๑๙๙๗)

โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ให้คะแนน +๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา
- ให้คะแนน ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา
- ให้คะแนน -๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา

จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ทำการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามและวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$IOC = \sum R/N$$

$$\sum R = \text{ผลรวมของคะแนนในการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทำ IOC

๑. ผศ.ดร.กฤษ จรินทร์โท อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
๒. ดร.กชพร นรมาศย์ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๓. ดร.ชนิสรา แก้วสุวรรณ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๔. ดร.นุจรี ภาคาสัตย์ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๕. ดร.รชฎ จันทรน้อย อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

หมายเหตุ ตารางสรุปผลการประเมินความเที่ยงตรงของคำถามในการสัมภาษณ์ อยู่ในภาคผนวก ข ซึ่งข้อความทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้ค่า IOC ไม่ต่ำกว่า ๐.๕

๒. ผู้วิจัยนำคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อพิจารณาว่าคำถามที่ใช้ไม่ขัดต่อหลักจริยธรรมของการวิจัย หรือถ้ามีคำถามใดไม่เหมาะสมผู้วิจัยจะทำการแก้ไขตามที่กรรมการจริยธรรมแนะนำ ก่อนนำคำถามไปใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่งคำถามในการสัมภาษณ์ได้รับการรับรองตามเอกสารหมายเลข ๑๙๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒

๓. ผู้วิจัยมีการยืนยันผลการวิจัย (Conformability) ผู้วิจัยจะเก็บเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัยไว้เพื่อการตรวจสอบ (Audit Trial) ได้แก่ เทปบันทึกเสียง และผลการถอดความจากเทปบันทึกเสียง

การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะนำเทปบันทึกเสียงมาถอดความ แล้วนำเทปบันทึกเสียงมาฟังซ้ำเพื่อตรวจสอบว่ามีข้อความใดขาดตกบกพร่องไม่ครบถ้วน โดยในเบื้องต้นจะถอดความแบบประโยคต่อประโยคยังไม่มีตัดทอนข้อความใด ๆ เมื่อได้ทำการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาอ่านเพื่อทำความเข้าใจในเบื้องต้นว่า ในแต่ละวัดผู้ให้สัมภาษณ์ได้ระบุประเด็นอะไรบ้างในแต่ละคำถาม จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธี Content analysis เริ่มจากพิจารณาประเด็นหลัก (Themes) และประเด็นย่อย (Sub-theme) ที่สำคัญของแต่ละบทสนทนา ทำการเน้นข้อความที่สำคัญและนำมาเขียนเรียงร้อยกันในรายงานวิจัย ส่วนข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยได้ตัดออก (Data reduction)

ส่วนที่ ๒ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป ที่สนใจมาท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนดังนั้น จึงได้ใช้วิธีการคำนวณของ Cochran (๑๙๙๗) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน แต่ทราบว่า มีจำนวนมากและต้องการประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ ๙๕ % คิดขนาดค่าความคลาดเคลื่อน (e) ที่ ๕% ซึ่งสามารถแสดงสูตรได้ ดังนี้

$$n = \frac{Z^2}{4e^2}$$

โดยที่ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่นกำหนดที่ ๙๕%

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้โดยกำหนดที่ $\pm 5\%$

สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรดังกล่าวได้ ดังนี้

$$n = \frac{๑.๙๖^2}{๔ (๐.๐๕)^2}$$

$$n = ๓๘๔.๑๖ \text{ หรือ } ๓๘๕$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ ๓๘๕ ตัวอย่าง

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้มีการลำดับขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (Proportion Sampling) คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเขต อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี จำนวน ๑๙๓ ตัวอย่าง ณ ชายหาดบางแสน และ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเขต อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี จำนวน ๑๙๒ ตัวอย่าง ณ บริเวณเกาะลอย

ขั้นตอนที่ ๒ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience Sampling) ในการเก็บข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างต้องมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป เนื่องจากงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้านี้ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวพุทธธรรมในสถานที่ต่าง ๆ มีทุกช่วงอายุ แต่เพื่อให้การเก็บข้อมูลสามารถกระทำได้โดยสะดวก จึงเก็บกลุ่มตัวอย่างที่มีต้องมีอายุ

ตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป ซึ่งถือว่ามึบรณฤนดิภาวะแล้ว และวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยนี้ ต้องการให้ประชาชนชาวไทยทุกเพศทุกวัยที่มาท่องเที่ยวเขต อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี สนใจการมาท่องเที่ยววัด นอกเหนือจากสถานที่ กลุ่มตัวอย่างได้มาท่องเที่ยวกันอยู่แล้ว

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีโดยจะมีคำถาม คัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

๑. ท่านมีความสนใจในการไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม (วัด) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี หรือไม่

สนใจ (แจกแบบสอบถาม) ไม่สนใจ (ไม่แจกแบบสอบถาม)

หมายเหตุ ในการแจกแบบสอบถาม ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่ามิใช่แบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามเพิ่มจนกว่าจะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ครบ ๓๘๕ ชุด

ผู้วิจัยมีทีมงานในการช่วยแจกแบบสอบถาม จำนวน ๒ ทีม ซึ่งในการออกภาคสนามผู้วิจัยได้ทำการอธิบายถึงหัวข้อการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามที่ถามในแบบสอบถาม วิธีการกรอกข้อมูล วิธีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธ การให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง และต้องไม่ใช่บุคคลที่เคยทำแบบสอบถามในช่วงทดสอบแบบสอบถาม (try-out) โดยให้ทีมงานสอบถามก่อนว่าเคยทำแบบสอบถามชุดนี้มาก่อนหรือไม่ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามในเดือนในที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ชายหาดบางแสน อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี และบริเวณเกาะลอย อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดทำให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

ลักษณะแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่แบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา อาชีพ จังหวัดต้นทาง และศาสนา มีคำถามให้เลือกตอบ (Check list) ในมาตราแบบนามบัญญัติ (Nominal scale) และเรียงลำดับ (Ordinal scale) จำนวน ๘ ข้อ

ส่วนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการมาท่องเที่ยว มีคำถามให้เลือกตอบ (Check list) ในมาตราแบบนามบัญญัติ (Nominal scale) และเรียงลำดับ (Ordinal scale) จำนวน ๙ ข้อ

ส่วนที่ ๓ ความสนใจต่อรูปแบบกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีคำถามให้เลือกตอบ (Check list) ในมาตราแบบนามบัญญัติ (Nominal scale) จำนวน ๑ ข้อ ที่ประกอบด้วย ๔ รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน

รูปแบบที่ ๒ การท่องเที่ยวอาจาริยบูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด

รูปแบบที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ต็มตำ เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้องเป็นช่วงเทศกาล

รูปแบบที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน

ส่วนที่ ๔ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale มีคำถามปัจจัยผลักดัน จำนวน ๑๓ ข้อ และปัจจัยดึงดูด จำนวน ๒๐ ข้อ รวมทั้งสิ้น ๓๓ ข้อ

การวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale)โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ		คะแนน
มากที่สุด	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๕ คะแนน
มาก	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๔ คะแนน
ปานกลาง	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๓ คะแนน
น้อย	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๒ คะแนน
น้อยที่สุด	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๑ คะแนน

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ตามเกณฑ์ของบุชม ศรีสะอาด (ม.ป.ป.) ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
ระดับ ๕ ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐	หมายถึงมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ ๕ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายถึงมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทาง
พุทธธรรม อยู่ในระดับมาก

ระดับ ๓ ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายถึงมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทาง
พุทธธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ ๒ ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทาง
พุทธธรรม อยู่ในระดับ น้อย

ระดับ ๑ ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทาง
พุทธธรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๕ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating scale)
ตามรูปแบบของ Likert's Scale มีจำนวนคำถาม ๔ ข้อ

การวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale)โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน
ดังนี้

ระดับ		คะแนน
มากที่สุด	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๕ คะแนน
มาก	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๔ คะแนน
ปานกลาง	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๓ คะแนน
น้อย	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๒ คะแนน
น้อยที่สุด	คิดเป็นระดับน้ำหนักความสำคัญเป็น	๑ คะแนน

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด
(ม.ป.ป.) ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
ระดับ ๕ ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	หมายถึงมีแนวโน้มความต้องการใน การท่องเที่ยวทางพุทธธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ ๔ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙	หมายถึงมีแนวโน้มความต้องการใน การท่องเที่ยวทางพุทธธรรมอยู่ในระดับมาก
ระดับ ๓ ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙	หมายถึงมีแนวโน้มความต้องการใน การท่องเที่ยวทางพุทธธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ ๒ ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง มีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ ๑ ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง มีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) เพื่อช่วยลดความคลาดเคลื่อนของผลการวิจัยที่จะเกิดขึ้นในการวิจัยดังนี้

๑. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำคำถามในแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยเพื่อการท่องเที่ยวและผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด จำนวน ๕ ท่าน ในการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาเกี่ยวกับความสอดคล้องของประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีความชัดเจนของคำถาม ซึ่งเกณฑ์ในการประเมินความเที่ยงตรงของคำถามจะต้องมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า ๐.๕ (Rovinelli & Hambleton, ๑๙๙๗)

โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา

ให้คะแนน ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา

ให้คะแนน -๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา

จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ทำการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามและวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$IOC = \sum R/N$$

$$\sum R = \text{ผลรวมของคะแนนในการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทำ IOC

๑. ผศ.ดร.ภฤช จรินทร์ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

๒. ดร.กชพร นรมาศย์ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

๓. ดร.ชนิสรา แก้วสุวรรณ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

๔. ดร.นุจรี ภาคาสัตย์ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

๕. ดร.รชฎ จันทรน้อย อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

หมายเหตุ ตารางสรุปผลการประเมินความเที่ยงตรงของคำถามในการสัมภาษณ์ อยู่ในภาคผนวก ข ซึ่งข้อคำถามทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้ค่า IOC ไม่ต่ำกว่า ๐.๕

๒. ผู้วิจัยทำการทดลองแบบสอบถาม (try-out) จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability analysis) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามต้อง มากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๗ (Nunnally, ๑๙๗๘) โดยเก็บแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป ที่มาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี โดยจะมีคำถาม คัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

๑. ท่านมีความสนใจในการไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม (วัด) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี หรือไม่

สนใจ (แจกแบบสอบถาม)

ไม่สนใจ (ไม่แจกแบบสอบถาม)

หมายเหตุ แบบสอบถามที่ทำ try-out จะไม่นำมารวมกับการเก็บแบบสอบถามจริง และกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถาม try-out ต้องไม่ใช่คนเดียวกันกับการเก็บแบบสอบถามจริง ๓๘๕ ชุด

ตารางที่ ๓-๑ ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ปัจจัย	ค่า Cronbach alpha
ปัจจัยผลึกต้น	๐.๙๒๓
ปัจจัยดึงดูด	๐.๙๔๙
แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม	๐.๙๖๓
แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม	๐.๙๑๔
รวม	๐.๙๖๘

๓. ผู้วิจัยนำคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อพิจารณาว่าคำถามที่ใช้ไม่ขัดต่อหลักจริยธรรมของการวิจัย หรือถ้ามีคำถามใดไม่เหมาะสมผู้วิจัยจะทำการแก้ไขตามที่กรรมการจริยธรรมแนะนำ ก่อนนำคำถามไปใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่งคำถามในการสัมภาษณ์ได้รับการรับรองตามเอกสารหมายเลข ๑๙๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒

การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ผล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูล (Editing) คัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือมีข้อผิดพลาดออก ซึ่งจากการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้น ๔๒๐ ชุด เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน ๓๘๕ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๖ ของจำนวนการแจกแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version trial โดยทำการลงทะเบียนการใช้ใน website <https://www.ibm.com/analytics/spss-trials>

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๑. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ในการประมวลผล ปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความสนใจต่อกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ของผู้ตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ยังใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการประมวลผล แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมและแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยว ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๒. การทดสอบสมมติฐาน

H๐: นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดที่แตกต่างกันมีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ใช้ สถิติ ANOVA F-test เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดกับแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ และ ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑

H๑: แรงจูงใจในการท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

วิเคราะห์อิทธิพลของแรงจูงใจในการท่องเที่ยวต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีโดยใช้สถิติ Multiple Linear Regression ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ และ ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี มีผลการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การสำรวจวัดในพื้นที่เขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

ส่วนที่ ๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ ศักยภาพของวัด ในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี และแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

ส่วนที่ ๓ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ ศึกษาพฤติกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

ส่วนที่ ๔ โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๔ การจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

ส่วนที่ ๕ แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

ส่วนที่ ๑ การสำรวจวัดในพื้นที่เขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ขั้นตอนที่ ๑ การสังเกตและการถ่ายภาพ ซึ่งเป็นการสังเกต สิ่งก่อสร้าง พระพุทธรูป กิจกรรมในวัด และพฤติกรรมของประชาชนที่เข้ามาในบริเวณวัดทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป รวมทั้งสังเกตองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของทางวัดเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ในรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตรจากหาดบางแสน จำนวน ๔๕ วัด

ขั้นตอนที่ ๒ คัดเลือกวัดที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม โดยพิจารณาจาก ประวัติ ความเป็นมา และสิ่งสำคัญภายในวัด กิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น

จากรายงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (๒๕๖๓) พบว่า จังหวัดชลบุรี มีจำนวนวัดทั้งสิ้น ๔๐๐ วัด ประกอบด้วย วัดราษฎร์จำนวน ๓๙๔ วัด พระอารามหลวง จำนวน ๖ วัด พิจารณานำจำนวนวัดในเขต อำเภอมือเมืองชลบุรี และ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า มีจำนวนวัด ๑๒๕ วัด โดยเขต อำเภอมือเมืองชลบุรี มีจำนวน ๕๘ วัด และ อำเภอสรีราชา มีจำนวน ๖๗ วัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชลบุรี, ๒๕๖๓)

ในการสำรวจวัด ผู้วิจัยใช้การสังเกตและการถ่ายภาพ ซึ่งเป็นการสังเกต สิ่งก่อสร้าง พระพุทธรูป กิจกรรมในวัด ที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของทางวัดเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ในรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตรจากหาดบางแสน จำนวน ๔๕ วัด ประกอบด้วย

อำเภอมือเมืองชลบุรี

๑. พระอารามหลวงมหานิกาย: วัดใหญ่อินทาราม (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ) ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอมือเมืองชลบุรี

๒. พระอารามหลวงธรรมยุติกนิกาย: วัดเขาบางทราย (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ) ตำบลบางทราย อำเภอมือเมืองชลบุรี

วัดราษฎร์มหานิกาย:

๓. วัดช่องลม ตำบลบางทราย
๔. วัดต้นสน ตำบลบางปลาสร้อย
๕. วัดนอก ตำบลบางปลาสร้อย
๖. วัดเนินสุทธาวาส ตำบลบางปลาสร้อย
๗. วัดใหม่พระยาทำ ตำบลบางปลาสร้อย
๘. วัดเตาปูน ตำบลเสม็ด
๙. วัดแจ้งเจริญดอน ตำบลแสนสุข
๑๐. วัดไทรमुखขยาราม ตำบลแสนสุข
๑๑. วัดบางเป้ง ตำบลแสนสุข
๑๒. วัดแสนสุขสิทธิวราราม ตำบลแสนสุข
๑๓. วัดเขาเชิงเทียนเทพาราม ตำบลห้วยกะปิ
๑๔. วัดเขาดิน ตำบลห้วยกะปิ
๑๕. วัดจรูญราษฎร์ ตำบลห้วยกะปิ
๑๖. วัดตาลล้อม ตำบลเหมือง

- ๑๗. วัดราชภูริศรัทธา ตำบลเหมือง
- ๑๘. วัดสันติภักดี ตำบลเหมือง
- ๑๙. วัดหน้าเขาบ่อทราย ตำบลเหมือง
- ๒๐. วัดโกมุทร์ตนาราม ตำบลอ่างศิลา
- ๒๑. วัดอ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา
- ๒๒. วัดเครือวัลย์ ตำบลมะขามหย่ง
- ๒๓. วัดธรรมนิมิตต์ ตำบลบ้านสวน
- ๒๔. วัดเก่าโบราณ ตำบลเหมือง
- ๒๕. พระธาตุเหมือง ตำบลแสนสุข

อำเภอศรีราชา วัดราชภูริศรัทธา

- ๑. วัดบางพระวรวิหาร ตำบลบางพระ
- ๒. วัดเขาบางพระ ตำบลบางพระ
- ๓. วัดเขาไม้แดง ตำบลบางพระ
- ๔. วัดตโปทาราม ตำบลบางพระ
- ๕. วัดบ้านห้วยกร ตำบลบางพระ
- ๖. วัดป่าเขาพุจนาราม ตำบลบางพระ
- ๗. วัดपालิไลยวัน ตำบลบางพระ
- ๘. วัดหนองข่า ตำบลบางพระ
- ๙. วัดเขาพุทธโคดม ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๐. วัดเครือศรีทธาธรรม ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๑. วัดนาพร้าว ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๒. วัดพรหมवास ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๓. วัดพระประทานพร ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๔. วัดพิบูลสันถรธรรม ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๕. วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย) ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๖. วัดราชภูรินิยมธรรม ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๗. วัดวังหิน ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๘. วัดศรีรัตนาราม ตำบลสุรศักดิ์
- ๑๙. วัดศรีมหาราชา ตำบลสุรศักดิ์
- ๒๐. วัดเกาะลอย ตำบลสุรศักดิ์

ลำดับ ที่	วัด	ความสวยงาม ของ สถาปัตยกรรม	ความสวยงามของ จิตรกรรม	ประวัติความ เป็นมาเก่าแก่ โบราณ	กิจกรรมทาง ประเพณีที่มี เอกลักษณ์	สิ่งที่น่าสนใจ (พระพุทธรูป/ พระเกจิ)	การเปิดให้ สาธารณชนเข้าไป เยี่ยมชมโบสถ์ได้	ทัศนียภาพ	ความสะดวกใน การเดินทางเข้าถึง
๓๓.	วัดหนองข่า								/
๓๔.	วัดเขาพุทธโคดม					/	/	/	/
๓๕.	วัดเครือศรีทธารธรรม								/
๓๖.	วัดนาพร้าว								/
๓๗.	วัดพรหมवास								/
๓๘.	วัดพระประธานพร								/
๓๙.	วัดพิบูลสันทรธรรม								/
๔๐.	วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย)	/		/		/	/		/
๔๑.	วัดราษฎร์นิยมธรรม								/
๔๒.	วัดวังหิน								/
๔๓.	วัดศรีรัตนาราม								/
๔๔.	วัดศรีมหาธา		/			/	/		/
๔๕.	วัดเกาะลอย					/	/	/	/

จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกวัดที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม จำนวน ๒๐ วัด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้
ตารางที่ ๔-๒ วัดที่คัดเลือกที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

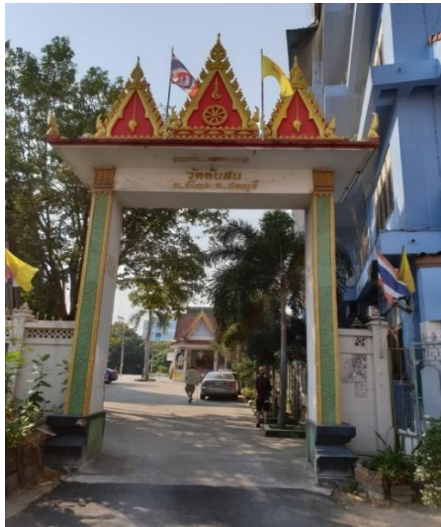
ลำดับที่	วัด	ความสวยงาม ของ สถาปัตยกรรม	ความสวยงาม ของจิตรกรรม	ประวัติความ เป็นมาเก่าแก่ โบราณ	กิจกรรมทาง ประเพณีที่มี เอกลักษณ์	สิ่งที่ดึงดูดใจ (พระพุทธรูป/ พระเกจิ)	การเปิดให้ สาธารณชนเข้า ไปเยี่ยมชมโบสถ์ ได้	ทัศนียภาพ	ความสะดวกใน การเดินทางเข้าถึง
อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี									
๑.	วัดใหญ่อินทาราม	/	/	/	/	/	/		/
๒.	วัดเขาบางทราย			/	/	/		/	/
๓.	วัดช่องลม					/	/		/
๔.	วัดเนินสุทธาวาส	/	/	/	/	/	/		/
๕.	วัดใหม่พระยาทำ			/		/	/		/
๖.	วัดเตาปูน	/	/	/		/			/
๗.	วัดแสนสุขสิทธิ วราราม	/	/			/	/		/
๘.	วัดตาลล้อม					/			/
๙.	วัดราษฎร์ศรัทธา					/			/
๑๐.	วัดเครือวัลย์			/		/			/
๑๑.	วัดธรรมนิมิตต์					/	/		/
๑๒.	วัดเก่าโบราณ			/		/			/
๑๓.	พระธาตุเหมือง					/	/		/
อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี									
๑๔.	วัดบางพระวรวิหาร		/			/	/		/

ลำดับที่	วัด	ความสวยงาม ของ สถาปัตยกรรม	ความสวยงาม ของจิตรกรรม	ประวัติความ เป็นมาเก่าแก่ โบราณ	กิจกรรมทาง ประเพณีที่มี เอกลักษณ์	สิ่งที่ดึงดูดใจ (พระพุทธรูป/ พระเกจิ)	การเปิดให้ สาธารณชนเข้า ไปเยี่ยมชมโบสถ์ ได้	ทัศนียภาพ	ความสะดวกใน การเดินทางเข้าถึง
๑๕.	วัดเขาบางพระ					/	/		/
๑๖.	วัดเขาไม้แดง	/				/		/	/
๑๗.	วัดเขาพุทธโคดม					/	/	/	/
๑๘.	วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย)	/		/		/	/		/
๑๙.	วัดศรีมหาธาตุนคร		/			/	/		/
๒๐.	วัดเกาะลอย					/	/	/	/

วัดที่ผู้วิจัยได้ไปทำการสำรวจถ่ายภาพ แต่ไม่ได้ทำการคัดเลือก

อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

วัดต้นสน

ภาพที่ ๔-๑ วัดต้นสน

วัดนอก

ภาพที่ ๔-๒ วัดนอก

วัดแจ้งเจริญดอน

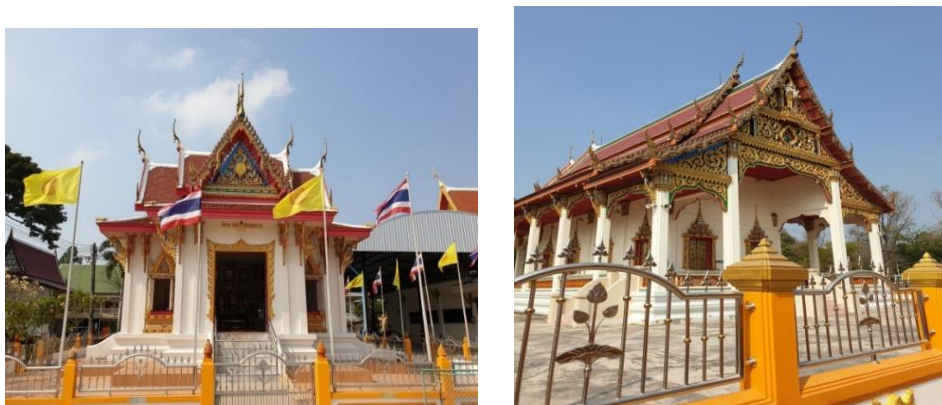
ภาพที่ ๔-๓ วัดแจ้งเจริญดอน

วัดไตรมุขยาราม

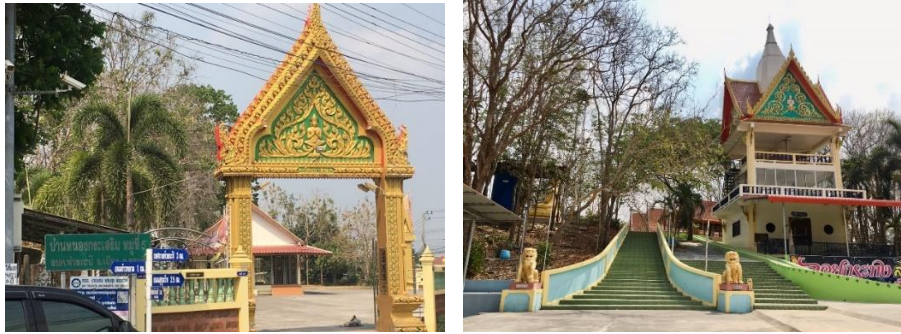
ภาพที่ ๔-๔ วัดไตรมุขยาราม

วัดบางเป็ง

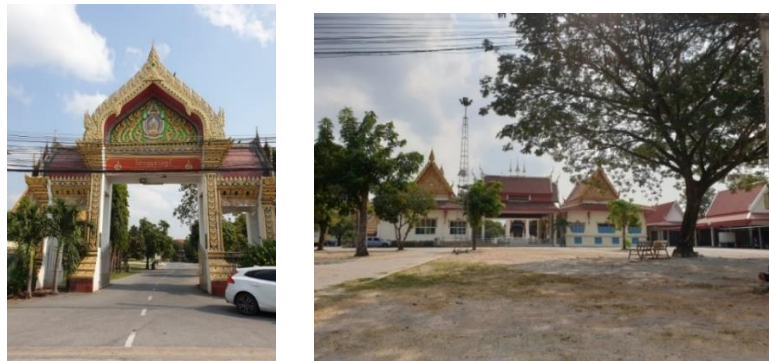
ภาพที่ ๔-๕ วัดบางเป็ง

วัดเขาดิน

ภาพที่ ๔-๖ วัดเขาดิน

วัดจตุรราชฎ์

ภาพที่ ๔-๗ วัดจตุรราชฎ์

วัดสันติภักดิ์

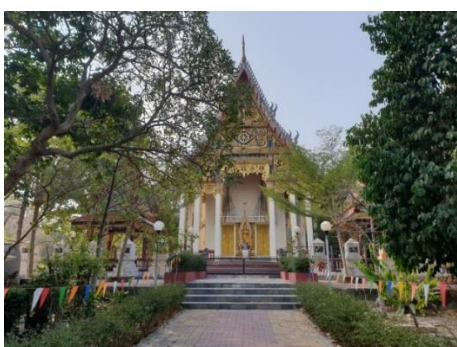
ภาพที่ ๔-๘ วัดสันติภักดิ์

วัดหน้าเขาบ่อทราย

ภาพที่ ๔-๙ วัดหน้าเขาบ่อทราย

วัดโกมุทธนาราม

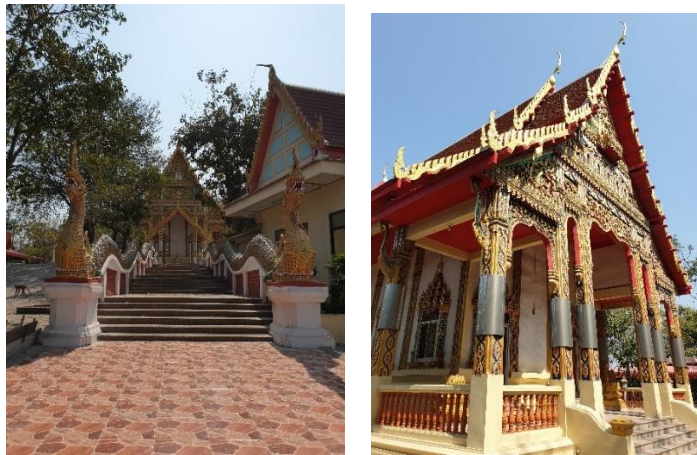
ภาพที่ ๔-๑๐ วัดโกมุทธนาราม

วัดอ่างศิลา

ภาพที่ ๔-๑๑ วัดอ่างศิลา

วัดเขาเชิงเทียนเทพาราม

ภาพที่ ๔-๑๒ วัดเขาเชิงเทียนเทพาราม

อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

วัดตโปทาราม

ภาพที่ ๔-๑๓ วัดตโปทาราม

วัดบ้านห้วยกรู

ภาพที่ ๔-๑๔ วัดบ้านห้วยกรู

วัดป่าเขาพุนนาราม

ภาพที่ ๔-๑๕ วัดเขาพุนนาราม

วัดป่าลีไลยวัน

ภาพที่ ๔-๑๖ วัดป่าลีไลยวัน

วัดหนองข่า

ภาพที่ ๔-๑๗ วัดหนองข่า

วัดศรีศรีธรรม

ภาพที่ ๔-๑๘ วัดศรีศรีธรรม

วัดนาพร้าว

ภาพที่ ๔-๑๙ วัดนาพร้าว

วัดพรหมาวาส

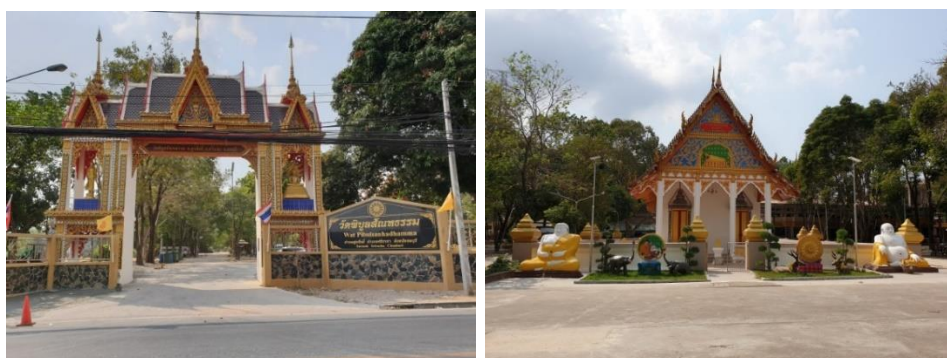
ภาพที่ ๔-๒๐ วัดพรหมาวาส

วัดพระประธานพร

ภาพที่ ๔-๒๑ วัดพระประธานพร

วัดพิบูลสถนธรรม

ภาพที่ ๔-๒๒ วัดพิบูลสถนธรรม

วัดวังหิน

ภาพที่ ๔-๒๓ วัดวังหิน

วัดศรีรัตนาราม ตำบลสุรศักดิ์

ภาพที่ ๔-๒๔ วัดศรีรัตนาราม

วัดราษฎร์นิยมธรรม

ภาพที่ ๔-๒๕ วัดราษฎร์นิยมธรรม

ส่วนที่ ๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

อำเภอเมือง จำนวน ๑๓ วัด

๑. พระอารามหลวงมหานิกาย: วัดใหญ่อินทาราม (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ) ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมืองชลบุรี

สถานที่ตั้ง ซอยสมบูรณผล ถ.เจตนจำนงค์ ต.บางปลาสร้อย อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๓ กิโลเมตร

วัดใหญ่อินทาราม เป็นอารามหลวงชั้นตรี มหานิกาย วัดอินทารามนี้ ชาวบ้านเรียกว่า วัดใหญ่ ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น "วัดใหญ่อินทาราม" สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าตั้งเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๓๓๕ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๘

วัดใหญ่อินทาราม สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย สร้างเมื่อ พ.ศ. ๑๙๕๕ มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๖๐๐ ปี ตามประวัติแต่เดิมชื่อ "วัดอินทาราม" เป็นนามที่ตั้งขึ้นให้สอดคล้องกับพระนามของ พระนครอินทร์ หรือสมเด็จพระอินทราชา (เจ้านครอินทร์) หรือ สมเด็จพระรามาธิบดีศรีนครินทราธิราช หรือ สมเด็จพระนครินทราธิราช พระมหากษัตริย์องค์ที่ ๖ แห่งกรุงศรีอยุธยา พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้สร้างวัดนี้ขึ้นเมื่อครั้งที่ทรงเสด็จประพาสเมืองชลบุรี (การที่เป็นวัดที่พระมหากษัตริย์สร้างจึงมีเสมาคู่ (วัดที่ไม่ใช่พระมหากษัตริย์สร้างจะมีเสมาเดียว))

นอกจากนี้วัดใหญ่อินทาราม ยังเป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี หรือ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นพระยาวชิรปราการ) ได้เคยเสด็จฯ มาพักรบรวบรวมไพร่พลเพื่อกอบกู้เอกราช

วัดใหญ่อินทารามเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ คือ หลวงพ่อเฉย ซึ่งพระพุทธรูปปฏิมาสาริตทรงเครื่องศิลปะสมัยอยุธยา หลวงพ่อเฉยได้ถูกอัญเชิญมาจากวัดสมรโกฏ ที่เป็นวัดที่สร้างในยุคเดียวกับวัดใหญ่ อินทาราม แต่วัดสมรโกฏในภายหลังไม่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษาและขาดผู้อุปถัมภ์บำรุง จึงกลายเป็นวัดร้าง

ที่มาของชื่อหลวงพ่อดีนั้น เป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกขานเนื่องจาก ท่านประดิษฐานอยู่ที่วัดสมรโกฏที่เป็นวัดร้าง วิหารที่ประทับของหลวงพ่อดีชำระอุดทศโทรม ขาดผู้บูรณะซ่อมแซม ทำให้หลวงพ่อดี ต้องประดิษฐานประทับนั่งอยู่กลางแจ้งทามกลางแสงแดดและลมฝน ชาวบ้านจึงได้ขนานนามท่านว่า หลวงพ่อดี เพราะท่านประทับนั่งอยู่กลางแจ้ง ไม่ว่าฝนตกหรือแดดออก

ที่มาของชื่อหลวงพ่อดีนั้น เป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกขานเนื่องจากท่านประดิษฐานอยู่ที่วัดสมรโกฏที่เป็นวัดร้าง วิหารที่ประทับของหลวงพ่อดีชำระอุดทศโทรม ขาดผู้บูรณะซ่อมแซม ทำให้หลวง

พ่อเฉย ต้องประดิษฐานประทับนั่งอยู่กลางแจ้งทามกลางแสงแดดและลมฝน ชาวบ้านจึงได้ขนานนามท่านว่า หลวงพ่อเฉย พระพุทธรูปที่มีบารมีอิทธิฤทธิ์ สามารถบันดาลให้เด็กที่เจ็บป่วย หายป่วยและเลี้ยงง่าย ชาวบ้านจึงมักจะถวายเด็กให้เป็นลูกหลวงพ่อเฉย โดยจะฉีกขยจิวรที่ห่มคลุมองค์หลวงพ่อไปผูกข้อมือเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กแข็งแรงและดูแลเลี้ยงดูง่าย

วัดใหญ่อินทารามมี โบสถ์ มีฐานแอ่นโค้งเป็นท้องสำเภา ลักษณะสถาปัตยกรรมที่นิยมในสมัยอยุธยาตอนปลายถึงต้นรัตนโกสินทร์ ภายในพระอุโบสถ ประดิษฐานพระพุทธรูป ๒๑ องค์ มีจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ เป็นภาพจิตรกรรมสีฝุ่นเล่าเรื่องทศชาติชาดก ชื่อเขียนเป็นลายไทยคล้ายลายผ้าโบราณ การเข้าเยี่ยมชมโบสถ์ วัดจะเปิดให้เข้าเฉพาะวันพระและวันอาทิตย์

จุดเด่นที่น่าสนใจ

วัดใหญ่อินทาราม สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เมื่อ พ.ศ. ๑๙๕๕ มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๖๐๐ ปี วัดใหญ่อินทารามมีรอยพระพุทธรูปบาท และโบสถ์ฐานแอ่นโค้งเป็นท้องสำเภาที่เป็นลักษณะสถาปัตยกรรมที่นิยมในสมัยอยุธยาตอนปลายถึงต้นรัตนโกสินทร์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ คือ หลวงพ่อเฉย ซึ่งพระพุทธรูปปฏิมาสำริดทรงเครื่องศิลปะสมัยอยุธยา และภาพจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ เป็นภาพจิตรกรรมสีฝุ่น

ภาพที่ ๔-๒๖ วัดใหญ่อินทาราม

งานประจำปี ปิดทองรอยพระพุทธรูปศิลาทราย
ตรุษจีน โห้วพระปิดทอง
 ขอพรหลวงพ่อ
วัดโพนอินทาราม
 ๕ - ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ดอมนต์ข้ามปี
 ส่งท้ายปีเก่าวิถีไทย ต้อนรับปีใหม่วิถีพุทธ
๓ ธันวาคม ศกนี้
เวลา ๒๒.๐๐ น.
 ณ วัดโพนอินทาราม (พระอารามหลวง)

เวลาธรรม
 ส่วนรับใหม่

เริ่มต้นดี ชีวิตดี
 สุขใจได้บุญ

ขอเชิญร่วมพิธีบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคล
๗ รอบ ๘๔ ปี
พระราชสีทวิชิต
 เจ้าอาวาสวัดโพนอินทาราม (พระอารามหลวง)
 วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๑ เวลา ๑๕.๐๐ น.

๗ รอบ ๘๔ ปี

ในโอกาสนี้ ขอเจริญพรเรียนเชิญศิษยานุศิษย์ร่วมพิธีโดยพร้อมเพรียงกัน

ภาพที่ ๔-๒๗ กิจกรรมประเพณีของวัดใหญ่อินทาราม (<https://th-th.facebook.com/watyaiintharam>)

การบริหารจัดการวัด

ณ ปัจจุบันที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคั้งนี้ (เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓) ไม่มีเจ้าอาวาสบริหารจัดการวัด แต่มีการแต่งตั้งตำแหน่งรักษาการเจ้าอาวาส และพระผู้ช่วย ๒ รูป พระลูกวัดมีการแบ่งหน้าที่กันทำงานภายในวัด การให้การดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยและการให้บริการผู้เข้าไปทำบุญ การประชาสัมพันธ์ จะมีข้อมูลของวัดประชาสัมพันธ์ตาม Website ต่าง ๆ ที่เป็นสื่อกลางด้านกิจกรรมพระพุทธศาสนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น Thailand Tourism Directory.go.th และ The Trip Packer.com อีกทั้งทางวัดมี Facebook <https://th-facebook.com/watyaiintharam> ที่มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัด ส่วนปัญหาอุปสรรคในการบริหารวัด ได้แก่ การที่ยังไม่มีการแต่งตั้งเจ้าอาวาส ทำให้อำนาจหน้าที่ในการดูแลวัดไม่มีความชัดเจน ขาดงบประมาณในการดูแลวัด และขาดการประชาสัมพันธ์ให้คนเข้ามาท่องเที่ยว

กิจกรรมประเพณีของวัด ประกอบด้วย งานประเพณีลอยกระทง ประเพณีงานปีใหม่ ประเพณีงานจัดงานเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตั้งแต่วันที่ ๒๘ ธันวาคม ถึง ๑ มกราคม และวันที่ ๓๑ ธันวาคม มีกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีตั้งแต่เวลา ๒๒.๐๐ น. อีกงานหนึ่ง คือ งานฉลองวันตรุษจีน ปิดทองพระพุทธรูปศิลาทราย ขอพรหลวงพ่อดใหญ่ นอกจากนี้วัดใหญ่อินทารามยังเป็นหน่วยวิทยากร ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตและพุทธศาสตรบัณฑิต ที่มีทั้งภาคพิเศษและภาคปกติ

ภาพที่ ๔-๒๘ หน่วยวิทยบริการ วัดใหญ่อินทาราม (<https://th-th.facebook.com/watyaiintharam>)

**๒. พระอารามหลวงธรรมยุติกนิกาย: วัดเขาบางทราย (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิด
สามัญ) ตำบลบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี**

สถานที่ตั้ง ๒๐๑ หมู่ ๖ ต.บางทราย อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๗.๖ กิโลเมตร

วัดเขาบางทราย หรือวัดเขาพระบาทบางทราย นิกายธรรมยุต เป็นพระอารามหลวง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าตั้งเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๔ ได้รับพระราชทาน วิสุคามสีมา พ.ศ. ๒๓๘๙ เดิมทีสร้างโดยพระมหากษัตริย์ผู้ครองกรุงศรีอยุธยา ระหว่าง พ.ศ. ๒๒๔๙ - ๒๒๗๕ แต่ได้กลายเป็นวัดร้างจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเจ้าพระยาพระคลังที่ สมุหกลาโหมยกทัพไปปราบอั้งยี่ หลังจากปราบอั้งยี่ลงได้แล้ว ต่อมาวัดนี้ได้รับการบูรณะอีกครั้งใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระยาวิจิตชลเขต ผู้กำกับราชการเมืองชลบุรี กับพระราชอาคณเฑาะพราชการเคยใช้วัดนี้เป็นสถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาเรื่อยมาจนถึงรัชสมัย ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วัดเขาบางทราย มีสถานที่สำคัญ คือ สระเจ้าคุณเฒ่า เป็นสระน้ำเก่าแก่คู่บ้านคู่มือง และ เป็นที่เคารพของประชาชนใน จ.ชลบุรี มาอย่างยาวนาน ใช้ในการประกอบพิธีมหามงคลในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้สระเจ้าคุณเฒ่ายังเคยใช้ประกอบพิธีปลีกรรม เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หรือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๒ และพิธีถือน้ำศักดิ์สิทธิ์ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

วัดเขาบางทราย มีมณฑปพระพุทธบาทสี่บาทที่ตั้งอยู่บนเนินเขา ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลองอันศักดิ์สิทธิ์ บริเวณมณฑปพระพุทธบาทมีลานซึ่งมีระเบียงชมวิว ที่สามารถมองเห็นวิว ของบ้านเรือน ชุมชน และสะพานชลมารควิถีที่ทอดยาวเลียบชายทะเล

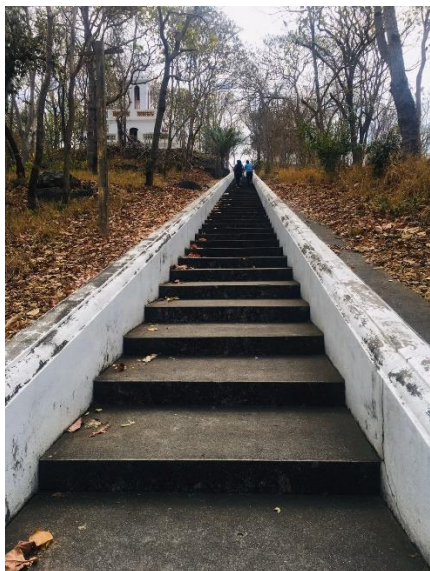
นอกจากนี้ วัดเขาบางทราย มีกิจกรรมงานประเพณีเดินขึ้นไปไหว้พระพุทธบาทบางทราย รวมทั้งงานประเพณีตักบาตรเทโวที่จัดขึ้นในเทศกาลออกพรรษา

จุดเด่นที่น่าสนใจ

วัดนี้เป็นสถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของพระมหากษัตริย์ไทย มีสระเจ้าคุณเฒ่า ที่เป็น สระน้ำเก่าแก่คู่บ้านคู่มือง ที่ผ่านมามีเคยใช้ในการประกอบพิธีมหามงคลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การทำพิธีปลีกรรมเนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หรือ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพิธีตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร นอกจากนี้มีมณฑลพระพุทธบาทสีขาวที่ตั้งอยู่บนบนเชิงเขา ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลอง มีลานระเบียงชมวิว มีกิจกรรมงานประเพณีเดินขึ้นไปไหว้พระพุทธบาทบางทราย รวมทั้งงานประเพณีตักบาตรเทโวที่จัดขึ้นในเทศกาลออกพรรษา

ภาพที่ ๔-๒๙ วัดเขาบางทราย

การบริหารจัดการ

วัดจะมีเจ้าอาวาส พระเทพสุทธาจารย์ และผู้ช่วยเจ้าอาวาสดูแลในเรื่องการบริหารจัดการ การบริการพุทธศาสนิกชนนั้นทางวัดมีบริการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ที่จอดรถกว้างขวาง มีระเบียบในการดูแลเรื่องการแต่งกายตามกาลเทศะ ซึ่งเป็นมารยาทพื้นฐานในการเข้าเยี่ยมชมวัด ความปลอดภัย ประกอบกับผู้เข้าไปเยี่ยมชมที่วัดมีจำนวนไม่มาก ทำให้ดูแลสะดวกในการจัดการเรื่องมิฉาชีพ นอกจากนี้ วัดมีสถานที่ปฏิบัติธรรม ที่ได้แยกส่วนไว้อย่างชัดเจน วัดจะแบ่งเป็นโซนของสังฆาวาส คือ ที่อยู่ของพระจะอยู่ด้านใน ด้านหน้าเป็นบริเวณที่คนมาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่วนที่פקจะแยกส่วน ระหว่างพระกับชี สามารถอำนวยความสะดวกให้พุทธศาสนิกชน มารักษาศีล ฟังเทศน์ รักษาอุโบสถ เป็นประจำทุกวันพระ วัดมีการจัดงานเทศกาลในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา

ปัญหาและสิ่งที่ต้องการพัฒนา ประกอบด้วย ป้ายบอกทางมาที่วัด และป้ายบอกสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัดยังไม่ชัดเจนกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการ สารสนเทศวัดเขาบางทรายจะไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ คนที่มาเยี่ยมชมวัดจะรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัดผ่านการบอกต่อแบบปากต่อปาก และการอ่านบทความจาก Website ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับวัด อุปสรรคในการพัฒนาวัด คือ วัดยังไม่มียงบประมาณเพียงพอ ต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ แต่ก็ไม่มีความประสงค์ให้มีผู้คนเข้ามาเที่ยวชมที่วัดมากเกินไป จนกลายเป็นแหล่งมั่วสุมของมิฉาชีพและผลประโยชน์ทับซ้อน

๓. วัดช่องลม

สถานที่ตั้ง ๑๕๑ หมู่ที่ ๒ ถนนพิพิธ ต.บางทราย อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๖ กิโลเมตร

วัดช่องลมเป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ก่อตั้งมาประมาณ ๑๓๖ ปี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าตั้งเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ มีนายโชติอยู่ตำบลบ้านโชติเป็นผู้มอบที่ดินถวายเพื่อสร้างวัดจำนวน ๑๒ ไร่ ๑๓ วา และได้รับพระราชทานวิสุงคามพระสีมา เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เขตวิสุงคามพระสีมากว้าง กว้าง ๓๐ เมตร ยาว ๖๐ เมตร หอองใต้ดินเก็บพระประธาน สมัยสุโขทัยและเก็บวัตถุมงคลต่าง ๆ แต่ไม่ได้เปิดให้เข้าชม และได้ผูกพัทธสีมา ฝังลูกนิมิตเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๙ นอกจากนี้วัดยังมีที่ดินบริเวณอื่นเป็นที่ธรณีสงฆ์จัดผลประโยชน์ให้ชาวบ้านเข้าไปอยู่อาศัย เช่น หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าถ่าน มีที่ดินที่ตั้งวัด เนื้อที่ ๑๓ ไร่ ๒ งาน ๑๔ ตารางวา ตามโฉนดเลขที่ ๙๔๙๒ฉ ๑๐๓๕๕ ฉ ๖๙๐๐ อาณาเขตทิศเหนือยาว ๒ เส้น ๑๐ วา ติดต่อกับที่ดินเขตและทางสาธารณประโยชน์ ทิศใต้ยาว ๒ เส้น ๑๐ วา ติดต่อกับที่ดินทางสาธารณประโยชน์ ทิศตะวันออกยาว ๖ เส้น ๕ วา ติดกับที่ดินและทางสาธารณประโยชน์ ทิศตะวันตก ๓ เส้น ๗ วา ๒ คอก

ติดต่อกับที่ดินสาธารณประโยชน์ มีที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๒ แปลงเนื้อที่ ๔ ไร่ ๖ ตารางวา และตามโฉนดเลขที่ ๕๙๗๔ ตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลหัวถนน หนองปรือ อำเภอบ้านสนิม จ.ชลบุรี และโฉนดเลขที่ ๗๐๙๕ ตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลบางทราย อำเภอมือเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

วัดช่องลมมีพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือ ท่านพระครูวิสุทธสีลากร (หลวงพ่อแดง) อดีตเจ้าอาวาสฯ มรณภาพเมื่อวันที่ ๒๔ ก.ย. พ.ศ.๒๕๕๒ อายุ ๙๑ปี ท่านมีความเชี่ยวชาญด้านโหราศาสตร์ ดุฤกษ์ยามยามดี วัดอุ้มงคลที่ท่านได้อธิษฐานจิตปลุกเสกแล้วแต่ได้รับความนิยมนอกจากนี้วัดช่องลมมีบูรพาจารย์สำคัญ ๆ คือ หลวงพ่อรอด หลวงพ่อหอม พระครูเกษมกิจจาธรรมาธิบดีเจ้าอาวาส และมีวิหารบูรพาจารย์ มีพระพุทธรูป ๔ อิริยาบถ พระยืน พระเดิน พระนั่ง และพระนอน

วัดช่องลมไม่มีกิจกรรมงานสำคัญประจำปี แต่มีกิจกรรมตามวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันสงกรานต์ วันสารทจีน วันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ในปี ๒๕๖๓ นี้ วันวิสาขบูชามีการทำพิธีสมโภชน์พระบรมสารีริกธาตุกับพระบรมธาตุ

วัดช่องลมในอดีตมีสถานที่ปฏิบัติธรรม ที่พัก โรงครัว แต่ไม่มีพุทธศาสนิกชนมาปฏิบัติธรรมแบบค้างแรม สมัยก่อนมีที่พักและอาหารบริการ แต่ในปัจจุบันไม่มีโรงครัวเพราะต้องจ้างแม่ครัวทำให้มีค่าใช้จ่าย และเป็นภาระสนับสนุนให้พระไม่ออกบิณฑบาตจึงได้ยกเลิก

จุดเด่นที่น่าสนใจ

พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือ ท่านพระครูวิสุทธสีลากร (หลวงพ่อแดง)

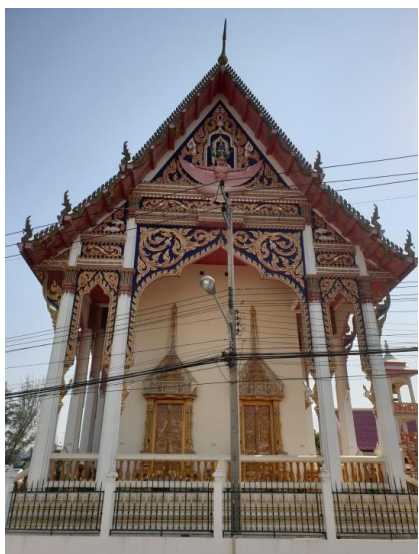
การบริหารจัดการ

วัดช่องลมมีเจ้าอาวาส “หลวงพ่อแดง วิสุทธสีโล” หรือ “พระครูวิสุทธสีลากร” เป็นผู้ดูแลปกครอง ไม่มีรองเจ้าอาวาส มีผู้ช่วยเจ้าอาวาส ๑ รูป พระสงฆ์ต้องปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามข้อปฏิบัติของวัด ตีห้าครึ่งออกบิณฑบาต กลับมาถึงวัดหกโมงเช้าต้องกวาดลานวัด วิหาร จากนั้นจึงจัดภัตตาหารเช้า ฉันทเช้าเสร็จ แปะนาฬิกาปลุกโบสถ์ ทำวัตรสวดมนต์ แปะโมงครึ่งนั่งเจริญภาวนาสืบหานาที่ ออกจากโบสถ์ประมาณเก้าโมง ส่วนตอนเย็น สี่โมงกวาดลานวัด กวาดลานวัดเสร็จสงฆ์ห้าโมงตีระฆังทำวัตร ห้าโมงครึ่งนั่งปฏิบัติธรรม ภาวนา ประมาณหกโมงออกจากโบสถ์ การบวชพระต้องไปตรวจสอบประวัติอาชญากรรม การบวชอย่างต่ำต้อง ๑๕ วันมีกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม

วัดจะมีหน่วยงานประชาสัมพันธ์ให้อยู่ตลอด แต่ทางวัดไม่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอง ในช่วงเวลาว่างสำคัญ ๆ จะขึ้นป้ายเป็นไวเนล แต่ถ้างานไม่สำคัญใช้ประกาศเสียงตามสายภายในวัด เช่น วันพระ วันมาฆบูชา จะประกาศเรื่องกิจกรรมการเวียนเทียน กรณีญาติโยมมาทำบุญ พระจะประกาศแจ้งบนศาลา

กฎระเบียบของวัด มีเจ้าหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย มีข้อกำหนดว่า ห้ามเล่นการพนัน ดื่มสุรา
เมรัย เพราะเป็นเขตวัดที่ต้องปฏิบัติตามศีล ๕ และวัดนี้อยู่ในโครงการศีล ๕ มี อบต. มาติดป้ายให้
และต้องดูแลรักษาให้มีป้ายนี้ตลอด การดูแลเรื่องความสะอาด ขยะเทศบาลมาเก็บในช่วงตีสี่ตีห้า และ
มีนิสิตนักศึกษาเข้ามาเป็นจิตอาสาล้างห้องน้ำวัด กวาดลานวัด เป็นต้น วัดมีห้องน้ำสะอาดบริการ
ประชาชน มีที่จอดรถสะดวกสบาย

ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด วัดต้องพึ่งพาชุมชนในท้องถิ่น บ้าน วัด โรงเรียน
ต้องพึ่งพากัน โรงเรียนต้องพึ่งวัดให้ทุนการศึกษาเด็ก ทุนอาหารกลางวันเด็ก พระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ
โยมใส่บาตรให้บำรุงพระพุทธศาสนา

ภาพที่ ๔-๓๐ วัดช่องลม

๔. วัดเนินสุทธาวาส

สถานที่ตั้ง ๑๘ ถ.สุขุมวิท ต.บางปลาสร้อย อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๒.๒ กิโลเมตร

วัดเนินสุทธาวาส เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ตั้งอยู่บนเนินสูง เดิมเรียกว่า “วัดเนิน” ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ และ พ.ศ. ๒๕๐๐ ทางกรมการเพิ่มคำว่า “สุทธาวาส” ต่อท้ายชื่อเดิม จนกลายเป็นชื่อ “วัดเนินสุทธาวาส” จนปัจจุบัน สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยปลายอยุธยา สำนักงานพระพุทธศาสนา

แห่งชาติมี การบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๔๓๖ จนถึงปัจจุบันนี้มีอายุมากกว่า ๑๓๓ ปี

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเมื่อครั้งทรงเสด็จออกจากกรุงศรีอยุธยาผ่านมาพักที่วัดใหญ่อินทาราม อดีตเจ้าอาวาส คือ หลวงพ่อทองได้ลาออกจากเจ้าอาวาส และเดินทางไปกับกองทัพ โดยมอบหมายให้พระลูกวัดเป็นผู้ดูแลวัด หลังจากที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกอบกู้เอกราชได้เรียบร้อยแล้ว ไม่มีข่าวคราวว่าหลวงพ่อทองได้กลับมาที่วัดอีก จึงเปลี่ยนเจ้าอาวาสมาเป็นรูปที่ ๒ ถึงปัจจุบันนี้มีเจ้าอาวาสแล้ว ๑๖ รูป พระเกจิที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อเกลี้ยง พระครูพิศิษฐ์ขลุ่ยโลปการ ท่านมรณภาพไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นเจ้าอาวาสรูปที่ ๑๖ ท่านได้เรียนวิชาอาคมจากโยมพ่อ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ได้รับมาจากหลวงพ่อโต จึงนับได้ว่าหลวงปู่เกลี้ยงท่านสืบสายพุทธาคมมาจากหลวงพ่อโต ประชาชนเมืองชลบุรี ถวายสมณนามหลวงปู่ว่า "หลวงพ่อเกลี้ยง เกลี้ยงทุกข์ เกลี้ยงโศก เกลี้ยงโรค เกลี้ยงภัย เกลี้ยงหนี้ มีเงินใช้"

ภายในวัดจะมีพระวิหารพระพุทธไสยาสน์เพิ่งสร้างขึ้นในสมัยในไม่ปรากฏแน่นอน แต่สันนิษฐานว่าสร้างประมาณร้อยกว่าปี เป็นปูชนียสถาน ปัจจุบันนี้เรียกว่า วิหารตาสับประรด ที่รองเจ้าอาวาสพระอาจารย์วิเชียรวิโร ท่านได้สร้างขึ้นใหม่แทนหลังเก่าที่ผุพังเพราะปลวกกิน วิหารใหม่สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก สาเหตุที่เป็นตาสับประรด เนื่องจากรองเจ้าอาวาสระบุว่า คนเรามีตา ๒ ตา เวลาจะมองซ้ายขวาต้องเหลียวต้องเอี้ยวตัวถึงจะเห็น แต่สับประรดมีตารอบตัวไม่ต้องเอี้ยวไม่ต้องเหลียวก็เห็น คนเรามีตารอบตัวได้ก็จะดีเพราะตาเป็นปัญญาจะรู้ทันสภาวะต่าง ๆ ได้ดี

นอกจากนี้มีวิหารหลวงพ่อโต หลวงพ่อโตเป็นเจ้าอาวาสในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์จักรี มีการเล่าสู่กันฟังว่าพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ ๕ ถวายพัดเป็นการส่วนพระองค์มา แต่ปัจจุบันก็ยังหาไม่พบว่าพัดอยู่ที่ใดที่จะมาใช้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ หลวงพ่อพระครูพิศิษฐ์ขลุ่ยโลปการหรือหลวงพ่อเกลี้ยง เจ้าอาวาสองค์ที่ ๑๕ ได้สร้างศาลาไว้อีก ๑ หลัง สร้างหอรบขังไว้ที่บนดาดฟ้าศาลา มีเป็นแผ่นป้าย มีรูปครุฑอยู่จารึกปีที่ทำการสร้าง มีวิหารอีก ๑ แห่งซึ่งพระอาจารย์วิเชียรรองเจ้าอาวาสสร้างไว้ พ.ศ. ๒๕๐๖ ถึงปัจจุบันนี้มีอายุ ๕๐ กว่าปี และมีศาลาการเปรียญสร้าง พ.ศ. ๒๔๗๖ พระอาจารย์สรศักดิ์ ท่านสร้างไว้

งานประเพณี มีงานปิดทองพระพุทธไสยาสน์และหลวงพ่อโต ที่จะมีทุกปีในวันขึ้น ๗ ค่ำเดือน ๓ ถึงขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๓ เป็นเวลา ๗ วัน มีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๒ ในสมัยหลวงพ่อเกลี้ยงเป็นเจ้าอาวาสจนถึงปัจจุบันนี้กิจกรรมดำเนินมาเป็นเวลาประมาณ ๗๐ ปี

วันสำคัญจะมีการบวชพรหมณ์หรือปฏิบัติธรรมเป็นเวลา ๕ วัน เดือนสิงหาคม มีกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ จะมีการบวชวันที่ ๖ ลาศีลวันที่ ๑๓ และพรหมณ์หรือปฏิบัติธรรมวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๖ ธันวาคม ที่เป็นช่วงวันพ่อ

จุดเด่นที่น่าสนใจ

สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อโต ท่านสร้างพระปิดตาที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะพระปิดตา พ.ศ. ๒๔๓๐ ที่สร้างขึ้นเมื่อตอนสร้างอุโบสถของวัดเนินสุทราวาส ส่วนเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงของวัดเนินสุทราวาสอีกท่าน คือ หลวงปู่เกลี้ยง มนุญโญ หรือพระครูพิศิษฐ์ขลุ่ยโลกการ สรรเสริญหลวงพ่อกเกลี้ยง ได้ใส่โลงแก้วประดิษฐานไว้ให้โยมที่มีจิตศรัทธาเลื่อมใสมากราบไหว้สักการบูชา ซึ่งจะมีคนมาสักการะกราบไหว้อยู่ตลอด ปัจจุบันนี้มีอุโบสถหลังเก่าที่เปิดให้เข้าไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุ รูปเหมือนพระครูพิศิษฐ์ขลุ่ยโลกการ และหลวงพ่อกทันใจจำลองจากจังหวัดตาก

การบริหารจัดการ

โครงสร้างการปกครองมีเจ้าอาวาส พระครูสิริขันตีวารภรณ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ๒ รูป และมีพระเลขา ๑ รูป พระลูกวัดจะช่วยดูแลเรื่องงานก่อสร้าง งานการศึกษา งานเผยแพร่ เผยแผ่ แบ่งหน้าที่ไปดูแล งานปกครองอยู่ที่เจ้าอาวาส มีคณะกรรมการที่เป็นฆราวาส คณะกรรมการวัดไม่มีเงินเดือน ประกอบด้วย ไวยาวัจกร ๒ ท่าน มีกรรมการ ๔ ท่านดูแลงบประมาณต่าง ๆ มาจากประชาชนที่มาบริจาค การปกครองในวัด ปกครองแบบสหธรรมอยู่ร่วมกันมีกฎระเบียบต้องทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น วันพระลงศาลาที่โยมมาทำบุญ มีปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิหลังจากทำวัตรเย็นเสร็จเรียบร้อย เป็นกิจวัตรที่พระต้องปฏิบัติ

ปัญหาของวัด ประเด็นแรก คือ คนชอบเอาหมาแมวมาปล่อย ไก่มาปล่อย ทุกวันนี้มีจำนวนเยอะมาก เกิดปัญหาเรื่องต้องให้อาหารต้องเลี้ยงดู และสร้างความสกปรก ประเด็นที่ ๒ คือ ไม่มีป้ายบอกทางที่จะเข้ามาที่วัด มีป้ายอันเดียวหน้าธนาคารไทยพาณิชย์วัดเนินสุทราวาส แต่ประชาชนที่จะมาที่วัดสามารถใช้ Google Map นำทาง ประเด็นที่ ๓ วัดไม่ได้รับการสนับสนุนจากราชการเท่าที่ควร เช่น การบวชเนรภาคดูร้อนถวายสมเด็จพระเทพฯ ๑๒ เมษายนถึง ๒๒ เมษายน ๒๐ วัน วัดต้องจัดหางบประมาณเอง

การจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่เพื่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา มีการแบ่งพื้นที่สงวนซึ่งเป็นพื้นที่เป็นส่วนสังฆาวาส และพื้นที่สำหรับปฏิบัติธรรมจะอยู่บนศาลาเขตพุทธาวาส โบสถ์วิหารที่จะไม่มีพระสงฆ์อยู่ มีที่พักผู้ปฏิบัติธรรมจะเป็นอาคารแยกออกมาต่างหาก

วัดมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชม ช่วงเช้าจะเปิดให้คนเข้ามาวัดได้จากทำวัตรเช้าเสร็จประมาณ ๖ โมงเช้า โดยจะทยอยเปิดเป็นส่วน ๆ ไป ที่ไม่สามารถเปิดได้ทั้งหมด เนื่องจากพระไปนิมนต์บาทกลับมาวัดพบว่าทรัพย์สินหายไป หลังจากพระทำวัตรเสร็จตอนเย็น ๖ โมงจะปิดประตู โดยทยอยปิดเป็นส่วน ๆ ถึง ๒๑.๐๐ น. จึงปิดบริเวณวัดทั้งหมด

การประชาสัมพันธ์โดยมากญาติโยมที่มาที่วัด จะเป็นการบอกต่อแบบปากต่อปาก ส่วนที่เป็นที่รู้จักส่วนใหญ่ คือ หลวงพ่ออดีตเจ้าอาวาสที่มรณภาพไป คือ หลวงพ่อกเกลี้ยง ท่านมีวัตถุมงคลเป็นที่

นิยมของประชาชน คือ หนุมน แคล้วคลาด และพระบิดตาของหลวงพ่อดโต มีจุดที่ให้เช่าอยู่หน้าวิหาร หลวงพ่อดโต การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ มีกิจกรรมผ่านในอุโบสถที่ช่างเขียนมาวาดการ์ตูนต่าง ๆ ยักษ์เขียว ซุปเปอร์แมน ที่สามารถสื่อเป็นธรรมะออกมา จะมีช่างภาพ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ช่องต่าง ๆ นำไปเสนอข่าวอยู่ช่วงหนึ่ง แต่หลังจากนั้นก็เงียบไปจึงคิดว่า วัดต้องมีการจัดกิจกรรมแปลกใหม่ เพื่อประชาสัมพันธ์วัดให้คนกลับมาเยี่ยมชม

การเดินทางมาเที่ยวชมวัด มีความสะดวกสบาย ในวัดสถานที่จอดรถเพียงพอไม่คับแคบ ยกเว้นเวลามีนงานประจำปี

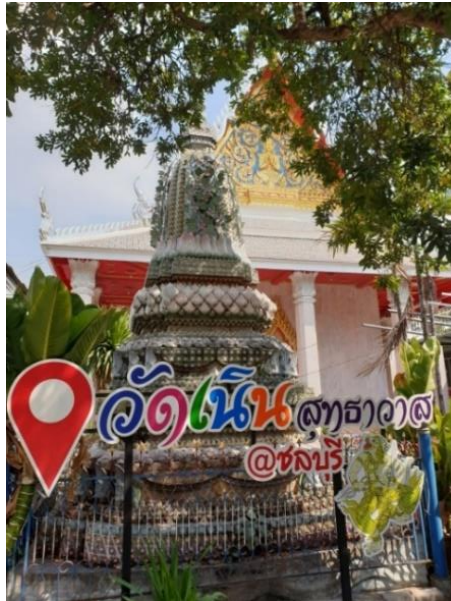
การจัดการเรื่องความสะอาด ขยะจะมีถังของเทศบาลเมืองที่จะมาเก็บขยะทุกวันประมาณ ๐๓.๐๐ น. ทางวัดจะเอาถังใส่ เสร็จแล้วไปตั้งไว้จุดที่เทศบาลจะมาเก็บ สำหรับในวัดนี้พระจะดูแลเรื่องความสะอาดกันเอง วันโกนจะต้องลงมาช่วยกันกวาดลานวัดให้เรียบร้อยและทำความสะอาดห้องน้ำ ถ้าวันจันทร์ - ศุกร์ จะมีประชาชนจิตอาสามาช่วยทำงานเป็นครั้งเป็นคราว เช่น มาช่วยล้างห้องน้ำ

สาธารณูปโภคภายในวัด ไฟฟ้า น้ำประปามีบ่อสำรองน้ำป้อนขึ้นใช้ มีไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอ กลางคืนจะเปิดไฟเป็นจุด ๆ เปิดให้ตลอด ใช้ตัวเซ็นเซอร์ปิด

การดูแลความปลอดภัยภายในวัด ยังไม่ปรากฏถึงเรื่องของการฉกชิงวิ่งราว นอกจากจะมาขโมยเงินในตู้บริจาค ปี ๒๕๖๓ มีการมาจัดตู้ไป ๓-๔ รอบ จึงต้องมีการเปิดตู้นำเงินออกมาเก็บไว้ทุกสองวัน

ทางวัดยังไม่มีจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัด แต่มีแนวคิดจะทำเว็บไซต์ของวัด ที่มีแผนที่ของวัดแสดงจุดสำคัญต่าง ๆ การเชื่อมโยงข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนมีสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดเป็นหลัก

ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรมที่ผู้เข้ามาเยี่ยมชมวัดต้องปฏิบัติตาม กำหนดไว้ตั้งแต่แรกเรื่องการแต่งกาย ต้องมีผ้าให้ทับซ้อนไม่นุ่งห่มสั้น การถอดรองเท้าสถานที่ที่ปูกระเบื้องไว้แล้ว มีตู้สำหรับใส่รองเท้าราคาแพงหรือมีถุงไว้ใส่หิ้วขึ้นไปเพราะว่าวัดเข้าออกได้หลายทาง มีเส้นทางเข้าและทางออกที่ไม่สามารถเดินย้อนศรได้ ถ้าไม่เอารองเท้าไปด้วยต้องเดินกลับมาที่เดิม จึงมีถุงให้ และเมื่อวัดทำแผนที่เรียบร้อย ผู้มาเยี่ยมชมวัดจะได้รู้ว่าทราบว่าจะต้องเดินไปทิศทางใด

ภาพที่ ๔-๓๑ วัดเนินสุทรวาส

๕. วัดใหม่พระยาทำ

สถานที่ตั้ง อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๖.๙ กิโลเมตร

วัดใหม่พระยาทำ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๔ โดยพระยาชลธิ ผู้ว่าราชการจังหวัดคนที่ ๕ ของจังหวัดชลบุรี มีการฝังลูกนิมิตและรับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ชื่อว่าวัดใหม่พระยาทำ ชื่อนี้ เกิดจากการที่พระยาชลธิเป็นคนชักจูงให้ญาติโยมมาช่วยกัน “ทำ” (สร้างวัด) วัดมีเนื้อที่ ๑๒ ไร่

วัดมีกิจกรรมทำบุญวันพระ การบวชนาค และงานบูรพาจารย์วันที่ ๑๕ มี.ค. ของทุกปี แต่วัดไม่ได้การจัดงานประจำปีงานใหญ่ เนื่องจากวัดค่อนข้างแคบ พื้นที่ไม่อำนวยในการตั้งร้านค้าและการจอดรถจำนวนมาก สำหรับการมาถือศีลปฏิบัติธรรมถือศีลเนกขัมมะนั้น ทางวัดมีสำนักซื้ออยู่ที่หน้าโบสถ์ที่สามารถมาพักแรมได้ แต่ให้บริการได้ประมาณ ๑๐ - ๒๐ คน

จุดเด่นที่น่าสนใจ

การมาไหว้พระพุทธรูป การมาถือศีลปฏิบัติธรรมถือศีลเนกขัมมะ

การบริหารจัดการ

โครงสร้างการปกครองมีเจ้าอาวาส คือ พระครูอรุณกิจพิมล และเป็นเจ้าคณะตำบลบางปลาสร้อย วัดไม่ได้มีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน เนื่องจากเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้สร้างรายได้ให้กับทางวัด การมาท่องเที่ยววัดมีความ

สะดวกเพราะอยู่ในตัวเมืองชลบุรี สามารถใช้ google map ในการนำทาง ภายในวัดมีความปลอดภัย ไม่มีปัญหาเรื่องมิจฉาชีพ

สิ่งอำนวยความสะดวก มีห้องน้ำสาธารณะอยู่หลังเมรุ ศาลาเมรุมีอยู่ ๓ ศาลา และห้องน้ำมีอยู่ด้านหลังประมาณ ๒๐ ห้อง ไม่ได้แยกห้องสุขาหญิง-สุขาชาย เป็นห้องน้ำรวม ที่จอดรถในลานวัดมีขนาดประมาณ ๔ ไร่ ไม่เก็บค่าบริการ พื้นที่ส่วนอื่น ๆ เป็นกุฏิ ศาลาการเปรียญ และโรงเรียนปริชาณสาสน์ วัดมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมตั้งแต่ ๑๐.๐๐ -๑๕.๐๐ น. หลังจากนั้นพระจะทำกิจกรรมไหว้พระในโบสถ์ กิจกรรมของพระมีสวดมนต์ตอน ๘.๐๐ น. ตีระฆังทำวัตร และตอนเย็น ๑๗.๐๐ น. สวดมนต์เย็น และถ้าเป็นวันพระใหญ่อย่าง เช่น วันวิสาขบูชา ๑๙.๐๐ น. ตีระฆัง ญาติโยมมาสวดมนต์ สวดมนต์เสร็จมีปาฐกถาธรรมเรื่องวันสำคัญทางพุทธศาสนา กล่าวคำบูชา และการเดินเวียนเทียน ๓ รอบ

วัดยังไม่มีกรรมการจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัดเนื่องจากเป็นวัดขนาดเล็ก แต่วัดมีการเชื่อมโยงข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงาน เช่น สำนักพุทธศาสนาจังหวัดชลบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี แต่เป็นการติดต่อกับทางโทรศัพท์ ไม่ได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ ๔-๓๒ วัดใหม่พระยาทำ

๖. วัดเตาปูน

สถานที่ตั้ง ๕๕/๙๑ ถ.สุขุมวิท ต.เสม็ด อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๗ กิโลเมตร

วัดเตาปูน เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย เจ้าพระยาอุทุมพรภวายที่ไว้ ๒๗ ไร่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๕ และพระราชทานวิสุงคามสีมาอุโบสถ พ.ศ. ๒๕๑๓ มีที่วัดทั้งหมด ๒๑ ไร่ ๘๑ ตารางวา ที่ธรณีสงฆ์ ๑๖ ไร่ ๓ งาน ๓๖ ตารางวาเป็นที่ดินมีโฉนดทั้งหมด

วัดเตาปูนนั้นสันนิษฐานว่ามีแม่ทัพได้สร้างวัดขึ้นโดยให้สร้างเตาเผาอิฐและเผาปูน เพื่อใช้ในการสร้างศาสนสถานภายในวัด ได้แก่ โบสถ์ เจดีย์ รวมทั้งนำมาสร้างพระประธานและพระอัครสาวกภายในโบสถ์ วัดเตาปูนเป็นวัดเก่าแก่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช นำกองทัพฝ่าวงล้อมพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยามุ่งหน้าสู่เมืองจันทบุรี เพื่อระดมไพร่พลก่อนที่จะไปกอบกู้เอกราช

พระอุโบสถหลังเก่า เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนขนาดเล็ก เครื่องบนเป็นไม้ หลังคาทรงจั่วมี ๒ ระดับ ผนังด้านนอกมีชายคาปีกนกทั้ง ๔ ด้าน รั้วด้วยคันทวยไม้ มีความกว้างด้านสกัด ๘.๗๕ เมตร ความยาวด้านแห ๑๑.๑๕ เมตร จำนวน ๕ ห้อง ห้องด้านหลังก่อผนังทึบ เจาะประตูทางเข้าที่ผนังหุ้มกลอง ด้านหน้าและด้านหลังทึบ โดยมีการเจาะประตูด้านแปดฝั่งทิศใต้เพิ่ม ๑ ช่อง ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถหลังเก่า จะเป็นภาพพระพุทธรูปองค์ในอิริยาบถที่แตกต่างกัน

วัดเตาปูนยังมีพระเกจิที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อพลอย

งานประเพณีสงกรานต์จะมีงานทำบุญสงกรานต์ และทำบุญงานประจำปี ในทุกปีช่วงเดือน ธันวาคมจะจัดงานประจำปี ปิดทองหลวงปู่ว่ม หลวงพ่อทอง และหลวงพ่อโสธร

กิจกรรมทางพุทธธรรม จะมีการสวดมนต์ไหว้พระทุกวันอาทิตย์ถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หรือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี เริ่มสวด ๑๘.๐๐ น. โดยมอบให้เวยาวัจกรและคณะสงฆ์ร่วมกันทำกิจกรรม ส่วนกิจกรรมการปฏิบัติธรรมสามารถมา ปฏิบัติธรรมได้ภายในวัดที่ศาลาการเปรียญ แต่ไม่มีที่ให้พักค้างแรม

จุดเด่นที่น่าสนใจ

สร้างขึ้นในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา ภาพจิตรกรรมฝาผนัง และมีพระเกจิที่ชื่อเสียง คือ หลวงพ่อพลอย

การบริหารจัดการ

วัดมีการบริหารงานโดยเจ้าอาวาส คือ พระปลัดกิตติพัฒน์ สิริธโร ปัจจุบันขณะที่ทำวิจัยครั้งนี้ ยังไม่มีรองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาส ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม ไม่ได้มีการ กำหนดระเบียบไว้สำหรับพุทธศาสนิกชนมีเพียงระบุว่าต้องแต่งกายเรียบร้อย ประตูวัดจะปิดเวลา ๒๑.๐๐ น.

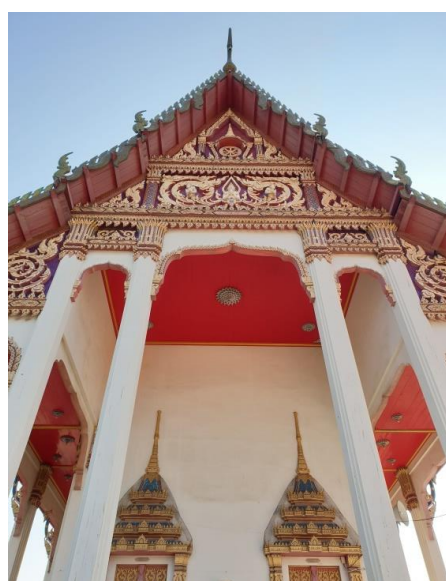
วัดมีวิธีการประชาสัมพันธ์ โดยป้ายโฆษณาและ Facebook ของวัดเตาปูน วัดมีการเชื่อมโยง ข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงานภาครัฐ คือ สำนักงานพระพุทธศาสนา

เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย สามารถใช้ Google map ในการนำทาง ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดมีความชัดเจน

วัดมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ ในกรณีที่มีการจัดงานจะมีผู้ดูแล คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อ.ป.พ.ร.) เข้ามาช่วยงานโดยทางวัดให้ค่าตอบแทนถ้ามาช่วยงาน ทั้งวัน ส่วนการดูแลเรื่องความสะอาดและการจัดการขยะนั้น ขยะจะนำไปใส่หลุมขยะ ซึ่งถ้าหลุมขยะ ของวัดเต็มจะให้เทศบาลมาตักออกไป ไม่ค่อยได้เผาเพราะไม่ต้องการสร้างมลพิษ นอกจากนี้ทุก ๆ เจ้าหน้าทีที่เทศบาลจะเข้ามาดูตามถังขยะ ถ้าถังเต็มออกจะช่วยนำขยะออกไปและนำถังเปล่ามาวางไว้

วัดมีการบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ เตรียมไว้สำหรับพุทธศาสนิกชนอย่างพอเพียง วัดมีสนามฟุตบอลโรงเรียน ที่ช่วงเย็น ประชาชนจะมาเตะตะกร้อกันมาออกกำลังกาย มีลานกว้างสามารถหัดขับรถได้

วัดได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาและเทศบาลตำบลเสม็ด ในวันสำคัญทางศาสนาชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วน ร่วมในการเข้ามาประกอบกิจกรรมทางศาสนาและจิตอาสาพัฒนาวัด

ภาพที่ ๔-๓๓ วัดเตาปูน

๗. วัดแสนสุขสุทิวราราม

สถานที่ตั้ง บางแสนสาย ๒ ซอย ๑๒ อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๖.๔ กิโลเมตร

การก่อตั้งวัด เริ่มจากอดีตเจ้าอาวาสวัดแสนสุขวิสุทิวราราม ชื่อ หลวงพ่อท้วม ท่านต้องไปจำพรรษาที่วัดสุคันธาราม อำเภอคูสิต กรุงเทพฯ ๒ พรรษา ต่อจากนั้นทางคณะสงฆ์แต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดประสาทรบุญญาวาส ทำน้ำสามเสน อีก ๒ พรรษา เมื่อออกพรรษาแล้วท่านเดินธุดงค์ไปทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่ตั้งต่าง ๆ จนในที่สุดได้ธุดงค์มาที่บางแสน ปักกลดไม้ถอนเป็นสังข์ของ ท่าน ซึ่งสถานที่ปักกลด คือ บริเวณที่ตั้งวัดแสนสุขวิสุทิวราราม จากนั้นท่านจำพรรษาที่วัดแสนสุขวิสุทิวราราม ตั้งแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๔๘๘ จนท่านมรณภาพ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ วัดมีเจ้าอาวาสมาจนถึงปัจจุบัน ๓ รูป

วัดแสนสุขวิสุทิวราราม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ไม่ได้รับการพระราชทานวิสุงคามสีมา มีพื้นที่มากกว่า ๓๐ ไร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางในการฟื้นฟู อบรมสมาธิปัญญา มีสวนที่แสดงการรูปปั้นจำลองพุทธประวัติขององค์พระสัมมาพระพุทธเจ้าในสวนพุทธ แดนสวรรค์แสดงรูปปั้นเทพเจ้าต่าง ๆ ของศาสนา สวนพุทธแดนนรกเป็นการจำลองรูปปั้นการลงโทษในนรก เช่น ผีเปรต การลงโทษในกระทะทองแดง สวนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ มีศาลาปิยมหาราชาอนุสรณ์ที่เปิดให้

ประชาชนได้ถวายการสักการะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในปางเล็กทาสที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย และมีรูปหล่อในอิริยาบถต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวภายในวัดมีกิจกรรมให้อาหารเต่า จะได้มีอายุยืนยาว ปัจจุบันมีการก่อสร้างพระมหาเจดีย์

กิจกรรมของวัด จะมีในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา มีการทำบุญตักบาตรตามปกติ เวียนเทียน มีปฏิบัติธรรมใช้สถานที่ตรงศาลาการเปรียญ นอกจากนี้มีกิจกรรมโครงการบวชภาคฤดูร้อน วัดกำลังอยู่ในช่วงของการปรับปรุงสถานที่พักผ่อนให้ผู้ปฏิบัติธรรม *จุดเด่นที่น่าสนใจ*

สวนพุทธที่แสดงการรูปปั้นจำลองพุทธประวัติขององค์พระสัมมาพระพุทธเจ้า สวนแดนสวรรค์แสดงรูปปั้นเทพเจ้าของศาสนาต่าง ๆ สวนพุทธแดนนรกจำลองรูปปั้นการลงโทษในนรก สวนวรรณคดีแสดงรูปปั้นเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ มีศาลาปิยมหาราชานุสรณ์ที่เปิดให้ประชาชนได้ถวายการสักการะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระมหาเจดีย์ (ยังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง)

การบริหารจัดการ

วัดมีเจ้าอาวาส คือ พระครูสมุห์วินัย ชาตวีโร ไม่มีรองเจ้าอาวาส ส่วนผู้ช่วยเจ้าอาวาสยังไม่ได้แต่งตั้ง มีไวยาวัจกร ๓ คน ส่วนระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม วัดไม่มีกฎเกณฑ์อะไรมาก เพราะประชาชนรู้ว่าเข้าวัดควรทำอะไร ปฏิบัติตนอย่างไร วัดมีการจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่ แบ่งเป็น ๓ เขต คือ เขตของพระสงฆ์ สังฆาวาส และพุทธาวาส วัดมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชม คือ เปิดตั้งแต่ ๐๘.๐๐ น. จนถึง ๑๘.๐๐ น.

ส่วนการประชาสัมพันธ์ จะมีนักท่องเที่ยวถ่ายรูปโพสต์ลงโซเชียลทำให้คนที่เห็นต้องการมาท่องเที่ยว แต่ทางวัดยังไม่ได้มีประชาสัมพันธ์เพราะค่าใช้จ่ายสูง ก่อนหน้านี้มีรายการโทรทัศน์เข้ามาถ่ายทำ เช่น ช่อง ๗ รายการที่นี้หอมชิต และช่อง ๙ มาทำรายการแสงทองส่องธรรม

เส้นทางในการเข้าถึงวัดจะมีความสะดวกสบายถ้าทำทางเข้าเรียบร้อย ตอนนี้อยู่ระหว่างการรอให้เทศบาลตำบลแสนสุขเข้ามาดำเนินการ ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดยังไม่ค่อยชัดเจน ซึ่งต้องให้เทศบาลตำบลแสนสุขเข้ามาช่วยทำป้ายให้ เพราะ ทางวัดไม่มีงบประมาณ แต่วัดมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ พร้อมสำหรับให้บริการ

การดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการนั้น ผู้เข้ามาเยี่ยมชมต้องดูแลตนเอง ทางวัดไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล เรื่องความสะอาดและการจัดการขยะ ทางเทศบาลตำบลแสนสุขจะมีถึงขยะมาวางให้ และ ๒-๓ วันมาเก็บไปทิ้ง วัดมีขยะจำนวนไม่มาก เพราะไม่มีร้านอาหารหรือร้านขายของ

การจัดการด้านสารสนเทศเพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัด จะเชื่อมโยงกับสำนักงานพุทธศาสนา และมีโครงการจะจัดทำหนังสือเกี่ยวกับข้อมูลของวัด วัดวัดได้รับการสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลแสนสุข และภาคเอกชน

ได้แก่ บริษัท จีวอด จำกัด ส่วนการสนับสนุนจากชุมชน ยังไม่ค่อยได้รับการสนับสนุน เพราะ วัดแสนสุขสุทธิวรารามไม่มีเมรุเผาศพ เหมือนที่วัดอื่น ๆ ทำให้ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยได้เข้ามาวัด

ภาพที่ ๔-๓๔ วัดแสนสุขสุทธิวราราม

๘. วัดตาลล้อม

สถานที่ตั้ง ๓๗ ซอยสุขุมวิท ๙ บ้านตาลล้อม ตำบลเหมือง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ระยะห่างจากหาดบางแสน ๔.๔ กิโลเมตร

วัดตาลล้อม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่า สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๖ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ เดิมชื่อ วัด ณรงค์ เรียกตามนามของอุบาสกผู้ถวายที่ดินสร้างวัด คือ ชุนณรงค์ จอมสุวรรณ กำนันตำบลบางทราย โดยมีพื้นที่ราว ๓๑ ไร่ ๓ งานเศษ แต่เมื่อมีผู้คนเข้าวัดมากขึ้นทำให้วัดคับแคบไว้ ประกอบกับการสัญจรไปมาไม่สะดวก ต้องใช้สะพานข้าม จึงได้มีการย้ายวัดมาอยู่ที่ใหม่ แล้วเปลี่ยนชื่อจากวัดเดิม เป็น วัดตาลล้อม เพราะมีต้นตาลล้อมรอบอยู่รอบวัด

วัดตาลล้อม มีพระอุโบสถหลังเดิมอายุเก่าแก่มากกว่า ๑๗๐ ปี ได้รับการจดทะเบียนเป็น โบราณสถาน มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเขียนด้วยสีน้ำเกี่ยวกับเรื่องพุทธประวัติ

นอกจากนี้วัดตาลล้อม ยังมีพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ พระครูพิพัฒนศีลคุณ (หลวงพ่อบุณ โสวัณโณ) เป็นบุตรของท่านขุนคลังอินทร์ มารดาชื่อ มงคล อินทรมังคละ เกิดที่บ้านท้ายดอน ตำบลเหมือง (บางพระ) อำเภอเมืองชลบุรี ปีกล พ.ศ. ๒๔๓๓ เมื่ออายุ ๑๒ ปี ได้ไปเรียนหนังสือไทย เป็นศิษย์ของพระสุน ๒ ปี และพระขวัญ ๒ ปี หลังจากนั้นได้ไปอยู่กับหลวงบุรีรัตนคามบดี ที่บ้านบางพระ และได้ย้ายตามคุณหลวงไปที่อำเภอศรีราชา เมื่ออายุได้ ๒๐ ปี ลาออกจากงานเข้าอุปสมบทที่วัดตาลล้อม เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ได้จำพรรษาที่วัดตาลล้อม ๒ พรรษา และได้ย้ายไปจำพรรษาที่วัดท้ายดอน จนกระทั่งวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๙ ทางคณะอุบาสกอุบาสิกาวัดตาลล้อม ได้นิมนต์ท่านกลับมาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดตาลล้อมเพื่อพัฒนาวัด

กิจกรรมทางพุทธธรรมตามวันสำคัญทางศาสนา และในทุก ๆ ปี จะมีการจัดงาน ปิดทอง หลวงพ่อบุณ วัดตาลล้อมในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ภายในงานมีมหรสพให้ชมฟรีตลอดงาน และมีสินค้า ขนมพื้นบ้านจำหน่ายหลายชนิด สำหรับการปฏิบัติธรรม วัดมีสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม แต่มี เฉพาะช่วงวันพระ

หลวงพ่อบุณ มรณภาพ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๕ รวมอายุได้ ๖๒ ปี ๔๒ พรรษา *จุดเด่นที่น่าสนใจ*

พระอุโบสถอายุเก่าแก่กว่า ๑๗๐ ปี และอดีตพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ พระครูพิพัฒนศีลคุณ (หลวงพ่อบุณ โสวัณโณ)

การบริหารจัดการ

วัดมีเจ้าอาวาส คือ พระมหาสมพงษ์ กิตติคุณ เป็นผู้ปกครองดูแล วิธีการประชาสัมพันธ์แบบ การบอกต่อแบบปากต่อปาก แต่ถ้ามีกิจกรรมงานประจำปี จะขึ้นป้ายแจ้งพุทธศาสนิกชน วัดมีความ สะดวกในการเข้าถึง เพราะอยู่ใกล้ถนนสุขุมวิท ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดมีความชัดเจน แต่การ

ดูแลเรื่องความปลอดภัย ประชาชนต้องระวังตัวกันเอง สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ วัดมีพร้อมให้บริการ การจัดการด้านการรักษาความสะอาดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมเป็นหน้าที่ของสงฆ์และมีชาวบ้านจิตอาสาช่วยงาน ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม เน้นเฉพาะเรื่องการแต่งกายต้องเรียบร้อยเหมาะสมกับการมาวัด

ภาพที่ ๔-๓๕ วัดตาลล้อม

๙. วัดราษฎร์ศรัทธา

สถานที่ตั้ง ๘๘/๒ หมู่ ๓ ถ.เทศบาลพัฒนา ตำบลเหมือง อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
ระยะห่างจากหาดบางแสน ๕.๔ กิโลเมตร

วัดราษฎร์ศรัทธา หรือวัดท้ายดอน เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๓๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๗ เดือน มกราคม พ.ศ.๒๕๔๘ วัดนี้อายุประมาณ ๑๒๙ ปี ตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระสยามเทวมหามกุฏวิทยมหาราช รัชกาลที่ ๔ แห่งราชวงศ์จักรี ประวัตรับรู้กันมาจากการสอบถามจากคนเฒ่าคนแก่ผู้หนึ่ง แต่ภายหลังจากการค้นพบหลักฐานต่าง ๆ เป็นจำนวนมากที่เป็นสิ่งที่เชื่อถือได้ สิ่งที่น่าพิศวงพิศต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์พระพุทธรูปที่เป็นปูนปั้น ได้ทำการขุดพบในบริเวณเขตวัด เป็นศิลปะสมัยโบราณ ในสมัยก่อนบริเวณนี้มีวัดเพียง ๒ วัด คือ วัดเก่าโบราณกับวัดตาลล้อมเท่านั้น สภาพพื้นที่สมัยนั้นเป็นป่า การคมนาคมไม่

สะดวก เนื่องจากถนนหนทางยังไม่มีเหมือนสมัยนี้ ต้องเดินทางด้วยเท้าไปตามป่า ทำให้ชาวบ้านต้องการสร้างวัดขึ้นมาใหม่ โดยมีตาไทกับนางสมบุรณ์ มีจิตศรัทธาถวายที่ดินให้เป็นที่ธรณีสงฆ์และได้มอบให้กับหลวงพ่ोज้อยกับชาวบ้านรวมกันเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างขึ้นมาเลยตั้งชื่อวัดนี้ว่า วัดท้ายดอน

พ.ศ. ๒๔๙๓ พระชลธารธรรมวาที อดีตเจ้าเมืองชลบุรีสมัยนั้นได้จัดตั้งให้พระสมุห์ยิง สุขมโน หรือพระครูนิวาสิตคุณอดีตเจ้าอาวาส มารักษาการณและเป็นเจ้าอาวาสทำให้วัดราษฎร์ศรัทธาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา มีการจัดสร้างโรงเรียนคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด ๒ ชั้น ฌาปนสถานและศาลาบำเพ็ญกุศลศพ ชุ่มประตูทางเข้าวัด หอระฆัง และกุฎีอีกหลายหลัง ขยายพื้นที่ธรณีสงฆ์และสร้างอุโบสถหลังใหม่ขนาดใหญ่ ๒ ชั้น แต่สร้างยังไม่ทันแล้วเสร็จพระครูนิวาสิตคุณได้มรณภาพลงทำให้พระครูสมุห์ภักดี โสมน หรือพระครูพิศาลธรรมคุณ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันได้ดำเนินการต่อมา และได้สร้างศาลาการเปรียญ ๒ หลังศาลาบำเพ็ญกุศลศพเพิ่มอีก ๑ หลัง กุฎีพระอีกหลายหลัง ห้องสมุดประชาชน โรงเก็บของ แล้วจะตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด นอกจากนี้ก็ปรับปรุงสภาพโดยรอบของวัดให้มี ความสวยงามอีกมากมาย วัดมีพื้นที่ ๑๒ ไร่ ๓ งาน ๒๐ ตารางวา ที่ธรณีวงษ์ จำนวน ๓๔ ไร่ ๔๔ ตารางวา

ประเพณีงานประจำปี ประกอบด้วย งานปิดทองอดีตบูรพาจารย์ คือ เจ้าอาวาสรูปเก่าที่เสียไป ทำทุกปีเดือนพฤศจิกายน แรม ๙ ค่ำเดือน ๑๒ นอกจากนี้วัดมีพระพุทธรูปเก่าแก่ชื่อว่าหลวงพ่อแสงเพชร นำมาปิดทองทุกปี พร้อมงานประจำปี ชาวบ้านนิยมมาปิดทองหลวงพ่อแสงเพชร เพราะเมื่อเก่าก่อนนี้หลวงพ่อดังนี้อยู่ในโบสถ์เก่าและเมื่อมีโบสถ์ใหม่จึงมีพระประธานองค์ใหม่ งานประเพณี คือ ประเพณีกวนขนมเปียกที่กวนระหว่างงานประจำปี เช่น กาละแม กวนผักกาด ข้าวเหนียวแดง

กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ มีเชิญชวนญาติโยมทำบุญและตอนเย็นมีการเวียนเทียน มีการปฏิบัติธรรมบวชชีพราหมณ์ปีหนึ่งประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ คน วัดมีสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นศาลาในโบสถ์ และได้ถุณโบสถ์ ส่วนมากมาบวชชีพราหมณ์ จะพักแรมกันข้างล่างใต้ฐานโบสถ์ มีพระสงฆ์ดูแลเก็บกวาดเป็นประจำ

จุดเด่นที่น่าสนใจ

พระบรมสารีริกธาตุ และการลอดโบสถ์ ให้เคราะห์โรคภัยสิ่งไม่ดีทั้งหลายหมดไป โดยการเดินลอดโบสถ์ ๓ รอบ ๗ รอบ ๙ รอบ หรือลอดเท้าอายุบวก ๑ หลวงพ่อแสงเพชรและรูปอดีตเจ้าอาวาสหลวงพ่อยิ่ง มีพระประธานในโบสถ์ใหญ่องค์ใหญ่มากจงใจให้คนมาเที่ยวมากราบมาไหว้ วัดนี้จะเป็นวัด ๑ ใน ๙ วัดที่คนมาไหว้พระ

การบริหารจัดการ

การจัดการบริหารวัดไปตามคำสั่งของพระเบื้องสูง เจ้าคณะผู้บังคับบัญชาเบื้องสูง เช่น เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะภาค วัดมีเจ้าอาวาส คือ พระครูพิศาลชลปมคุณ ไม่มีรองเจ้าอาวาส และไม่มีผู้ช่วยเจ้าอาวาส แต่มีไวยาวัจกร ๒ คนช่วยดูแลแต่งตั้งตามกฎหมาย ช่วยดูแลวัดฝ่ายฆราวาส ช่วยเจ้าอาวาสดูแลวัด วิธีการประชาสัมพันธ์ถ้ามีงานประจำปี จะประชาสัมพันธ์โดยมีรถวิ่งประชาสัมพันธ์ มีติดป้ายโฆษณา งานประจำปีเป็นที่รู้จักไม่ต้องโฆษณาและมี Facebook ของวัด เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย แต่ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดต้องมีการปรับปรุง เพราะ สายเลี้ยวเมืองป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ต้องปรับปรุงพัฒนาในเรื่องของการติดป้ายใหญ่ ๆ

ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม คือ ถ้าคนต้องการมาบวชต้องมีสุขภาพร่างกาย ไม่พิการ ไม่ถูกมีคดีติดตัว ไม่สักร้ายมากเกินไป ไม่ถูกควบคุมความประพฤติ ท่านเจ้าอาวาสเห็นด้วยกับแนวคิดในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา เพราะจะทำให้ประชาชนเข้ามาวัดมากขึ้น

วัดมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการในช่วงงานประจำปี คือ มีตำรวจ มีทหาร มี อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อ.ป.พ.ร.) ดูแลความปลอดภัย มีมูลนิธิไตรคุณธรรม แต่ต้องให้ค่าตอบแทน ความสะอาดและการจัดการขยะ วัดจ้างคนมาทำความสะอาดเฉพาะเวลาจัดงานประจำปี ในเวลาปกติพระเณรจะทำความสะอาดกันเองและเทศบาลตำบลแสนสุขจะเอารถขยะมาตั้งไว้ให้และมาเก็บขยะทุกวัน ช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมตั้งแต่แปดโมงเช้าถึงห้าโมงเย็น ปิดประตูด้านหลังวัด ด้านหน้าไม่ปิด

การบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ที่จอดรถ อย่างเพียงพอ แต่ต้องปรับปรุงเรื่องห้องน้ำ เวลาจัดงานประจำปีจะมีรถห้องน้ำของเทศบาลมาช่วยบริการ

การเชื่อมโยงข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ถ้ามีความจำเป็นจะไปขอความช่วยเหลือจากสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดชลบุรี และสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี ส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยมาเข้าวัดเท่าที่ควร กิจกรรมส่วนใหญ่วัดจะดำเนินกิจกรรมเอง ดังนั้น จึงต้องการให้ผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ภาพที่ ๔-๓๖ วัดราชสุทธานามิ

๑๐. วัดเครือวัลย์

สถานที่ตั้ง ตำบลมะขามหย่ง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๔.๓ กิโลเมตร

วัดเครือวัลย์ เป็นวัดราชสุทธานามิ ก่อตั้งโดยหลวงพ่อก้าว ท่านเป็นพระอริยสงฆ์มาจาก อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี ท่านเดินทางมาพบวัดเป็นวัดร้างอยู่ในช่วงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 4 แห่งราชวงศ์จักรี ท่านจึงปักกลดอยู่ที่นี่ หลวงพ่อก้าวได้สั่งสอนญาติโยมที่เป็นชาวบ้านเกี่ยวกับหลักธรรม จนกระทั่งชาวบ้านเกิดความเลื่อมใสศรัทธา จึงนิมนต์ให้ท่านอยู่พัฒนาสร้างวัด ท่านจึงได้ทำการบูรณะวัดเก่าและตั้งชื่อว่า วัดเครือวัลย์ ถือเอาานิคมิตที่มี เภาวัลย์ปกคลุมอยู่มากมาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗

หลวงพ่อก้าว เกิดในปลายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาจักรีบรมนาถ พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 1 ในราชวงศ์จักรี ประมาณ พ.ศ. ๒๓๓๗ เมื่อท่านมีอายุพอสมควรแล้ว บิดามารดาของท่านก็ได้พาท่านไปฝากกับสมภารวัดในระแวกนั้นเพื่อให้ท่านมีโอกาสเล่าเรียนหนังสือไทยและขอม ด้วยท่านเป็นผู้มีปัญญามาก สามารถเรียนได้รวดเร็ว ท่านสมภารจึงเห็นว่า หากให้ท่านบวชเป็นสามเณรจะได้เป็นกำลังของพระพุทธศาสนาสืบต่อไป หลังจากที่ท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรแล้ว ท่านได้พากเพียรเล่าเรียนตำรับตำราต่าง ๆ โดยเฉพาะมูลกัจจายนสูตร เมื่อท่านอายุครบบวชแล้ว ท่านได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ความที่ท่านเป็นผู้มีความเพียรความอดทนเป็นที่ตั้งแล้ว ท่านจึงมีความสนใจศึกษาคำสอนในพระพุทธศาสนาให้แตกฉานยิ่งขึ้น จึงได้ไปศึกษาบาลีไวยากรณ์ซึ่งตามภาษาโบราณ เรียกว่า เรียนหนังสือใหญ่ที่กรุงเทพฯ ในขณะที่เรียนในกรุงเทพฯ ท่านได้ไปขึ้นกรรมฐานกับสำนักวัดราชสิทธาราม ซึ่งในสมัยนั้นมีสมเด็จพระสังฆราช (สุก)

ทรงเป็นพระปรมาจารย์ของสำนัก เนื่องจากสมเด็จพระสังฆราชสุกมีพระพรราชาธรรมาภาพมากแล้ว พระองค์ทรงมอบหมายให้พระพรหมมุณีชิต เป็นผู้สอนกรรมฐานและการลบผิงพิเศษต่าง ๆ แทนเมื่อ หลวงพ่อแก้วเรียนสำเร็จ ท่านได้ออกธุดงค์ไปสถานที่ต่าง ๆ หลวงพ่อแก้ว มรณภาพ เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๓๑ สิริอายุประมาณ ๙๔ ปี

กิจกรรมของวัดจะมีการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น การปฏิบัติธรรมจะให้ญาติโยมมารวมกันที่อาคารปฏิบัติธรรม วัดมีสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม คือ ศาลาการเปรียญ อาคารปฏิบัติธรรม ๓ ชั้น โดยชั้น ๒ ใช้ปฏิบัติธรรม ชั้น ๓ พักแรมได้ ๕๐-๖๐ คน และมีกิจกรรมประจำปีของทางวัด คือ งานปิดทองหลวงปู่แก้วในช่วงตรุษจีนทุกปีประมาณ ๔-๕ วัน

จุดเด่นที่น่าสนใจ

หลวงปู่แก้ว และพระปิตตาของหลวงปู่แก้ว

ภาพที่ ๔-๓๗ วัดเครือวัลย์

การบริหารจัดการ

เจ้าอาวาสตั้งแต่ก่อตั้งวัดมาจนถึงปัจจุบันมีจำนวน ๕ รูป เริ่มแรกองค์แรกที่หลวงปู่แก้ว หลังจากนั้นมาองค์ที่ ๒ เจ้าอาวาส คือ หลวงปู่ถันหรือหลวงพ่อถัน รุ่นที่ ๓ คือหลวงปู่บ๊วย และรุ่นที่ ๔ หลวงพ่อวิเชียร องค์นี้เป็นพระราชอาคันนะ สมณศักดิ์ คือ พระเทพชลธารมุนี เป็นเจ้าคณะจังหวัด

และองค์ปัจจุบัน พระมหาเสฐียรพงษ์ สติรวโส ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลมะขามหย่ง และเจ้าอาวาสวัดเครือวัลย์ วัดมีผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๓ รูป

วิธีการประชาสัมพันธ์ ผ่าน Facebook โดยพระเลขานุการ เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย แต่ต้องมีการปรับปรุงป้ายบอกทางให้มีจำนวนมากขึ้น สำหรับเรื่องความปลอดภัยเป็นเหมือนวัดปกติทั่วไปที่ผู้เข้ามาที่วัดต้องดูแลความปลอดภัยของตนเอง

ความสะอาดและการจัดการขยะ จะเป็นกิจของพระที่และโยมถือศีลที่อาศัยอยู่ในวัดต้องช่วยกันทำ จะมีหน่วยงานของเทศบาลมาเก็บขยะ ในบางครั้งจะมีพวกโรงเรียนพลตำรวจ หรือทหาร หรือนักเรียนมาทำกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ พวกนักโทษ เป็นวาระ เป็นโอกาส เป็นครั้งคราว สิ่งอำนวยความสะดวก มีห้องน้ำสาธารณะเพิ่งสร้างเสร็จ ที่จอดรถขนาดพอสมควรไม่ได้กว้างมาก เนื่องจากวัดไม่ได้มีพื้นที่มาก วัดมีพื้นที่ทั้งหมด ๖ ไร่เศษ

การจัดการด้านการรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อม วัดจำเป็นต้องอนุญาตให้ชาวบ้านมาขายของ จึงไม่ค่อยเป็นระเบียบ ชาวบ้านอาศัยที่หน้าวัดทำมาค้าขายมานาน จึงไม่สามารถให้ย้ายไปที่อื่นได้ หน้าวัดเป็นแหล่งชุมนุมมีรถประจำทางมาจอด และวัดไม่ได้ไปเก็บค่าที่จอดรถ จะให้เป็นการทำบุญตามศรัทธา แต่พอมีงานบุญชาวบ้านจะมาร่วมทำบุญ แต่ตามระเบียบห้ามมีร้านค้าในวัด ห้ามมีตลาดนัดที่ไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องทางพุทธศาสนา มีตลาดนัดพระเครื่องพออนุโลม มีหนังสือของสำนักพุทธชาติแจ้งมาแต่บางวัดยังมีอยู่ แต่ถ้าเป็นงานประจำปีที่ไม่ได้ทำเป็นปกติ สามารถจัดตลาดนัดขายของได้

การจัดการด้านสารสนเทศ การจัดเก็บข้อมูลทางวัดมีคอมพิวเตอร์ เช่น มีระบบรายรับรายจ่าย การทำบัญชีรายรับรายจ่ายแจ้งส่งสำนักงานพุทธ เผยแพร่สารสนเทศผ่าน Facebook ของวัด รายรับรายจ่ายทุกวัดต้องส่งสำนักพุทธศาสนาประจำจังหวัดทั่วประเทศ จากนั้นสำนักพุทธศาสนาจังหวัดชลบุรีจะนำส่งสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ รายรับรายจ่ายทั้งปีตลอดปี จะแบ่งเป็น ๒ งวด ในการส่งรายงาน คือ ทุก ๆ ๖ เดือน

วัดไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนอย่างชัดเจน แต่มีการประสานในการร่วมมือกัน เช่น กิจกรรมจากหน่วยงานราชการ จะมีหนังสือขอความร่วมมือแจ้งมานิมนต์ไปทำกิจกรรมที่ศาลากลาง หรือขอยืมเก้าอี้ ยืมโต๊ะไปจัดงาน แต่การเชื่อมโยงข้อมูลระบบด้านสารสนเทศไม่มี แม้แต่วัดด้วยกันเองก็ยังมี เจ้าคณะจังหวัดจะดูแลทั้งจังหวัด โดยชลบุรีจะแบ่งเป็น ๑๐ อำเภอ ในแต่ละอำเภอจะมีเจ้าคณะอำเภอ ที่จะเป็นเจ้าอาวาสวัดใดวัดหนึ่ง และเจ้าคณะตำบลจะติดต่อกันทางโทรศัพท์ เช่น มีประชุมที่วัดตาลล้อม ประชุมระดับเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จะทำหนังสือนิมนต์ และการติดต่อทางไลน์กลุ่ม

ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม เน้นเรื่องการแต่งกายที่ต้องมีความสุภาพ วัดเปิดให้เข้ามาได้ตั้งแต่ ๐๘.๐๐ -๑๘.๐๐ น. วัดมีการจัดบุคลากรเพื่อดูแลผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมเฉพาะคณะใหญ่ ๆ ที่มีหนังสือแสดงความจำนงค์ ในอนาคตจะมีโครงการสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ รูปเหมือนหลวงปู่แก้วบริเวณด้านหน้าวัด

ท่านเจ้าอาวาสมีความประสงค์ที่จะพัฒนาวัดนี้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม จะมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ ปลูกต้นไม้ให้ดูร่มรื่น ปรับปรุงเรื่องความสะดวก และทาสีพระอุโบสถ เน้นมีปฏิบัติธรรม จะให้โยมมาปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ ฝึกปฏิบัติ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ วัดส่งพระไปอบรมพวกเรื่องวิปัสสนา และจัดกิจกรรมให้พุทธศาสนิกชนมาปฏิบัติธรรม ช่วงวันปีใหม่ วันมาฆบูชา ช่วงสงกรานต์ จะจัด ๕ วัน หรือวันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา เป็นต้น

งบประมาณต่าง ๆ วัดได้ทำการจัดกิจกรรมและการบริจาคของญาติโยม ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดโดยการบริจาคเงินถวายวัดในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ

๑๑. วัดธรรมนิมิตต์

สถานที่ตั้ง หมู่ ๙ ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๕.๑ กิโลเมตร

วัดธรรมนิมิตต์ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย เดิมที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม บริเวณที่ตั้งวัดเป็นป่าและภูเขา เงียบสงบ จากนั้นนายธรรมบุญ สิงขารวิช เห็นว่าพื้นที่นี้ควรจัดตั้งสถานที่ปฏิบัติธรรมได้ จึงขอซื้อที่ดินจากชาวบ้าน จำนวน ๖ ไร่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อพ.ศ. ๒๔๘๔ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๙๙

วัดเน้นไปทางปฏิบัติธรรม ประพฤติปฏิบัติธรรม สายวิปัสสนาจากวัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ นอกจากนี้ วัดเป็นที่ประดิษฐาน พระพุทธมงคลนิมิตต์ พระพุทธรูปคอนกรีตประดับด้วยกระเบื้องโมเสก ปางประทับเรือ ขนาดความสูง ๓๔ เมตรอยู่เชิงเขา ประทับนั่งบนบัลลังก์ ห้อยพระบาท พระหัตถ์ซ้ายวางคว่ำบนพระเพลา พระหัตถ์ขวาห้อยอยู่ข้างพระองค์ ประดิษฐานอยู่ที่เชิงเขา นักท่องเที่ยวนิยมแวะนมัสการก่อนขึ้นไปยังยอดเขา พระมงคลนิมิตองค์แรกสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๙ แต่ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๑๓ ได้ล้มทลายลง ทางวัดจึงสร้างองค์ที่เห็นปัจจุบันขึ้นแทน แล้วเสร็จ พ.ศ.๒๕๑๗

นักท่องเที่ยวนิยมแวะนมัสการก่อนขึ้นไปยังยอดเขา เพื่อชมวิวิวทัศน์เมืองชลบุรี

กิจกรรมทางพุทธธรรม จะมีในวันมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา นอกจากนั้นเป็นการบวชแม่ชี แม่พรหมณีในวันสำคัญของพระมหากษัตริย์ เช่น วันที่ ๕ ธันวาคม วันที่ ๑๒ สิงหาคม วันที่ ๒๘ กรกฎาคม กิจกรรมประเพณีปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ พักแรมอยู่ที่วัด ๗ วัน เป็นต้น

จุดเด่นที่น่าสนใจ

พระพุทธมงคลนิมิตต์ และการเดินขึ้นเขาเพื่อชมวิวิวทัศน์เมืองชลบุรี

การบริหารจัดการ

โครงสร้างของวัดมีเจ้าอาวาส คือ พระปลัดเฉลิม ทีปโก รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระลูกวัดมีประมาณ ๒๐ รongมี ๑ ท่านผู้ช่วยมี ๑ ท่าน

การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ทางการประกาศติดป้ายประกาศหน้าวัดในวันสำคัญ ประชาชนบอกกล่าวกันปากต่อปาก และมีข้อมูลของวัดใน YouTube

เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย ตามเส้นทางสายอำเภอพนัสนิคมระยะทาง ๑ กิโลเมตร แต่มีปัญหาบริเวณทางเข้า เพราะ การจราจรติดขัดและประชาชนโดยมากปลูกบ้าน ทำร้านค้าขวางถนน จอดรถกีดขวางทางเข้าวัด

การปรับปรุงบริเวณวัด เช่น การตกแต่งสถานที่ เพราะยังดูแห้งแล้งทำให้สภาพแวดล้อมไม่สวยงามและการปลูกต้นไม้ไม่ได้สัดส่วน ต้องปรับปรุงใหม่

การดูแลเรื่องความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อ.ป.พ.ร.) โทรศัพท์วงจรปิดที่เทศบาลมาติดตั้งไว้ให้ ความสะอาดและการจัดการขยะ มีเทศบาลเข้ามาดูแลเก็บขยะไปทิ้ง แต่ทางวัดต้องรวบรวมไปวางไว้ตามจุดที่กำหนด

สิ่งอำนวยความสะดวก น้ำประปามีบริการ ไฟฟ้าแสงสว่างพอเพียง ห้องสุขามีแต่ยังมีจำนวนน้อยไปไม่พอเพียง ที่จอดรถยังมีน้อยไม่พอเพียง เวลาจัดงานเทศกาลต้องขอยืมสถานที่ของโรงเรียนที่จอดรถ ด้านการดูรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อม ขยะเก็บให้เป็นที่ ห้ามจุดไฟเล่นหรือว่าจะเอาเศษขยะมาเผา ปรับปรุงบริเวณที่เก่า ๆ ต้องซ่อมแซม สิ่งที่ต้องรื้อออกเพื่อสร้างใหม่ ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม ใช้หลักสากลเป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น ห้ามส่งเสียงดัง จอดรถให้เป็นที่ไม่ทำลายสิ่งปลูกสร้าง ไม่ไปเหยียบย่ำที่หวงห้าม

การจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูล โดยมีแม่ชีเป็นฝ่ายดูแลจัดการ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด โดยมาร่วมบริจาคและงานเทศกาลในวันสำคัญ เช่น วันสงกรานต์มาร่วมรักษาสืบสานประเพณีสงกรานต์

ภาพที่ ๔-๓๘ วัดธรรมนิมิตต์

๑๒. วัดเก่าโบราณ

สถานที่ตั้ง หมู่ ๑ ต.เหมือง อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑.๘ กิโลเมตร

วัดเก่าโบราณ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่า สร้างเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่เดิมที่เป็นวัดโบราณมีมาตั้งแต่ประมาณ ๓๐๐ ปีก่อน สมัยกรุงศรีอยุธยา ประเทศไทยเกิด ศึกสงครามกับพม่า ทหารพม่าได้บุกเข้ายึดประเทศไทย ได้ทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุมากมาย วัดเก่าโบราณซึ่งมีหลวงพ่อโทะเป็นเจ้าอาวาสในขณะนั้น เป็นอีกวัดหนึ่งที่ทหารพม่าบุกเข้ายึด ทำลาย และเข่นฆ่า จนกระทั่งหลวงพ่อโทะมรณภาพจากการบุกเข้ายึดทำลายจนกลายเป็นวัดร้างมาก่อน

ต่อมาได้มีประชาชนเข้ามาพบเห็นโบราณสถานของวัดเป็นหลักฐานอยู่ คือ อุโบสถ ๑ หลัง ใบสีมา ๕ ใบ ลูกนิมิต ๔ ลูก และเจดีย์ ๒ องค์ จึงช่วยกันบูรณะและตั้งชื่อว่า วัดเก่าโบราณ ในขณะที่อุโบสถสร้างที่ขึ้นด้วยไม้ได้ผุพังไปตามกาลเวลาและถูกไฟไหม้ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อ ๔๐ ปีที่ผ่านมา ส่วนพระอุโบสถหลังใหม่มีพระพุทธรูปพิชิตมารโมลีให้ประชาชนกราบไหว้

การทำกิจกรรมทางวัดจะมีวันสำคัญ คือ วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา สงกรานต์ จะญาติโยมเข้ามาทำการเวียนเทียน ในวันสงกรานต์จะเอาทรายมาลงจากบริษัทบางแสนมหานคร และ สมาชิกสภาเทศบาล นายภาสกร หอมหวาน ผู้ที่ดูแลอุโบสถแล้ววัดมาตลอด ชาวบ้านจะทำการก่อทรายกันเอง เพื่อให้ประชาชนได้มาสรงน้ำพระ และกิจกรรมที่ปฏิบัติประจำจะเป็นการสวดมนต์ที่พระอุโบสถทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๑๙.๐๐ – ๒๐.๓๐ น. มีการสวดมนต์มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๕ จะมีหนังสือสวดมนต์ให้การเรียนกรรมาฐาน ๑ ปี จะมีจัดขึ้น ๓ ครั้ง ในเดือนกุมภาพันธ์ มิถุนายน และพฤศจิกายน ครั้งละ ๗ วัน โดยมีคุณย่าเยาวเรศ บุณนาค ที่มีจิตศรัทธาจัดทำหนังสือสวดมนต์หลายฉบับเพื่อให้ประชาชนได้ทำวัตร และมีชาวบ้านที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการของวัดและประชาชนทั่วไปเข้ามาดูแลในเรื่องการอาหาร ถ้าพุทธศาสนิกชนต้องการพักผ่อนปฏิบัติธรรม วัดมีสถานที่พักผ่อนสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรม คือ ที่พักบนศาลาแบ่งออกเป็นที่พักชาย ๑ ห้อง และที่พักสำหรับผู้หญิง ๑ ห้อง

จุดเด่นที่น่าสนใจ

วัดโบราณมีมาตั้งแต่ประมาณ ๓๐๐ ปีก่อน สมัยกรุงศรีอยุธยา

การบริหารจัดการ

เจ้าอาวาส หลวงพ่อจำเนียร (พระครูสุทธิธรรมสมาจาร วิ.) และมีคณะพระอาจารย์ทำงานร่วมกับคณะกรรมการของวัด เป็นผู้ช่วยดูแลจัดการภายในของวัด ส่วนเรื่องของการปฏิบัติธรรม จะมีทีมงานของคุณย่าเยาวเรศ บุณนาค คอยดูแล

ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม ไม่ได้มีกฎระเบียบเหมือนที่อื่นที่ต้องให้มีใส่เสื้อผ้าสีขาว การมาปฏิบัติธรรมที่วัดสามารถใส่เสื้อผ้าสีอะไรก็ได้ เพราะต้องการเน้นให้ประชาชนเข้ามาทำบุญ

การประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์ทาง Facebook และ Line เส้นทางมาวัดจะมีการแจ้งในกลุ่ม Line และลงใน Facebook ส่วนการดูแลความปลอดภัย ไม่มีการจัดการไว้เป็นพิเศษ แต่พอถึงเวลาจะเปิดประตู ๐๖.๐๐ น. และปิดประตูเมื่อประชาชนมาทำวัตรเย็นเสร็จ เวลา ๒๐.๓๐ น. ไม่ได้ติดกล้องวงจรปิดเพราะติดแล้วไม่ได้ช่วยอะไร เสียค่าใช้จ่ายโดยไม่เกิดประโยชน์

การดูแลเรื่องความสะอาดและขยะ เทศบาลเข้ามาดูแลในเรื่องการจัดการขยะเป็นประจำ จะมีการเอาขยะไปไว้ข้างนอกวัดให้เทศบาลมาเก็บ ส่วนเรื่องการทำความสะอาดภายในวัดจะเป็น

ชาวบ้านหรือประชาชนที่เข้ามาทำบุญในแต่ละวันช่วยกันทำ สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ มุมพักผ่อนของผู้ใช้บริการมีจำนวนเพียงพอ คณะกรรมการวัด คอยช่วยดูแล ทีมงานคณะกรรมการของวัด คอยจัดตั้งสถานที่จัดงาน ปรับปรุงเก็บกวาด สภาพแวดล้อมภายในวัด รวมทั้งปรับปรุงศาสนาสถานภายในวัด จุดนั่งพักผ่อนลานโอบอกกว้างขวางมี เก้าอี้หินอ่อนวางให้เป็นแถว และมีการแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจน ที่นั่งกรรมการฐาน ที่นั่งปฏิบัติธรรมแบ่ง ออกชัดเจนบนศาลาชั้น ๒ และจะมีพระลูกวัดจะแบ่งหน้าที่ ใครดูแลเสนาสนะ มีญาติโยมมานิมนต์ พระไปฉันตามกิจนิมนต์

วัดไม่มีการจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับวัด มีเพียงแต่รูปภาพที่ถ่ายลงใน Facebook และวัดไม่เคยของบประมาณจาก หน่วยงานของรัฐ ส่วนใหญ่จะได้จากการทำบุญจากญาติโยมที่เข้ามาทำบุญมากกว่า

วัดไม่ได้เน้นให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว แต่จะเน้นให้ญาติโยมมาทำบุญสวดมนต์ตอนเย็นทุกวัน เป็นประจำ เป็นที่พึ่งทางจิตใจให้กับญาติโยมเพราะคนส่วนใหญ่มีอายุมาก เกิดความว้าเหว บางคนอยู่ คนเดียวไม่มีลูกหลานทำให้เกิดโรคซึมเศร้า วัดจึงให้ต้องการให้คนเข้ามาสวดมนต์ มาเจอเพื่อนใหม่จะ ได้พูดคุยกัน เป็นที่พึ่งทางใจ สวดมนต์เป็นกิจของชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ เพราะเป็นสิ่งสำคัญในการ สร้างภูมิคุ้มกันด้านจิตใจ บุคคลที่ทำวัตรสวดมนต์สม่ำเสมอ จะทำให้จิตเป็นกุศล มีความเมตตา มีความหวังดี มุ่งความเจริญก้าวหน้าต่อกันและกัน ผู้ทำวัตรสวดมนต์จะเกิดความซาบซึ้งใจในการทำ วัตรสวดมนต์ จิตใจเบิกบานแจ่มใจ จิตใจสงบสุข

ภาพที่ ๔-๓๙ วัดแก้วโบราณ

๑๓. พระธาตุเหมือง

สถานที่ตั้ง ถนนสุขุมวิท ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
ระยะห่างจากหาดบางแสน ๘ กิโลเมตร

พระธาตุเหมือง ยังไม่มีสถานะการจดทะเบียนเป็นวัด เดิมที่ดินเป็นของวัดโกมุทร์ตนาราม อ่างศิลา ชลบุรี เป็นที่นา มีเนื้อที่ ๗ ไร่ อดีตเจ้าอาวาสวัดโกมุทร์ตนาราม มีโครงการดำริจะสร้างเป็นวัด แต่ท่านมรณะภาพไปก่อน เริ่มมีการถมที่และสร้างปฏิมากรรมทางพุทธศาสนา ปี พ.ศ.๒๕๒๖ สร้างศาลา ที่อยู่อาศัย ห้องน้ำ เพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของแม่ชีและผู้มาถือศีล ๘ ต่อมาได้มอบหมายให้เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน หลวงพ่อสำเนา จนทสาโร ให้มาประจำที่พระธาตุเหมือง วัดมีบรรยากาศร่มรื่น มีพระเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุที่อันเชิญมาจากประเทศศรีลังกา หลวงพ่อหินหยกปาง เชียงแสนจากพม่า พระนอนไม้สักแกะสลักปิดทอง พระพุทธรูปจำลองและภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระมหาชนก หลวงพ่อทันใจ หลวงปู่ทวด สมเด็จโตพรหมรังสี หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

กิจกรรมของทางวัด มีประเพณีในวันพระที่สำคัญจะมีการเวียนเทียน เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

วัดมีสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม มีห้องพัก ๑๐ ห้อง แยกชาย หญิง ห้องน้ำเสร็จในตัว จะไม่มีการเก็บค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม แต่ผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม อาจช่วยในเรื่องการทำบุญด้วยปัจจัย เป็น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เป็นต้น ทางวัดไม่มีกำหนดพื้นที่หวงห้าม

จุดเด่นที่น่าสนใจ

พระเจดีย์ที่บรรจุ พระธาตุที่อันเชิญมาจากศรีลังกา หลวงพ่อหินหยกปางเชียงแสนจากพม่า พระนอนไม้สักแกะสลักปิดทอง พระพุทธรูปท่าจำลอง และภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระมหาชนก หลวงพ่อทันใจ หลวงปู่ทวด สมเด็จพระพรหมรังสี หลวงปู่มั่น ฐิริทัตโต

การบริหารจัดการ

พระธาตุเหมือง มีหลวงพ่อสำเนา จนทสาร์โร เป็นพระนักปฏิบัติเป็นเจ้าอาวาสดูแลและบริหารงานทั้งหมด

การประชาสัมพันธ์ของวัด มีญาติโยม ช่วยประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook ของตนเอง วัดมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักไปต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สิงคโปร์ แคนาดา ท่านเจ้าอาวาสเห็นด้วยกับการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา เพราะเป็นวัดคู่ประสงฆ์ของเจ้าอาวาสองค์เดิม หรือ พระอาจารย์พานทอง กันตวีโร เจ้าอาวาสวัดโกมุทธนาราม เพื่อให้ประชาชนมาไหว้พระ ปฏิบัติธรรม และชมจิตรกรรมฝาผนัง

เส้นทางในการเข้าถึงวัดต้องมีการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ถนนยังเป็นดินลูกรัง ต้องการให้มีการปรับปรุงทางเข้าวัดให้เป็นถนนราดยางหรือคอนกรีต โดยให้หน่วยงานราชการเข้ามาช่วยทำถนนให้ ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดมีคนมาบริจาคทำให้ คือ นาย สามารถ ผันผ่อน จากบริษัท มาสด้า ได้ให้การสนับสนุน ป้ายบอกทางต่าง ๆ รวมถึงถวายปัจจัยเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์

ความปลอดภัย วัดไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ดูแล เมื่อก่อนมีตู้แดง ตำรวจจะเข้ามาตรวจพื้นที่และเซ็นชื่อ แต่ช่วงหลังไม่ได้เข้ามา จึงต้องการให้ทางการที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาดูแลเรื่องความปลอดภัย ปัจจุบันอาศัยชุมชนที่มีจิตอาสาช่วยกันดูแลทำความสะอาดภายในวัด เช่น เครือข่ายบริษัทมิตซูบิชิ แพลมดบัง ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด เช่น ร้านอุดมซีฟู้ดช่วยเก็บเศษกระทงหลังกิจกรรมวันลอยกระทง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทางวัดมีบริการ น้ำดื่ม น้ำอุปโภคบริโภค ไฟฟ้า ที่จอดรถให้ น้ำดื่มญาติโยมที่มีจิตศรัทธามาต่อเดินท่อให้ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานมีพร้อม ในเรื่องของค่าใช้จ่ายในวัด ส่วนใหญ่ได้จากญาติโยมรวมทำบุญกับวัด การดูรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมจะมีการปรับปรุงอยู่ตลอดตามงบประมาณที่มี

การจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัด ไม่มีการเก็บข้อมูล ต้องการทำสมุดบันทึกเยี่ยมชมวัด แต่ไม่มีใครช่วยทำ เพราะมีพระจำนวนน้อย (ปัจจุบันมีพระสงฆ์ จำนวน ๒ รูป)

ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม ส่วนใหญ่ผู้ทำบุญ เมื่อเข้าวัดจะแต่งตัวสุภาพทุกคน ช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชม คือ ๐๖.๐๐ -๑๘.๐๐ น. ยกเว้นมีงาน เช่น ลอยกระทง เปิดให้บริการ

ถึงสว่าง การจัดบุคลากรเพื่อดูแลผู้ที่จะเข้ามาเยี่ยมชม ส่วนใหญ่เป็นแม่ชีและพระสงฆ์ ที่คอยดูแล
ต้อนรับนักท่องเที่ยว ผู้มาเยี่ยมชมวัด ผู้มาไหว้พระ

ภาพที่ ๔-๔๐ วัดพระธาตุเหมือง

อำเภอศรีราชา จำนวน ๗ วัด

๑๔. วัดบางพระวรวิหาร

สถานที่ตั้ง หมู่ที่ ๒ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๑.๖ กิโลเมตร

วัดบางพระวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงมหานิกาย สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ต่อมาได้รับการบูรณะในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาทิพากรวงศ์มหาโกศาธิบดี (ข้า บัญญาต) เปลี่ยนเครื่องบนเสียใหม่และเสริมผนังให้สูงขึ้นจากเดิมอีกสองซอก ต่อมาหลังให้ยาวออกไป กับสร้างเจดีย์สูง ๕ วาขึ้นหลังพระอุโบสถอีกหนึ่งองค์ ตามที่มี การบันทึกไว้โดยสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ วัดบางพระวรวิหาร สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๐๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ.๒๕๑๐

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามวัดนี้ว่าวัดสว่างอารมณ์ ต่อมารัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้พระราชทานนามวัดนี้ใหม่ว่า บางพระวรวิหาร การบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งแรกเมื่อปลายรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากนั้นได้มี การบูรณปฏิสังขรณ์วัดนี้อีกครั้งหนึ่งในสมัยหลวงพ่อดิ่ง และสมัยพระครูวรกัณฑ์ธาราจารย์ (ปู่ เจริญศรี) เป็นเจ้าอาวาส โดยมีอาจารย์รูปหนึ่งในวัดเป็นผู้มีฝีมือในการก่อสร้าง การปฏิสังขรณ์ครั้งนั้นได้จัดทำกำแพงแก้วล้อมรอบพระอุโบสถจากของเดิมที่เป็นไม้ พร้อมกับเปลี่ยนช่อฟ้าใบระกา และเปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาใหม่

พระอุโบสถได้ใช้เป็นที่บรรพชา อุปสมบท และรับกฐินพระราชทาน ภายหลังผู้ขอรับพระราชทานกฐินต่างมีความเห็นว่าพระอุโบสถคับแคบ สภาพเก่า ชำรุดทรุดโทรมมาก ดังนั้นเมื่อคราวกฐินพระราชทาน ธนาкарไทยพาณิชย์ ซึ่งมีพลตรีหม่อมทวีวงศ์ ถวัลยศักดิ์ เป็นประธาน เห็นสมควรจะได้ประกอบการกุศลสร้างอุโบสถเสียใหม่จึงได้นำเรื่องขึ้นกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระราชานุญาต เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างใหม่ได้ตามที่ขอพระราชทาน จึงมีการก่อสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ตามแบบของกรมศิลปากร เครื่องบนนั้นสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผู้สนับสนุนเงินสร้าง ตัวพระอุโบสถที่สร้างใหม่ กว้าง ๘ เมตร ยาว ๒๑.๔๐ เมตร สูงจากพื้นดินถึงอกไก่ ๑๔.๕๐ เมตร ก่อด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก เครื่องบนประกอบด้วยไม้ตะเคียน ประตูหน้าต่างทำด้วยไม้สักทั้งแผ่นแกะสลักลวดลายและสร้างพระประธานเพิ่มขึ้น ๑ องค์ ใหญ่กว่าพระประธานองค์เดิม มีกำแพงแก้ว และซุ้มเสมารอบบริเวณพระอุโบสถการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ จากนั้น วันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงยกช่อฟ้าเอกพระอุโบสถ วัดบางพระ ในการนี้ทั้งสอง

พระองค์ทรงปลูกต้นพิบูล กับต้นจันทน์ ไว้หน้าพระอุโบสถอย่างละ ๑ ต้น

วัดบางพระวรวิหาร มีการประดิษฐานรูปหล่ออดีตเจ้าอาวาส ๓ องค์ ซึ่งเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชาวบ้านในตำบลบางพระและตำบลใกล้เคียง ได้แก่ หลวงปู่ฉิ่ง หลวงปู่กั้ง หลวงปู่บุญ และยังมีสิ่งก่อสร้างสำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ มณฑปพระพุทธรูปบางพระ ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปจำลอง โดยหลวงพ่อฉิ่งได้ เกิดนิมิตว่าบนเขามีรอยพระพุทธรูปอยู่แล้ว จึงจ้างคนมาขุดลงไปที่แอ่งบนยอดเขา พบหินขนาดใหญ่พอที่จะแกะรอยพระพุทธรูปได้ และหินนั้นมีร่องรอยของพระพุทธรูปอยู่แต่ไม่ลึก หลวงพ่อฉิ่งจึงจ้างคนจีนแกะรอยพระพุทธรูปขึ้น และสร้างมณฑปเล็ก ๆ ครอบไว้ เพื่อเปิดให้ผู้คนมานมัสการ ทุก ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ซึ่งเป็นวันมาฆบูชา

งานประเพณี ช่วงต้นปีมีสวดมนต์ข้ามปี สำหรับงานประจำปี ทำบุญบูรพาจารย์ที่เคยเป็นเจ้าอาวาสที่มรณะไปแล้วช่วงเดือนมกราคม งานนมัสการรอยพระบาท งานประเพณีเวียนเทียนในวันมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา การทำบุญวันเข้าพรรษา-ออกพรรษา การจัดงานประเพณีประจำปี วัดต้องแจ้งเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะทุกชั้นตอนต้องรับทราบ ผู้ที่อนุมติต้องเป็นไปตามจำนวนวันที่จัดงาน เช่น ถ้าวัดจัดงาน ๓ วัน เจ้าคณะตำบลเป็นผู้อนุมติ ถ้างาน ๕ วัน เจ้าคณะอำเภอเป็นผู้อนุมติ งาน ๗ วันเจ้าคณะจังหวัดเป็นผู้อนุมติ งาน ๙ วัน เจ้าคณะภาคเป็นผู้อนุมติ ตามระเบียบของ มหาเถรสมาคม

สถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม มีศาลา ประชาชนมารักษาศีล ส่วนมากจะเป็นช่วงเข้าพรรษา มารักษาศีล ๘ ต้องพักที่ศาลา ศาลากว้าง เวลาทำบุญที่ศาลา เข้ามาทำบุญเสร็จ กินอาหารแล้วก็กลับ เหลือคนที่รักษาศีล ฟังเทศน์ สวดมนต์ช่วงค่ำที่จะพักแรม แต่ถ้าเป็นช่วงออกพรรษาไปแล้ว ประชาชนจะมาทำบุญ ถวายสังฆทาน มีสวดมนต์เย็นทุกวันเสาร์ ชาวบ้านและเด็กนักเรียนจะมาร่วมกิจกรรม เป็นจำนวนร้อยกว่าคน

จุดเด่นที่น่าสนใจ

สร้างขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ หรือสมัยกรุงศรีอยุธยา รูปหล่ออดีตเจ้าอาวาส ๓ องค์ ซึ่งเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ และรอยพระพุทธรูปจำลอง

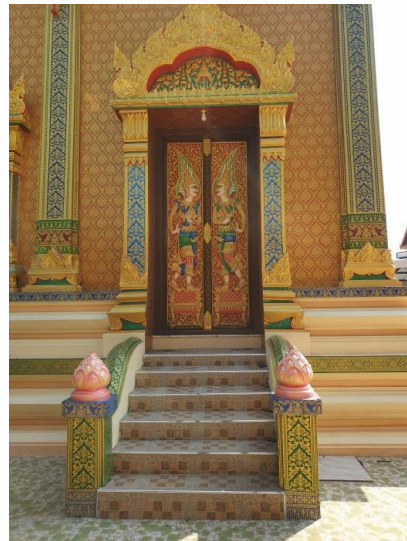
การบริหารจัดการ

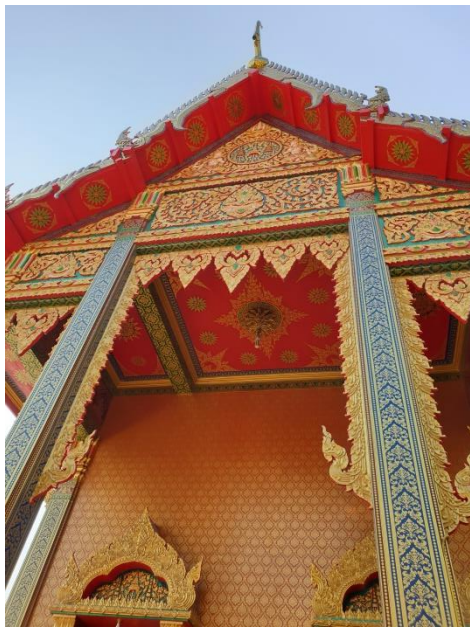
พระเทพชลธารมุนี เป็นเจ้าอาวาสวัดบางพระวรวิหาร และเป็นเจ้าคณะจังหวัดชลบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ๒ รูป

การประชาสัมพันธ์ ไม่ได้ทำมาก เนื่องจากวัดเป็นที่รู้จักของพุทธศาสนิกชนอยู่แล้ว เพราะวัดตั้งมา ประมาณ ๑๖๓ ปี แต่ถ้ามีงานประจำปี จะติดป้ายตามถนน วัดยังไม่มีจัดการด้านสารสนเทศโดย การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัด

ความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ จะมีความลำบากในการดูแลเรื่องช่วงเวลาในการปิดประตูวัดเพราะ วัดอยู่ในชุมชนที่มีบ้านเรือนประชาชนที่ต้องอาศัยผ่านทางวัด ความสะอาดและการจัดการขยะ คือ เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์จะต้องทำกิจวัตร ๑๐ อย่าง ประกอบด้วย ทำความสะอาดวัด คำสวดมนต์ บางครั้งมีญาติโยมมาช่วยทำความสะอาด ส่วนหน้าที่ของพระสงฆ์นั้นเป็นหน้าที่เป็นกิจวัตรที่จะต้องทำความสะอาดลานเจดีย์ ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น ตามระเบียบ

วัดมีน้ำประปา มีไฟฟ้า มีห้องน้ำ ที่จอดรถ แต่จอดรถที่มีที่ว่าง วัดมีเนื้อที่ ๗ ไร่ เนื้อที่แคบจอดรถได้ ๓๐ คัน วัดต้องการจะทำที่จอดรถได้ดินแต่ต้องใช้เงินทุน ส่วนห้องน้ำมีห้องน้ำให้ใช้ แต่เวลามิงานศพจะไม่เพียงพอต้องสร้างเพิ่มเติม การจัดบุคลากรเพื่อดูแลผู้ที่จะเข้ามาเยี่ยมชม มีเฉพาะที่วิหารหลวงพ่อดิ่ง วัดได้รับงบประมาณจากภาครัฐมาใช้ในการปรับปรุงทัศนีสองล้านสี่แสนบาท ใช้ในการปรับพื้นที่ ครั้งที่ ๒ ห้าล้านบาทเพื่อที่จะมาสร้างห้องน้ำ ครั้งที่ ๓ เจ็ดล้านบาททำอาคารปฏิบัติธรรม แต่มีงบประมาณของประชาชนในท้องถิ่นมาร่วมสทบด้วย

ภาพที่ ๔-๔๑ วัดบางพระวรวิหาร

๑๕. วัดเขาบางพระ

สถานที่ตั้ง หมู่ที่ ๙ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๓.๓ กิโลเมตร

วัดเขาบางพระ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่า สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ วัดนี้อดีตเมื่อก่อนนั้นเป็นป่าลำไยมีชาวบ้านมาทยอยถวายให้กับอดีตเจ้าอาวาสรูปที่ ๑ คือ พระสมุพุทธวิริโยผู้ให้กำเนิดวัดเขาบางพระ เป็นสำนักวิปัสสนา วัดมีอุโบสถ องค์พระปฏิมา องค์พระชินสีห์ พระกริ่งธรรมสุนทร และมีวิหารหลวงพ่อโสธร รูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาส ๑๒ รูป พระสังกัจจายน์ พระสีวลี และมีสถาปัตยกรรมรูปปั้นพระแม่กวนอิมที่เกี่ยวกับมหายาน พร้อมด้วยองค์หมอชิวโกมารภัจจ์ เป็นตำนานหมอรักษาพระพุทธเจ้าในพุทธกาล

งานประเพณี มีการประเพณีแห่พระยายม และกิจกรรมทางพุทธธรรมตามวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

วัดไม่มีสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม ให้มาเข้าเียนกลับเท่านั้น
จุดเด่นที่น่าสนใจ

องค์พระปฏิมา องค์พระชินสีห์ พระกริ่งธรรมสุนทร และมีวิหารหลวงพ่อโสธร รูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาส ๑๒ รูป พระสังกัจจายน์ พระสีวลี และมีสถาปัตยกรรมรูปปั้นพระแม่กวนอิมที่เกี่ยวกับมหายาน พร้อมด้วยองค์หมอชิวโกมารภัจจ์

การบริหารจัดการ

พระครูธรรมธร อังกูร โชติกา เป็นเจ้าอาวาส มีผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร การจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่ คือ เขตพุทธาวาส สังฆาวาส พุทธาวาส คือ เขตพระอุโบสถ เขตสังฆาวาส คือ เขตพระสงฆ์ วัดมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชม คือ ๐๖.๐๐ – ๒๐.๐๐ น.

การประชาสัมพันธ์ มีการใช้ Facebook และ line อีกทั้งมีประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุชุมชน ป้ายโฆษณา

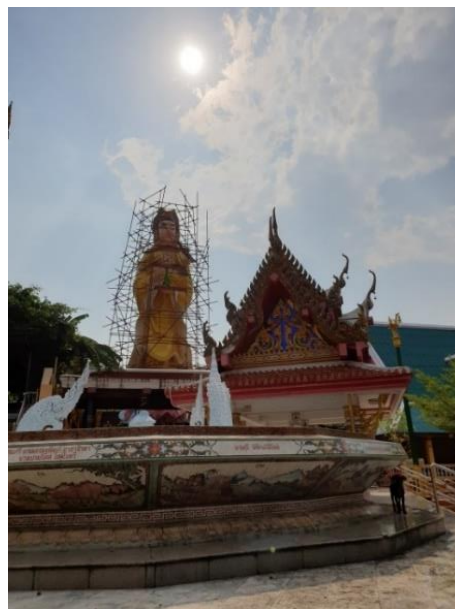
การดูแลเรื่องความปลอดภัย ช่วงเทศกาลงานประเพณีจะมีเจ้าหน้าที่มาดูแล แต่ถ้าเป็นช่วงปกติ จะไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลด้านความปลอดภัย ความสะอาดและการจัดการขยะจะเก็บใส่ถังและเทศบาลมาขนเอาไปทิ้งให้ในส่วนของขยะ แต่ในส่วนของใบไม้จะจัดการเผาหรือทยอยขนใส่โคนต้นไม้ โดยมีเด็กวัดและไวยาวัจกรช่วยกัน

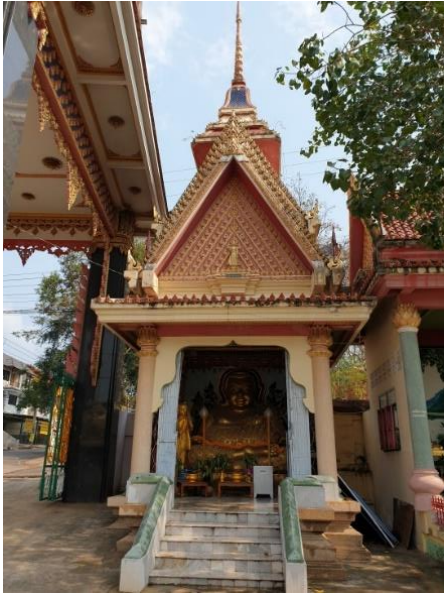
วัดมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ แต่ยังไม่มียุ้งน้ำคนพิการ การจัดการด้านการดูรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมมีการปลูกต้นไม้ แต่งสวน เป็นต้น

การเชื่อมโยงข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงานภาครัฐ การติดต่อกับสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดชลบุรี และกระทรวงวัฒนธรรม/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี

ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม ประชาชนต้องทำตามกฎระเบียบของวัดที่วางไว้ การเข้าพระอุโบสถห้ามใส่กางเกงขาสั้น การใช้ศาลาตั้งศพต้องทำตามระเบียบที่กำหนดไว้

ท่านเจ้าอาวาสเห็นด้วยกับแนวคิดในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา เพราะ ถ้าประชาชนมาเที่ยวจะมีการทำบุญได้ปัจจัยมาใช้ในการบริหารจัดการวัด

ภาพที่ ๔-๔๒ วัดเขابางพระ

๑๖. วัดเขาไม้แดง

สถานที่ตั้ง ๑๗๖/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๔ กิโลเมตร

วัดเขาไม้แดง เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ก่อตั้งมาอย่างไม่เป็นทางการตั้งแต่ปี ๒๕๐๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๓ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ.๒๕๑๖ เดิมเป็นอดีตหลวงพ่ोज้าอวาสชื่อหลวงพ่อยงยุทธ หรือพระครูธรรมกิตโภวิท มาบุกเบิกพื้นที่ ก่อนหน้าพื้นที่เป็นภูเขาและหลวงพ่อดินรุดงส์มาพักที่บริเวณวัด และท่านนิมิตว่าข้างบนภูเขามีสวยมากจึงได้เดินทางขึ้นไป แต่กลับไม่เจออะไรเลยมีแต่ภูเขา ท่านจึงเริ่มก่อสร้างและก่อตั้งวัดแห่งนี้มาเป็นสำนักสงฆ์

วัดต้องการให้เป็นอุทยานที่ผู้คนมาเที่ยวชมภายในวัด มีสัตว์เลี้ยงไว้ให้เที่ยวชม จุดเด่นจะเป็นรูปหล่อหลวงพ่อยงยุทธปรางชุดงค์ เมื่อหลวงพ่อมรณะภาพได้สร้างรูปหล่อพ่อยงยุทธไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐ รอบ ๆ วัด บรรยากาศร่มรื่นสบาย มีต้นไม้จำนวนมาก ไม่ได้แบ่งสถานที่สงวน มีสะพาน้ำเจ้ากวนอิมเป็นที่พักผ่อนให้กับนักท่องเที่ยว ในโบสถ์เปิดให้พุทธศาสนิกชนเข้ามานั่งสมาธิ แต่ไม่มีสถานที่พักแรม โบสถ์จะปิดประมาณ ๒๐.๐๐ น.

จุดเด่นที่น่าสนใจ

ความสวยงามของวัดที่ตั้งบนภูเขาสามารถชมวิวยรอบ ๆ ได้จากมุมสูง และรูปหล่อหลวงพ่อยงยุทธปรางชุดงค์

การบริหารจัดการ

พระครูวิสิฐ ธรรมโสภณ เจ้าอาวาสวัดเขาไม้แดง และเป็นเจ้าคณะตำบลบางพระเขต ๒ การประชาสัมพันธ์ เน้นการใช้สื่อโซเชียลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ได้เร็วกว่าเพราะมีการลงรูปภาพ เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย เนื่องจากทางเข้าวัดเป็นถนนลาดยาง มีป้ายบอกทางชัดเจน

ความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ วัดไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ดูแล แต่ญาติโยมที่มีจิตอาสาจิตศรัทธา มาช่วยงานที่วัด ความสะอาดและการจัดการขยะ จะมีชาวบ้านและจิตอาสาที่เข้ามาช่วยดูแลทำความสะอาดต่าง ๆ ภายในวัด

ทางวัดไม่มีการจัดเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวในทางสถิติ ที่วัดเน้นการทำบุญแบบเรียบง่าย เพราะส่วนใหญ่ผู้ท่องเที่ยวเข้ามาจะเน้นเรื่องความศรัทธาของอดีตเจ้าอาวาสเรื่องวัดถุมงคล ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชื่นชมจำนวนมาก และชาวบ้านหารายได้จากการขายน้ำ บริการรถสองแถว

การแต่งกายสำหรับผู้ที่ย่างมาท่องเที่ยวภายในวัดควรแต่งกายที่เหมาะสม และมีการจัดระเบียบ คือ มีจุดจำหน่ายให้บริการสำหรับผู้แต่งกายไม่เหมาะสม

ค่าใช้จ่ายภายในวัด ได้มาจากการทำบุญของประชาชนทั่วไปเพื่อนำบริหารจัดการภายในวัด เรื่องของค่าน้ำ ค่าไฟ

ภาพที่ ๔-๔๓ วัดเขาไม้แดง

๑๗. วัดเขาพุทธโคดม

สถานที่ตั้ง ๔๒/๒ หมู่ที่ ๔ ถนนสุขุมวิท ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๙ กิโลเมตร

วัดเขาพุทธโคดม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยพระธรรมโกศาจารย์ เป็นผู้ตั้งชื่อ และมีพระครูสาธุกิจจานุรักษ์ หรือพระครูปลัดเซ็ง เป็นเจ้าอาวาส ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มีที่ดินของวัด ๗ ไร่ ๓ งาน ๘๗ ตารางวา มีเนื้อที่ที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมากว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๔๐ เมตร วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ประกอบพิธีผูกพัทธสีมาขึ้น โดยมีพระเดชพระคุณ พระธรรมโกศาจารย์ เจ้าคณะจังหวัดชลบุรี เป็นประธานในพิธี

วัดเขาพุทธโคดม ทุกปีมีภิกษุ-สามเณรจำพรรษาอยู่ประมาณ ๑๐๐ รูป มีแม่ชี อุบาสิกา-อุบาสิกา พักอาศัยในลักษณะประจำประมาณ ๔๐ คน เป็นสถานที่การจัดฝึกปฏิบัติธรรมสำหรับพระสังฆาธิการในเขตอำเภอศรีราชา มีการอบรมปฏิบัติธรรมระยะสั้นแก่พุทธศาสนิกชนระยะ ๓-๑๐ วัน ตลอดปี ประมาณ ๓๐-๔๐ หลักสูตร การปฏิบัติธรรมและมีสถานที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติธรรมทั้งสถานที่พักและสถานที่ปฏิบัติธรรมเตรียมไว้เรียบร้อยแล้วสามารถบรรจุได้ถึง ๕๐๐ คน มีการบริหารจัดการ คือเป็นที่พักรวม ส่วนใหญ่คนจะมีจำนวนมากช่วงปีใหม่ เพราะมาสวดมนต์ข้ามปี และมีการบวชเณรภาคฤดูร้อน

จุดเด่นที่น่าสนใจ

สถานที่ศึกษาอบรมพุทธศาสนาของภิกษุ-สามเณร และคฤหัสถ์ พระยืนปางห้ามสมุทร สูง ๑๐ เมตร และชมวิুবนยอดเขาสูง

การบริหารจัดการ

พระครูวิบูลปริยัติกิจ เจ้าอาวาสวัดเขาพระพุทธโคดม ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จะมีการแบ่งกันเป็นหัวหน้าแต่ละคณะไปมีทั้งหมด ๙ คณะ

การจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่ มีการแบ่งจุดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว จุดปฏิบัติธรรม ออกชัดเจน จุดทำบุญแบ่งเป็นส่วน ๆ ไป เช่น ส่วนที่พักของแม่ชี ผู้ชายห้ามเข้า การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องค่อย ๆ พัฒนาไป ต้องมีการปรับภูมิทัศน์ ปรับปรุงการปลูกต้นไม้ให้มีความร่มรื่นมากขึ้น เมื่อมีกิจกรรมปฏิบัติธรรม มีการบริหารจัดการทางพระลูกวัดจะช่วยกันดูแลโดยการแบ่งหน้าที่กันให้ไปดูแลในแต่ละจุดไปตามที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาส มีญาติโยมที่เข้ามาช่วยดูแลเป็นคณะกรรมการของวัด มีแม่ชีคอยดูแลศาลาการเปรียญ การทำความสะอาด และการจัดเตรียมอาหาร

การประชาสัมพันธ์มีเว็บไซต์จากทางวัด มีสมาชิกที่ติดตามเพจจำนวนเกือบ ๕,๐๐๐ คน เพราะทางเพจนี้จะประชาสัมพันธ์ได้ง่ายกว่าสามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้ง่ายมาก นอกจากนี้มีการแชร์ข้อมูลและมีการบอกต่อกันของญาติโยม มีป้ายประชาสัมพันธ์จากทางวัด แต่ป้ายบอกทางส่วนใหญ่ทางเทศบาลจะเป็นผู้ทำทำให้ ปัจจุบันต้องการให้ปรับปรุงป้ายใหม่เนื่องจากป้ายอันเดิมมีสภาพที่เก่าและทรุดโทรมมาก ส่วนป้ายบอกทางภายในวัดทั้งหมดทางวัดทำเอง

การเดินทางสะดวกสามารถนั่งรถประจำทางมาได้ มีรถผ่านตลอดเพราะติดกับถนนใหญ่ความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ มีกล้องวงจรปิด และจะมีพระลูกวัดที่ช่วยกันดูแล ส่วนการดูแลเรื่องความสะอาดและการจัดการขยะ จะมีจุดที่ทิ้งให้เป็นจุด ๆ ถึงเวลาจะเอามารวมเป็นจุดเดียวหลังจากนั้นก็จะมีรถจากทางเทศบาลมาเก็บขยะไปอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง

สภาพแวดล้อมเป็นธรรมชาติมากมีทั้งสัตว์เช่น หมูป่า หมูเลี้ยง ทางเทศบาลเป็นผู้ดูแลหาที่พักให้กับสัตว์พวกนี้ให้หรือกรมสาธารณสุขมาคอยดูแลควบคุมให้ดูแลความสะอาดให้ ส่วนการดูแลสภาพแวดล้อมของวัดจะเป็นพระลูกวัดจะเป็นคนดูแลเนื่องจากพระมีเกือบ ๔๐ - ๕๐ รูป จะไม่มีการตัดต้นไม้ถ้าไม่จำเป็น เพราะวัดจะรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับกรมป่าไม้

สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน น้ำประปา ไฟฟ้า ทุกอย่างพร้อม แต่ว่าตอนนี้กำลังทำเรื่องขอทางไฟฟ้าให้ติดตั้งโซล่าเซลล์ให้ แต่อยู่ในกระบวนการพิจารณา เพราะทางวัดต้องการที่ประหยัดค่าใช้จ่ายของวัด ที่จอดรถค่อนข้างจะลำบาก เพราะว่าเส้นทางเป็นเข้มีพื้นที่แคบ จอดรถได้จำนวนจำกัด ต้องการให้ปรับปรุงที่จอดรถเพิ่ม

ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม จะมีการแจ้งเรื่องการแต่งกาย จะต้องสุภาพ กระโปรงไม่ยาวไม่สั้นมาก โดยปกติถ้ามาปฏิบัติธรรมจะให้แต่งกายหม้อขาวใส่กางเกง ของมีค่าไม่ให้ นำมาเพราะทางวัดไม่มีที่เก็บรักษาให้ และทางวัดจะไม่รับทัวร์นักท่องเที่ยวจีน

การพัฒนาวัดนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่ดี สิ่งที่จะช่วยพัฒนาวัดได้มาก จะเป็นการบอกต่อเพราะคนส่วนใหญ่มาปฏิบัติธรรมจะกลับมาอีก บางคนเกษียณแล้ว ไม่ได้ทำงาน เห็นว่า การปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งที่ดีก็มาปฏิบัติธรรม รวมทั้งเด็กนักเรียนก็เข้ามาด้วยเช่นกัน

งบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่จะมาจากผู้ปฏิบัติธรรม จะมีการบอกบุญกัน ตามกำลังศรัทธา เพราะการเข้ามาปฏิบัติธรรมจะไม่มีค่าใช้จ่ายอะไร ทางวัดเป็นผู้ดูแลทั้งหมด ดังนั้น ค่าใช้จ่ายจะมาจากผู้ที่เข้าร่วมสนับสนุนจากการปฏิบัติธรรม แต่ถ้าจะมีหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน จะเข้ามาสนับสนุนจะเป็นเรื่องน่ายินดี จะได้มีทุนในการจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมครั้งต่อไป

ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด เช่น หน่วยงานกุฎย ชุมชนท้องถิ่น จิตอาสา รวมถึง ชุมชนจากต่างประเทศ เช่น จากประเทศพม่าจะมาทำบุญ มาเก็บกวาดขยะ

ภาพที่ ๔-๔๔ วัดเขาพระพุทธโคดม

๑๘. วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย)

สถานที่ตั้ง ๑๐๕ หมู่ ๒ บ้านไร่กล้วย ถนนศรีราชา-หนองค้อ ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๙ กิโลเมตร

วัดรังษีสุทธาวาส เดิมชื่อว่า วัดไร่กล้วย เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ที่ดินของวัดมีเนื้อที่ ๑๓-๓-๗๘ ไร่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๘๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๔

การสร้างวัดไร่กล้วยเริ่มต้นจากพระอาจารย์มานิตย์ (พระพี่ชายของหลวงปู่ทอง) มาเป็นเจ้าอาวาส จนในปี พ.ศ.๒๔๙๑ จึงได้สร้างโบสถ์ไม่สำเร็จเป็นหลังแรก จบจน พ.ศ.๒๔๙๔ พระอาจารย์มานิตย์ได้ลาสิกขาบทไป หลวงปู่ทองจึงเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส แต่ด้วยหลวงปู่ทองเป็นพระที่มีความเมตตาต่อผู้ตกทุกข์ได้ยากจนเป็นที่เลื่องลือเลื่องไส จึงเกิดศรัทธาจากชาวบ้านในบริเวณนั้น และยังมีคนมีคุณธรรมออกไปยังบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง ท่านจะมีเมตตาต่อผู้มาพบท่านอยู่เสมอได้ขาด จนในปี พ.ศ.๒๔๙๖ หลวงปู่ทองจึงได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส หลวงปู่ทอง ปัญญาที่ไป ได้มรณภาพ ณ โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา ด้วยอาการปอดติดเชื้อ สิริอายุ ๙๔ ปี ๖๘ พรรษา แต่สรีระของหลวงปู่ทองไม่เน่าเปื่อย ผม เล็บยังยาวเป็นปกติ ทำให้ชาวศรีราชากราบไหว้ขอพระจากหลวงปู่เป็นประจำ

นอกจากนี้ยังมี พระธาตุธรรมเจดีย์สุทธิคุณรังษีบูรพาประชานาถ สร้างในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ นายสนธยา คุณปลื้ม อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นประธาน เปิดงานสมโภชน์ พระธาตุธรรมเจดีย์สุทธิคุณรังษีบูรพาประชานาถ และทำบุญอายุวัฒนมงคล ๙๐ ปี ในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๐ เพื่ออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุขึ้นประดิษฐานบนเจดีย์ ให้กับพุทธศาสนิกชนได้เคารพ สักการบูชา เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนชาวพุทธ

กิจกรรมทำบุญทุกวันพระ มีงานทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันสงกรานต์ และกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกวันพระ กิจกรรมงานบวช ทอดกฐิน และมีการปฏิบัติธรรมทุกวันพระ มีสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม คือ ศาลาการเปรียญ มีการบริหารจัดการให้ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมจะต้องดูแลที่นอนด้วยตัวเอง แต่ทางวัดจะมีที่สถานที่ให้

จุดเด่นที่น่าสนใจ

สรีระของหลวงปู่ทองไม่เน่าเปื่อย ผม เล็บยังยาวเป็นปกติ และ พระธาตุธรรมเจดีย์สุทธิคุณรังษีบูรพาประชานาถ

การบริหารจัดการ

พระครูมธุรส ธรรมภาณ เจ้าอาวาส และเป็นเจ้าคณะสุรศักดิ์ เขต ๑

วัดนี้มีนักท่องเที่ยวจีนเข้ามาเยี่ยมชมเยื่อนจำนวนมาก เนื่องจากมีพระพรหม หลวงพ่อทันใจ และสรีระร่างกายของหลวงพ่อทองที่ไม่เน่าไม่เปื่อย นักท่องเที่ยวจะมาขอพร ขอโชค ขอลาภ การประชาสัมพันธ์มีการประกาศตามเสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียล มีการบอกต่อตามชุมชน ในการประชาสัมพันธ์ในการทำบุญหรือการสวดมนต์ข้ามปีจะมีผู้สื่อข่าวมาทำข่าวให้

การเดินทางมีความสะดวก ป้ายบอกทางมีความชัดเจน การดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ ทุกวันจะมีเจ้าหน้าที่เดินตรวจตามจุดต่าง ๆ ตรวจตราการปิดไฟให้เรียบร้อยเพื่อป้องกันอัคคีภัย ดับธูป ดับเทียน มีถังดับเพลิงประจำจุดแต่ละจุดเสียง เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กวัดหรือบุคลากรภายในวัด การดูแลความสะอาดจะเป็นบุคลากรภายในวัดและพระสงฆ์ที่ช่วยกันดูแล หรือมีอาสาสมัครเข้ามาช่วย มีจิตอาสาจากทางโรงเรียนมาช่วยทำความสะอาด กิจกรรมเหล่านี้เป็นการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม เทศบาลเข้ามาเก็บขยะตามรอบระยะเวลา

สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ มุมพักผ่อนของผู้ใช้บริการมีเพียงพอ ได้รับเงินจากการทำบุญมาสร้างโดมเป็นสถานที่ในการใช้ประโยชน์ เช่น ในการบวชนาค การแท่งฐิน ในการจัดตั้งเวทีในกิจกรรมของชาวบ้าน

การดูรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อม จะมีบุคลากรของวัดช่วยกันดูแล ต้องการให้ปรับปรุงคือ ต้องการมีป้ายเขียนบอกคติเตือนใจที่หลากหลายภาษา เนื่องจากบุคคลที่เข้ามามีหลากหลายภาษา

ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม การปฏิบัติเหมือนวัดทั่วไป การนุ่งให้มิดชิดและไม่ใช้เสียงไม่มีการตีประกาศ ไม่มีช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชม เพราะทางวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน จะมีประชาชนที่มารอรถในตอนกลางคืน ทางวัดมีการแก้ไขโดยการติดสปอร์ตไลท์ให้ความสว่าง หรือรถรับส่งพนักงานที่เข้ามารับพนักงานเพื่ออำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัยของประชาชน

การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ได้ประโยชน์หลายอย่าง เช่น ชาวบ้านในชุมชนจะได้มีอาชีพ เช่น สามารถมาขายดอกไม้เพื่อให้มีรายได้เพิ่ม การบริการโบกรถเพื่อหาที่จอดให้ผู้เข้ามาเที่ยวภายในวัด นอกจากนี้ท่านเจ้าอาวาสต้องการให้บุคคลภายนอกมาสอนเจ้าหน้าที่ของวัดในการต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยการสอนภาษาให้กับบุคลากรภายในวัด เช่น ภาษาจีน

ภาพที่ ๔-๔๕ วัดรังษีสุทธาวาส

๑๙. วัดศรีมหาธาตุนา

สถานที่ตั้ง หมู่ ๑ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๗.๔ กิโลเมตร

วัดศรีมหาธาตุนาหรือวัดใน คู่กับวัดเกาะลอยหรือที่เรียกวัดนอก (วัดเกาะลอยจะอยู่ในความดูแลของวัดศรีมหาธาตุนา) วัดศรีมหาธาตุนาเป็นวัดในพระพุทธศาสนาแม่โตโบราณ ในช่วงมีศึกสงคราม สมัยก่อนทำให้วัดทรุดโทรม ต่อมาชาวบ้านในพื้นที่ได้ร่วมแรงร่วมใจบูรณะวัดขึ้นมาใหม่ ตั้งชื่อใน

ทำเนียบวัดตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๓๗๔ ในชื่อวัดศรีมหาธาตตามชื่อดำบล ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดศรีมหาธาตเป็นวัดธรรมยุติกนิกายหรือคณะธรรมยุต ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๓

แต่เดิมวัดศรีมหาธาตมีเนื้อที่ประมาณ ๗ ไร่เศษ ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ แห่งราชวงศ์จักรี มีการบูรณะพระอุโบสถตามการออกแบบของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ มีเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรีบริจาคทรัพย์ในการก่อสร้าง ต่อมา ม.จ. หลุยง ไชศรี ปราโมทย์ ได้เสด็จประทับที่โรงพยาบาลสมเด็จพระศรีราชา ทรงมีจิตศรัทธาซื้อที่ดินขยายอาณาเขตวัด และคุณหญิงสงวน สุรศักดิ์ ถวายวัดอีก ๑ ไร่เศษ รวมเนื้อที่ของวัดศรีมหาธาต ในปัจจุบันนี้มีประมาณ ๑๔ ไร่เศษ

พ.ศ. ๒๕๐๙ หลวงพ่อผิว (เจ้าอาวาสในขณะนั้น) เห็นว่าโบสถ์เก่านั้นเล็กและแคบเกินไป และสภาพชำรุดทรุดโทรมมากแล้ว จึงดำริสร้างใหม่และได้วางศิลาฤกษ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ภายในวิหารประดิษฐานหลวงพ่อกันใจ มีจิตรกรรมฝาผนังที่เป็นพุทธประวัติ ทั้ง ๔ ด้าน มีภาพจิตรกรรมที่สื่อถึงช่วงที่พระพุทธองค์ทรงชนะมาร แสดงโอวาทปาฏิโมกข์โปรดพุทธบิดาและโปรดพุทธมารดา โดยภาพที่อยู่ทางประตูทางเข้าด้านหน้าเป็นภาพทรงชนะมาร ภาพด้านหลังองค์หลวงพ่อกันใจ เป็นภาพพุทธมารดา ภาพทางด้านขวาเป็น ภาพพระพุทธองค์ทรงโปรดพุทธบิดา ขณะที่พระบิดากำลังทรงพระประชวร ภาพทางด้านซ้ายเป็นภาพพระพุทธองค์ กำลังทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์

สำหรับพระพุทธรูปสำคัญใน วัดนี้ มีอยู่ด้วยกัน ๓ องค์ คือ หลวงพ่อกันใจ พระพุทธศรีมหาธาตราชาราชานาถ (พระพุทธรูปพุทธศิลป์แบบรัตนโกสินทร์ ปางมารวิชัย เนื้อทองแดง ทรงสังฆาฏิแบบธรรมยุต ๒ ชั้นพระเกศบัวตูม) และ พระนิรันตราย

สำหรับหลวงพ่อผิว พระครูปริยัติวราทร หรือ หลวงพ่อผิว ปันนโท อดีตเจ้าอาวาส ท่านเป็นพระที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก เป็นผู้ที่มีน้ำใจเสียสละเป็นอย่างมาก เป็นนักปราชญ์ และนักพัฒนา หลวงพ่อปกครองวัดศรีมหาธาตเป็นระยะเวลายาวนาน ถึง ๕๑ ปี จึงปรากฏผลงานในการบูรณะและก่อสร้างเสนาสนะต่าง ๆ ในวัดศรี มหาธาต และที่วัดเกาะลอยไว้มากมาย หลวงพ่อผิวมรณภาพอย่างสงบ เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๗ สิริอายุ ๘๑ พรรษา ๖๐

กิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นวันพระ ๘ คำ ๑๕ คำ ร่วมกันตักบาตร ถวายสังฆทาน หลังจากนั้นจะเข้าพระอุโบสถในวันพระ ๘ คำ กับ ๑๕ คำ แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือผู้ที่รับศีล ๕ จะอยู่ ๑ วัน กับอีก ๑ คืน ผู้ที่รับศีล ๘ แบ่งเป็น ๒ ระดับ ๑ วันจะรับศีลอุโบสถ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจะมีวันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันอักษิณบูชาเป็นการทำพิธีการถวายพระเพลิง คือ การถวายพระพุทธรูปพระพุทธรูปเจ้า หลังจากนั้นจะมีการเวียนเทียน วันปีใหม่ ตรุษจีน สารทจีน การ ทุกวันอาทิตย์จะมีการสวดธรรมจักรที่ศาลาเป็นเผยแพร่ทางพระพุทธศาสนา

และทางวัดยังมีการจัดการเรียนนักรัตริ ธรรม เอก ให้กับพระเณรที่ต้องการเรียนต่อเพิ่มศักยภาพให้กับเณรที่ต้องการหาความรู้เพิ่มเติม

วัดมีสถานที่พักผ่อนให้ผู้ปฏิบัติธรรม จะมีพระรูปวัดเป็นผู้ดูแลเรื่องเทศนาการรับศีล ๘ และจะมีผู้ที่มาปฏิบัติธรรมในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันปีใหม่ นอกจากนี้ทางวัดจะมีการไปเทศนาให้กับทางโรงพยาบาลสมเด็จพระคุณ ศิริราชาไปแสดงธรรมให้กับผู้ป่วยและโรงพยาบาลสมิติเวชศิริราชา มีชมรมการสวดมนต์ทุกวันอาทิตย์ เพื่อใช้การสวดมนต์เป็นการประกอบสติปัญญาในการดำรงชีวิต

จุดเด่นที่น่าสนใจ

พระพุทธรูปสำคัญ ๓ องค์ คือ หลวงพ่อทันใจ พระพุทธศรีมหาราชาประชานาถ (พระพุทธรูปพุทธศิลป์แบบรัตนโกสินทร์ ปางมารวิชัย เนื้อทองแดง ทรงสังฆาฏิแบบธรรมยุต ๒ ชั้น พระเศวตบัวตูม) จิตรกรรมฝาผนังที่เป็นพุทธประวัติ และ พระนิรันตราย และหลวงพ่อดิว พระครูปริยัติวราทร หรือ หลวงพ่อดิว ปันนโท

การบริหารจัดการ

พระครูปริยัติวราทร (ธีรชัย กฤตลักษณ์) เจ้าอาวาสวัดศรีมหาราชา หรือ วัดเกาะลอยศรีมหาราชา ได้รับพระราชทานการแต่งตั้งชั้นสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท และเป็นเจ้าอาวาสรูปที่ ๔ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสทั้ง ๒ รูป มีไวยาวัจกร คือ ผู้ที่ช่วยเหลือรับใช้พระสงฆ์ และคณะกรรมการวัด เป็นผู้ช่วยดูแลพบปะกับประชาชนให้กับพระสงฆ์

การประชาสัมพันธ์ข้อมูลโบสถ์มีการประชาสัมพันธ์ให้ญาติโยมให้รับรู้ว่าทางวัดมีกิจกรรม มีการแจกทุนการศึกษาในวันที่วัดมีงานสำคัญให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ทุนการศึกษาที่มอบให้มาจากทางวัดและมีสงเคราะห์น้ำท่วม ไฟไหม้ ทางวัดจะมีการแบ่งเงินจากการเทศนาส่วนหนึ่งมอบให้กับคนพิการเพื่อเป็นการสงเคราะห์ให้กับผู้ที่ประสบปัญหาต่าง ๆ

การเดินทางสะดวก บ้ายบอกทางมีความชัดเจน การค้นหาแผนที่สะดวกต่อการเดินทาง วัดติดกับตลาดตัวเมืองทั้งสี่ด้าน ไม่ต้องมีการปรับปรุงอะไรเพราะทางวัดมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง และทางวัดได้รับรางวัลการพัฒนาวัดตัวอย่างเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๐

การดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ การติดกล้องวงจรปิดทุกมุม หลังจากสี่ทุ่มแล้วจะปิดประตูทุกด้าน ความสะอาดและการจัดการขยะ มีเจ้าหน้าที่ดูแลห้องน้ำสุขภัณฑ์ทุกอย่าง และมีห้องสำหรับคนพิการด้วย และจะมีจุดเก็บขยะจะเป็นสับหรือเป็นผู้ดูแลและจะมีพวกจิตอาสาเข้ามาช่วยดูแลด้วย เช่น ชุมชน นักเรียน นักศึกษา พ่อค้าประชาชนทั่วไป

สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพียงพอและมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องน้ำประปา ไฟฟ้า เนื่องจากทางวัดมีการเปิดให้นักเรียน กศน. และ สงเคราะห์ให้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมาใช้พื้นที่

วัดมีการจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัดโดย มีสำนักงานวัดเป็นจุดศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูล

วัดจะมีหน่วยงานเอกชนเข้ามาช่วยเรื่องเงินบริจาคให้ทางวัดในเรื่องใบเสร็จเงินบริจาคต่าง ๆ เพื่อนำไปยื่นภาษีของระบบราชการและจะมีสรรพากรเข้ามาตรวจภายในวัดแล้วว่ามีเงินเข้าเงินออกภายในวัด เพราะถ้าวัดเก็บเงินสดเกิน ๓,๐๐๐ บาท/วันจะต้องมีการตรวจสอบเงินต้องโอนเข้าบัญชีของวัด เช่น เงินกฐิน เงินทอดผ้าป่าจะต้องโอนเข้าบัญชีธนาคารทันที

ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรม ขอให้แต่งตัวสุภาพเรียบร้อย แต่จะมีป้ายห้ามว่าผู้หญิงห้ามไปนั่งบนอาสนะ เขตหวงห้ามว่าต้องตัวเรียบร้อย ถอดรองเท้า จะมีป้ายบอกไว้อยู่แล้วตามจุดต่าง ๆ วัดเปิดให้ผู้ที่ไม่เข้ามาชมเวลา ๐๖.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. แต่ทางวัดจะไม่รับทัวร์จีน

การจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่ แต่ก่อนทางวัดให้มีการใช้ศาลาในการให้คนมาเรียน มาเรียนร้อยลูกปัด งานฝีมือ การทำขนม การนวด จะมีการแบ่งพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามาเรียน ตอนนี้ได้มีการแบ่งพื้นที่เรียบริยว่าจุดทำบุญ จุดสักการะ จุดทำสมาธิ จุดหวงห้ามหรือเขตพุทธาวาส

วัดได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากจะมีธนาคาร และชุมชนเข้ามาช่วยสงเคราะห์ นักเรียนและบริษัทเอกชนเข้ามาช่วยกวาดวัด พัฒนาวัดช่วยแบบจิตอาสา มาล้างห้องน้ำให้ตลอด

ภาพที่ ๔-๔๖ วัดศรีมหาธาตุนคร

๒๐. วัดเกาะลอย

สถานที่ตั้ง เกาะลอย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ระยะห่างจากหาดบางแสน ๑๗.๓ กิโลเมตร

วัดเกาะลอย หรือ วัดนอก เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ปรากฏตามบันทึกประวัติว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๒ (ร.ศ.๑๑๘) สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ขณะดำรงพระอิสริยยศ เป็นสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนาพระบรมราชเทวี ได้เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับ ณ พระตำหนักศรีมหาธาตุนคร ในระหว่างที่ประทับอยู่นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาที่ศรีมหาธาตุนครหลายวาระ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ขออาราธนาพระสงฆ์มาอยู่จำพรรษา ณ วัดเกาะลอยฯ และได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดเสนาสนะขึ้นที่วัดเกาะลอยฯ เป็นที่พำนักสงฆ์ จากนั้นที่พำนักสงฆ์เกาะลอย ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเป็น “วัดเกาะลอยศรีมหาธาตุนคร”

วัดเกาะลอยได้รับการพัฒนาให้เป็นจุดชมวิวยอดนิยมและแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนวัดให้กราบไหว้นมัสการ ได้แก่ หลวงพ่อทันใจ เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว เทพเจ้ากวนอู เป็นต้น

เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว ตั้งอยู่ด้านล่างศาลาติดทะเล เป็นพระโพธิสัตว์กวนอิมหยกขาวที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สูงถึง ๔ เมตร ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ในแก๊งมังกรจีน ๘ เหลี่ยม หันหลังพิงเขา หันพระพักตร์ไปทางมหาสมุทร

พระพุทธรูปที่ประดิษฐานในวิหารด้านบนของวัด ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยากำแพงเพชรอัครโยธิน ได้ประทานให้วัดเมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๓ พุทธลักษณะเป็น พระพุทธรูปขัดสมาธิปางมารวิชัย สมัยเชียงแสน หน้าตักกว้าง ๒ ศอก และได้ประทานพระนาม พระพุทธรูปองค์นี้ว่า “หลวงพ่อตันใจ”

กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาจะมีการเวียนเทียนในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น วัดไม่มีสถานที่พักแรมเพื่อการปฏิบัติธรรม จะมีพระสงฆ์อยู่อย่างเดียว พระจะอยู่ช่วงเข้าพรรษาเพื่อรับกฐิน

จุดเด่นที่น่าสนใจ

จุดชมวิวิทิวทัศน์และแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว และพระพุทธรูปหลวงพ่อกันใจ

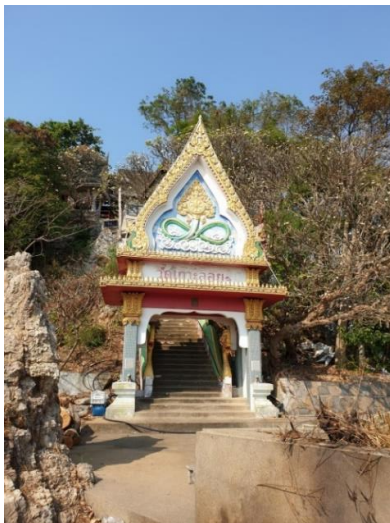
การบริหารจัดการ

พระครูปริยัติวราทร (ธีรชัย กฤตลักษณ์) เจ้าอาวาสวัดศรีมหาราชา หรือ วัดเกาะลอยศรีมหาราชา และคณะกรรมการของวัด โดยคณะกรรมการของวัดจะมีหน้าที่ดูในภาพรวมทั้งหมด ภายในวัดไม่มีการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่รับรู้จากการบอกต่อ ๆ กัน เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย แต่ต้องการให้มีการติดป้ายบอกทางเส้นทางมาวัด แต่ยังไม่เห็นหน่วยงานใดเข้ามาดำเนินการ เนื่องจากมีกลุ่มคนต้องการเข้ามาดูแลหาผลประโยชน์

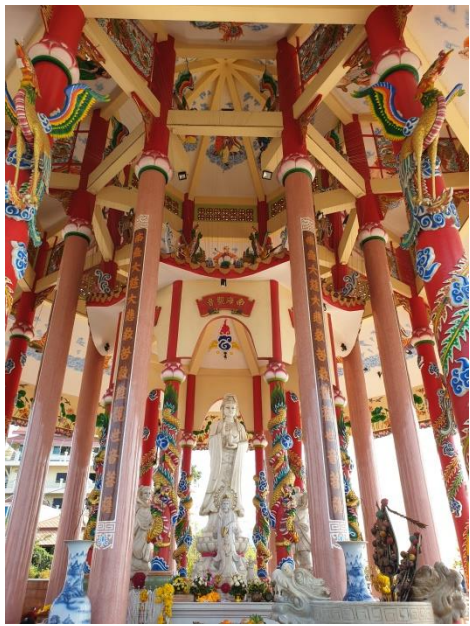
ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความปลอดภัย แต่มีคนทำความสะอาดเป็นเจ้าหน้าที่ของวัดทำเฉพาะบริเวณข้างบนของวัด ส่วนบริเวณข้างจะเป็นเทศบาลดูแลความสะอาด น้ำประปา ไฟฟ้ามีพร้อมแต่จะมีการเก็บค่าบริการในส่วนของห้องน้ำเพื่อนำไปจ่ายค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้าของวัด

ไม่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเก็บข้อมูล ไม่มีหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเข้ามาช่วยสนับสนุนด้านต่าง ๆ เนื่องจากรัฐบาลไม่ต้องการให้มีวัดในบริเวณนี้

กฎระเบียบหรือข้อปฏิบัติจะไม่มีระบุไว้ เพราะคนที่เข้ามาจะรู้ว่าต้องแต่งตัวเหมาะสม วัดเปิด ๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. เปิดทุกวันไม่มีวันหยุด

ภาพที่ ๔-๔๗ วัดเกาะลอย

ส่วนที่ ๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ ๓ ทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปี ขึ้นไป ที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อวัดและกิจกรรมของวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรีในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรมที่พึงประสงค์

ส่วนที่ ๓.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่สนใจมาท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ ๔-๓ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	๑๖๕	๔๒.๙
หญิง	๒๒๐	๕๗.๑
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๓ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙ และเป็นเพศหญิงจำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑

ตารางที่ ๔-๔ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๓ ปี (Gen Z)	๖๗	๑๗.๔
๒๓ – ๒๘ ปี (Gen M)	๑๐๓	๒๖.๘
๒๙ – ๓๙ ปี (Gen Y)	๑๓๑	๓๔.๐
๔๐ – ๕๔ ปี (Gen X)	๗๒	๑๘.๗
มากกว่า ๕๕ ปีขึ้นไป (Gen B)	๑๒	๓.๑
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๔ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ ๒๙ – ๓๙ ปี (Gen Y) จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ รองลงมาเป็น อายุ ๒๓ – ๒๘ ปี (Gen M) จำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘ อายุ ๔๐ – ๕๔ ปี (Gen X) จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗ อายุ ต่ำกว่า ๒๓ ปี (Gen Z) จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ และ อายุมากกว่า ๕๔ ปีขึ้นไป (Gen B) จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑

ตารางที่ ๔-๕ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	๒๒๔	๕๘.๒
สมรส	๑๕๓	๓๙.๗
หม้าย	๖	๑.๖
หย่าร้าง	๒	๐.๕
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๕ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ โสด จำนวน ๒๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒ สมรส จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗ หม้าย จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ หย่าร้าง จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕

ตารางที่ ๔-๖ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๘๐	๔๖.๗
ปริญญาตรี	๑๘๕	๔๘.๑
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๐	๕.๒
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๖ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑ และต่ำกว่าปริญญาตรี

จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗ และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๒

ตารางที่ ๔-๗ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ/พนักงานของรัฐ	๔๔	๑๑.๔
รัฐวิสาหกิจ	๑๑	๒.๙
เกษียณอายุ	๑๐	๒.๖
นักเรียน/นักศึกษา	๗๔	๑๙.๒
ธุรกิจส่วนตัว	๘๗	๒๒.๖
บริษัทเอกชน	๑๔๖	๓๗.๙
อื่น ๆ	๑๓	๓.๔
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๗ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒ รับราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔ อาชีพอื่น ๆ จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ และเกษียณอายุ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖

ตารางที่ ๔-๘ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๗๖	๑๙.๗
๑๐,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙ บาท	๑๑๑	๒๘.๘
๒๐,๐๐๐ - ๒๙,๙๙๙ บาท	๑๐๙	๒๘.๓
๓๐,๐๐๐ - ๓๙,๙๙๙ บาท	๕๒	๑๓.๕
๔๐,๐๐๐ - ๔๙,๙๙๙ บาท	๑๓	๓.๔
มากกว่าหรือเท่ากับ ๕๐,๐๐๐ บาท	๒๔	๖.๓

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๘ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่ รายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙ บาทจำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘ รองลงมา รายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๐ - ๒๙,๙๙๙ บาท จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓ รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗ รายได้ต่อเดือน ๓๐,๐๐๐ - ๓๙,๙๙๙ บาท จำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕ รายได้ต่อเดือน มากกว่าหรือเท่ากับ ๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ และ รายได้ต่อเดือน ๔๐,๐๐๐ - ๔๙,๙๙๙ บาท จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓

ตารางที่ ๔-๙ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจังหวัดต้นทาง

จังหวัดต้นทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ	๑๙๖	๕๐.๙
จันทบุรี	๑๑	๒.๙
ชลบุรี (นอกเขตพื้นที่ อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา)	๗๗	๒๐.๐
ฉะเชิงเทรา	๑๒	๓.๑
ระยอง	๑๒	๓.๑
ตราด	๒	๐.๕
ปราจีนบุรี	๘	๒.๑
นครนายก	๘	๒.๑
สระแก้ว	๕	๑.๓
ภาคเหนือ	๑๐	๒.๖
ภาคกลาง	๑๘	๔.๗
ภาคใต้	๔	๑.๐
ภาคตะวันตก	๒	๐.๕
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๐	๕.๒
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๙ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจังหวัดต้นทาง พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาจาก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๙ รองลงมาเดินทางมาจากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ชลบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่ใช่ อ.เมืองชลบุรีและ อ.ศรีราชา จำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ฉะเชิงเทรา และระยอง จำนวน เท่ากัน คือ ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑ จันทบุรี จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ ปราจีนบุรีและนครนายก จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ สระแก้ว จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓ และตราด จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ นอกจากนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาจากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๒ ภาคกลาง จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ ภาคเหนือ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖ ภาคใต้ จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐ และ ภาคตะวันตก จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕

ตารางที่ ๔-๑๐ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	๓๗๒	๙๖.๖
อื่น ๆ	๑๓	๓.๔
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๐ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศาสนา พบว่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน ๓๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖ และ ศาสนาอื่น ๆ จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔

ส่วนที่ ๓.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔-๑๑ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครั้งแรก	๑๖	๔.๒
ครั้งที่ ๒	๔๙	๑๒.๗

จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครั้งที่ ๓	๔๗	๑๒.๒
มากกว่า ๓ ครั้ง	๒๗๓	๗๐.๙
รวม	๓๒๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๑ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา มากกว่า ๓ ครั้ง จำนวน ๒๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙ รองลงมา เดินทางมาครั้งที่ ๒ จำนวน ๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗ เดินทางมาครั้งที่ ๓ จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒ และ เดินทางมาครั้งแรก จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๒

ตารางที่ ๔-๑๒ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวันที่มาท่องเที่ยวในเขต
อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

วันที่มาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วันธรรมดา	๗๒	๑๘.๗
วันเสาร์-อาทิตย์	๒๖๙	๖๙.๙
วันนักขัตฤกษ์	๔๔	๑๑.๔
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๒ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวันที่มาท่องเที่ยวในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวช่วงเสาร์-อาทิตย์ จำนวน ๒๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๙ วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗ และวันนักขัตฤกษ์ จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔

ตารางที่ ๔-๑๓ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่
เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท	๔๓	๑๑.๒
๑,๐๐๐ – ๒,๐๐๐ บาท	๑๖๑	๔๑.๘
๒,๐๐๑ – ๓,๐๐๐ บาท	๑๐๘	๒๘.๐

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากกว่า ๓,๐๐๐ บาท	๗๓	๑๙.๐
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๓ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่มาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาทจำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งมากกว่า ๓,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐ และ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒

ตารางที่ ๔-๑๔ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาคนเดียว	๒	๐.๕
๒ คน	๑๑๓	๒๙.๔
๓ - ๔ คน	๑๗๘	๔๖.๒
๕ - ๖ คน	๖๓	๑๖.๔
มากกว่า ๖ คน	๒๙	๗.๕
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๔ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่าส่วนใหญ่ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ๓-๔ คน จำนวน ๑๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ๒ คน จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔ ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ๕-๖ คน จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔ ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว มากกว่า ๖ คน จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๕ และมาคนเดียว จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕

ตารางที่ ๔-๑๕ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว
ในเขตอำเภอ เมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาคนเดียว	๒	๐.๕
สามี/ภรรยา/คนรัก	๑๓๐	๓๓.๘
เพื่อน	๑๗๗	๔๕.๙
ญาติ	๗๖	๑๙.๘
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๕ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวกับเพื่อน จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ สามี/ภรรยา/คนรัก จำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ ญาติ จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘ และ มาคนเดียว ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕

ตารางที่ ๔-๑๖ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวิธีเดินทางมาท่องเที่ยวในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

วิธีเดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	๓๑๙	๘๒.๘
รถโดยสารประจำทาง	๒๐	๕.๓
มอเตอร์ไซด์	๔๖	๑๑.๙
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๖ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวิธีเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว จำนวน ๓๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘ มอเตอร์ไซด์ จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙ และรถโดยสารประจำทาง จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓

ตารางที่ ๔-๑๗ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ
สถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ	๖๕	๑๓.๗
เว็บไซต์ของบริษัทเอกชน	๑๐๔	๒๑.๙
YouTube	๙๓	๑๙.๖
เอกสารแผ่นพับ	๐	๐
คนรู้จัก/ญาติ/เพื่อน	๙๖	๒๐.๒
ป้ายประชาสัมพันธ์	๑๕	๓.๒
รายการโทรทัศน์	๓๔	๗.๒
รายการวิทยุ	๒	๐.๔
Facebook	๕๙	๑๒.๔
Line	๔	๐.๘
สื่อออนไลน์อื่น ๆ	๓	๐.๖
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๗ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ
สถานที่ท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ของบริษัทเอกชน จำนวน ๑๐๔ คน คิด
เป็นร้อยละ ๒๑.๙ รองลงมา คนรู้จัก/ญาติ/เพื่อน จำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒ YouTube
จำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ
๑๓.๗ Facebook จำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔ รายการโทรทัศน์ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็น
ร้อยละ ๗.๒ ป้ายประชาสัมพันธ์ จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ Line (Timeline) จำนวน ๔
คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ สื่อออนไลน์อื่น ๆ จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖ และรายการวิทยุ
จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔

ตารางที่ ๔-๑๘ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการพักผ่อนในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

การพักผ่อน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการพักผ่อน	๒๕๔	๖๖.๐
พักผ่อน	๑๓๑	๓๔.๐
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐
โรงแรม	๑๐๑	๗๗.๑
บ้านญาติ	๑๙	๑๔.๕
อื่น ๆ	๑๑	๘.๔
รวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๘ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการพักผ่อน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการพักผ่อน เมื่อมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรีและ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๐ และพักผ่อน จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ โดยพักผ่อนที่โรงแรม จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๑ บ้านญาติ จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ และอื่น ๆ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔

ส่วนที่ ๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ ๔-๑๙ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยว

รูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แบบที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน	๒๖๒	๖๘.๑

รูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แบบที่ ๒ การท่องเที่ยวอาจาริยบูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด	๙๗	๒๕.๒
แบบที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ตื่นเต้น เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้องเป็นช่วงเทศกาล	๑๘	๔.๗
แบบที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน	๘	๒.๐
รวม	๓๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๑๙ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัด พบว่า ส่วนใหญ่เลือก แบบที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน จำนวน ๒๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ รองลงมา คือ แบบที่ ๒ การท่องเที่ยวอาจาริยบูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัดจำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ แบบที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ตื่นเต้น เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้องเป็นช่วงเทศกาล จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ และแบบที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐

ตารางที่ ๔-๒๐ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกิจกรรมที่สนใจในการท่องเที่ยววัด

กิจกรรมที่สนใจในการท่องเที่ยววัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไหว้พระ ขอพร	๓๙๓	๔๔.๑
การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญในวัด	๑๘๘	๒๑.๑
การสนทนากับพระเกจิ	๒	๐.๒

กิจกรรมที่สนใจในการท่องเที่ยววัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การทำบุญ บริจาค	๑๕๕	๑๗.๔
การทำบุญปล่อยสัตว์	๖๓	๗.๑
การทำบุญ สะเดาะเคราะห์	๖๘	๗.๖
การเข้าพระ	๗	๐.๘
การฝึกสมาธิ	๗	๐.๘
การถือศีลปฏิบัติธรรมในวัด	๘	๐.๙
อื่น ๆ	๐	๐
รวม	๘๙๑	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๒๐ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกิจกรรมที่สนใจในการท่องเที่ยววัด พบว่าส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมไหว้พระ ขอมพร จำนวน ๓๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑ รองลงมา การเที่ยวชมสถานที่สำคัญในวัด จำนวน ๑๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑ การทำบุญ บริจาค จำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ การทำบุญ สะเดาะเคราะห์ จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๖ การทำบุญปล่อยสัตว์ จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ การถือศีลปฏิบัติธรรมในวัด จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ การเข้าพระ และการฝึกสมาธิ จำนวนเท่ากัน คือ ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ และการสนทนากับพระเกจิ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๒

ส่วนที่ ๓.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ตามเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ระดับน้อยที่สุด	คือ	ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐
ระดับน้อย	คือ	ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐
ระดับปานกลาง	คือ	ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐
ระดับมาก	คือ	ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐
ระดับมากที่สุด	คือ	ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐

ตารางที่ ๔-๒๑ ค่าเฉลี่ยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ
อำเภอศรีราชาจังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยผลักดัน (ปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในจิตใจ)

แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ปัจจัยผลักดัน (ปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน จิตใจ)	\bar{x}	SD	การแปลผล	ลำดับ ที่
๑. การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน	๔.๐๗	๐.๗๙	มาก	๔
๒. การได้มีช่วงเวลาที่จิตใจที่สงบผ่อนคลาย	๔.๑๒	๐.๖๕	มาก	๒
๓. การได้ไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา	๔.๐๘	๐.๗๕	มาก	๓
๔. การได้ยกระดับสถานะทางสังคมว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับพุทธศาสนา	๓.๘๗	๐.๘๖	มาก	๙
๕. การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและพุทธศาสนา	๓.๙๗	๐.๘๐	มาก	๖
๖. การได้สร้างความพึงพอใจที่ตอบสนองความปรารถนาแห่งตนในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม	๓.๙๔	๐.๘๐	มาก	๗
๗. การเที่ยวชมวัดช่วยในการพัฒนาจิตใจและปัญญา	๔.๐๕	๐.๗๙	มาก	๔
๘. การได้ไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์	๔.๒๒	๐.๘๓	มาก	๑
๙. การได้พักผ่อนหย่อนใจซึมซับบรรยากาศของแหล่งธรรมะ	๔.๑๒	๐.๗๖	มาก	๒
๑๐. การได้สนุกสนานเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมของวัด	๓.๙๒	๐.๘๙	มาก	๘
๑๑. การได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง	๔.๐๔	๐.๗๘	มาก	๕
๑๒. การได้ไปสถานที่ที่เพื่อนเคยไปมาก่อน	๓.๘๗	๐.๘๙	มาก	๙
๑๓. การได้พบเพื่อนใหม่ ขณะร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา	๓.๖๑	๑.๐๘	มาก	๑๐
รวม	๓.๙๙	๐.๕๙	มาก	

จากตารางที่ ๔-๒๑ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ (ภาพรวม) แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยผลักดัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้ คือ

ลำดับที่ ๑ การได้ไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๒๒

ลำดับที่ ๒ คือ การได้พักผ่อนหย่อนใจซึมซับบรรยากาศของแหล่งธรรมชาติ และการได้มีช่วงเวลาที่จิตใจที่สงบผ่อนคลาย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๑๒

ลำดับ ๓ คือ การได้ไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๐๘

ลำดับ ๔ คือ การเที่ยวชมวัดช่วยในการพัฒนาจิตใจและปัญญา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๐๕

ลำดับที่ ๕ คือ การได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๐๔

ลำดับที่ ๖ คือ การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๙๗

ลำดับที่ ๗ คือ การได้สร้างความพึงพอใจที่ตอบสนองความปรารถนาแห่งตนในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๙๔

ลำดับที่ ๘ คือการได้สนุกสนานเพลินเพลินกับกิจกรรมของวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๙๒

ลำดับที่ ๙ คือ การได้ไปสถานที่ที่เพื่อนเคยไปมาก่อน และการได้ยกระดับสถานะทางสังคมว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๘๗

ลำดับที่ ๑๐ คือ การได้พบเพื่อนใหม่ ขณะร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๖๑

ตารางที่ ๔-๒๒ ค่าเฉลี่ยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยดึงดูด (ปัจจัยที่เกิดจากวัดในการสร้างแรงจูงใจให้คนมาเที่ยวชม)

ปัจจัยดึงดูด (ปัจจัยที่เกิดจากวัดในการสร้างแรงจูงใจให้คนมาเที่ยวชม)	\bar{X}	SD	การแปลผล	ลำดับที่
๑. ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงวัด	๔.๐๘	๐.๗๑	มาก	๗
๒. ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคมไปที่วัด	๓.๙๗	๐.๘๒	มาก	๙
๓. ความปลอดภัยในการเที่ยวชมวัด	๔.๒๒	๐.๗๗	มาก	๑
๔. ความสะอาดวัด เช่น ห้องน้ำ และบริเวณวัด	๔.๑๕	๐.๘๖	มาก	๔

ปัจจัยดึงดูด (ปัจจัยที่เกิดจากวัดในการสร้าง แรงจูงใจให้คนมาเที่ยวชม)	\bar{X}	SD	การแปลผล	ลำดับที่
๕. การให้บริการที่จอดรถภายในวัด	๔.๑๒	๐.๘๑	มาก	๕
๖. ชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของวัด/ พระเกจิ	๓.๙๒	๐.๘๘	มาก	๑๑
๗. กิจกรรมเที่ยวชมที่หลากหลายภายในวัด	๓.๘๒	๐.๗๕	มาก	๑๕
๘. การจัดให้ผู้มาเยี่ยมชมได้ทำกิจกรรมร่วมกับ ครอบครัวหรือผู้ที่เดินทางมาเที่ยวด้วยกัน	๓.๙๕	๐.๘๐	มาก	๑๐
๙. การได้พบเห็นการใช้ชีวิตของผู้คนในชุมชน ที่ใกล้กับวัด	๓.๘๒	๐.๘๐	มาก	๑๕
๑๐. การได้พำนักในวัดเพื่อปฏิบัติธรรม	๓.๖๑	๑.๐๓	มาก	๑๖
๑๑. ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของวัด	๔.๑๗	๐.๗๐	มาก	๓
๑๒. บรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด	๔.๑๙	๐.๖๙	มาก	๒
๑๓. การได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ทางวัด	๓.๙๕	๐.๗๙	มาก	๑๐
๑๔. ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของ ไทยที่เห็นได้จากสถาปัตยกรรมและกิจกรรมภายในวัด	๔.๑๑	๐.๗๔	มาก	๖
๑๕. การที่วัดเป็นสถานที่เรียนรู้ทาง ประวัติศาสตร์	๔.๐๗	๐.๗๗	มาก	๘
๑๖. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	๓.๙๑	๐.๘๗	มาก	๑๒
๑๗. ความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น	๓.๘๘	๐.๘๖	มาก	๑๓
๑๘. ความสามารถที่จะจ่ายเงินในร่วมกิจกรรม ของวัด	๓.๘๓	๐.๘๖	มาก	๑๔
๑๙. พื้นที่ภายในวัดมีสินค้าพื้นเมืองของชุมชน มาวางจำหน่าย	๓.๘๘	๐.๘๗	มาก	๑๓
๒๐. สินค้าที่จำหน่ายภายในวัดราคาไม่แพง	๓.๙๕	๐.๙๒	มาก	๑๐
รวม	๓.๙๘	๐.๘๕		

จากตารางที่ ๔-๒๒ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ (ภาพรวม) แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยดึงดูด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๙๘) โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้ คือ

ลำดับที่ ๑ ความปลอดภัยในการเที่ยวชมวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๒๒

ลำดับที่ ๒ คือ บรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๑๙

ลำดับที่ ๓ คือ ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๑๗

ลำดับที่ ๔ คือ ความสะอาดวัด เช่น ห้องน้ำ และบริเวณวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๑๕

ลำดับที่ ๕ คือ การให้บริการที่จอดรถภายในวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๑๒

ลำดับที่ ๖ คือ ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยที่พบเห็นได้จาก

สถาปัตยกรรมและกิจกรรมภายในวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๑๑

ลำดับที่ ๗ คือ ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๐๘

ลำดับที่ ๘ คือ การที่วัดเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๐๗

ลำดับที่ ๙ คือ ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคมไปที่วัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก

๓.๙๗

ลำดับที่ ๑๐ คือ การได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ทางวัด การจัดให้ผู้มาเยี่ยมชมได้ทำ

กิจกรรมร่วมกับครอบครัวหรือผู้ที่เดินทางมาเที่ยวด้วยกัน และสินค้าที่จำหน่ายภายในวัดราคาไม่แพง

มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๙๕

ลำดับที่ ๑๑ คือ ชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของวัด/พระเกจิ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๙๒

ลำดับที่ ๑๒ คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๙๑

ลำดับที่ ๑๓ คือ ความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ภายในวัดมีสินค้าพื้นเมืองของ

ชุมชนมาวางจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๘๘

ลำดับที่ ๑๔ คือ ความสามารถที่จะจ่ายเงินในร่วมกิจกรรมของวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก

๓.๘๓

ลำดับที่ ๑๕ คือ การได้พบเห็นการใช้ชีวิตของผู้คนในชุมชนที่ใกล้กับวัด และกิจกรรมเที่ยว

ชมที่หลากหลายภายในวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๘๒

ลำดับที่ ๑๖ คือ การได้พำนักในวัดเพื่อปฏิบัติธรรม มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๖๑

ส่วนที่ ๓.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตบางแสน/ สัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ตามเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ระดับน้อยที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐

ระดับน้อย คือ ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐

ระดับปานกลาง คือ ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐

ระดับมาก คือ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐
 ระดับมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐

ตารางที่ ๔-๒๓ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ
 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธ ธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี	\bar{X}	SD	การแปลผล	ลำดับ ที่
๑. ในการมาท่องเที่ยวชลบุรีครั้งต่อไป ท่านจะจัดสรร เวลาในการไปเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรี ราชา จังหวัดชลบุรี	๓.๙๕	๐.๗๘	มาก	๔
๒. ท่านจะบอกต่อชักชวนญาติพี่น้องไปเที่ยวชมวัดใน เขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี	๔.๐๒	๔.๐๒	มาก	๒
๓. ท่านต้องการส่งเสริมพุทธศาสนาโดยการมีส่วนใน การสนับสนุนการพัฒนาวัดในเขตอ.เมือง และ อ.ศรี ราชา จังหวัดชลบุรี	๓.๙๖	๓.๙๖	มาก	๓
๔. ถ้าท่านทราบว่า วัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีกิจกรรมหรือสิ่งที่น่าสนใจ ท่านจะหา โอกาสไปเที่ยวชมวัด	๔.๐๕	๔.๐๕	มาก	๑
รวม	๔.๐๐	๐.๗๒		

จากตารางที่ ๔-๒๓ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ (ภาพรวม) แนวโน้มความต้องการใน
 การท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่
 ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$) โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้คือ ลำดับที่ ๑ การมีกิจกรรมหรือสิ่ง
 น่าสนใจ จะหาโอกาสไปเที่ยวชมวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๐๕ ลำดับที่ ๒ คือ การบอกต่อชักชวน
 ญาติพี่น้องไปเที่ยวชมวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๔.๐๒ ลำดับ ๓ คือ ความต้องการส่งเสริมพุทธศาสนา
 โดยการมีส่วนในการสนับสนุนการพัฒนาวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๙๖ ลำดับ ๔ คือ ในการมา
 ท่องเที่ยวชลบุรีครั้งต่อไป จะจัดสรรเวลาในการไปเที่ยวชมวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ๓.๙๕

ส่วนที่ ๓.๕ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดที่แตกต่างกันมีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

หมายเหตุ

รูปแบบที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน

รูปแบบที่ ๒ การท่องเที่ยวอาจารย์บูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด

รูปแบบที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ต็มตำ เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเป็นต้องเป็นช่วงเทศกาล

รูปแบบที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน

ตารางที่ ๔-๒๔ การเปรียบเทียบรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี

แนวโน้มความต้องการ ในการท่องเที่ยวทาง พุทธธรรมในเขตอำเภอ เมืองชลบุรี และ อำเภอ สัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี	ความสนใจในรูปแบบ กิจกรรมของการมา ท่องเที่ยววัด	n	\bar{x}	SD	F	p-value
	รูปแบบที่ ๑	๒๖๒	๔.๑๘	๐.๗๕		
	รูปแบบที่ ๒	๙๗	๓.๙๓	๐.๖๐		
	รูปแบบที่ ๓	๑๘	๓.๙๗	๐.๖๘	๒.๗๗*	๐.๐๔๑
	รูปแบบที่ ๔	๘	๓.๙๓	๐.๙๐		
	รวม	๓๘๕	๔.๐๐	๐.๗๒		

* p-value < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔-๒๔ การวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดที่ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยใช้สถิติ ANOVA F-test ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ ผลการทดสอบพบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ ๐.๐๔๑ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๕ นั่นคือ สามารถปฏิเสธสมมติฐาน H_0 หมายความว่า รูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดที่แตกต่างกันมีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงต้องนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน โดยใช้การทดสอบแบบ Least significant difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ซึ่งผลการเปรียบเทียบแสดงในตารางที่ ๔-๒๕

ตารางที่ ๔-๒๕ การเปรียบเทียบเชิงซ้อนวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดกับแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

	รูปแบบที่ ๑	รูปแบบที่ ๒	รูปแบบที่ ๓
รูปแบบที่ ๑ p-value	-		
รูปแบบที่ ๒ p-value	๐.๒๔ (๐.๐๐๔)*	-	
รูปแบบที่ ๓ p-value	๐.๐๔ (๐.๗๘๗)	๐.๑๙ (๐.๒๘๔)	-
รูปแบบที่ ๔ p-value	๐.๐๑ (๐.๙๙๖)	๐.๒๔ (๐.๓๕๑)	๐.๐๔ (๐.๘๗๓)

* p-value < ๐.๐๕

การเปรียบเทียบรูปแบบกิจกรรมของการมาท่องเที่ยววัดกับแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่านักท่องเที่ยวที่สนใจรูปแบบที่ ๑ (การท่องเที่ยวตามรอย ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความ

เพลินเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม) มีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มากกว่านักท่องเที่ยวที่สนใจรูปแบบที่ ๒ (การท่องเที่ยวอาจารย์บูชา ท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๐.๒๔

สมมติฐานที่ ๒ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตาราง ๔-๒๖ ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา กับตัวแปรตามแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรีและ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

	Model	Sum of squares	df	Mean square	F	p-value
๑	Regression	๑๑๗.๓๔	๒	๕๘.๖๗	๒๗๓.๖๗**	๐.๐๐๐
	Residual	๘๑.๘๘	๓๘๒	๐.๒๑		
	Total	๑๙๙.๒๔	๓๘๔			

* p-value < ๐.๐๕ ** p-value < ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔-๒๖ พบว่า ค่า F เท่ากับ ๒๗๓.๖๗ ค่า p-value เท่ากับ ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๑ หมายความว่า ตัวแปรอิสระแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ได้แก่ ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด มีอย่างน้อย ๑ ตัวแปร ที่มีอิทธิพลกับตัวแปรตามแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ ๔-๒๗ ผลการวิเคราะห์ Enter multiple linear regression analysis ทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา กับตัวแปรตามแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

Model	Unstandardized coefficients		Standardized coefficients	t	p-value	Tolerance	VIF
	B	Std. error	Beta				
ค่าคงที่	๐.๐๗๒	๐.๑๗๐		๐.๔๒	๐.๖๗๒		
๑.ปัจจัยผลักดัน (ปัจจัยที่เกิดจาก แรงจูงใจภายใน จิตใจ)	๐.๔๘๕	๐.๐๖๕	๐.๔๐๗	๗.๕๕*	๐.๐๐๐	๐.๓๖	๒.๗๑
๒.ปัจจัยดึงดูด (ปัจจัยที่เกิดจากวัด ในการสร้าง แรงจูงใจให้คนมา เที่ยวชม)	๐.๕๐๐	๐.๐๖๖	๐.๔๐๓	๗.๕๕*	๐.๐๐๐	๐.๓๖	๒.๗๑
R	๐.๗๖๗						
R square	๐.๕๘๘						
Adjusted R square	๐.๕๘๗						
Durbin-Watson	๒.๐๓๒						

ตัวแปรตาม คือ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

* p-value < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔-๒๗ เมื่อความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปร มีค่า ๐.๓๖๙ ซึ่งมากกว่า ๐.๑ และค่า VIF มีค่า ๒.๗๑๒ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า ๑๐ ค่า Durbin-Watson เท่ากับ ๒.๐๓๒ หมายความว่า ปัญหา Multicollinearity ที่จะเกิดขึ้นหากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูงเกินไป จะไม่เกิดขึ้นถ้ามีค่าสถิติอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ดังนั้น พิจารณาค่าสถิติ Durbin-Watson ต้องมีค่าระหว่าง ๑.๕๐-๒.๕๐ (อัจฉริยา ปราบอริพ่าย, ๒๕๕๗) ค่า Tolerance ถ้าค่า Tolerance ต้องมากกว่า ๐.๑ (Menard, ๑๙๙๕) และค่า VIF (Variance inflation factor) ต้องน้อยกว่า ๑๐ (Hair, Anderson, Tatham & Black, ๑๙๙๕)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรอิสระ “แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา” และตัวแปรตาม “แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ซึ่งมีค่าเท่ากับ ๐.๗๖๗ มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R square) เท่ากับ ๐.๕๘๙ หรือ ๕๘.๙% ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว (Adjusted R square) เท่ากับ ๐.๕๘๗ ค่าสถิติทดสอบ t ปรากฏว่าค่า p-value = ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ แสดงว่า แรงจูงใจปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อตัวแปรตามแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สามารถแสดงสมการทำนาย ดังนี้

$$\text{Untandardized model } \hat{Y} = 0.072 + 0.485 X_{10} + 0.500 X_{20}$$

เมื่อ \hat{Y} = แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

X_{10} = ปัจจัยผลักดัน (ปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในจิตใจ)

X_{20} = ปัจจัยดึงดูด (ปัจจัยที่เกิดจากวัดในการสร้างแรงจูงใจให้คนมาเที่ยวชม)

ส่วนที่ ๔ โปรแกรมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

จากผลการวิจัยแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่เลือก แบบที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนานอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน รองลงมา คือ แบบที่ ๒ การท่องเที่ยวอาจารย์บูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด แบบที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ตื่นเต้น เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้องเป็นช่วงเทศกาล และแบบที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน ตามลำดับ

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ คือ การไหว้พระ ขอพร การเที่ยวชมสถานที่สำคัญในวัด การทำบุญ บริจาค การทำบุญสะเดาะเคราะห์ การทำบุญปล่อยสัตว์ การถือศีลปฏิบัติธรรมในวัด การเช่า

พระ การฝึกสมาธิ และการสนทนากับพระเกจิ ซึ่งแรงจูงใจในการท่องเที่ยววัดจะเกิดจากแรงจูงใจภายในจิตใจและแรงจูงใจที่เกิดจากการที่วัดมีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงกำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ๔ ประเภท ดังนี้

ภาพที่ ๔-๕๘ แผนที่แสดงวัดที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม เขต อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

โปรแกรมที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน

โปรแกรมที่ ๑.๑ การไหว้พระ ๙ วัดในเขต อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี

หมายเหตุ ถ้าเดินทางมาจากกรุงเทพฯ ถนนสุขุมวิท ให้เดินทางไปตามเส้นทาง วัดที่ ๑ - ๙ ตามลำดับ

ถ้าเดินทางจากจังหวัดอื่น มาเส้นทางบ้านบึง ให้เริ่มจาก วัดธรรมนิมิตต์ แล้วจึงไปวัดเขาบางทรายเป็นอันดับที่ ๒ จากนั้นวัดที่ ๓-๙ ให้ไปตามเส้นทางตามลำดับ

วัดที่ ๑ วัดเขาบางทราย พระอารามหลวงธรรมยุติกนิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๓๘๙ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และได้รับการบูรณะมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ประชาชนควรไปนมัสการรอยพระพุทธรูป ขมิวมุมสูงบนภูเขา ณ ลานระเบียงขมิว และชมสระเจ้าคุณเฒ่า ที่เป็นสระน้ำเก่าแก่คู่บ้านคูเมือง ที่ใช้ประกอบพิธีพลีกรรม เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หรือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๒ และพิธีตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ “สระเจ้าคุณเฒ่า” เพื่อร่วมในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

วัดที่ ๒ วัดธรรมนิมิตต์ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อพ.ศ. ๒๔๘๔ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๙ นมัสการพระพุทธมณฑลนิมิตต์ และการเดินขึ้นเขาเพื่อชมวิวทิวทัศน์เมืองชลบุรี

วัดที่ ๓ วัดช่องลม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ก่อตั้งมาประมาณ ๑๓๖ ปี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๕ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ มีพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือ ท่านพระครูวิสุทธสีลากร (หลวงพ่อแดง) อดีตเจ้าอาวาสฯ ท่านมรณภาพเมื่อวันที่ ๒๔ ก.ย.๒๕๕๒ อายุ ๙๑ปี ท่านมีความเชี่ยวชาญด้านโหราศาสตร์ ดูกฤกษ์ยามยามดี วัดถุมงคลที่ท่านได้อิฐฐานจิตปลูกเสกถ้ำแล้วแต่ได้รับความนิยม นอกจากนี้วัดช่องลม ยังมีวิหารบูรพาจารย์อดีตเจ้าอาวาสที่สำคัญ คือ หลวงพ่อรอด หลวงพ่อหอม และพระครูเกษมกิจจารุ

วัดที่ ๔ วัดเครือวัลย์ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ นมัสการหลวงพ่อก้าว และพระปิตตาของหลวงพ่อก้าว

วัดที่ ๕ วัดใหญ่อินทาราม พระอารามหลวงมหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๖๐๐ ปี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๓๓๕ นมัสการหลวงพ่อเนย พระพุทธรูปศิลา

ทราย ชมโบสถ์ฐานแอ่นโค้งเป็นท้องสำเภาที่เป็นลักษณะสถาปัตยกรรมที่นิยมในสมัยอยุธยา ภาพจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ เป็นภาพจิตรกรรมสีฝุ่น

วัดที่ ๖ วัดเนินสุทธาวาส เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อพ.ศ. ๒๔๓๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๔๓๖ จนถึงปัจจุบันนี้มีอายุประมาณ ๑๓๓ ปี มีอดีตพระเกจิที่มีชื่อเสียงคือ หลวงพ่อเกลี้ยง พระครูพิศิษฐ์ชโลปกรณ์ที่ท่านมรณภาพไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประชาชนเมืองชลบุรีในสมัยก่อนได้กล่าวถึงหลวงพ่อเกลี้ยงว่า "หลวงพ่อเกลี้ยง เกลี้ยงทุกข์ เกลี้ยงโศก เกลี้ยงโรค เกลี้ยงภัย เกลี้ยงหนี้ มีเงินใช้" ภายในวัดจะมีพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ สันนิษฐานว่าสร้างประมาณร้อยกว่าปี เป็นปูชนียสถาน ปัจจุบันมีการบูรณะแล้ว เรียกว่า วิหารดาบสัประรด ที่รองเจ้าอาวาสพระอาจารย์วิเชียรวิชโร ท่านได้สร้างขึ้นใหม่ แทนหลังเก่าที่ผุพัง วิหารใหม่สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก สาเหตุที่เป็นดาบสัประรดเนื่องจากท่านรองเจ้าอาวาสระบุว่า คนเรามีตา ๒ ตา เวลาจะมองซ้ายขวาต้องเหลียวต้องเอี้ยวตัวถึงจะเห็น แต่ดาบสัประรดมีตารอบตัวไม่ต้องเอี้ยวไม่ต้องเหลียวก็มองเห็น คนเรามีตารอบตัวได้ก็จะดีเพราะตาเป็นปัญญาจะรู้ทันสภาวะต่าง ๆ ได้ดี

วัดที่ ๗ วัดใหม่พระยาทำ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๔ โดยพระยาชลธี ผู้ว่าราชการจังหวัดคนที่ ๕ ของจังหวัดชลบุรี ชื่อว่าวัดใหม่พระยาทำ ชื่อนี้ เกิดจากการที่พระยาชลธีเป็นคนชักจูงให้ญาติโยมมาช่วยกัน “ทำ” (สร้างวัด) ในวัดจะมีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ในกราบนมัสการ

วัดที่ ๘ วัดตาลล้อม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อพ.ศ. ๒๓๔๖ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ชมพระอุโบสถหลังเดิมอายุเก่าแก่มากกว่า ๑๗๐ ปี และอดีตพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ พระครูพิพัฒนศีลคุณ (หลวงพ่อพูน โสวัณโณ) ที่ประชาชนมานมัสการขอพรกันอย่างต่อเนื่อง

วัดที่ ๙ วัดราษฎร์ศรัทธา เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ ตั้งแต่ในรัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๗ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ วัดนี้อายุประมาณ ๑๒๙ ปี นมัสการพระบรมสารีริกธาตุ พระประธานในโบสถ์ใหญ่องค์ใหญ่ หลวงพ่อแสงเพชร และการลอดโบสถ์ ให้เคราะห์โศกโรคภัยสิ่งไม่ดีทั้งหลายหมดไป โดยการเดินลอดโบสถ์ ๓ รอบ ๗ รอบ ๙ รอบ หรือลอดเท่าอายุบวก ๑

หมายเหตุ ถ้าเดินทางจากถนนสุขุมวิท มาทางศรีราชา ให้เดินทางไปตามเส้นทาง วัดที่ ๑ - ๙ ตามลำดับ

วัดที่ ๑ วัดตาลล้อม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการ

บันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๖ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ชมพระอุโบสถหลังเดิมอายุเก่าแก่มากกว่า ๑๗๐ ปี และพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ พระครูพิพัฒน์ศีลคุณ (หลวงพ่อบุณ ใสวัฒน์) ที่ประชาชนมานมัสการขอพรกันอย่างต่อเนื่อง

วัดที่ ๒ วัดเก่าโบราณ เป็นวัดโบราณมีมาตั้งแต่ประมาณ ๓๐๐ ปีก่อน สมัยกรุงศรีอยุธยา มีโบราณวัตถุปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ คือ ใบสีมา ๕ ใบ ลูกนิมิต ๔ ลูก และพระเจดีย์ ๒ องค์ และมีพระอุโบสถหลังใหม่ประดิษฐานพระพุทธพิชิตมารโมลี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

วัดที่ ๓ วัดราษฎร์ศรัทธา เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ ตั้งแต่ในรัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๗ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ วัดนี้อายุประมาณ ๑๒๙ ปี นมัสการพระบรมสารีริกธาตุ พระประธานในโบสถ์ใหญ่องค์ใหญ่ หลวงพ่อแสงเพชร และการลอดโบสถ์ ให้เคราะห์โรคโรคร้ายสิ่งไม่ดีทั้งหลายหมดไป โดยการเดินลอดโบสถ์ ๓ รอบ ๗ รอบ ๙ รอบ หรือลอดเท้าอายุบวก ๑

วัดที่ ๔ พระธาตุเหมือง นมัสการมหาเจดีย์พระธาตุเหมือง มีบรรยากาศร่มรื่น พระเจดีย์บรรจุพระธาตุที่อันเชิญมาจากศรีลังกา หลวงพ่อหินหยกปางเชียงแสนจากพม่า พระนอนไม้สัก แกะสลักปิดทองพระพุทธบาทจำลอง หลวงพ่อทันใจ หลวงปู่ทวด สมเด็จโตพรหมรังสี หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต และชมภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระมหาชนก

วัดที่ ๕ วัดแสนสุขสุทิวราราม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ชมสวนพุทธที่แสดงการรูปปั้นจำลองพุทธประวัติขององค์พระสัมมาพระพุทธเจ้า สวนแดนสวรรค์แสดงรูปปั้นเทพเจ้าของศาสนาต่าง ๆ สวนแดนนรกจำลองรูปปั้นการลงโทษในนรก เช่น ฝี่เปรต การลงโทษในกระทะทองแดง สวนวรรณคดีแสดงรูปปั้นเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ และยังมีศาลาปิยมหาราชานุสรณ์ที่เปิดให้ประชาชนได้ถวายการสักการะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในปางเล็กทาสที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย และมีรูปหล่อในอิริยาบถต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในวัดมีกิจกรรมให้อาหารเต่า จะได้มีอายุยืนยาว ปัจจุบันมีการก่อสร้างพระมหาเจดีย์

วัดที่ ๖ วัดเนินสุทิวาส เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อพ.ศ. ๒๔๓๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๔๓๖ จนถึงปัจจุบันนี้มีอายุประมาณ ๑๓๓ ปี มีอดีตพระเกจิที่มีชื่อเสียงคือ หลวงพ่อเกลี้ยง พระครูพิศิษฐ์ขลุ่ยปากรที่ท่านมรณภาพไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประชาชนเมืองชลบุรีในสมัยก่อนได้กล่าวถึงหลวงพ่อกี้ว่า "หลวงพ่อกี้เกลี้ยง เกลี้ยงทุกข์ เกลี้ยงโคก เกลี้ยงโรค เกลี้ยงภัย เกลี้ยงหนี้ มีเงินใช้" ภายในวัดจะมีพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ สันนิษฐานว่าสร้างประมาณร้อยกว่าปี เป็น

ปูชนียสถาน ปัจจุบันมีการบูรณะแล้ว เรียกว่า วิหารตาสับปรด ที่รองเจ้าอาวาสพระอาจารย์วิเชียรวิชโร ท่านได้สร้างขึ้นใหม่ แทนหลังเก่าที่ผุพัง วิหารใหม่สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก สาเหตุที่เป็นตาสับปรด เนื่องจากท่านรองเจ้าอาวาสระบุว่า คนเรามีตา ๒ ตา เวลาจะมองซ้ายขวาต้องเหลียวต้องเอี้ยวตัวถึงจะเห็น แต่ตาสับปรดมีตารอบตัวไม่ต้องเอี้ยวไม่ต้องเหลียวก็ให้เห็น คนเรามีตารอบตัวได้ก็จะเป็นปัญญารู้ทันสภาวะต่าง ๆ ได้ดี

วัดที่ ๗ วัดใหญ่อินทาราม พระอารามหลวงมหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๖๐๐ ปี ตั้งเป็นวัดบันทึกไว้อย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๓๓๕ นมัสการหลวงพ่อดำ ชมโบสถ์ฐานแอ่นโค้งเป็นท้องสำเภาที่เป็นลักษณะสถาปัตยกรรมที่นิยมในสมัยอยุธยา ภาพจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ เป็นภาพจิตรกรรมสีฝุ่น

วัดที่ ๘ วัดเครือวัลย์ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ นมัสการหลวงพ่อก้าว และพระปิตตาของหลวงพ่อก้าว

วัดที่ ๙ วัดช่องลมเป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ก่อตั้งมาประมาณ ๑๓๖ ปี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๕ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ มีอดีตพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือ ท่านพระครูวิสุทธสีลากร (หลวงพ่อดำ) อดีตเจ้าอาวาสฯ มรณภาพเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ อายุ ๙๑ปี ท่านมีความเชี่ยวชาญด้านโหราศาสตร์ ดูกษ์งามยามตี วัดอุ้มงคลที่ท่านได้อิฐฐานจิตปลุกเสกล้วนแต่ได้รับความนิยมนอกจากนี้วัดช่องลมน้ำมีบูรพาจารย์สำคัญ ๆ คือ หลวงพ่อรอด หลวงพ่อหอม พระครูเกษมกิจจาร

โปรแกรมที่ ๑.๒ ตามเสด็จประพาสเส้นทางเดินทัพ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

หมายเหตุ ถ้าเดินทางมาจากเส้นทางกรุงเทพฯ ถนนสุขุมวิท ให้เดินทางไปตามเส้นทาง วัดที่

๑ - ๔ ตามลำดับ

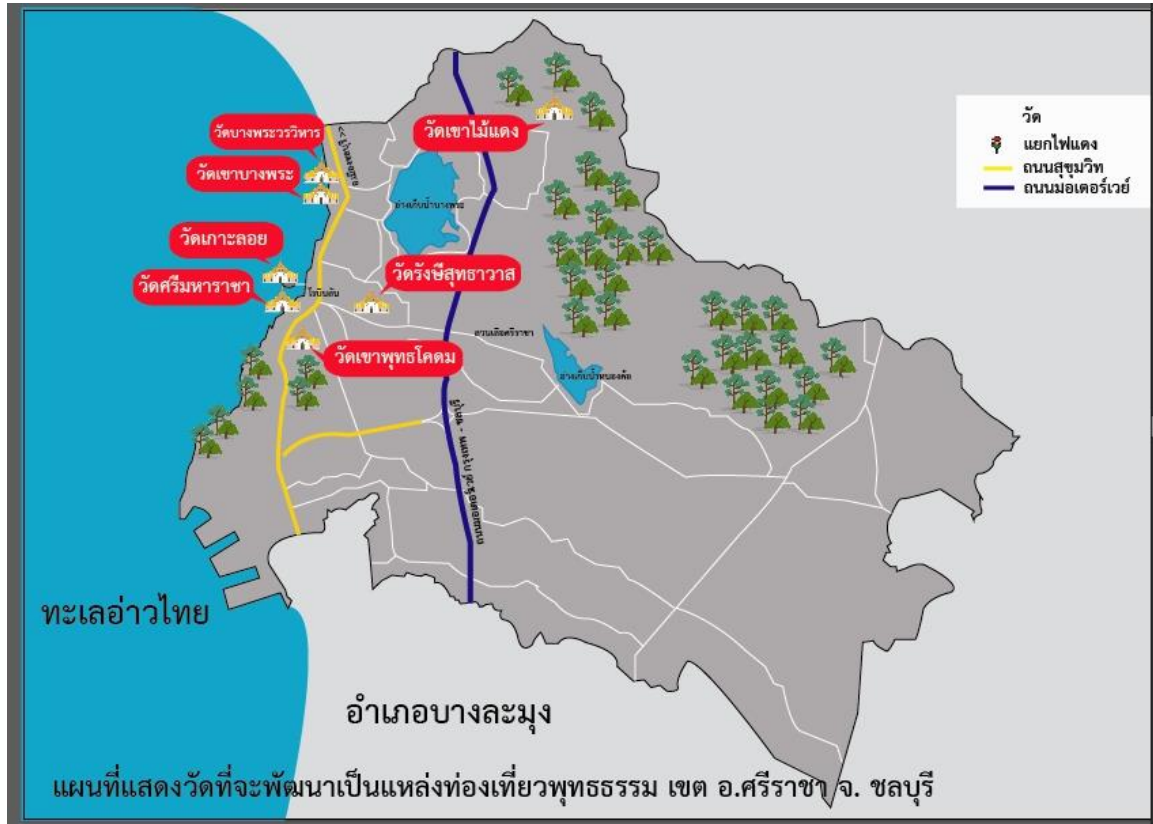
วัดที่ ๑ วัดใหญ่อินทาราม พระอารามหลวงมหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๖๐๐ ปี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๓๓๕ นมัสการหลวงพ่อดำ ชมโบสถ์ฐานแอ่นโค้งเป็นท้องสำเภาที่เป็นลักษณะสถาปัตยกรรมที่นิยมในสมัยอยุธยา ภาพจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ เป็นภาพจิตรกรรมสีฝุ่น

วัดที่ ๒ วัดเนินสุทธาวาส เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๔๓๖ จนถึงปัจจุบันนี้มีอายุประมาณ ๑๓๓ ปี มีอดีตพระเกจิที่มีชื่อเสียง คือ หลวง

พ่อเกลี้ยง พระครูพิศิษฐ์โลภการที่ท่านมรณภาพไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประชาชนเมืองชลบุรีในสมัยก่อนได้กล่าวถึงหลวงพ่อเกลี้ยงว่า "หลวงพ่อเกลี้ยง เกลี้ยงทุกข์ เกลี้ยงโศก เกลี้ยงโรค เกลี้ยงภัย เกลี้ยงหนี้ มีเงินใช้" ภายในวัดจะมีพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ สันนิษฐานว่าสร้างประมาณร้อยกว่าปี เป็นปูชนียสถาน ปัจจุบันมีการบูรณะแล้ว เรียกว่า วิหารตาสับปะรด ที่รองเจ้าอาวาสพระอาจารย์วิเชียรวิชโร ท่านได้สร้างขึ้นใหม่ แทนหลังเก่าที่ผุพัง วิหารใหม่สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก สาเหตุที่เป็นตาสับปะรดเนื่องจากท่านรองเจ้าอาวาสระบุว่า คนเรามีตา ๒ ตา เวลาจะมองซ้ายขวาต้องเหลียวต้องเอี้ยวตัวถึงจะเห็น แต่ตาสับปะรดมีตารอบตัวไม่ต้องเอี้ยวไม่ต้องเหลียวก็ให้เห็น คนเรามีตารอบตัวได้ก็จะดีเพราะตาเป็นปัญญาจะรู้ทันสภาวะต่าง ๆ ได้ดี

วัดที่ ๓ วัดเตาปูน เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๕ และพระราชทานวิสุงคามสีมาอุโบสถ พ.ศ. ๒๕๑๓ สันนิษฐานว่ามีแม่ทัพได้สร้างวัดขึ้นโดยให้สร้างเตาเผาอิฐและเผาปูน เพื่อใช้ในการสร้างศาสนสถานภายในวัด ได้แก่ โบสถ์ เจดีย์ วัดเตาปูนเป็นเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชนำกองทัพฝ่าวงล้อมพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยามุ่งหน้าสู่จันทบุรี เพื่อระดมไพร่พลก่อนที่จะกลับไปกอบกู้เอกราช นอกจากนี้ยังมีอดีตเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อพลอย

วัดที่ ๔ วัดเก่าโบราณ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย เป็นวัดโบราณมีมาตั้งแต่ประมาณ ๓๐๐ ปี ก่อน สมัยกรุงศรีอยุธยา มีโบราณวัตถุปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ คือ ใบสีมา ๕ ใบ ลูกนิมิต ๔ ลูก และพระเจดีย์ ๒ องค์ และพระอุโบสถหลังใหม่มีสการพระพุทธพิชิตมารโมลี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

ภาพที่ ๔-๕๕ แผนที่แสดงวัดที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวพุทธธรรม เขต อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

โปรแกรมที่ ๑.๓ การไหว้พระ ๗ วัด ในเขต อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี

หมายเหตุ ถ้าเดินทางมาจากเส้นทางกรุงเทพฯ ถนนสุขุมวิท ให้เดินทางไปตามเส้นทางวัดที่ ๑ - ๗ ตามลำดับ

วัดที่ ๑ วัดเขาไม้แดง เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๓ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๕๑๖ มีพื้นที่ร่มรื่นให้เที่ยวชมพักผ่อน นอกจากนี้ยังมีอดีตเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อธงชัย

วัดที่ ๒ วัดรังษีสฤทธาวาส เดิมชื่อว่า วัดไร่กล้วย เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ นมัสการพระธาตุธรรมเจดีย์สุทธินุสรณ์รังษีบูรพาประชาชนาถ และสรีระของหลวงพ่อดองที่ไม่เน่าเปื่อย ผม เล็บยังยาวเป็นปกติ

วัดที่ ๓ วัดเขาพุทธโคดม วัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์

พ.ศ. ๒๕๒๑ นมัสการพระยืนปางห้ามสมุทรและชมวิวนยอดเขาสูง

วัดที่ ๔ วัดศรีมหาธาตุนครหรือวัดใน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๔ ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นวัดธรรมยุติกนิกาย ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓ นมัสการพระพุทธรูปสำคัญ ๓ องค์ คือ หลวงพ่อทันใจ พระพุทธศรีมหาธาตุนคร พระนิรันตราย และนมัสการอดีตเจ้าอาวาส พระครูปริยัติวราทร หรือ หลวงพ่อผิว ปันนโท

วัดที่ ๕ วัดเกาะลอย หรือ วัดนอก เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย วัดนี้ได้รับการพัฒนาให้เป็นจุดชมวิวิทิวทัศน์และแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนวัดให้กราบไหว้นมัสการ ได้แก่ หลวงพ่อทันใจ เจ้าแม่กวมอิมหยกขาว เทพเจ้ากวนอู เป็นต้น

วัดที่ ๖ วัดเขาบางพระ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ นมัสการองค์พระปฏิมา องค์พระชินสีห์ พระกริ่งธรรมสุนทร หลวงพ่อโสธร รูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาส ๑๒ รูป สังกัจจายน์ พระสิวลี รูปปั้นเจ้าแม่กวนอิม และหมอชิวโกมารภัจจ์ ที่มีตำนานว่าเป็นหมอรักษาสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัยพุทธกาล

วัดที่ ๗ วัดบางพระวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงมหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ต่อมาได้รับการบูรณะในรัชสมัยของรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และทรงพระราชทานนามวัดนี้ว่า วัดสว่างอารมณ์ ต่อมารัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้พระราชทานนามวัดนี้ใหม่ว่า วัดบางพระวรวิหาร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๕๑๐ พุทธศาสนิกชนควรมานมัสการรูปหล่ออดีตเจ้าอาวาส ๓ องค์ ได้แก่ หลวงปู่ฉิ่ง หลวงปู่กั้ง หลวงปู่ชู และนมัสการรอยพระพุทธรูปจำลองที่ประดิษฐานในมณฑปพระพุทธรูปบางพระ

โปรแกรมที่ ๒ การท่องเที่ยวอาจาริยบูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด

โปรแกรมที่ ๒.๑ การร่วมกิจกรรมประเพณีงานจัดงานเกิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี หรือ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วัดใหญ่อินทาราม โดยจัดวันที่ ๒๘ ธันวาคม ถึง ๑ มกราคม และในคืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม จะมีกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี

โปรแกรมที่ ๒.๒ การร่วมกิจกรรมปิดทองพระพุทธรูปบาทศิลาทราย ขอพรหลวงพ่อดใหญ่ วัดใหญ่อินทาราม ในช่วงวันตรุษจีน ซึ่งจะมีการจัดงาน ๗ วัน

โปรแกรมที่ ๒.๓ การร่วมกิจกรรมเทศกาลปิดทองพระครูพิพัฒนศีลคุณ (หลวงพ่อบุณ โส วัฒนโธ) วัดตาลล้อม ซึ่งจะจัดช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน ๔ วัน

โปรแกรมที่ ๒.๔ การร่วมกิจกรรมเทศกาลงานปิดทองอดีตบูรพาจารย์ วัดราษฎร์ศรัทธา ใน

วันแรม ๙ ค่ำเดือน ๑๒

โปรแกรมที่ ๒.๕ การร่วมกิจกรรมงานประเพณีเดินขึ้นไปไหว้พระพุทธรูปบางทราย สิ้นเดือน 4 จนถึงวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 5

โปรแกรมที่ ๒.๖ การร่วมกิจกรรมงานปิดทองพระพุทธรูปไสยาสน์และหลวงพ่อดโต วัดเนินสุทธาวาส ช่วงปลายเดือนมกราคม ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน ๗ วัน

โปรแกรมที่ ๒.๗ การร่วมกิจกรรมงานปิดทองพระปิดตาลวงพ่อก้าว วัดเครือวัลย์ ในช่วงวันตรุษจีน จำนวน ๔-๕ วัน

โปรแกรมที่ ๒.๘ การร่วมกิจกรรมทำบุญบูรพาจารย์และงานนมัสการรอยพระบาท วัดบางพระวรวิหาร ช่วงกลางเดือน ๓

โปรแกรมที่ ๒.๙ การร่วมกิจกรรมการประเพณีแห่พระยายม วัดเขาบางพระ ช่วงวันสงกรานต์ หมายเหตุ ในช่วงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันออกพรรษา และวันเข้าพรรษา โดยปกติทุกวัดจะมีการจัดกิจกรรม

โปรแกรมที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ตี๋มดำ เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้องเป็นช่วงเทศกาล

โปรแกรมที่ ๓.๑ การสวดมนต์ไหว้พระทุกวันอาทิตย์ถวายเป็นพระราชกุศล พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หรือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี ณ วัดเตาปูน

โปรแกรมที่ ๓.๒ การเปิดโบสถ์ให้พุทธศาสนิกชนเข้ามานั่งสมาธิ วัดเขาไม้แดง

โปรแกรมที่ ๓.๓ การปฏิบัติธรรมทุกวันพระ วัดรังษีสุทธาวาส

โปรแกรมที่ ๓.๔ การสวดธรรมจักรเผยแพร่ทางพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ วัดศรีมหาธาตุ

โปรแกรมที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน

โปรแกรมที่ ๔.๑ การบวชพราหมณ์หรือปฏิบัติธรรมเป็นเวลา ๕ วัน วัดเนินสุทธาวาส

โปรแกรมที่ ๔.๒ การมาถือศีลปฏิบัติธรรมถือศีลเนกขัมมะ วัดใหญ่พระยาทำ

โปรแกรมที่ ๔.๓ การปฏิบัติธรรมบวชชีพราหมณ์ วัดราชบุรุษศรีรักษา

โปรแกรมที่ ๔.๔ การปฏิบัติธรรมถือศีล ๘ วัดเครือวัลย์

โปรแกรมที่ ๔.๕ กิจกรรมประเพณีปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดธรรมนิมิตต์

โปรแกรมที่ ๔.๖ การปฏิบัติธรรมถือศีล โดยคุณย่าเยาวเรศ วัดเก่าโบราณ

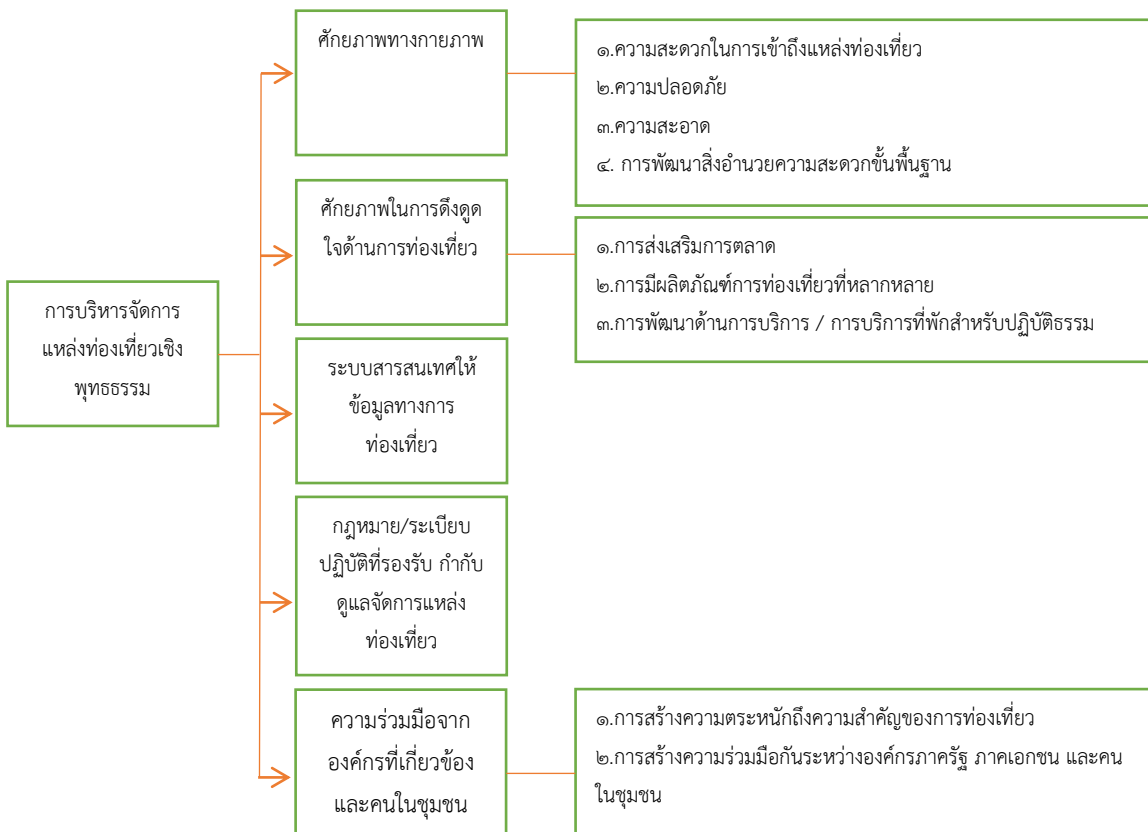
โปรแกรมที่ ๔.๗ กิจกรรมประเพณีปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดพระธาตุ

เหมือง

โปรแกรมที่ ๔.๘ กิจกรรมประเพณีปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดบางพระ
วรวิหาร

โปรแกรมที่ ๔.๙ การอบรมปฏิบัติธรรมระยะสั้นแก่พุทธศาสนิกชนระยะ ๓-๑๐ วัน วัด
เขาพุทธ โคดม

ส่วนที่ ๕ แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอ
เมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ ๔-๕๐ กรอบแนวคิดประเด็นการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านศักยภาพทางกายภาพ

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านศักยภาพทางกายภาพ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา ดังนี้

ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยโดยการเก็บแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวในระดับมาก เป็นปัจจัยอันดับที่ ๗ และให้ความสำคัญกับป้ายบอกทางในการเดินทางไปวัดในระดับมาก เป็นปัจจัยอันดับที่ ๙ จากตัวแปรแรงจูงใจด้านปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวทั้งหมด ๒๑ ปัจจัย และจากผลการเดินทางไปสำรวจวัดและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยพบว่า เรื่องความสะดวกในการเดินทางไปท่องเที่ยวที่วัดทั้ง ๒๐ แห่งนั้น ไม่เป็นปัญหาสำหรับนักท่องเที่ยวและพุทธศาสนิกชน เนื่องจากวัดส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในตัวเมือง ถนนหนทางในการเข้าถึงวัดสะดวกมาก ยกเว้นพระธาตุเมืองที่ยังเป็นถนนลูกรัง แต่ก็ไม่ได้มีหลุมบ่ออันเป็นอุปสรรคในการเดินทาง ประกอบกับปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีที่ช่วยบอกทิศทางในการขับรถไปยังสถานที่ต่าง ๆ คือ Google Map ซึ่งผู้วิจัยก็ได้ใช้ Google Map ในการสำรวจวัดแล้วพบว่ามีความแม่นยำ อีกทั้งเมื่อใกล้จะถึงวัด จะมีป้ายบอกทางในการเดินทางไปวัด ดังนั้นเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่ใช่อันดับที่จะสร้างปัญหาให้นักท่องเที่ยว

ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยโดยการเก็บแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากเป็นปัจจัยอันดับที่ ๑ จากตัวแปรแรงจูงใจด้านปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวทั้งหมด ๒๑ ปัจจัย และจากผลการเดินทางไปสำรวจวัดและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยพบว่า การดูแลเรื่องความปลอดภัยภายในวัดต้องมีการปรับปรุง โดยเฉพาะเมื่อพุทธศาสนิกชนต้องการพักผ่อนเพื่อปฏิบัติธรรมที่วัด ทางวัดต้องเพิ่มการตรวจตรา เเวรยามในการดูแลสถานที่ การติดกล้องวงจรปิดบริเวณที่พักแรม เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี วัดบางแห่งยังไม่มียุบประมาณและบุคลากรเพียงพอในการดูแลเรื่องความปลอดภัย ซึ่งอาจทำได้เพียงการเขียนป้ายเตือนผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวที่วัดในการระมัดระวังมิฉฉาชีพ ดังนั้นพุทธศาสนิกชนที่ต้องการไปปฏิบัติธรรมและนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปไหว้พระและเที่ยวชมวัด จะต้องระมัดระวังทรัพย์สินของตนเอง ไม่พกของมีค่าไปด้วย และไม่วางกระเป๋าหรือสัมภาระห่างตัว

ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยโดยการเก็บแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความสะอาดวัด เช่น ห้องน้ำ และบริเวณวัดในระดับมากเป็นปัจจัยอันดับที่ ๔ จากตัวแปรแรงจูงใจด้านปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวทั้งหมด ๒๑ ปัจจัย และจากผลการเดินทางไปสำรวจวัดและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยพบว่า วัดทั้ง ๒๐ แห่งนั้นพื้นที่ของวัดมีความสะอาดเรียบร้อยในบริเวณอุโบสถ ลานจอดรถทางเดิน และมีห้องน้ำไว้บริการพร้อมตามสภาพของวัด ซึ่งไม่ได้มีการสร้างห้องน้ำสวยงาม แต่ก็มีสภาพพร้อมใช้งานไม่สกปรก ทั้งนี้เนื่องจากวัดได้จัดบุคลากรที่เป็นทั้งพระสงฆ์ แม่ชี เด็กวัดช่วยกันดูแลพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครจิตอาสาเข้ามาช่วยทำความสะอาดวัด มีเทศบาลนำถังขยะมาวาง

ไว้ให้และมาจัดเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอ เรื่องความสะอาดของวัดไม่เป็นปัจจัยที่จะสร้างปัญหาให้นักท่องเที่ยว

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านศักยภาพในการดึงดูดใจ

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านศักยภาพด้านการดึงดูดใจ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา ดังนี้

การส่งเสริมการตลาด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า วัดไม่ค่อยได้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัดมากนัก ส่วนใหญ่พุทธศาสนิกชนที่เข้ามาทำบุญและนักท่องเที่ยวจะรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับวัดจากการบอกต่อของคนรู้จักและจากป้ายโฆษณาที่มีการติดตั้งตามถนน แต่การติดป้ายตามถนน ก็มักจะถูกรื้อออกโดยกรมทางหลวงเพราะวัดนำไปติดในที่ ๆ ไม่ได้รับอนุญาต แต่การที่จะสร้างแรงจูงใจให้คนเข้ามาที่วัดต้องอาศัย การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีข้อมูลเกี่ยวกับวัดในสื่อสาธารณะต่าง ๆ ให้คนได้อ่านเพื่อทำความรู้จักวัด ชื่อเสียงของวัด สิ่งปลูกสร้างที่น่าสนใจในวัด ความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรูป/ พระเกจิ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาวัด จึงต้องมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ทางวัดเองอาจมีงบประมาณที่จำกัดและขาดบุคลากรที่จะมาดูแลเรื่องนี้ แนวทางที่สามารถทำได้ คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลที่มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าสื่ออื่น ๆ ผู้วิจัยพบว่า หลายวัดมี Facebook ของวัด แต่ไม่ได้ทำการ Update ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง วัดที่สามารถทำได้คือ วัดที่เจ้าอาวาสมอบหมายให้พระลูกวัดเข้ามาดูแลการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Facebook ดังนั้นเจ้าอาวาสวัดอื่น ๆ อาจมีการมอบหมายให้บุคลากรในวัด เข้ามาดูแล Facebook ของทางวัด นอกจากนี้พุทธศาสนิกชนและนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวที่วัด สามารถมีส่วนในการช่วยประชาสัมพันธ์วัดผ่านสื่อโซเชียลของตนเอง ทั้งนี้วัดอาจต้องขอความร่วมมือญาติโยมที่เข้าไปที่วัด ช่วยกันประชาสัมพันธ์ สำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มี website ขององค์กร สามารถเข้ามาเป็นสื่อกลางในการนำข้อมูลของวัดไปลงไว้ในหมวดหมู่การประชาสัมพันธ์เพื่อ การท่องเที่ยว ดังที่ผู้วิจัย พบว่า การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ของบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ รองลงมา คนรู้จัก/ญาติ/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒ YouTube คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗ Facebook คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔ รายการโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ ๗.๒ ป้ายประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ ตามลำดับ

การมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย

จากผลการวิจัยโดยการเก็บแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่หลากหลายของวัดในระดับมาก เป็นปัจจัยอันดับที่ ๑๕ แต่ให้ความสำคัญกับ บรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัดในระดับมาก เป็นอันดับที่ ๒ ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของ

วัดในระดับมาก เป็นอันดับที่ ๓ ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของไทยที่เห็นได้จาก สถาปัตยกรรมและกิจกรรมในระดับมาก เป็นอันดับที่ ๖ การที่วัดเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ในระดับมาก เป็นอันดับที่ ๘ ภายในวัดจากตัวแปรแรงจูงใจด้านปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวทั้งหมด ๒๑ ปัจจัย

จากผลการเดินทางไปสำรวจวัดและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยพบว่า วัดทั้ง ๒๐ แห่งมีสิ่ง ดึงดูดใจจากสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ ความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรูปและพระเกจิ และมีวิจิตร ทัศน์ให้ชม เช่น วัดศรีมหาธาตุนครวัดพระพุทธรูปสำคัญ ๓ องค์ คือ หลวงพ่อทันใจ พระพุทธศรี มหาราชาประธานาภ (พระพุทธรูปพุทธศิลป์แบบรัตนโกสินทร์ ปางมารวิชัย เนื้อทองแดง ทรงสังฆาฏิ แบบธรรมยุต ๒ ชั้น พระเศวตบัวตูม) จิตรกรรมฝาผนังที่เป็นพุทธประวัติ และพระนิรันตราย วัดเกาะ ลอยที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นจุดชมวิวิทัศน์และแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนวัดให้ กราบไหว้นมัสการ ได้แก่ หลวงพ่อทันใจ เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว เทพเจ้ากวนอูหยกขาว วัดแสนสุข สุทธิวราราม ชมสวนพุทธแดนสวรรค์ และการสักการะเสด็จพ่อ รัชกาลที่ ๕ เป็นต้น

รวมถึงมีกิจกรรมงานบุญประจำปีที่หลากหลาย ได้แก่ การร่วมกิจกรรมประเพณีงานจัดงาน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าตากสิน วัดใหญ่อินทาราม โดยจัดวันที่ ๒๘ ธันวาคม ถึง ๑ มกราคม และในคืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม จะมีกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี การร่วมกิจกรรมปิดทองพระพุทธรูปบาทศิวา ทราย ขอพรหลวงพ่อดใหญ่ วัดใหญ่อินทาราม ในช่วงวันตรุษจีน ซึ่งจะมีการจัดงาน ๗ วัน การ ร่วมกิจกรรมเทศกาลปิดทองหลวงพ่อบุญ วัดตาลล้อม ช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน ๔ วัน การร่วม กิจกรรมเทศกาลงานปิดทองอดีตบูรพาจารย์ วัดราษฎร์ศรัทธา ในวันแรม ๙ ค่ำเดือน ๑๒ การร่วม กิจกรรมงานประเพณีเดินขึ้นไปไหว้พระพุทธรูปบาทศิวาทราย สิ้นเดือน ๔ จนถึงวันขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๕ การร่วมกิจกรรมงานปิดทองพระพุทธรูปไสยาสน์และหลวงพ่อด วัดเนินสุทธาวาส ช่วงปลายเดือน มกราคม ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน ๗ วัน การร่วมกิจกรรมงานปิดทองหลวงปู่แก้ว วัดเครือวัลย์ ในช่วงวันตรุษจีน จำนวน ๔-๕ วัน การร่วมกิจกรรมทำบุญบูรพาจารย์และงานนมัสการรอยพระบาท วัดบางพระวรวิหาร ช่วงกลางเดือน ๓ และการร่วมกิจกรรมการประเพณีแห่พระยายม วัดเขาบางพระ ช่วงวันสงกรานต์ สำหรับการปฏิบัติธรรม มีวัดที่จัดกิจกรรม ได้แก่ การสวดมนต์ไหว้พระทุกวันอาทิตย์ ถวายเป็นพระราชากุศลให้ในหลวงรัชกาลที่ ๙ วัดเตาปูน การเปิดโบสถ์ให้พุทธศาสนิกชนเข้ามานั่ง สมาธิ วัดเขาไม้แดง การปฏิบัติธรรมทุกวันพระ วัดรังสีสุทธาวาส การสวดธรรมจักรเผยแพร่ทาง พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดศรีมหาธาตุนคร การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน การบวช พราหมณ์หรือปฏิบัติธรรมเป็นเวลา ๕ วัน วัดเนินสุทธาวาส การมาถือศีลปฏิบัติธรรมถือศีลเนกขัมมะ วัดใหญ่พระยาทำ การปฏิบัติธรรมบวชชีพราหมณ์ วัดราษฎร์ศรัทธา การปฏิบัติธรรมถือศีล ๘ วัด เครือวัลย์ กิจกรรมประเพณีปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดธรรมนิมิตต์ การปฏิบัติธรรมถือ ศีลโดยคุณย่าเยาวเรศ วัดเก่าโบราณ กิจกรรมประเพณีปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดพระ

ธาตุเหมือง กิจกรรมประเพณีปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดบางพระวรวิหาร และการอบรมปฏิบัติธรรมระยะสั้นแก่พุทธศาสนิกชนระยะ ๓-๑๐ วัน วัดเขาพุทธโคดม นอกจากนี้ การมาที่วัดยังได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน บางวัดมีสินค้าที่ชาวบ้านนำมาจำหน่ายให้ได้เลือกซื้อ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวัดในเขต อ.เมืองชลบุรีและ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี มีความพร้อมเรื่องผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

การพัฒนาด้านการบริการ / การบริการที่พึงสำหรับปฏิบัติธรรม

จากผลการวิจัยโดยการเก็บแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านการบริการ ดังนี้ การให้บริการที่จอดรถภายในวัดในระดับมากเป็นอันดับที่ ๕ และการได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ทางวัดในระดับมากเป็นอันดับที่ ๑๐ จากตัวแปรแรงจูงใจด้านปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวทั้งหมด ๒๑ ปัจจัย และจากผลการเดินทางไปสำรวจวัดและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยพบว่า วัดทั้ง ๒๐ แห่งมีบริการที่จอดรถที่มีความสะดวก มีเจ้าหน้าที่มาดูแลในวันหยุดราชการและช่วงที่วัดมีกิจกรรม แต่อย่างไรก็ดี ยังมีบางวัดที่ต้องการปรับปรุงการให้บริการเรื่องพื้นที่จอดรถ ได้แก่ วัดเขาพุทธโคดม และวัดธรรมนิมิตต์ที่ต้องการปรับปรุงเรื่องที่ร้านค้าตั้งร้านกีดขวางทางเข้าวัด ส่วนเรื่องการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ ทุกวัดจะมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นพระสงฆ์ แม่ชี และฆราวาส เข้ามาช่วยงานอำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลแก่พุทธศาสนิกชน/นักท่องเที่ยวทั้งแบบที่จ้างมาและแบบจิตอาสา แต่อย่างไรก็ดี ต้องมีการพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นในการให้มีจิตบริการมากขึ้น โดยหน่วยงานด้านการศึกษสามารถส่งผู้มีความรู้ไปให้การอบรม นอกจากนี้ยังมีวัดที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไปเที่ยวชม เจ้าอาวาสมีความต้องการให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน/ภาษาอังกฤษ เข้าไปให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของวัด คือ วัดรังษีสุทธาวาส หรือวัดไร่กล้วย

ด้านที่พึงในการปฏิบัติธรรม จะมีวัดที่มีกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่ต้องพักแรมที่วัด ดังที่ผู้วิจัยได้ระบุรายละเอียดไว้ก่อนหน้านี้ วัดจึงได้จัดหาสถานที่พักแรมให้บริการโดยมีการจัดแยกส่วนผู้ชายและผู้หญิงออกจากกัน และมีการแบ่งเขตอย่างชัดเจนในการพักอาศัยระหว่างเขตสงฆ์และเขตฆราวาส แต่อย่างไรก็ดีประเด็นที่ควรปรับปรุง คือ การสร้างความปลอดภัยให้มากขึ้นระหว่างที่มีคนเข้าไปพำนักปฏิบัติธรรม การดูแลเรื่องความสะอาดของสถานที่ และสุขอนามัยของอาหารที่เตรียมให้ผู้ปฏิบัติธรรมได้รับประทาน

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านระบบสารสนเทศให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า วัดไม่มีการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศกับหน่วยงานใด ๆ จะมีเพียงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดตาม Website ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน วัดมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและบุคลากรที่มีจะมีเวลา มีความรู้ในการใช้ระบบสารสนเทศ ประกอบกับบุคลากรของ

วัด คือ พระสงฆ์และแม่ชีเป็นส่วนใหญ่ ที่มีกิจของสงฆ์ในการศึกษาพระธรรม จึงไม่มีหน้าที่โดยตรงมาศึกษาระบบสารสนเทศ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านระบบสารสนเทศให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว จึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนระบบสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลของวัดในการนำมาใช้ประชาสัมพันธ์ในอนาคต และภายในบริเวณวัดต้องมีป้ายอธิบายหลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อเป็นฐานความรู้ (Knowledge based) เช่น การเขียนอธิบายหลักธรรมหรือข้อคิดต่าง ๆ ไว้ตามต้นไม้ โขดหิน โรงครัว ที่นั่งพัก ศาลาปฏิบัติธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินผ่านไปมาได้อ่าน และนำข้อคิดเหล่านั้นไปปรับใช้ในชีวิต

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านกฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติที่รองรับ กำกับดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การปกครองมีเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระเลขาเจ้าอาวาส ซึ่งบางวัดจะมีครบทุกตำแหน่ง แต่มีวัดที่ยังไม่มีการแต่งตั้งเจ้าอาวาสมีเพียงรักษาการเจ้าอาวาส ได้แก่ วัดใหญ่อินทาราม

พระลูกวัดจะช่วยดูแลเรื่องงานก่อสร้าง งานการศึกษา งานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา แบ่งหน้าที่กันไปดูแล งานปกครองอยู่ที่เจ้าอาวาส มีคณะกรรมการที่เป็นฆราวาสและไวยาวัจกร การปกครองในวัด ปกครองแบบสหธรรมอยู่ร่วมกันมีกฎระเบียบต้องทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น วันพระลงศาลาที่โยมมาทำบุญ มีปฏิบัตินั่งสมาธิหลังจากทำวัตรเย็นเสร็จเรียบร้อย เป็นกิจวัตรที่พระต้องปฏิบัติ

กฎระเบียบของวัดจะมีเจ้าหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย มีข้อกำหนดว่า ห้ามเล่นการพนัน ดื่มสุราเมรัย เพราะเป็นเขตวัดที่ต้องปฏิบัติตามศีล ๕ บางวัดอยู่ในโครงการศีล ๕ มี เจ้าหน้าที่ อบต. มาติดป้ายให้และต้องดูแลรักษาให้มีป้ายนี้ตลอดโครงสร้าง

วัดมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชม เช่น ช่วงเช้าจะเปิดให้คนเข้ามาวัดได้จากทำวัตรเช้าเสร็จประมาณ ๖ โมงเช้า จากนั้นจะทยอยเปิดพื้นที่เป็นส่วน ๆ ไป และปิดประตูวัดเมื่อทำวัตรเย็นเรียบร้อย ที่ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรมที่ผู้เข้ามาเยี่ยมชมวัดต้องปฏิบัติตาม กำหนดไว้เรื่องการแต่งกาย ต้องมีผ้าให้ทับซ้อนไม่นุ่งห่มสั้น การถอดรองเท้าสถานที่ที่ปูกระเบื้อง บางวัดมีตู้สำหรับใส่รองเท้าหรือมีถุงไว้ให้ใส่หิ้วขึ้นไป มีการแผนที่การเดินทางในวัดเพื่อผู้มาเยี่ยมชมวัดจะได้รู้ว่าทราบว่าจะต้องเดินไปทิศทางใด ส่วนใดของวัดที่สามารถเยี่ยมชมได้ ส่วนใดที่สงวนไว้สำหรับสงฆ์

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านกฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติที่รองรับ กำกับดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยว นั่น คือ การที่วัดต้องแจ้งระเบียบการเข้ามาที่วัดให้ประชาชนทราบ ซึ่งอาจแจ้งโดยใช้เสียงตามสายภายในวัดหรือมีการเขียนป้ายแจ้งไว้ให้ประชาชนได้รับทราบ

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการกลับมาท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรมในเขต อ. เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชาจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก จึงมีความเป็นไปได้ที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยว พุทธธรรมในเขตพื้นที่นี้ ประชาชนมีแรงจูงใจที่เกิดจากปัจจัยผลักดันจากภายในจิตใจอยู่ในระดับมาก ต้องการมาวัดเพื่อไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พักผ่อนหย่อนใจซึมซับบรรยากาศของแหล่งธรรมะ มีช่วงเวลาที่ดีใจที่สงบผ่อนคลาย เทียวชมวัดช่วยในการพัฒนาจิตใจและปัญญา ได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง และได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและพุทธศาสนา

ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวนั้น ไม่ใช่หน้าที่ของวัดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการช่วยกันประชาสัมพันธ์และบริจาคทรัพย์เพื่อให้ทางวัดจะได้มีเงินในการบูรณะวัด ประชาชนที่เข้ามาท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางวัดเพื่อความเรียบร้อย ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ พบว่า มีทั้งเจ้าอาวาสเห็นด้วยกับการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและเจ้าอาวาสที่ไม่ต้องการให้วัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เพราะไม่ต้องการรับกรู๊ปทัวร์ แต่ต้องการให้วัดเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่ประชาชนเข้ามาในวัดเพื่อไหว้พระ สวดมนต์ และฝึกสมาธิ ให้เกิดความรู้สึกลงใจสงบกาย

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านการสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน

วัดต้องพึ่งพาชุมชนในท้องถิ่น บ้าน วัด โรงเรียน ต้องพึ่งพากัน โรงเรียนต้องพึ่งวัดให้ทุนการศึกษาเด็ก พระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจะใส่บาตรให้การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ทุกวันนี้วัดกับชุมชนมีความใกล้ชิดกัน วัดได้ประชาชนในชุมชนมาช่วยงานวัดแบบจิตอาสา เข้ามาทำบุญบริจาคเงินให้วัด ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านการสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ การที่วัดต้องเป็นที่พึ่งทางจิตใจให้ประชาชนในชุมชน พระสงฆ์ถ้าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบยอมทำให้ประชาชนศรัทธา ในขณะเดียวกันต้องสร้างความตระหนักให้กับชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด บางวัดอนุญาตให้คนในชุมชนเข้ามาค้าขายสินค้าให้นักท่องเที่ยว พ่อค้าแม่ค้าก็ต้องทำตามระเบียบของวัด ไม่ทำสกปรกไม่วางของเกะกะ เป็นต้น สำหรับองค์กรภาคเอกชน สามารถมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือทำกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาวัด หรือช่วยในการประชาสัมพันธ์วัดให้ประชาชนในจังหวัด

อื่น ๆ ในประเทศไทยได้รับทราบว่า วัดในเขตจังหวัดชลบุรีก็มีสิ่งดึงดูดใจ จังหวัดชลบุรีไม่ได้มีเพียงแค่เมืองพัทยาหรือชายหาดบางแสน ส่วนองค์กรภาครัฐสามารถจัดหางบประมาณมาช่วยในการประชาสัมพันธ์ หรืองบประมาณในการพัฒนาบูรณะวัดและทางเข้าวัด หรืองบประมาณในการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี มีการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สรุปผลการวิจัย ประกอบด้วย การสรุปผลการสำรวจวัดและการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี และการสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

ส่วนที่ ๒ การอภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการสำรวจวัดและการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี และการสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

การสำรวจวัด ผู้วิจัยใช้การสังเกตและการถ่ายภาพ ซึ่งเป็นการสังเกต สิ่งก่อสร้าง พระพุทธรูป กิจกรรมในวัด รวมทั้งสังเกตองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของทางวัดเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ในรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตรจากหาดบางแสน จำนวน ๔๕ วัด โดยวัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกจากผู้วิจัย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ ความสวยงามของสถาปัตยกรรม ความสวยงามของจิตรกรรม ประวัตความเป็นมาเก่าแก่ โบราณ กิจกรรมทางประเพณีที่มีเอกลักษณ์ สิ่งที่น่าสนใจ (พระพุทธรูป/ พระเกจิ) การเปิดให้สาธารณชนเข้าไปเยี่ยมชมโบสถ์ได้ ทัศนียภาพ และความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง พบว่า วัดจำนวน ๒๐ วัด ที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑. วัดใน อ.เมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๓ วัด ได้แก่ วัดใหญ่อินทาราม

วัดเขาบางทราย วัดช่องลม วัดเนินสุทธาวาส วัดใหม่พระยาทำ วัดเตาปูน วัดแสนสุขสีหิวาราม วัดตาลล้อม วัดราชฎ์ศรีทธา วัดเครือวัลย์ วัดธรรมนิมิตต์ วัดเก่าโบราณ และวัดพระธาตุเหมือง

๒. วัดใน อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน ๗ วัด ได้แก่ วัดบางพระวรวิหาร วัดเขาบางพระ วัดเขาไม้แดง วัดเขาพุทธโคดม วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย) วัดศรีมหาธาตุ และ วัดเกาะลอย

สำหรับวัดที่ผู้วิจัยได้ไปทำการสำรวจถ่ายภาพ แต่ไม่ได้ทำการคัดเลือกมาเป็นวัดในเส้นทาง การท่องเที่ยว ในเขต อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี ได้แก่ วัดต้นสน วัดนอก วัดเขาดิน วัดจตุรราชูร์ วัดสันติภักดิ์ วัดหน้าเขาบ่อทราย วัดโกมพุทธนาราม วัดอ่างศิลา วัดพระประทานพร วัดพิบูลสถนธรรม และ วัดเขาเชิงเทียนเทพาราม ในเขต อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ได้แก่ วัดตโปทาราม วัดบ้านห้วยกรู วัดป่าเขาพูนาราม วัดपालิไลยวัน วัดหนองข่า วัดเคเรือศรีทธาธรรม วัดนาพร้าว วัดพรหมาวาส วัดวังหิน วัดศรีรัตนาราม และ วัดราษฎร์นิยมธรรม

วัดที่ผ่านการคัดเลือก ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารจัดการ วัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

๑. พระอารามหลวงมหานิกาย: วัดใหญ่อินทาราม (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิด สามัญ) ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมืองชลบุรี

วัดใหญ่อินทาราม เป็นอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๖๐๐ ปี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่า สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๓๓๕ วัดใหญ่อินทารามมีโบสถ์ มีรอย พระพุทธรูป มีโบสถ์ฐานแอ่นโค้งเป็นท้องสำเภาก็เป็นลักษณะสถาปัตยกรรมที่นิยมในสมัยอยุธยา ตอนปลายถึงต้นรัตนโกสินทร์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ คือ หลวงพ่อเฉย ซึ่งพระพุทธรูปปฏิมาสาริดทรงเครื่องศิลปะสมัยอยุธยา และภาพจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ เป็นภาพจิตรกรรมสีฝุ่น การประชาสัมพันธ์ จะมีข้อมูลของวัดประชาสัมพันธ์ตาม Website ต่าง ๆ ที่เป็นสื่อกลางด้าน กิจกรรมพระพุทธศาสนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว กิจกรรมประเพณีของวัด ประกอบด้วย งานประเพณีลอยกระทง ประเพณีงานปีใหม่ ประเพณีงานจัดงานเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าตาก กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี งานฉลองวันตรุษจีน ปิดทองพระพุทธรูปศิลาทราย ขอพรหลวงพ่อวัดใหญ่

๒. พระอารามหลวงธรรมยุติกนิกาย: วัดเขาบางทราย (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิด สามัญ) ตำบลบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี

วัดเขาบางทราย หรือวัดเขาพระบาทบางทราย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการ บันทึกว่าตั้งเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๓๘๙ สันนิษฐานว่าสร้าง ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และได้รับการบูรณะเรื่อยมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จุดเด่นที่น่าสนใจ วัดนี้เป็นสถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของพระมหากษัตริย์ไทย มีสระเจ้าคุณเฒ่า ที่เป็นสระน้ำเก่าแก่คู่บ้านคูเมือง ที่ผ่านมาเคยใช้ในการประกอบพิธีมหามงคลในรัช สมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี การทำพิธีพลีกรรม และพิธีตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ “สระเจ้าคุณเฒ่า” เพื่อร่วมใน

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก นอกจากนี้มีมีมณฑปพระพุทธบาทสี่ขาวที่ตั้งอยู่บนบนเชิงเขา ประดิษฐาน รอยพระพุทธบาทจำลอง ซึ่งมีลานระเบียงชมวิว มีกิจกรรมงานประเพณีเดินขึ้นไปไหว้พระพุทธบาท บางทราย รวมทั้งงานประเพณีตักบาตรเทโวที่จัดขึ้นในเทศกาลออกพรรษา การบริหารจัดการ วัดจะมี เจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาสดูแลในเรื่องการบริหารจัดการ การบริการพุทธศาสนิกชนนั้นทางวัดมี บริการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ที่จอดรถกว้างขวาง วัดมีสถานที่ปฏิบัติธรรม ที่ได้แยกส่วนไว้อย่าง ชัดเจน วัดมีการจัดงานเทศกาลในวันสำคัญต่าง ๆ ปัญหาและสิ่งที่ต้องการพัฒนา ประกอบด้วย ป้าย บอกรายมาที่วัด และป้ายบอกสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัดยังไม่ชัดเจน การประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ การบอกต่อแบบปากต่อปาก และการอ่านบทความจาก Website ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับวัด อุปสรรคใน การพัฒนาวัด คือ วัดยังไม่มียงบประมาณเพียงพอ ต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

๓. วัดช่องลม

วัดช่องลมเป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ก่อตั้งมาประมาณ ๑๓๖ ปี สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ และได้รับพระราชทานวิสุงคามพระสีมา เมื่อวันที่ ๒๕ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ จุดเด่นที่น่าสนใจ พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือ ท่านพระครูวิสุทธสีลากร (หลวงพ่อด่าง) การบริหารจัดการ วัดช่องลมมีเจ้าอาวาส “หลวงพ่อด่าง วิสุทธสีโล” หรือ “พระครูวิสุทธสีลากร” เป็นผู้ดูแลปกครอง ไม่มีรองเจ้าอาวาส มีผู้ช่วยเจ้าอาวาส ๑ รูป วัดจะมี หน่วยงานประชาสัมพันธ์ให้อยู่ตลอด แต่ทางวัดไม่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอง ในช่วงเวลาว่างงาน สำคัญ ๆ จะขึ้นป้ายเป็นไว้นิล แต่ถ้างานไม่สำคัญใช้ประกาศเสียงตามสายภายในวัด กฎระเบียบของ วัด มีเจ้าหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย การดูแลเรื่องความสะอาด ขยะเทศบาลมาเก็บ และมีนิสิต นักศึกษามาเป็นจิตอาสา วัดมีที่จอดรถสะดวกสบาย

๔. วัดเนินสุทธาวาส

วัดเนินสุทธาวาส เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอน ปลาย แต่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ ได้รับพระราชทาน วิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๔๓๖ จนถึงปัจจุบันนี้มีอายุประมาณ ๑๓๓ ปี มีพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อทอง หลวงพ่อโต และ หลวงพ่อเกลี้ยง ปัจจุบันนี้มีอุโบสถหลังเก่าที่เปิดให้เข้าไปนมัสการพระ บรมสารีริกธาตุ พร้อมกับรูปเหมือนพระครูพิศิษฐ์ขลุ่ยปการ หลวงพ่อเกลี้ยง ให้คนมากราบไหว้มาปิด ทอง มีหลวงพ่อดำใจจำลองจากจังหวัดตาก การบริหารจัดการ การปกครองมีเจ้าอาวาส พระครูสิริ ชันติวารภรณ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ๒ รูป และมีพระเลขา ๑ รูป ไวยาวัจกร ๒ ท่าน มีกรรมการ ๔ ท่าน การปกครองในวัด การประชาสัมพันธ์โดยมากญาติโยมที่มาที่วัด จะเป็นการบอกต่อแบบปากต่อปาก การเดินทางมาเที่ยวชมวัด มีความสะดวกสบาย ในวัดสถานที่จอดรถเพียงพอไม่คับแคบ การจัดการ เรื่องความสะอาด ขยะจะมีถังของเทศบาลเมืองมาเก็บทุกวัน สาธารณูปโภคภายในวัด น้ำประปา

ไฟฟ้า แสงสว่างเพียงพอ ทางวัดยังไม่มีการจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัด แต่มีแนวคิดจะทำเว็บไซต์ของวัด ที่มีแผนที่ของวัดแสดงจุดสำคัญต่าง ๆ

๕. วัดใหม่พระยาทำ

วัดใหม่พระยาทำ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๔ โดยพระยาชลธิ ผู้ว่าราชการจังหวัดคนที่ ๕ ของจังหวัดชลบุรี วัดมีกิจกรรมทำบุญวันพระ การบวชนาค และงานบูรพาจารย์วันที่ ๑๕ มีนาคมของทุกปี แต่วัดไม่ได้การจัดงานประจำปีงานใหญ่ การบริหารจัดการ โครงสร้างการปกครองมีเจ้าอาวาส คือ พระครูอรุณกิจพิมล และเป็นเจ้าคณะตำบลบางปลาสร้อย วัดไม่ได้มีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน การมาท่องเที่ยววัดมีความสะดวกเพราะอยู่ในตัวเมืองชลบุรีสามารถใช้ google map ในการนำทาง สิ่งอำนวยความสะดวกมีความพร้อมให้บริการ วัดยังไม่มีจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัดเนื่องจากเป็นวัดขนาดเล็ก

๖. วัดเตาปูน

วัดเตาปูน เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๕ สันนิษฐานว่ามีแม่ทัพได้สร้างวัดขึ้นโดยให้สร้างเตาเผาอิฐและเผาปูน เพื่อใช้ในการสร้าง ศาสนสถานภายในวัด วัดเตาปูนเป็นวัดเก่าแก่ เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี หรือ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชนำกองทัพฝ่าวงล้อมพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยามุ่งหน้าสู่จันทบุรี เพื่อระดมไพร่พลก่อนที่จะกลับไปกอบกู้เอกราช วัดเตาปูนยังมีพระเกจิที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อพลอย วัดมีการบริหารงานโดยเจ้าอาวาส คือ พระปลัดกิตติพัฒน์ สิริธโร วัดมีวิธีการประชาสัมพันธ์ โดยป้ายโฆษณาและ Facebook ของวัดเตาปูน เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดมีความชัดเจน วัดมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการในกรณีที่มีการจัดงาน ความสะอาดและการจัดการขยะเจ้าหน้าที่เทศบาลจะเข้ามาจัดเก็บ วัดมีการบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำที่จอดรถ เตรียมไว้สำหรับพุทธศาสนิกชนอย่างพอเพียง

๗. วัดแสนสุขสุทิวราราม

วัดแสนสุขสุทิวราราม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓ โดยมูลนิธิหลวงพ่อดำเนินน้อย โภธิสต์โต มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางในการฟื้นฟู อบรมสมาธิปัญญา มีสวนที่แสดงการรูปปั้นจำลองพุทธประวัติขององค์พระสัมมาพระพุทธเจ้าในสวนพุทธ แดนสวรรค์แสดงรูปปั้นเทพเจ้าต่าง ๆ ของศาสนาต่าง ๆ สวนพุทธแดนนรก ที่เป็นการจำลองรูปปั้นการลงโทษในนรก กิจกรรมของวัด จะมีในวันสำคัญ

ทางพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา มีการทำบุญตั้งบาตรตามปกติ มีเวียนเทียน มีปฏิบัติธรรมใช้สถานที่ตรงศาลาการเปรียญ นอกจากนี้มีกิจกรรมโครงการบวชภาคฤดูร้อน วัดกำลังอยู่ในช่วงของการปรับปรุงสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม วัดมีเจ้าอาวาส คือ พระครูสมุห์วินัย ชาตวีโร ผู้ช่วยมีแต่ยังไม่ได้แต่งตั้ง ส่วนรองเจ้าอาวาสไม่มี มีไวยาวัจกร ๓ คน ส่วนการประชาสัมพันธ์ จะมีนักท่องเที่ยงที่มาเที่ยวแล้ว ถ่ายรูปโพสต์ลงสื่อโซเชียล แต่ทางวัดยังไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์เอง เพราะค่าใช้จ่ายสูง เส้นทางในการเข้าถึงวัดต้องมีการปรับปรุง ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดยังไม่ค่อยชัดเจน วัดมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ พร้อมสำหรับให้บริการ การดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการนั้น ผู้เข้ามาเยี่ยมชมต้องดูแลตนเอง ทางวัดไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล เรื่องความสะดวกและการจัดการขยะ ทางเทศบาลตำบลแสนสุขจะมีถึงขยะมาให้และมาจัดเก็บ วัดได้รับการสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลแสนสุข และภาคเอกชน ส่วนการสนับสนุนจากชุมชน ยังไม่ค่อยได้รับการสนับสนุน

๘. วัดตาลล้อม

วัดตาลล้อม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๖ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่ชื่อว่าวัดตาลล้อม เพราะมีต้นตาลล้อมรอบอยู่รอบวัด วัดตาลล้อม มีพระอุโบสถหลังเดิมอายุเก่าแก่มากกว่า ๑๗๐ ปี ได้รับการจดทะเบียนเป็นโบราณสถาน มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเขียนด้วยสีน้ำเกี่ยวกับเรื่องพุทธประวัติ นอกจากนี้วัดตาลล้อม ยังมีพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ พระครูพิพัฒนศีลคุณ (พูน โสวัณโณ) กิจกรรมทางพุทธธรรมตามวันสำคัญทางศาสนา และในทุก ๆ ปี จะมีการจัดงาน ปิดทองหลวงพ่อบุญ วัดตาลล้อมในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ วัดมีเจ้าอาวาส คือ พระมหาสมพงษ์ กิตติคุณ เป็นผู้ปกครองดูแล วิธีการประชาสัมพันธ์ใช้การบอกต่อแบบปากต่อปาก แต่ถ้ามีกิจกรรมงานประจำปี จะขึ้นป้ายแจ้งพุทธศาสนิกชน วัดมีความสะดวกในการเข้าถึง ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดมีความชัดเจน การดูแลเรื่องความปลอดภัย ประชาชนต้องระวังตัวกันเอง สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ วัดมีพร้อมให้บริการ

๙. วัดราษฎร์ศรัทธา

วัดราษฎร์ศรัทธา หรือวัดท้ายดอน เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ ตั้งแต่ในรัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๗ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ วัดนี้อายุประมาณ ๑๒๙ ปี ตั้งแต่ในสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จุดเด่นที่น่าสนใจ คือพระบรมสารีริกธาตุ และการลอดโบสถ์ ให้เคราะห์โรคภัยสิ่งไม่ดีทั้งหลายหมดไป โดยการเดินลอดโบสถ์ ๓ รอบ ๗ รอบ ๙ รอบ หรือลอดเท่าอายุบวก ๑ หลวงพ่อแสงเพชรและรูปอดีตเจ้าอาวาสหลวงพ่อยิ่ง มีพระประธานในโบสถ์

ใหญ่องค์ใหญ่มากจงใจให้คนมาเที่ยวมากราบมาไหว้ วัดนี้จะเป็นวัด ๑ ใน ๙ วัดที่คนมาไหว้พระ การจัดการบริหารวัด มีเจ้าอาวาส คือ พระครูพิศาลชลปมคุณ ไม่มีรองเจ้าอาวาส และไม่มีผู้ช่วยเจ้าอาวาส แต่มีไวยาวัจกร ๒ คนช่วยดูแล การประชาสัมพันธ์ถ้ามีงานประจำปี จะประชาสัมพันธ์โดยมีรถวิ่งประชาสัมพันธ์ มีติดป้ายโฆษณา และมี Facebook ของวัด เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย แต่ป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดต้องมีการปรับปรุง วัดมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการในช่วงงานประจำปี คือ มีตำรวจ มีทหาร มีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนดูแลความปลอดภัย การบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ที่จอดรถ อย่างเพียงพอ แต่ต้องปรับปรุงเรื่องห้องน้ำ

๑๐. วัดเครือวัลย์

วัดเครือวัลย์ เป็นวัดราชภัฏมหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่า สร้างเมื่อพ.ศ.๒๔๐๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ ก่อตั้งโดยหลวงพ่อกแก้ว ใน พ.ศ. ๒๓๖๔ จุดเด่นที่น่าสนใจ คือหลวงพ่อกแก้ว และพระปิดตาของหลวงพ่อกแก้ว การบริหารจัดการเจ้าอาวาสดูแล ได้แก่ พระมหาเสฐียรพงษ์ สิริวิโส ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลมะขามหย่ง และเจ้าอาวาสวัดเครือวัลย์ วัดมีผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๓ รูป วิธีการประชาสัมพันธ์ ผ่าน Facebook เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย แต่ต้องมีการปรับปรุงป้ายบอกทางให้มีจำนวนมากขึ้น เรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการเป็นเหมือนวัดปกติทั่วไปที่ผู้เข้ามาที่วัดต้องดูแลความปลอดภัยของตนเอง ความสะอาดและการจัดการขยะ จะมีหน่วยงานของเทศบาลมาเก็บขยะ สิ่งอำนวยความสะดวก มีห้องน้ำสาธารณะเพิ่งสร้างเสร็จไว้ให้คนใช้ ที่จอดรถขนาดพอสมควรไม่ได้กว้างมาก เนื่องจากวัดไม่ได้มีพื้นที่มาก ท่านเจ้าอาวาสมีความประสงค์ที่จะพัฒนาวัดนี้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม จะมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ ปลูกต้นไม้ให้ดูร่มรื่น ปรับปรุงเรื่องความสะดวก และทาสีพระอุโบสถ เน้นมีปฏิบัติธรรม จะให้โยมมาปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ

๑๑. วัดธรรมนิมิตต์

วัดธรรมนิมิตต์ เป็นวัดราชภัฏมหานิกาย เดิมที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๙ วัดเน้นไปทางปฏิบัติธรรม ประพฤติปฏิบัติธรรม สายวิปัสสนาจากวัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ นอกจากนี้ วัดเป็นที่ประดิษฐาน พระพุทธรูปทรงคตินิมิตต์ พระพุทธรูปคอนกรีตประดับด้วยกระเบื้องโมเสก ปางประทับเรือ ขนาดความสูง ๓๔ เมตรอยู่เชิงเขา ประทับนั่งบนบัลลังก์ ห้อยพระบาท พระหัตถ์ซ้ายวางคว่ำบนพระเพลา พระหัตถ์ขวาห้อยอยู่ข้างพระองค์ ประดิษฐานอยู่ที่เชิงเขา โครงสร้างของวัดมีเจ้าอาวาส คือ พระปลัดเฉลิม ทีปกโร รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระลูกวัดมีประมาณ ๒๐ รongมี ๑ ท่านผู้ช่วยมี ๑ ท่าน การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ทางการประกาศติดป้ายประกาศหน้าวัดในวันสำคัญ ประชาชนบอกกล่าวกันปากต่อปาก และมีข้อมูลของวัดใน YouTube เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย

การดูแลเรื่องความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมาดูแลและมีโทรทัศน์วงจรปิดที่เทศบาลมาติดตั้งไว้ให้ ความสะอาดและการจัดการขยะ มีเทศบาลเข้ามาดูแลเก็บขยะไปทิ้ง สิ่งอำนวยความสะดวก น้ำประปามีบริการ ไฟฟ้าแสงสว่างพอเพียง ห้องสุขามีแต่ยังมีจำนวนน้อยไป ที่จอดรถยังมีน้อยไม่พอเพียง

๑๒. วัดเก่าโบราณ

วัดเก่าโบราณ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่า สร้างเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่เดิมที่เป็นวัดโบราณมีมาตั้งแต่ประมาณ ๓๐๐ ปีก่อน สมัยกรุงศรีอยุธยาการบริหารจัดการ โดย เจ้าอาวาส หลวงพ่อจำเนียร (พระครูสุทธิธรรมสมาจาร วิ.) และคณะพระอาจารย์ มีคณะกรรมการของวัด เป็นผู้ช่วยดูแลจัดการภายในของวัด ส่วนเรื่องของการปฏิบัติธรรม จะมีทีมงานของคุณย่าเยาวเรศ บุณนาค คอยดูแล การประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์ทาง Facebook และ Line การดูแลความปลอดภัย ไม่มีการจัดการไว้เป็นพิเศษ การดูแลเรื่องความสะอาดและขยะ เทศบาลเข้ามาดูแลในเรื่องการจัดการขยะเป็นประจำ สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ มุมพักผ่อนของผู้ใช้บริการมีจำนวนเพียงพอ และมีการแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจน ที่นั่งกรรมกรฐาน ที่นั่งปฏิบัติธรรมแบ่งออกชัดเจน

๑๓. พระธาตุเหมือง

การก่อตั้งวัด ภูมิที่และสร้างปฏิมากรรมทางพุทธศาสนา ปี พ.ศ.๒๕๒๖ บรรยาภาศรัม รื่น มีพระเจดีย์ที่บรรจุ พระธาตุที่อันเชิญมาจากศรีลังกา หลวงพ่อหินหยกปางเชียงแสนจากพม่า พระนอนไม้สัก แกะสลัก ปิดทองพระพุทธบาทจำลอง และภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระมหาชนก หลวงพ่อทันใจ ศาลาหลวงปู่ทวด สมเด็จโตพรหมรังสี หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เต็มน้ำมัน นอกจากนี้ยังมีอีกทั้งสถานที่ปฏิบัติธรรมของแม่ชีและผู้มาถือศีล ๘ วัดพระธาตุเหมือง มีหลวงพ่อบ้านนา จนทสาโร เป็นพระนักปฏิบัติเป็น เจ้าอาวาส โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้ดูแล และบริหารงานทั้งหมด การประชาสัมพันธ์ของวัด มีญาติโยมทำ Facebook ช่วยประชาสัมพันธ์ วัดชื่อเสียงเป็นที่รู้จักไปต่างประเทศ เส้นทางในการเข้าถึงวัดต้องมี การพัฒนาให้มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น ถนนยังเป็นดินลูกรัง ต้องการให้มีการปรับปรุงทางเข้าวัดให้เป็นถนนราดยางหรือคอนกรีต ความปลอดภัย วัดไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ดูแล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทางวัดมีบริการ น้ำดื่ม น้ำอุปโภคบริโภค ไฟฟ้า ที่จอดรถให้

๑๔. วัดบางพระวรวิหาร

วัดบางพระวรวิหาร เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๐๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ.๒๕๑๐ ได้รับการบูรณะในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาทิพากรวงศ์มหาโกศาติ

บตี (ข้า บัญญา) เป็นผู้ดูแลการบูรณะวัด พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามวัดนี้ว่า วัดสว่างอารมณ์ ต่อมารัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้พระราชทานนามวัดนี้ใหม่ว่า บางพระวรวิหาร วัดนี้มีการประดิษฐานรูปหล่ออดีตเจ้าอาวาส ๓ องค์ ซึ่งเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชาวบ้านในตำบลบางพระและตำบลใกล้เคียง ได้แก่ หลวงปู่ฉิ่ง หลวงปู่กั้ง หลวงปู่บุญ และยังมีสิ่งก่อสร้างสำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ มณฑปพระพุทธบาทบางพระ ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลอง พระเทพชลธารมุนี เป็นเจ้าอาวาสวัดบางพระวรวิหาร และเป็นเจ้าคณะจังหวัดชลบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ๒ รูป การประชาสัมพันธ์ ไม่ได้ทำมาก เนื่องจากวัดเป็นที่รู้จักของพุทธศาสนิกชนอยู่แล้ว ความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ จะมีความลำบากในการดูแลเรื่องช่วงเวลาในการปิดประตูวัดเพราะ วัดอยู่ในชุมชนที่มีบ้านเรือนประชาชนที่ต้องอาศัยผ่านทางวัด วัดมีน้ำประปา มีไฟฟ้า มีห้องน้ำ ที่จอดรถ แต่จุดเท่าที่มีที่ว่าง วัดมีเนื้อที่ ๗ ไร่ เนื้อที่แคบจอด ๓๐ คัน

๑๕. วัดเขาบางพระ

วัดเขาบางพระ เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ วัดมีอุโบสถองค์พระปฏิมา องค์พระชินสีห์ พระกฐินธรรมสุนทร และมีวิหารหลวงพ่อโสธร รูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาส ๑๒ รูป พระสังกัจจายน์ พระสิวลี และมีสถาปัตยกรรมรูปปั้นพระแม่กวนอิมที่เกี่ยวกับมหายานพร้อมด้วยองค์หมอชีวกโกมารภัจจ์ เป็นตำนานหมอรักษาพระพุทธเจ้าในพุทธกาล พระครูธรรมธร อังกูร โชติกา เป็นเจ้าอาวาส มีผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร การประชาสัมพันธ์ มี Facebook มี line มีประชาสัมพันธ์สื่อวิทยุ ประชาสัมพันธ์ป้าย การสัญจรสะดวก แต่ต้องปรับปรุงเรื่องป้ายประชาสัมพันธ์ของทางหลวง การดูแลเรื่องความปลอดภัย ช่วงเทศกาลงานประเพณีจะมีเจ้าหน้าที่มาดูแล วัดมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์คนพิการ การจัดการด้านการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมมีการปลูกต้นไม้ แต่งสวน เป็นต้น ต้องจัดสวนทำมุมทำสวน

๑๖. วัดเขาไม้แดง

วัดเขาไม้แดง เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ก่อตั้งมาอย่างไม่เป็นทางการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๓ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ.๒๕๑๖ วัดต้องการให้เป็นอุทยานที่ผู้คนมาเที่ยวชมภายในวัด มีสัตว์เลี้ยงไว้ให้เที่ยวชม จุดเด่นจะเป็นรูปหล่อหลวงพ่อยุทธปรางธุดงค์ การบริหารจัดการ พระครูวิสิฐธรรมโสภณ เจ้าอาวาสวัดเขาไม้แดง แล้เป็นเจ้าคณะตำบลบางพระเขต ๒ การประชาสัมพันธ์ เน้นการใช้สื่อโซเชียลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ได้เร็วกว่าเพราะมีการลงรูปภาพ เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย ความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ วัดไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ดูแล แต่เป็น

โยมที่มีจิตอาสา จิตศรัทธา มาช่วยงานที่วัด ความสะอาดและการจัดการขยะ จะมีชาวบ้านและจิตอาสาที่เข้ามาช่วยดูแลทำความสะอาดต่าง ๆ ภายในวัด

๑๗. วัดเขาพุทธโคดม

วัดเขาพุทธโคดม เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยพระธรรมโกศาจารย์ เป็นผู้ตั้งชื่อ และมีพระครูสาธุกิจจานุรักษ์ หรือพระครูปลัดเซ็ง เป็นเจ้าอาวาส ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ พระธรรมโกศาจารย์ เป็นผู้ตั้งชื่อ วัดเขาพุทธโคดม เป็นสถานที่ศึกษาอบรมพุทธศาสนาของภิกษุ-สามเณร มีแม่ชี อุบาสก-อุบาสิกา มีการอบรมปฏิบัติธรรมระยะสั้นแก่พุทธศาสนิกชนระยะ ๓-๑๐ วันตลอดปี ประมาณ ๓๐-๔๐ หลักสูตร การบริหารจัดการ พระครูวิบูลปริยัตกิจ เจ้าอาวาสวัดเขาพุทธโคดม ผู้ช่วยเจ้าอาวาส การจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่ มีการแบ่งจุดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว จุดปฏิบัติธรรมออกชัดเจน การประชาสัมพันธ์มีเว็บไซต์จากทางวัด และมีการบอกต่อกันของญาติโยม มีป้ายประชาสัมพันธ์จากทางวัด การเดินทางสะดวก ความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ มีกล้องวงจรปิด และจะมีพระลูกวัดที่ช่วยกันดูแล ความสะอาดและการจัดการขยะ จะมีจุดที่ทิ้งให้เป็นจุด ๆ จะมีรถจากทางเทศบาลมาเก็บขยะ สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน น้ำประปา ไฟฟ้า ทุกอย่างพร้อม ที่จอดรถค่อนข้างจะลำบาก เพราะว่าเส้นทางเป็นเข้ามีพื้นที่แคบจอดรถได้จำนวนจำกัด

๑๘. วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย)

วัดรังษีสุทธาวาส เดิมชื่อว่า วัดไร่กล้วย เป็นวัดราษฎร์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีการบันทึกว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ จุดเด่นที่น่าสนใจ สรีระของหลวงพ่อทองไม่เนาไม่เปื่อย ผม เล็บยังยาวเป็นปกติ และ พระธาตุธรรมเจดีย์สุทธิคุณรังษีบูรพาประธานาถ การบริหารจัดการมีพระครูมธุส ธรรมภาณ เจ้าอาวาส และเป็นเจ้าคณะสุรศักดิ์เขต ๑ วัดนี้มีนักท่องเที่ยวเงินเข้ามาเยี่ยมเยียนจำนวนมาก เนื่องจากมีพระพรหมหลวงพ่อบัณฑิตใจ และ สรีระร่างกายของหลวงพ่อทองที่ไม่เนาไม่เปื่อย นักท่องเที่ยวจะมาขอพร ขอโชค ขอลาภ การประชาสัมพันธ์มีการประกาศตามเสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียล มีการบอกต่อตามชุมชน การเดินทางมีความสะดวก ป้ายบอกทางมีความชัดเจน การดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ มุมพักผ่อนของผู้ใช้บริการ มีเพียงพอ

๑๙. วัดศรีมหาธาตา

วัดศรีมหาธาตาหรือวัดโน เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย เป็นวัดคู่กับวัดเกาะลอยหรือที่เรียกวัดนอก วัดศรีมหาธาตาหรือวัดโน คู่กับวัดเกาะลอยหรือที่เรียกวัดนอก (วัดเกาะลอยจะอยู่ในความดูแลของวัดศรีมหาธาตา) วัดศรีมหาธาตาเป็นวัดในพระพุทธศาสนาแม่โจ้วโบราณ ในช่วงมีศึกสงคราม

สมัยก่อนทำให้วัดทรุดโทรม ต่อมาชาวบ้านในพื้นที่ได้ร่วมแรงร่วมใจบูรณะวัดขึ้นมาใหม่ ตั้งชื่อในทำเนียบวัดตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๓๗๔ ในชื่อวัดศรีมหาธาตตามชื่อตำบล ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดศรีมหาธาตเป็นวัดธรรมยุติกนิกายหรือคณะธรรมยุต ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๓ จุดเด่นที่น่าสนใจ พระพุทธรูปสำคัญ คือ หลวงพ่อทันใจ พระพุทธศรีมหาธาตประธานาถ (พระพุทธรูปพุทธศิลป์แบบรัตนโกสินทร์ ปางมารวิชัย เนื้อทองแดง ทรงสังฆาฏิแบบธรรมยุต ๒ ชั้นพระเศวตบัลลังก์) และ พระนิรันตราย และหลวงพ่อมิว การบริหารจัดการพระครูปริยัติวราทร (ธีรชัย กฤตลักษณ์) เจ้าอาวาสวัดศรีมหาธาต หรือ วัดเกาะลอยศรีมหาธาต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสทั้ง ๒ รูป มีไวยาวัจกร และคณะกรรมการวัดเป็นผู้ช่วยดูแล การประชาสัมพันธ์ อุโบสถมีการประชาสัมพันธ์ให้ญาติโยมให้รับรู้ทางวัดมีกิจกรรม มีการแจกทุนการศึกษาในวันที่วัดมีงานสำคัญให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ การเดินทางสะดวก ป้ายบอกทางมีความการดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการ การติดกล้องวงจรปิดทุกมุม ความสะอาดและการจัดการขยะ มีเจ้าหน้าที่ดูแลห้องน้ำสุขภัณฑ์ทุกอย่างและมีห้องสำหรับคนพิการด้วย และจะมีจุดเก็บขยะ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพียงพอและมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องน้ำประปา ไฟฟ้า วัดมีการจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัดโดย มีสำนักงานวัดเป็นจุดศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูล

๒๐. วัดเกาะลอย

วัดเกาะลอย หรือ วัดนอก เป็นวัดราษฎร์มหานิกาย ปรากฏตามบันทึกประวัติว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๒ (ร.ศ.๑๑๘) สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ขณะดำรงพระอิสริยยศ เป็นสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนาพระบรมราชเทวี ได้เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับ ณ พระตำหนักศรีมหาธาต ในระหว่างที่ประทับอยู่นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาที่ศรีมหาธาตหลายวาระ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ขออาราธนาพระสงฆ์มาอยู่จำพรรษา ณ วัดเกาะลอยฯ และได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดเสนาสนะขึ้นที่วัดเกาะลอยฯ เป็นที่พำนักสงฆ์ จากนั้นที่พำนักสงฆ์เกาะลอย ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเป็น “วัดเกาะลอยศรีมหาธาต” วัดเกาะลอยได้รับการพัฒนาให้เป็นจุดชมวิวิเวกทัศน์และแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนวัดให้กราบไหว้วันมัสการ ได้แก่ หลวงพ่อทันใจ เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว เทพเจ้ากวนอูหยกขาว เป็นต้น การบริหารจัดการ พระครูปริยัติวราทร (ธีรชัย กฤตลักษณ์) เจ้าอาวาสวัดศรีมหาธาต หรือ วัดเกาะลอยศรีมหาธาต และคณะกรรมการของวัด โดยคณะกรรมการของวัดจะมีหน้าที่ดูในภาพรวมทั้งหมดภายในวัด ไม่มีการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่รับรู้จากการบอกต่อ ๆ กัน เส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบาย แต่ต้องการให้มีการติดป้ายบอกทางเส้นทางมาวัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความปลอดภัย แต่มีคนทำความสะอาดเป็นเจ้าหน้าที่ของวัดทำเฉพาะบริเวณข้างบนของวัด ส่วนบริเวณข้างจะเป็นเทศบาลดูแลความปลอดภัย น้ำประปา ไฟฟ้ามีพร้อม

ตารางที่ ๕-๑ จุดเด่นของวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม

	ชื่อวัด	จุดเด่นของวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม
วัดในเขต อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี		
๑.	วัดใหญ่อินทาราม	สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย สร้างเมื่อ พ.ศ. ๑๙๕๕ มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๖๐๐ ปี วัดใหญ่อินทารามมีโบสถ์ มีรอยพระพุทธรูป มีโบสถ์ฐานแอ่นโค้งเป็นท้องสำเภาที่เป็นลักษณะสถาปัตยกรรมที่นิยมในสมัยอยุธยาตอนปลายถึงต้นรัตนโกสินทร์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ คือ หลวงพ่อเฉย ซึ่งพระพุทธรูปมีมาสำริดทรงเครื่องศิลปะสมัยอยุธยา และภาพจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ เป็นภาพจิตรกรรมสีฝุ่น
๒.	วัดเขาบางทราย	สถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของพระมหากษัตริย์ไทย มีสระเจ้าคุณเหม่า ที่เป็นสระน้ำเก่าแก่คู่บ้านคูเมือง ที่ผ่านมาเคยใช้ในการประกอบพิธีมหามงคลในสมัยรัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์จักรี การทำพิธีพลีกรรม เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพิธีตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ “สระเจ้าคุณเหม่า” เพื่อร่วมในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ แห่งราชวงศ์จักรี นอกจากนี้มีมณฑปพระพุทธรูปสีขาวที่ตั้งอยู่บนเนินเชิงเขา ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปจำลอง ซึ่งมีลานระเปียงชมวิว มีกิจกรรมงานประเพณีเดินขึ้นไปไหว้พระพุทธรูปเขาบางทราย รวมทั้งงานประเพณีตักบาตรเทโวที่จัดขึ้นในเทศกาลออกพรรษา
๓.	วัดช่องลม	พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือ ท่านพระครูวิสุทธสีลากร (หลวงพ่อแดง)
๔.	วัดเนินสุทธาวาส	สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อทอง หลวงพ่อโต และ หลวงพ่อเกลี้ยง นอกจากนี้ยังมี หลวงพ่อโต หรือ เจ้าอธิการโต ท่านเกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๒ และมรณภาพ พ.ศ. ๒๔๔๗ อายุ ๗๕ ปี หลวงพ่อโตมีการสร้างพระปิดตาที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะพระปิดตา พ.ศ. ๒๔๓๐ ที่สร้างขึ้นเมื่อตอนสร้างอุโบสถของวัดเนินสุทธาวาส ส่วน

	ชื่อวัด	จุดเด่นของวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม
		เกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงของวัดเนินสุทธาวาสอีกท่าน คือ หลวงปู่เกลี้ยง มนุญโญ หรือพระครูพิศิษฐ์ชโลปการ เจ้าอาวาสวัดเนินสุทธาวาส ชลบุรี สรีระสังขารหลวงปู่เกลี้ยง ได้ใส่โลงแก้วประดิษฐานไว้ให้โยมที่มีจิตศรัทธาเลื่อมใสมากราบไหว้สักการะบูชา ซึ่งจะมีคนมาสักการะกราบไหว้อยู่ตลอด ปัจจุบันนี้มีอุโบสถหลังเก่าที่เปิดให้เข้าไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุ พร้อมกับรูปเหมือนพระครูพิศิษฐ์ชโลปการ หลวงปู่เกลี้ยง ให้คนมากราบไหว้มาปิดทอง มีหลวงพ่отันใจจำลองจากจังหวัดตาก
๕.	วัดใหม่พระยาทำ	การมาถือศีลปฏิบัติธรรมถือศีลเนกขัมมะ และงานบูรพาจารย์วันที่ ๑๕ มี.ค. ของทุกปี
๖.	วัดเตาปูน	สร้างขึ้นในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา ภาพจิตรกรรมฝาผนัง และมีพระเกจิที่มีชื่อเสียง คือ หลวงพ่อพลอย
๗.	วัดแสนสุขสุทิวาราม	สวนพุทธ แดนสวรรค์แสดงรูปปั้นเทพเจ้าต่าง ๆ ของศาสนาต่าง ๆ สวนพุทธแดนนรก ที่เป็นการจำลองรูปปั้นการลงโทษในนรก เช่น ผีเปรต การลงโทษในกระทะทองแดง สวนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่
๘.	วัดตาลล้อม	พระอุโบสถหลังเดิมอายุเก่าแก่มากกว่า ๑๗๐ ปี และพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คือ พระครูพิพัฒน์สีลคุณ (พูน โสวัณโณ)
๙.	วัดราชบุรุษครุฑา	พระบรมสารีริกธาตุ และการลอดโบสถ์ ให้เคราะห์โศกโรคร้ายสิ่งไม่ดีทั้งหลายหมดไป โดยการเดินลอดโบสถ์ ๓ รอบ ๗ รอบ ๙ รอบ หรือลอดเท่าอายุบวก ๑ หลวงพ่อแสงเพชรและรูปอดีตเจ้าอาวาสหลวงพ่อยิ่ง มีพระประธานในโบสถ์ใหญ่องค์ใหญ่มากจงใจให้คนมาเที่ยวมากราบมาไหว้ วัดนี้จะเป็นวัด ๑ ใน ๙ วัดที่คนมาไหว้พระ
๑๐.	วัดเครือวัลย์	หลวงปู่แก้ว และพระปิตตาของหลวงปู่แก้ว
๑๑.	วัดธรรมนิมิตต์	พระพุทธรูปมงคลนิมิตต์ และการเดินขึ้นเขาเพื่อชมวิวดิวทัศน์เมืองชลบุรี
๑๒.	วัดเก่าโบราณ	วัดโบราณมีมาตั้งแต่ประมาณ ๓๐๐ ปีก่อน สมัยกรุงศรีอยุธยา

	ชื่อวัด	จุดเด่นของวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม
๑๓.	พระธาตุเหมือง	พระเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุที่อันเชิญมาจากประเทศศรีลังกา หลวงพ่อหินหยกปางเชียงแสนจากพม่า พระนอนไม้สักแกะสลักปิดทอง พระพุทธรูปจำลอง และภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระมหาชนก หลวงพ่อทันใจ หลวงปู่ทวด สมเด็จเจ้าพรหมรังสี หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
วัดในเขต อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี		
๑๔.	วัดบางพระวารวิหาร	สร้างขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ หรือสมัยกรุงศรีอยุธยา รูปหล่ออดีตเจ้าอาวาส ๓ องค์ ซึ่งเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ และรอยพระพุทธรูปจำลอง
๑๕.	วัดเขาบางพระ	องค์พระปฏิมา องค์พระชินสีห์ พระกริ่งธรรมสุนทร และมีวิหาร หลวงพ่อโสธร รูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาส ๑๒ รูป พระสังกัจจายน์ พระสีวลี และมีสถาปัตยกรรมรูปปั้นพระแม่กวนอิม พร้อมด้วยองค์หมอชีวกโกมารภัจจ์
๑๖.	วัดเขาไม้แดง	ความสวยงามของวัดที่ตั้งบนภูเขาสามารถชมวิวยอด ๑ ได้จากมุมสูง และรูปหล่อหลวงพ่อยุทธ์ปรางรุรงค์
๑๗.	วัดเขาพุทธโคดม	สถานที่ศึกษาอบรมพุทธศาสนาของภิกษุ-สามเณร และคฤหัสถ์ พระยืนปางห้ามสมุทร สูง ๑๐ เมตร และชมวิวยอดเขาสูง
๑๘.	วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย)	สระของหลวงพ่อบึงไม่เน่าเปื่อย ผม เลี้ยวยาวเป็นปกติ และพระธาตุธรรมเจดีย์สุทธิคุณรังษีบูรพาประชานาถ
๑๙.	วัดศรีมหาราชา	พระพุทธรูปสำคัญ ๓ องค์ คือ หลวงพ่อทันใจ พระพุทธศรีมหาราชาประชานาถ (พระพุทธรูปพุทธศิลป์แบบรัตนโกสินทร์ ปางมารวิชัย เนื้อทองแดง ทรงสังฆาฏิแบบธรรมยุต ๒ ชั้นพระเกศบัวตูม) จิตรกรรมฝาผนังที่เป็นพุทธประวัติ และ พระนรินทร์ราย และหลวงพ่อดิว พระครูปริยัติวราทร หรือ หลวงพ่อดิว ปันนโท
๒๐.	วัดเกาะลอย	จุดชมวิวยอดทิวทัศน์และแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว และพระพุทธรูปหลวงพ่อทันใจ

สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป ที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อวัดและกิจกรรมของวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรีในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรมที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ปี ขึ้นไป ที่สนใจมาท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม ในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๘๕ คน

ผลการเก็บแบบสอบถาม นักท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙ อายุ ๒๙ - ๓๙ ปี (Gen Y) จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ สถานภาพโสดจำนวน ๒๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒ ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑ อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙ รายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙ บาทจำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘ เดินทางมาจาก กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน ๑๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๙ นับถือศาสนาพุทธ จำนวน ๓๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอมือเมืองชลบุรี และ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรีของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเขตอำเภอมือเมืองชลบุรี และ อำเภอสรีราชา มากกว่า ๓ ครั้ง จำนวน ๒๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙ มาท่องเที่ยวช่วงเสาร์-อาทิตย์ จำนวน ๒๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๙ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่มาท่องเที่ยว ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาทจำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ๓-๔ คน จำนวน ๑๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ มาท่องเที่ยวเกี่ยวกับเพื่อน จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว จำนวน ๓๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘ ค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ของบริษัทเอกชน จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ ไม่มีการพักแรม เมื่อมาท่องเที่ยว จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๐ และพักแรม จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ โดยพักแรมที่โรงแรม จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๑

การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบของการมาท่องเที่ยววัดของผู้ตอบแบบสอบถามที่สนใจการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอมือเมืองชลบุรี และ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เลือกแบบที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน จำนวน ๒๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ รองลงมา คือ แบบที่ ๒ การท่องเที่ยว

อาจารย์บูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ แบบที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ตื่นเต้น เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเป็นต้องเป็นช่วงเทศกาล จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ และแบบที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐

กิจกรรมที่สนใจในการท่องเที่ยววัด พบว่าส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมไหว้พระ ขอพร จำนวน ๓๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑ รองลงมา การเที่ยวชมสถานที่สำคัญในวัด จำนวน ๑๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑ การทำบุญ บริจาค จำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ การทำบุญ สะเดาะเคราะห์ จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๖ การทำบุญปล่อยสัตว์ จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ การถือศีลปฏิบัติธรรมในวัด จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ การเข้าพระ และการฝึกสมาธิ จำนวนเท่ากัน คือ ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ และการสนทนากับพระเกจิ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๒

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ (ภาพรวม) แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยผลักดัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๙$) โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้ คือ ลำดับที่ ๑ การได้ไหว้พระขอพรสิ่ง ลำดับที่ ๒ คือ การได้พักผ่อนหย่อนใจสัมผัสบรรยากาศของแหล่งธรรมะ และการได้มีช่วงเวลาที่ดีใจที่สงบผ่อนคลาย ลำดับ ๓ คือ การได้ไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา ลำดับ ๔ คือ การเที่ยวชมวัดช่วยในการพัฒนาจิตใจและปัญญา ลำดับที่ ๕ คือ การได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง ลำดับที่ ๖ คือ การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและพุทธศาสนา ลำดับที่ ๗ คือ การได้สร้างความพึงพอใจที่ตอบสนองความปรารถนาแห่งตนในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม ลำดับที่ ๘ คือการได้สนุกสนานเพลินเพลินกับกิจกรรมของวัด ลำดับที่ ๙ คือ การได้ไปสถานที่ที่เพื่อนเคยไปมาก่อน และการได้ยกระดับสถานะทางสังคมว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับพุทธศาสนา ลำดับที่ ๑๐ คือ การได้พบเพื่อนใหม่ ขณะร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ (ภาพรวม) แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีด้านปัจจัยดึงดูด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$) โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้ คือ ลำดับที่ ๑ ความปลอดภัยในการเที่ยวชมวัด ลำดับที่ ๒ คือ บรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด ลำดับ ๓ คือ ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของวัด ลำดับ ๔ คือ ความพร้อมและความสะอาดของห้องน้ำของวัด ลำดับที่ ๕ คือ การให้บริการที่จอดรถภายในวัด ลำดับที่ ๖ คือ ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยที่พบเห็นได้จากสถาปัตยกรรมและกิจกรรมภายในวัด ลำดับที่ ๗ คือ ความสะดวกในการเดินทาง

เข้าถึงวัด ลำดับที่ ๘ คือ การที่วัดเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ลำดับที่ ๙ คือ ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคมไปที่วัด ลำดับที่ ๑๐ คือ การได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ทางวัด การจัดให้ผู้มาเยี่ยมชมได้ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวหรือผู้ที่เดินทางมาเที่ยวด้วยกัน และสินค้าที่จำหน่ายภายในวัดราคาไม่แพง ลำดับที่ ๑๑ คือ ชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของวัด/พระเกจิ ลำดับที่ ๑๒ คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและวัด ลำดับที่ ๑๓ คือ ความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ภายในวัดมีสินค้าพื้นเมืองของชุมชนมาวางจำหน่าย ลำดับที่ ๑๔ คือ ความสามารถที่จะจ่ายเงินในร่วมกิจกรรมของวัด ลำดับที่ ๑๕ คือ การได้พบเห็นการใช้ชีวิตของผู้คนในชุมชนที่ใกล้กับวัด และกิจกรรมที่เวียนชมที่หลากหลายภายในวัด ลำดับที่ ๑๖ คือ การได้พำนักในวัดเพื่อปฏิบัติธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในรูปแบบของการมาท่องเที่ยววัดที่แตกต่างกัน มีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน โดย นักท่องเที่ยวที่สนใจรูปแบบที่ ๑ (การท่องเที่ยวตามรอย ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม) มีแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า นักท่องเที่ยวที่สนใจรูปแบบที่ ๒ (การท่องเที่ยวอาจารย์บูชา ท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๒ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R square) เท่ากับ ๐.๕๘๙ หรือ ๕๘.๙% ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว (Adjusted R square) เท่ากับ ๐.๕๘๗

เส้นทางการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีทั้งหมด ๓ โปรแกรม คือ

โปรแกรมที่ ๑ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน ประกอบด้วยโปรแกรมที่ ๑.๑ การไหว้พระ ๙ วัดในเขต อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี ถ้าเดินทางจากกรุงเทพฯ ใช้ถนนสุขุมวิท วัดที่ ๑ วัดเขาบางทราย วัดที่ ๒ วัดธรรมนิมิตต์ วัดที่ ๓ วัดช่องลม วัดที่ ๔ วัดเครือวัลย์ วัดที่ ๕ วัดใหญ่อินทาราม วัดที่ ๖ วัดเนินสุทธาวาส วัดที่ ๗

วัดใหม่พระยาทำ วัดที่ ๘ วัดตาลล้อม วัดที่ ๙ วัดราชฎ์ศรีธา

ถ้าเดินทางจากถนนสุขุมวิท มาทางศรีราชา วัดที่ ๑ วัดตาลล้อม วัดที่ ๒ วัดเก่าโบราณ วัดที่ ๓ วัดราชฎ์ศรีธา วัดที่ ๔ วัดพระธาตุเหมือง วัดที่ ๕ วัดแสนสุขสุทธีวราราม วัดที่ ๖ วัดเนินสุทธาวาส วัดที่ ๘ วัดเครือวัลย์ วัดที่ ๙ วัดช่องลม

โปรแกรมที่ ๑.๒ ตามเสด็จประพาสเส้นทางเดินทัพ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วัดที่ ๑ วัดใหญ่อินทาราม วัดที่ ๒ วัดเนินสุทธาวาส วัดที่ ๓ วัดเตาปูน วัดที่ ๔ วัดเก่าโบราณ

โปรแกรมที่ ๑.๓ การไหว้พระ ๗ วัด ในเขต อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี วัดที่ ๑ วัดเขาไม้แดง วัดที่ ๒ วัดรังษีสุทธาวาส วัดที่ ๓ วัดเขาพุทธโคดม วัดที่ ๔ วัดศรีมหาราชา วัดที่ ๕ วัดเกาะลอย วัดที่ ๖ วัดเขาบางพระ วัดที่ ๗ วัดบางพระวรวิหาร

โปรแกรมที่ ๒ การท่องเที่ยวอาจารียบูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด

โปรแกรมที่ ๒.๑ การร่วมกิจกรรมประเพณีงานจัดงานเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าตากสิน วัดใหญ่อินทาราม โดยจัดวันที่ ๒๘ ธันวาคม ถึง ๑ มกราคม และในคืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม จะมีกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี

โปรแกรมที่ ๒.๒ การร่วมกิจกรรมปิดทองพระพุทธรูปศิลาทราย ขอพรหลวงพ่อดใหญ่ วัดใหญ่อินทาราม ในช่วงวันตรุษจีน ซึ่งจะมีการจัดงาน ๗ วัน

โปรแกรมที่ ๒.๓ การร่วมกิจกรรมเทศกาลปิดทองหลวงพ่อบุญ วัดตาลล้อม ซึ่งจะจัดช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน ๔ วัน

โปรแกรมที่ ๒.๔ การร่วมกิจกรรมเทศกาลงานปิดทองอดีตบูรพาจารย์ วัดราชฎ์ศรีธา ในวันแรม ๙ ค่ำเดือน ๑๒

โปรแกรมที่ ๒.๕ การร่วมกิจกรรมงานประเพณีเดินขึ้นไปไหว้พระพุทธรูปบางทราย สิ้นเดือน 4 จนถึงวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 5

โปรแกรมที่ ๒.๖ การร่วมกิจกรรมงานปิดทองพระพุทธรูปไสยาสน์และหลวงพ่อดใหญ่ วัดเนินสุทธาวาส ช่วงปลายเดือนมกราคม ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน ๗ วัน

โปรแกรมที่ ๒.๗ การร่วมกิจกรรมงานปิดทองหลวงปู่แก้ว วัดเครือวัลย์ ในช่วงวันตรุษจีน จำนวน ๔-๕ วัน

โปรแกรมที่ ๒.๘ การร่วมกิจกรรมทำบุญบูรพาจารย์และงานนมัสการรอยพระบาท วัดบางพระวรวิหาร ช่วงกลางเดือน ๓

โปรแกรมที่ ๒.๙ การร่วมกิจกรรมการประเพณีแห่พระยายม วัดเขาบางพระ ช่วงวันสงกรานต์

โปรแกรมที่ ๓ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความ ต็มคำ เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้อง

เป็นช่วงเทศกาล

โปรแกรมที่ ๓.๑ การสวดมนต์ไหว้พระทุกวันอาทิตย์ถวายเป็นพระราชกุศลให้ในหลวงรัชกาลที่ ๙ วัดเตาปูน

โปรแกรมที่ ๓.๒ การเปิดโบสถ์ให้พุทธศาสนิกชนเข้ามานั่งสมาธิ วัดเขาไม้แดง

โปรแกรมที่ ๓.๓ การปฏิบัติธรรมทุกวันพระ วัดรังษีสุทธาวาส

โปรแกรมที่ ๓.๔ การสวดธรรมจักรเผยแพร่ทางพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ วัดศรีมหาธาตุ

โปรแกรมที่ ๔ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน

โปรแกรมที่ ๔.๑ การบวชพราหมณ์หรือปฏิบัติธรรมเป็นเวลา ๕ วัน วัดเนินสุทธาวาส

โปรแกรมที่ ๔.๒ การมาถือศีลปฏิบัติธรรมถือศีลเนกขัมมะ วัดใหญ่พระยาทำ

โปรแกรมที่ ๔.๓ การปฏิบัติธรรมบวชชีพราหมณ์ วัดราชบุรุษศรีธธา

โปรแกรมที่ ๔.๔ การปฏิบัติธรรมถือศีล ๘ วัดเครือวัลย์

โปรแกรมที่ ๔.๕ กิจกรรมประพาศปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดธรรมนิมิตต์

โปรแกรมที่ ๔.๖ การปฏิบัติธรรมถือศีล โดยคุณย่าเยาวเรศ วัดเก่าโบราณ

โปรแกรมที่ ๔.๗ กิจกรรมประพาศปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดพระธาตุ

เหมือง

โปรแกรมที่ ๔.๘ กิจกรรมประพาศปฏิบัติวิปัสสนา บวชปฏิบัติถือศีล ๘ วัดบางพระ

วรวิหาร

โปรแกรมที่ ๔.๙ การอบรมปฏิบัติธรรมระยะสั้นแก่พุทธศาสนิกชนระยะ ๓-๑๐ วัน วัด

เขาพุทธโคดม

**สรุปแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมือง
ชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านศักยภาพทางกายภาพ
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากวัดส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในตัวเมือง ถนนหนทาง
ในการเข้าถึงวัดสะดวกมาก ประกอบกับปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีที่ช่วยบอกทิศทางในการขับรถไปยัง
สถานที่ต่าง ๆ คือ Google Map ดังนั้นเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ไม่เป็นปัจจัยที่
จะสร้างปัญหาให้นักท่องเที่ยว

ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว พุทธศาสนิกชนที่ต้องการไปปฏิบัติธรรมและนักท่องเที่ยว
ที่ต้องการไปไหว้พระและเที่ยวชมวัด จะต้องระมัดระวังทรัพย์สินของตนเอง ไม่พกของมีค่าไปด้วย
และไม่วางกระเป๋าหรือสัมภาระห่างตัว

ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากวัดได้จัดบุคลากรที่เป็นทั้งพระสงฆ์ แม่ชี เด็กวัด ช่วยกันดูแลพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครจิตอาสาเข้ามาช่วยทำความสะอาดวัด มีเทศบาลนำถังขยะ มาวางไว้ให้และมาจัดเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอ เรื่องความสะอาดของวัดไม่เป็นปัจจัยที่จะสร้างปัญหา ให้นักท่องเที่ยว

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านศักยภาพในการดึงดูดใจ

การส่งเสริมการตลาด ต้องมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น แนวทางที่สามารถทำได้ คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลที่มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าสื่ออื่น ๆ มอบหมายให้พระลูกวัดเข้ามาดูแล การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Facebook นอกจากนี้พุทธศาสนิกชนและนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวที่วัด สามารถมีส่วนในการช่วยประชาสัมพันธ์วัดผ่านสื่อโซเชียลของตนเอง

การมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย วัดทั้ง ๒๐ แห่งมีสิ่งดึงดูดใจจากสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ ความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรูปและพระเกจิ และมีวิถีชีวิตที่ชวนให้น่าสนใจ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วัดในเขต อ.เมืองชลบุรีและ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี มีความพร้อมเรื่องผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

การพัฒนาด้านการบริการ / การบริการที่พึงสำหรับปฏิบัติธรรม ต้องการปรับปรุงเรื่องพื้นที่ จอดรถ ได้แก่ วัดเขาพุทธโคดม และวัดธรรมนิมิตต์ที่ต้องการปรับปรุงเรื่องที่ร้านค้าตั้งร้านกีดขวาง ทางเข้าวัด ส่วนเรื่องการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ ทุกวัดจะมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นพระสงฆ์ แม่ชี และ ฆราวาส เข้ามาช่วยงานอำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลแก่พุทธศาสนิกชน/นักท่องเที่ยวทั้งแบบที่ จ้างมาและแบบจิตอาสา แต่อย่างไรก็ดี ต้องมีการพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นในการให้มีจิตบริการมากขึ้น โดยหน่วยงานด้านการศึกษสามารถส่งผู้มีความรู้ไปให้การอบรม

ด้านที่พึงในการปฏิบัติธรรม การสร้างความปลอดภัยให้มากขึ้นระหว่างที่มีคนเข้าไปพำนัก ปฏิบัติธรรม การดูแลเรื่องความสะอาดของสถานที่ และสุขอนามัยของอาหารที่เตรียมให้ผู้ปฏิบัติธรรม ได้รับประทาน

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านระบบสารสนเทศให้ ข้อมูลทางการท่องเที่ยว

ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนระบบสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลของวัดในการนำมาใช้ ประชาสัมพันธ์ในอนาคต และภายในบริเวณวัดต้องมีป้ายอธิบายหลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อเป็น ฐานความรู้ (Knowledge based) เช่น การเขียนอธิบายหลักธรรมหรือข้อคิดต่าง ๆ ไว้ตามต้นไม้ โขดหิน โรงครัว ที่นั่งพัก ศาลาปฏิบัติธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินผ่านไปมาได้อ่าน และนำข้อคิด เหล่านั้นไปปรับใช้ในชีวิต

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านกฎหมาย/ระเบียบ ปฏิบัติที่รองรับ กำกับดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การที่วัดต้องแจ้งระเบียบการเข้ามาที่วัดให้ประชาชนทราบ ซึ่งอาจแจ้งโดยใช้เสียงตามสาย ภายในวัดหรือมีการเขียนป้ายแจ้งไว้ให้ประชาชนได้รับทราบ

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว

การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวนั้น ไม่ใช่หน้าที่ของวัดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการช่วยกันประชาสัมพันธ์และบริจาคทรัพย์เพื่อให้ทางวัดจะได้มีเงินในการบูรณะวัด ประชาชนที่เข้ามาท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางวัดเพื่อความเรียบร้อย

แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมด้านการสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน

การที่วัดต้องเป็นที่พึงทางจิตใจให้ประชาชนในชุมชน พระสงฆ์ถ้าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบยอมทำให้ประชาชนศรัทธา ส่วนองค์กรภาครัฐสามารถจัดหางบประมาณมาช่วยในการประชาสัมพันธ์ หรืองบประมาณในการพัฒนาบูรณะวัดและทางเข้าวัด หรืองบประมาณในการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง แหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมอย่างมาก คือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religion Tourism) การเดินทางท่องเที่ยวแสวงบุญของพุทธศาสนิกชนนั้น ส่วนใหญ่นิยมไปวัดที่มีชื่อเสียงหรือวัดที่มีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง เพื่อนมัสการพระพุทธรูป พระสงฆ์ หรือเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้าง ตึ่มค่าความเป็นธรรมชาติ หรือการแสวงบุญปฏิบัติธรรม ทำให้ยังมีวัดอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับการเยี่ยมชมจากนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Novelli (๒๐๐๕) ที่ได้ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เก่าแก่ที่สุด (Zamani-Farahani & Eid, ๒๐๑๖) ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ไปเที่ยวชม พักผ่อน เติมพลังใจ รักษาความเจ็บป่วย หรือไปเพื่อการสวดมนต์ขอพรพระเจ้า (Bozic, Spasojevic, Vujicic, & Stamenkovic, ๒๐๑๖) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรวบรวมสิ่งที่น่าสนใจ

ภายในวัด เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพำนักเพื่อปฏิบัติธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ขอบเขตการศึกษา คือ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เนื่องจากจังหวัดชลบุรีอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร แต่อย่างไรก็ดีจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของนักท่องเที่ยว พบว่า เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ และเว็บไซต์ของเอกชน ยังไม่ได้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี อย่างครบถ้วน มีเพียงข้อมูลสถานที่ตั้งและข้อมูลเบื้องต้นพอสังเขป ซึ่งไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวในการทำความรู้จักและตัดสินใจมาเยี่ยมชม ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัดสำคัญที่น่าสนใจในจังหวัดชลบุรีในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี โดยศึกษาจากการเก็บข้อมูลทั้งวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี พบว่า มีวัดที่มีศักยภาพในเป็นแหล่งท่องเที่ยวในรัศมี 20 กิโลเมตรจากชายหาดบางแสน จำนวน 20 วัด ได้แก่ วัดใน อ.เมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๓ วัด ได้แก่ วัดใหญ่อินทาราม วัดเขาบางทราย วัดช่องลม วัดเนินสุทธาวาส วัดใหม่พระยาทำ วัดเตาปูน วัดแสนสุขสิทธิวราราม วัดตาลล้อม วัดราชบุรุษศรีศรธา วัดเครือวัลย์ วัดธรรมนิมิตต์ วัดเก่าโบราณ และวัดพระธาตุเหมือง ส่วนวัดใน อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน ๗ วัด ได้แก่ วัดบางพระวรวิหาร วัดเขาบางพระ วัดเขาไม้แดง วัดเขาพุทธโคดม วัดรังษีสุทธาวาส (วัดไร่กล้วย) วัดศรีมหาราชา และ วัดเกาะลอย วัดทั้ง 20 วัดนี้มีความน่าสนใจสามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยไปเยี่ยมชม เนื่องจากมีความสวยงามของสถาปัตยกรรม ความสวยงามของจิตรกรรม ประติมากรรมเป็นมาเก่าแก่ โบราณ กิจกรรมทางประเพณีที่มีเอกลักษณ์ สิ่งดึงดูดใจ (พระพุทธรูป/พระเกจิ) ทัศนียภาพภายในวัดและทัศนียภาพจากมุมสูงของวัด รวมถึงมีความสะดวกในการเดินทาง วัดใน เขต อ.เมืองชลบุรี มีความเก่าแก่ด้านประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยปลายกรุงศรีอยุธยา มีจิตรกรรมที่เป็นเอกลักษณ์สมัยอยุธยา พระพุทธรูปเก่าแก่และมีความศักดิ์สิทธิ์ มีรูปหล่อของพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง ในขณะที่วัดที่สร้างใหม่ ก็มีความน่าสนใจเนื่องจากมีสิ่งปลูกสร้างที่สามารถเข้าไปเรียนรู้เรื่องราวของพระพุทธศาสนา เช่น สวนที่แสดงการรูปปั้นจำลองพุทธประวัติขององค์พระสัมมาพระพุทธเจ้าในสวนพุทธ แดนสวรรค์แสดงรูปปั้นเทพเจ้าต่าง ๆ ของศาสนา ต่าง ๆ สวนพุทธแดนนรก ที่เป็นการจำลองรูปปั้นการลงโทษนรก เป็นต้น สำหรับวัดใน อ.ศรีราชา จะมีทั้งวัดเก่าโบราณ และวัดใหม่ที่มีสถานที่ตั้งในมุมสูง ทำให้เห็นทัศนียภาพโดยรอบ จากข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมมาสามารถเขียนเป็นเรื่องราวในการประชาสัมพันธ์วัดตามสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับรู้

ศักยภาพของวัด ในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม พบว่า วัดมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ

มาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๕๓) อธิบายว่า องค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ ๔ ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบที่ ๑ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว องค์ประกอบที่ ๒ ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว องค์ประกอบที่ ๓ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และองค์ประกอบที่ ๔ ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หากมีการบริหารจัดการศักยภาพที่เหมาะสม นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี เกิดความประทับใจจากสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการให้บริการ (Komppula, ๒๐๐๖) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารวัดซึ่งก็คือ เจ้าอาวาสได้ให้ความสำคัญและเห็นด้วยกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากวัดต้องการให้ประชาชนเข้ามาปฏิบัติธรรม กลุ่มเกลาจิตใจให้มีความบริสุทธิ์ความดีงาม และการที่มีคนเข้ามาเยี่ยมชมวัด เข้ามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด จะเป็นแหล่งรายได้ให้วัดได้นำไปพัฒนา ซ่อมแซม ปลูกสร้างสิ่งต่าง ๆ ภายในวัด อันเป็นการทำนุบำรุงศาสนาพุทธให้คงอยู่ต่อไป วัดทั้ง 20 วัดที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาทำการศึกษา มีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวและผู้แสวงบุญ ทางวัดได้จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกไว้เพียงพอไม่ว่าจะเป็นระบบสาธารณูปโภค น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ สถานที่พักผ่อนในการปฏิบัติธรรม การดูแลจัดการเรื่องการรักษาความสะอาด ซึ่งสิ่งที่ทางวัดได้เตรียมไว้นั้น เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยววัดแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวเองให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าเยี่ยมชมของทางวัด ความสะดวกในการเข้าถึงวัดเป็นต้น สำหรับเรื่องศักยภาพของวัดในการประชาสัมพันธ์ ถึงแม้ว่าวัดจะมีการดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านสื่อต่าง ๆ อยู่อย่างต่อเนื่อง เช่น สื่อโซเชียลที่บางวัดมีเว็บไซต์ Facebook หรือการมีป้ายประชาสัมพันธ์ติดตั้งตามถนน แต่ผู้วิจัยมีความเห็นว่ายังไม่เพียงพอ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ พระวีระวัฒน์ วีระพัฒน์ (๒๕๖๑) ที่พบว่าอุปสรรคในการพัฒนาวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ การไม่มีการประสานงานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการประชาสัมพันธ์วัดให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากป้ายบอกทางมีจำนวนน้อย ขาดเอกลักษณ์นำเสนอที่เป็นจุดเด่น ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้น การประชาสัมพันธ์นั้นต้องได้รับการส่งเสริมให้มากกว่านี้ หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาช่วยในการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาส ได้รับข้อมูลว่า วัดต่าง ๆ ยังไม่ได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการเข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์

นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพของวัดในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาส ได้รับข้อมูลว่า บางวัดประชาชนในชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดูแลสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด แต่ก็ยังมีวัดที่ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด ดังนั้นจึงเป็นอีกประเด็นสำคัญในการที่ต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและวัดเองก็จะสามารถเป็นแหล่งสร้างรายได้

ให้กับชุมชนเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมนัด ดังที่ UNWTO (๒๐๑๔) ได้แสดงสถิตินักท่องเที่ยวนานาชาติที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่า มีประมาณ ๓๓๐ ล้านคน การเดินทางของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อเศรษฐกิจของสถานที่ ๆ นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม (Amara, Antunes, & Henriques, ๒๐๑๘) การท่องเที่ยวเชิงศาสนานั้น มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานที่ต่าง ๆ และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อเชิงบวกจากการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ดังนั้นการสนับสนุนการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมนั้น ต้องมีการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมของหน่วยงานหลายฝ่ายและชุมชน มีการใช้ทุนทางสังคม ในการดำเนินงานสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน (กรมการศาสนา, 2557)

สำหรับนักท่องเที่ยวนั้น จากการที่ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะมาท่องเที่ยววัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ในระดับมาก สอดคล้องกับคิวินิต อรรถวุฒิกุล นรินทร์ สังข์รักษา และสมชาย ลักษณ์นุรักษ์ (๒๕๖๐) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยทำการศึกษาระบุว่า การมีกิจกรรมหรือสิ่งที่น่าสนใจทำให้เกิดแนวโน้มในการที่จะหาโอกาสไปเที่ยวชมวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก จะมีการบอกต่อชักชวนญาติพี่น้องไปเที่ยวชมวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ความต้องการส่งเสริมพุทธศาสนาโดยมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก และ ในการมาท่องเที่ยวชลบุรีครั้งต่อไป จะจัดสรรเวลาในการไปเที่ยวชมวัด มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดีในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยววัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ในอนาคต การสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวสามารถสร้างได้จากทั้งแรงจูงใจภายในที่เป็นปัจจัยผลักดันอันเกิดจากความต้องการที่จะมาท่องเที่ยววัด และแรงจูงใจภายนอกที่เป็นปัจจัยดึงดูด จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อตัวแปรตามแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยแรงจูงใจปัจจัยผลักดัน (Beta = 0.407) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สูงกว่าและปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา (Beta = 0.403) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในระดับมากในการจะมาท่องเที่ยววัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี โดยแรงจูงใจภายในที่สำคัญในการผลักดันให้เกิดความต้องการมาท่องเที่ยว ได้แก่ การได้ไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การได้พักผ่อนหย่อนใจสัมผัสบรรยากาศของแหล่งธรรมะ และการได้มีช่วงเวลาที่ดีใจที่สงบผ่อนคลาย การได้ไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา การเที่ยวชมวัดช่วยในการพัฒนาจิตใจและปัญญา ซึ่งวัดทั้ง 20 วัดที่ผู้วิจัยนำเสนอก็มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่มีชื่อเสียง มีบรรยากาศและการบริการศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรม นอกจากนี้การที่

นักท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยมาเที่ยววัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี จะได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ดังที่นักท่องเที่ยว ระบุถึงแรงจูงใจเพิ่มเติมว่า ต้องการที่จะได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและพุทธศาสนา การได้สนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรมของวัด การได้ไปสถานที่ที่เพื่อนเคยไปมาก่อน และการได้ยกระดับสถานะทางสังคมว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับพุทธศาสนา และการได้พบเพื่อนใหม่ ขณะร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา

นอกเหนือจากแรงจูงใจภายในที่เป็นปัจจัยผลักดันแล้ว แรงจูงใจภายนอกที่เป็นปัจจัยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมวัด จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่สำคัญที่สุด คือ ความปลอดภัยในการเที่ยวชมวัด แต่จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า วัดยังไม่มีมาตรการดูแลเรื่องความปลอดภัยเท่าที่ควร ทั้งนี้เกิดจากข้อจำกัดในเรื่องบุคลากรของทางวัดที่ไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณในการบริหารเรื่องความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์อนุรักษ์ ธีรสกโก และ ปราโมทย์ ยอดแก้ว (๒๕๖๐) ที่พบว่า มิฉฉาซีพม์ักจะปะปนมากับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล วัดทั้ง 20 วัดที่ผู้วิจัยนำเสนอ มีส่วนน้อยที่มีระบบการดูแลความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด หรืออาสาสมัครที่เข้ามาดูแลอำนวยความสะดวก ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเด็นที่ 1 คือต้องให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัย โดยเฉพาะวัดที่มีการจัดกิจกรรมงานประเพณี และกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่ต้องมีการพักแรมที่วัด แต่ประเด็นนี้ทางวัดเองมีข้อจำกัด การแก้ไขปัญหานี้คงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่จะส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยดูแล และภาคเอกชนในการบริจาคทรัพย์สินเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนแรงจูงใจลำดับ รองลงมา คือ บรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของวัด ความพร้อมและความสะอาดของห้องน้ำของวัด การให้บริการที่จืดจางภายในวัด ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยที่พบเห็นได้จากสถาปัตยกรรมและกิจกรรมภายในวัด ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงวัด การที่วัดเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคมไปที่วัด ประเด็นที่ระบุมาข้างต้น วัดได้มีการเตรียมไว้พร้อมให้บริการอยู่แล้ว ส่วนเรื่องการได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ทางวัด การจัดให้ผู้มาเยี่ยมชมได้ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวหรือผู้ที่เดินทางมาเที่ยวด้วยกัน และสินค้าที่จำหน่ายภายในวัดราคาไม่แพง เป็นเรื่องที่วัดต้องมีการพัฒนาบุคลากรและดูแลบริหารจัดการซึ่งบุคลากรจะให้บริการที่ได้ดีได้นั้น ต้องมีการให้ความรู้และการอบรมบุคลากร จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้บริหารของวัดมีความประสงค์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานศึกษาที่จะส่งผู้สื่อข่าวชาวยุโรปที่มีความรู้ไปให้การอบรมหลักการบริการและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารวัด

๑. การรักษาความปลอดภัยในวัด จากการที่นักท่องเที่ยวที่สนใจท่องเที่ยววัดได้ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการรักษาความปลอดภัย ดังนั้นวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยมากขึ้น ทางวัดเองเนื่องจากมีงบประมาณและบุคลากรจำกัด คงต้องอาศัยความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการบริหารจัดการระบบรักษาความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด รวมทั้งชาวบ้านที่มีจิตอาสาเข้ามาช่วยงานในวัด และนักท่องเที่ยวเองเมื่อเข้ามาในวัด มาพักผ่อนในวัด ต้องดูแลตนเองและทรัพย์สิน หรืออย่างน้อยก็ดูแลความปลอดภัยในพื้นที่จอดรถ

๒. การปรับปรุงด้านการบริการของบุคลากรที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในวัด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความสะอาดของสถานที่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัด การดูแลให้บริการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีการให้การอบรมบุคลากรให้มีจิตอาสาและจิตบริการ โดยต้องขอความร่วมมือจากสถานศึกษาในการส่งบุคลากรเข้ามาช่วยอบรม

๓. ปรับปรุงด้านบรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาแล้วรู้สึกว่างสบาย ได้บรรยากาศของสถานที่พุทธธรรม โดยใช้เงินงบประมาณของวัดหรือเงินบริจาค

๔. การเพิ่มการประชาสัมพันธ์ภายในวัดเกี่ยวกับวัดที่สามารถเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และพุทธธรรม โดยมีการจัดป้ายหรือบอร์ดแนะนำสถานที่ประวัติของวัด ประวัติพระพุทธรูป/สิ่งก่อสร้างสำคัญภายในวัด ตามที่ทางวัดจะสามารถจัดหางบประมาณได้ หรือขอบริจาคงบประมาณในการทำป้ายประชาสัมพันธ์ภายในวัดจากผู้มีจิตศรัทธา

๕. การเพิ่มการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อที่ไม่ต้องใช้งบประมาณมาก เช่น สื่อโซเชียล แต่ต้องมีการจัดหาบุคลากรในการดูแล ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรที่เป็นพระสงฆ์หรือชาวบ้านที่มีจิตอาสา ในการประชาสัมพันธ์ช่วยโพสต์กิจกรรมต่าง ๆ ของวัดอย่างต่อเนื่อง ส่วนป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคมไปที่วัดนั้น ต้องใช้งบประมาณและต้องขออนุญาตในการติดตั้ง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมทางหลวง

๖. การสร้างเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงพุทธธรรม ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการร่วมมือกันประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเชิญชวนมาท่องเที่ยววัด

๗. การจัดมัคคุเทศก์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัด โดยเฉพาะวัดที่มีโรงเรียน ให้จัดมัคคุเทศก์นักเรียนที่ได้รับการอบรมและได้รับความรู้แล้วเป็นมัคคุเทศก์ประจำวัด เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว ที่มาเยี่ยมชมสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาและทำบุญไหว้พระปฏิบัติธรรม

ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวพุทธธรรมในเขต
อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๑. ปรับปรุงความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงวัด โดยการจัดหางบประมาณบางส่วนมาใช้ในการปรับปรุงซ่อมแซมถนนหนทางในการเข้าถึงวัด

๒. การช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลของวัดใน Website ของหน่วยงาน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ จะนำข้อมูลเกี่ยวกับวัดและโปรแกรมรูปแบบการท่องเที่ยววัด ส่งมอบให้หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ในการนำข้อมูลไปโพสต์ในสื่อออนไลน์

๓. การจัดทำแผนบูรณาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี สามารถที่จะนำข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปใช้ในการทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งพุทธธรรม เพื่อสร้างการรับรู้และจูงใจให้คนรู้จักและต้องการมาเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อชุมชนและประชาชนเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๑. ชุมชนและประชาชนสามารถมาทำงานเป็นจิตอาสาในช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว ในการเข้ามาช่วยดูแลเรื่องความสะอาด สถานที่จอดรถ และการดูแลความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการจัดทำแผนบูรณาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม โดยการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชลบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชลบุรี ภาคเอกชนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนที่ใกล้ชิดและได้รับผลกระทบเชิงบวกเชิงลบจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมวัด เพื่อนำข้อมูลมาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในจังหวัดชลบุรี (SWOT analysis) ในประเด็นของจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) อุปสรรค (treats) จับคู่ SWOT matrix ของการกำหนดทิศทางแผนยุทธศาสตร์ มาเป็นปัจจัยในการคิดและสร้างแผนยุทธศาสตร์ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม โดยมีกระบวนการดังนี้ ๑) กำหนดวิสัยทัศน์ ๒) กำหนดยุทธศาสตร์ ๓) กำหนดกลยุทธ์ และ ๔) กำหนดโครงการของแผนงาน เพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมของจังหวัดชลบุรีต่อไป

๒. ศึกษารูปแบบการเตรียมความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวและการบริหารจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น การจัดการสิทธิประโยชน์ภายในวัด การบริหารรายได้และแนวทางการบูรณะปฏิสังขรณ์แหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

๓. ศึกษาการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขตจังหวัดชลบุรี โดยการวางแผนจัดทำสื่อ การนำสื่อไปทดลองใช้ การวัดผลสัมฤทธิ์ในการใช้สื่อ สำหรับการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.. (๒๕๕๗). *แนวทางในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี ๒๕๕๗*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(๒๕๖๒). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๒. สืบค้นจาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=๕๒๑.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(๒๕๖๓). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=๕๙๒
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(๒๕๖๓). *ศาสนา*. สืบค้นจาก <https://thailandtourismdirectory.go.th/th/content/page/detail/itemid/๘๘>
- กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. (๒๕๕๘). *โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา จังหวัดสุรินทร์*. สืบค้นจาก <https://www.m-culture.go.th/surin/images/Book/Sawangboon.pdf>.
- กองประชาสัมพันธ์ในประเทศ ททท. (๒๕๔๘). *ท่องเที่ยวเชิงศาสนา เน้นพัฒนาวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้*. สืบค้นจาก <https://www.ryt๙.com/s/prg/๒๑๔๓๖>
- กองพุทธศาสนา สำนักงานศาสนสมบัติ. (๒๕๖๒). ข้อมูลทะเบียนวัด ณ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒. สืบค้นจาก <http://www.m.onab.go.th/๒๐๑๙/๐๒/๑๒/wattotalsummaryreport๓๑๐๑๒๕๖๒/>
- ข่าวสด. (๒๕๖๒). *สำนักพุทธฯ เผยผลสำรวจ พระสงฆ์-สามเณร ยอดลดฮวบ ทั่วประเทศ เหลือ ๒.๕ แสน*. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_๒๙๕๗๓๐๔
- จุฑาภรณ์ หินชุย และ สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. (๒๕๕๗). *แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธกรณศึกษา วัดประชาคมวนาราม อำเภอกศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารวิชาการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, ๑๐ (๑), ๕๐-๕๘.
- ชนัญ วงษ์วิภาค. (๒๕๔๕). *ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธนกฤต สังข์เฉย. (๒๕๕๐). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (ม.ม.ป.). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า.

www.watpon.com/boonchom/๐๕.doc

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (๒๕๔๘). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย.

กรุงเทพฯ: ซี.พี.บุ๊ก สแตนดาร์ด.

พะยอม ธรรมบุตร (๒๕๔๘). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.

กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ.

พระครูสังฆรักษ์อนุรักษ์ ธีรสกโก และ ปราโมทย์ ยอดแก้ว. (๒๕๖๐). อัตลักษณ์การท่องเที่ยวทาง

พระพุทธศาสนา: ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติเพื่อความยั่งยืนตามวิถีพุทธ. วารสารบัณฑิตศึกษา
ปริทรรศน์, ๑๓ (๑), ๒๕๖-๒๖๗.

พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น. (๒๕๔๒). การท่องเที่ยวแนวพุทธ. จุลสารการท่องเที่ยว, ๑๘(๑), ๔-๙.

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร, พระใบฎีกาเสน่ห์ ญาณเมธี, พระสรวิชัย อภิบุญโญ, แม่ชีกฤษณา รักษา

โหม และแสง นิลนามะ. (๒๕๕๖). การพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยว

ทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. สืบค้นจาก

http://elibrary.trf.or.th/project_issue.asp?page=

[๔&code_issue=THT&code_name=%A๑%D๒%C๓%B๗%E๘%CD%A๗%E๐%B๗%D๕%E๘%C๒%C๗](http://elibrary.trf.or.th/project_issue.asp?page=๔&code_issue=THT&code_name=%A๑%D๒%C๓%B๗%E๘%CD%A๗%E๐%B๗%D๕%E๘%C๒%C๗).

พระเมธีสุตาภรณ์, วิชิต ปุริมาตฺร, พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล, ประพันธ์ นีกกระโทก, วินัย ภูมิสุข,

พัสกร จิตติรัตน์, ปฎิภาณ มหรรณานิบัติ, พระมหาเกรียง กิตติเมธี, พระปัญญาวัฒน์

สิริภทโท, ยุทธนา พุนเกิดมะเร็ง และ ศุภณัฐ เจริญสุข. (๒๕๕๙). การพัฒนาศักยภาพแหล่ง

ท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ

วิจัยแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. สืบค้นจาก

http://elibrary.trf.or.th/project_issue.asp?page=

[๔&code_issue=THT&code_name=%A๑%D๒%C๓%B๗%E๘%CD%A๗%E๐%B๗%D๕%E๘%C๒%C๗](http://elibrary.trf.or.th/project_issue.asp?page=๔&code_issue=THT&code_name=%A๑%D๒%C๓%B๗%E๘%CD%A๗%E๐%B๗%D๕%E๘%C๒%C๗).

พระวีระวัฒน์ วีราตมโน. (๒๕๖๑). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษา ๙ วัดใน

อำเภอพาน้อย จังหวัดน่าน. *Journal of MCUNan Review*, ๒ (๑), ๙๓-๑๐๓.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๖๓). พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมไทย โดย

ผศ.ฉวีวรรณ สุวรรณภา. สืบค้นจาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/๔๐๕>

รสิกา อังกูร. (๒๕๔๙). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น.

วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๑๙(๑), ๗๙-๘๘.

วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์ และ พยอม ธรรมบุตร. (๒๕๕๘). ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

ศาสนาจังหวัดนครปฐม. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, ๕(๒), ๑๕๑-๑๖๓.

วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์ และ พยอม ธรรมบุตร. (๒๕๕๙). แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย*,

๑๑(๔), ๔๙-๕๖.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (๒๕๖๓). *วัดราษฎร์*. สืบค้นจาก

<https://www.sac.or.th/databases/archaeology/terminology/%e๐%b๘%a๗%e๐%b๘%b๑%e๐%b๘%๙๔%e๐%b๘%a๓%e๐%b๘%b๒%e๐%b๘%a๙%e๐%b๘%๘e%e๐%b๘%a๓%e๐%b๙%๘c>.

ศิวินิต อรรถกฤษณ์ นรินทร์ สังข์รักษา และสมชาย ลักขณานุรักษ์. (๒๕๖๐). การพัฒนารูปแบบการ

จัดการ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี. *Veridian E-Journal Silpakorn*

University (ฉบับภาษาไทย), ๑๐ (๒), ๒๓๙๒-๒๔๐๘.

ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (๒๕๕๑). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.

สายชล ปัญญชิต และภูเบศ วณิชชานนท์. (๒๕๕๘). การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม

ของภาคใต้ การพัฒนาเส้นทางและผลกระทบ. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน*

นทรวโรดม, ๑๘, ๒๔๗-๒๖๑.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (ม.ป.ป.). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดใน*

กรุงเทพมหานคร. สืบค้นจาก

http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=๖๘๘:๒๐๑๓-๑๒-๐๔-๑๒-๔๒&catid=๖๐&Itemid=๒๑๐.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก [สกพอ.]. (๒๕๖๓). *แผนปฏิบัติการ*

การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. สืบค้นจาก

<https://www.eeco.or.th/content/touristplan>.

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (๒๕๕๙). รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว.

สืบค้นจาก

https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_๒๐๑๗๐๕๑๑๐๙๕๖๐๕.pdf

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (๒๕๖๓). *ข้อมูลวัดจังหวัดชลบุรี*. สืบค้นจาก <http://www>

[๓.onab.go.th/wp-content/uploads/๒๐๑๙/๐๒/cbio๑๒๕๖๒.pdf](http://www.๓.onab.go.th/wp-content/uploads/๒๐๑๙/๐๒/cbio๑๒๕๖๒.pdf)

สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ. (๒๕๖๓). *พระราชทานวิสุงคามสีมา*. สืบค้นจาก

<http://www.onab.go.th/news/%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%88%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B9%82%E0%B8%86%E0%B8%A9%E0%B8%81-%E0%B8%8E%E0%B8%A8/%E0%B8%8E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%88%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B5%E0%B8%A1%E0%B8%B2/>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๓). *ระเบียบวาระการประชุม*

ระดมความคิดเห็นเพื่อเตรียมจัดทำกรอบแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ:

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.(๒๕๕๖). *การจัดการท่องเที่ยว*

สร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม. สืบค้นจาก

<http://www.dasta.or.th/creativetourism/th/article/๑๕๖-notice๔.html>

อัจฉริยา ปราบอริพ่าย. (๒๕๔๗). *เทคนิคการวิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS: ทฤษฎีและ*

ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Adhikari, A., & Bhattacharya, S. (๒๐๑๖). Appraisal of literature on customer experience

in tourism sector: Review and framework. *Current Issues in Tourism*, ๑๙(๔),

๒๙๖–๓๒๑.

Albayrak,, T., Herstein, R., Caber, M., Drori, N., Bideci, M. & Berger, R. (๒๐๑๘). Exploring

religious tourist experiences in Jerusalem: The intersection of Abrahamic

religions. *Tourism Management*. ๖๙, ๒๘๕-๒๙๖.

Amaro, S., Antunes, A., & Henriques, C. (๒๐๑๘). A closer look at Santiago de

Compostela's pilgrims through the lens of motivations. *Tourism*

Management, ๖๔, ๒๗๑-๒๘๐

Andergassen, R., Candela, G., & Figini, P. (๒๐๑๓). An economic model for tourism

destinations: Product sophistication and price coordination. *Tourism*

Management, ๓๗, pp. ๘๖-๙๘,

Andrades, L. & Dimanche, F. (๒๐๑๕). *Tourist Behaviour and Trends*. Available online:

ResearchGate Database.

- Bideci, M., & Albayrak, T. (୨୦୧୬). Motivations of the Russian and German tourists visiting pilgrimage site of Saint Nicholas Church. *Tourism Management Perspectives*, ୧୫, ୧୦-୧୩.
- Blackwell, R. (୨୦୦୩). *Motivations for Religious Tourism, Pilgrimage, Festivals and Events*. in, R. Raj and N. Morpeth, Religious Tourism and Pilgrimage Festivals Management: An International Perspective, pp. ୩୫-୫୩. CABI Publishing, Wallingford, UK.
- Bollaram, S. (୨୦୧୩). Historical perspective of religious tourism on socio-economic development in India. *International Research Journal of Human Resources and Social Sciences*, ୫(୧୧), ୧୧୩-୧୩୩.
- Božic, S., Spasojević, B., Vujičić, M. D., & Stamenkovic, I. (୨୦୧୬). Exploring the motives of religious travel by applying the AHP Method – the case study of Monastery Vujan (Serbia). *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage*, ୫(୫), ୩୩-୫୩.
- Chaitip, P., Chaboonsri, C., Kovacs, S., & Balogh, P. (୨୦୦୫). A structural equation model: Greece's tourism demand for tourist destination. *Applied Studies in Agribusiness and Commerce*, ୧, ୩୫-୫୩.
- Clawson, M., & Knetsch, J. L. (୧୯୬୬). *Economics of outdoor recreation* (Washington, DC: Resources for the future).
- Cochran, W.G. (୧୯୩୩). *Sampling Techniques* (୩rded). New York: John Wiley & Sons.
- Cohen, E. (୧୯୫୫) Tourism and religion: A comparative perspective. *Pacific Tourism Review*, ୨, ୧- ୧୦.
- Cooper, C., & Hall, M. (୨୦୦୫). *Contemporary Tourism: An International Approach*. London: Butterworth-Heinemann.
- Crompton, J.L. (୧୯୩୫). An assessment of the image of Mexico as a vacation destination and the influence of geographical location upon that image. *Journal of Travel Research*, ୩୩(୫), ୧୫-୨୫.
- Dann, G.M.S. (୧୯୩୩). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of Tourism Research*, ୫(୫), ୧୫୫-୧୫୫.
- Dann, G.M.S. (୧୯୫୧). Tourist motivation- an appraisal. *Annals of Tourism Research*, ୫ (୨), ୧୫୩- ୨୧୫.

- Dwyer, L., & Wickens, E. (๒๐๑๓). *Event tourism and cultural tourism: issues and debates*. London, United Kingdom: Routledge.
- Economic Intelligence Center. (๒๕๖๒). *EIC เปิดผลสำรวจปี '๖๐ คนไทยใจบุญ ใช้จ่ายเพื่อการกุศล ยอดบริจาค-ถวายพระ-ไหว้เจ้า ๖,๒๐๐ บาทต่อครัวเรือน/ปี*. สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/๒๐๑๙/๐๘/scb-eic-thai-household-merit-spending/>
- ECOTEC (๒๐๑๐). *Destination Marketing and Promotion Economic Impact Methodology Study*. London: Final Report ECOTEC.
- Edgell, D.L., Allen, M.D., Smith, G., & Swanson, J.R. (๒๐๐๘). *Tourism Policy and Planning: Yesterday, Today and Tomorrow*. Oxford, UK: Elsevier, Inc.
- Epperson, A. (๑๙๘๓). Why people travel. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance – Leisure Today*, ๕๔ (๔), ๕๓-๕๔.
- Erasmus, A.C., Boshoff, E. & Rousseau, G. G. (๒๐๐๑). Consumer decision-making models within the discipline of consumer science: A critical approach. *Journal of Family Ecology and Consumer Sciences*, ๒๙, ๘๒ -๙๐.
- Fernandea, C., Pimenta, E., Goncelves, F. ๗ Rachao, S. (๒๐๑๒). A new research approach for religious tourism: the case study of the Portuguese route to Santiago. *Tourism Policy*, ๔ (๒), ๘๓-๙๔.
- Gallarza, M.G.I., Saura, G., & Garcia, H.C. (๒๐๐๒). Destination image: Towards a conceptual framework. *Annals of Tourism Research*, ๒๙ (๑), ๕๖-๗๘.
- Galzacorta, M., Guereño-Omil, B., Makua, A., Iriberry, J. L., & Santomà, R. (๒๐๑๖). Pilgrimage as tourism experience: The case of the ignatian way. *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage*, ๔(๔), ๕.
- Gengwai, N. & Bansal, V. (๒๐๑๖). *Application of decomposed theory of plan behavior for M-commerce adoption in India*. Proceeding of the ๑๘th International Conference on Enterprise Information (ICEIS ๒๐๑๖), ๒, ๓๕๗-๓๖๗.
- George, R. (๒๐๐๔). *Marketing South African Tourism and Hospitality*. Oxford: Oxford Press.
- Griffin, K. A. (๒๐๐๗). *The Globalization of Pilgrimage Tourism? Some Thoughts from Ireland*. in R. Raj and N. Morpeth, *Religious Tourism and Pilgrimage Festivals Management: An International Perspective*, pp. ๑๕-๓๔. CABI Publishing, Wallingford, UK

- Grzanic, J. & Saftic, D. (୨୦୧୧) Approach to the Development of Destination Management in Croatian Tourism. *Journal of Contemporary Management*, ୧୩ (୧), ୫୯-୭୫.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (୧୯୯୫). *Multivariate data analysis* (୩rd ed.). New York: Macmillan.
- Heelas, P. (୧୯୯୫). *Introduction: On differentiation and dedifferentiation*. In P. Heelas (Ed.). *Religion, modernity and postmodernity* (pp. ୧-୧୫). Oxford: Blackwell Publishers.
- Holbrook, M. B., Chestnut, R.W., Oliva, T.A. & Greenleaf, E.A. (୧୯୯୫). Play as a consumption Experience: The Role of Emotion, Performance, and Personality in the Enjoyment of Games. *Journal of Consumer Research*, ୧୧, ୩୧୫-୩୩୯.
- Holloway, J.C., & Humphreys, C. (୨୦୧୧). *The Business of Tourism* (୯th Ed.). Essex, England: Pearson.
- Huang, Y., Scott, N., Ding, P., & Cheng, D. (୨୦୧୧). Impression of Liusanjie: Effect of mood on experience and satisfaction. *International Journal of Tourism Research*, ୧୫, ୯୧-୧୦୧
- Iso-Ahola, S.E. (୧୯୯୧). Toward a social psychological theory of tourism motivation: A rejoinder. *Annals of Tourism Research*, ୧୮(୧), ୧୫୩-୧୬୧.
- Joseph, C. A., & Kavoori, A. P. (୨୦୦୧). Mediated resistance: Tourism and the host community. *Annals of Tourism Research*, ୨୮(୫), ୯୯୫-୧୦୦୯.
- Juvan, E. Omerzal, D.M. & Maravic, M.U. (୨୦୧୩). *Tourist behavior: An overview of models to date*. Management International Conference. Retrieved from <http://www.hippocampus.si/ISBN/୯୭୮-୯୬୧-୯୦୧୩-୯୯-୧/୧.pdf>.
- Kato, K., & Prozano, R. N. (୨୦୧୩). Spiritual (walking) tourism as a foundation for sustainable destination development: Kumano-kodo pilgrimage, Wakayama, Japan. *Tourism Management Perspectives*, ୧୫, ୧୫୩-୧୬୧.
- Kim, J.H. (୨୦୧୫). The antecedents of memorable tourism experiences: The development of a scale to measure the destination attributes associated with memorable experiences. *Tourism Management*, ୫୫, ୩୫-୫୫.

- Kim, S.S., Lee, C., & Klenosky, D.B. (2008). The influence of push and pull factors at Korean national parks. *Tourism Management*, 29 (2), 167-180.
- Kim, S. S., & Prideaux, B. (2005). Marketing implications arising from a comparative study of international pleasure tourist motivations and other travel-related characteristics of visitors to Korea. *Tourism Management*, 26, 847-861.
- Klenosky, D.B. (2002). The 'pull' of tourism destinations: A means-end investigation. *Journal of Travel Research*, 40 (2), 85-95.
- Kogovsek, M. (2008), *Innovation in Tourism: The potential for improving the sustainability of tourism Destination*, In Contemporary trends in Tourism and Hospitality (2008), A Collection of papers, pp. 57-65.
- Komppula, R. (2005). Developing the quality of a tourist experience product in the case of nature-based activity services. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 5(2), 115-127.
- Koutoulas, D., & Zouganeli, S. (2008). *Analysing the Destination Marketing Task at the Regional Level: the Case of Prefecture Tourism Promotion Committees in Greece*. In Proceedings of the 1st Biannual International Conference in Services Marketing, September, Chios-Greece.
- Kozak, M. (2002). Comparative analysis of tourist motivations by nationality and destinations. *Tourism Management*, 23 (3), 221-232.
- Kujawa, J. (2008). Spiritual tourism as a quest. *Tourism Management Perspectives*, 2, 17-20.
- Larsen, S., & Mossberg, L. (2008). Editorial: The diversity of tourist experiences. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 8(1), 1-5.
- Lau, A. L. S., & McKercher, B. (2004). Exploration versus acquisition: A comparison of first-time and repeat visitors. *Journal of Travel Research*, 42, 177-185.
- Martin, D. (2000). Uncovering unconscious memories and myths for understanding international tourism behavior. *Journal of Business Research*, 52 (4), 311-321.
- Mayo, E.J., & Jarvis, L.P. (1988). *The Psychology of Leisure Travel: Effective Marketing and Selling of Travel Services*. Boston: CBI Publishing Company.

- McIntosh, R.W., & Goeldner, C.R. (๑๙๙๐). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies* (๖th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- McIntosh, R. & Shashikant, C. (๑๙๗๗). *Tourism : Principles,Practices,Philosophies* (๓rd. edition). Columbus,Ohio: Grid, Inc.
- Menard, S. (๑๙๙๕). *Applied logistic regression analysis*. In Sage University Paper Series on Quantitative Applications in the Social Sciences. Thousand Oaks, CA: Sage.
- MICE Intelligence Center. (๒๕๖๒). แนวคิดใหม่กับการสร้างแบรนด์ให้จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว. สืบค้นจาก https://intelligence.businesseventsthailand.com/en/blog/pata_blog_ep๑.
- Mill, R., & Morrison, A. (๑๙๘๕). *The tourism system*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall
- Mill, R.C., & Morrison, A. M. (๒๐๑๒). *The Tourism System* (๗th Ed.). Dubuque, Iowa: Kendall/Hunt Publishing.
- Minichiello, V., Aroni, R., Timewell, E., & Alexander, L. (๑๙๙๕). *In-depth interviewing* (๒nd ed.). Australia: Longman.
- Moscardo, G. M. (๒๐๑๐). *The shaping of tourist experience, the importance of stories and themes*, pp. ๔๓-๕๘. In M. Morgan, P. Lugosi, & J. R. B. Ritchie (Eds.). *The tourism and leisure experience. Consumer and managerial perspectives*. Bristol, UK: Channel View Publications.
- Moutinho, L. (๑๙๙๓). Consumer behaviour in tourism. *European Journal of Marketing*, ๒๑ (๑๐), ๕-๔๔
- Mulec, I. (๒๐๑๐). Promotion as a Tool in Sustaining the Destination Marketing Activities, *Turizam*, (๑๔) ๑, ๑๓ -๒๑.
- Nieminen, K. (๒๐๑๒). *Religious tourism-A finish perspective*. Master degree thesis. HAALIA-HELIA University of Applied Science, Finland.
- Nikjoo, A. (๒๐๑๕). The role of push and pull factors in the way tourists choose their destination. *Anotolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, ๒๖ (๔), ๕๘๘-๕๙๗.
- Novelli, M. (๒๐๐๕). *Niche Tourism Contemporary Issues, Trends and Cases*. Burlington: Elsevier.

- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory* (2nded.). New York: McGraw-Hill.
- Okamoto, T. (2015). Otaku tourism and the anime pilgrimage phenomenon in Japan. *Japan Forum*, 27(1), 11-26.
- Ostrowski, M. (2000). Pilgrimages or religious tourism? *Peregrinus Cracoviensis*, 10, 51-60.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. & Berry, L. L. (1988). Reassessment of Expectation of Comparison Standard in Measuring Service Quality: Implication for Further Research. *Journal of Marketing*, 52 (January), 111-124.
- Pearce, P.L., & Caltabiano, M.L. (1988). Inferring Travel Motivation from Travelers' Experiences. *Journal of Travel Research*, 26 (2), 11-20.
- Pearce, P.L. & Lee, U. (2005). Developing the travel career approach to tourist motivation. *Journal of Travel Research*, 43 (1)} 21-28.
- Peter, J. P. & Olson, J. C. (2002). *Consumer Behavior and Marketing Strategy*. New York: McGrawHill/Irwin.
- Pine, B. J., & Gilmore, J. H. (1999). Welcome to the experience economy. *Harvard Business Review*, 77, 95-105.
- Pine, B.J. & Gilmore, J.H. (2009). *The experience economy: past, present and future. Handbook on the Experience Economy. USA: Edward Elgar.*
- Reisinger, Y. (1988). *Social Contact between Tourists and Hosts of Different Cultural Backgrounds in Tourism: The State of the Art*. Chichester: Wiley.
- Richards, G. (2008). *Cultural Tourism: Global and Local Perspectives*. New York: The Haworth Hospitality Press.
- Rinschede, G. (1982). Forms of Religious Tourism. *Annals of Tourism Research*, 9, 51-61.
- Ross, D. E., & Iso-Ahola, S. (1988). Sightseeing tourists' motivation and satisfaction. *Annals of Tourism Research*, 15 (2), 21-31.
- Rot, E., Mikić, K. & Bogdan, S. (2014). General characteristics of religious tourism in Croatia. *Journal of Economics*, 5 (1), 1-8.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1974). On the use of content specialists in the assessment of criterion referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 4-10.

- Swarbrooke, J., & Horner, S. (୧୯୯୯). *Consumer Behaviour in Tourism*. Oxford: Butterworth Heinemann.
- Ryan, C. (୧୯୯୧). *Recreational Tourism: A Social Science Perspective*. London: Routledge.
- Ryan, C. (୨୦୦୦). Ways of conceptualizing the tourist experience: A review of literature. *Tourism Recreation Research*, ୩୧(୧), ୩୩-୪୦.
- Ryglova, L. (୨୦୦୯), Destination Management. *Agric. Econ. – Czech*, ୫୫, (୯), ୧୧୦-୧୧୯.
- Sanz, I., Museros, L. & Gonzalez-Abril, L. (୨୦୧୧). *Exploring the cognitive-affective-cognitive image of a rural tourism destination using social data*. Proceedings of JARCA ୨୦୧୧, Almeria, Spain. Available online: <http://ceur-ws.org>.
- Shinde, K. A. (୨୦୦୩). *Case study ୬: Visiting sacred sites in India: Religious tourism or Pilgrimage?*. pp. ୧୯୯-୧୯୩. In R. Raj, & N. D. Morpeth (Eds.). *Religious tourism and pilgrimage festivals Management: An international perspective*. Oxfordshire: UK: CABI
- Slabbert, S.M., & Merwe, P.V.D.(୨୦୦୯). Travel motivation: A tale of two marine destinations in South Africa. *South African for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, ୩୧ (୧), ୯୧-୯୯.
- Smith, V.L. (୧୯୯୨). Introduction: the quest in guest. *Annals of Tourism Research*, ୧୯: ୧-୧୩.
- Smith, M.K. (୨୦୦୩). *Issues in Cultural Tourism Studies*. Oxon: Routledge.
- Swarbrooke, J. & Horner, S. (୨୦୦୩). *Consumer Behaviour in Tourism* (୨nd Edition). The Netherlands: Butterworth –Heinemann.
- Syamala, G. & Kakati, S. (୨୦୧୧). A study on religious tourism-potential and possibilities with reference to Shirdi a place of religious tourism. *Online International Interdisciplinary Research Journal*. ୬ (୩), ୧୧୫-୧୧୯.
- Tsai, L.M. & Sakulsinlapakorn, K. (୨୦୧୧). Exploring tourists' push and pull travel motivations to participate in Songkarn Festival in Thailand as a tourist destination: A case of Taiwanese visitors. *Journal of Tourism and Hospitality Management*. ୯ (୫), ୧୯୩-୧୯୩.
- Turner, V. & Turner, E. (୧୯୯୯). *Image and Pilgrimage in Christian Culture: Anthropological Perspective*. Oxford: Basil Blackwell.

- Tussyadiah, I. P., & Fesenmaier, D. R. (୨୦୦୯). Mediating tourist experiences. *Annals of Tourism Research*, ୩୬(୧), ୧୫-୫୦.
- UNWTO (୨୦୧୫). *Tourism can protect and promote religious heritage*. UN World Tourism Organisation. Retrieved from <http://media.unwto.org/pressrelease/୨୦୧୫-୧୧-୧୦/tourism-can-protect-and-promote-religious-heritage>.
- World Tourism Organisation. (୨୦୦୩). *A Practical Guide to Tourism Destination Management*. Madrid, Spain: Centro Español de Derechos Reprográficos.
- Yeoman, I. (୨୦୦୯). *Tomorrow's Tourist, Scenarios & Trends*. Oxford: Elsevier Ltd.
- Yiamjanya, S. & Wongleedee, K. (୨୦୧୫). International Tourists' Travel Motivation by Push-Pull Factors and the Decision Making for Selecting Thailand as Destination Choice. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Humanities and Social Sciences*, ୯ (୫), ୧୩୫୯-୧୩୬୩.
- Yoon, Y., & Uysal, M. (୨୦୦୫). An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: A structural model. *Tourism Management*, ୨୬, ୫୫-୬୬.
- Zamani-Farahani, H., & Eid, R. (୨୦୧୬). Muslim world: A study of tourism & pilgrimage among OIC member states. *Tourism Management Perspectives*, ୧୯, ୧୫୫-୧୬୯.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Graduate school of Commerce Burapha University

๑๖๙ ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

คำถามในสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง “การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธ
ธรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”

สัมภาษณ์เจ้าอาวาส/ ตัวแทนวัด

คำถามในการสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในงานวิจัย

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ทำการวิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้สัมภาษณ์

และขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

คำถามในการสัมภาษณ์มีทั้งหมด ๓ ส่วนได้แก่

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลของวัดและผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารวัด

ส่วนที่ ๒ ศักยภาพของวัดในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารวัด

๑.๑ ข้อมูลชื่อ-นามสกุล

๑.๒ ตำแหน่ง

๑.๓ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง

ส่วนที่ ๒ ศักยภาพของวัดในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

๒.๑ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

๒.๑.๑ การมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย

๒.๑.๑.๑ วัดมีประวัติความเป็นมาอย่างไร

๒.๑.๑.๒ วัดมีสิ่งปลูกสร้าง พระพุทธรูป ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม งานประเพณี สิ่งแวดล้อม หรือสิ่งสำคัญอื่น ๆ ที่เป็นจุดเด่น คืออะไร

๒.๑.๑.๓ สถานที่ใกล้เคียงสำคัญที่สามารถจูงใจให้คนมาท่องเที่ยว มีสถานที่ใดบ้าง

๒.๑.๒ การพัฒนาด้านการบริการ / การบริการที่พึงสำหรับปฏิบัติธรรม

๒.๑.๒.๑ วัดมีกิจกรรมทางพุทธธรรมอะไรบ้าง และมีการบริหารจัดการอย่างไร

๒.๑.๒.๒ วัดมีสถานที่พักแรมให้ผู้ปฏิบัติธรรม หรือไม่ ถ้ามี มีการบริหารจัดการอย่างไร

๒.๑.๓ การส่งเสริมการตลาด

๒.๑.๓.๑ วัดมีวิธีการประชาสัมพันธ์ การสร้างภาพลักษณ์ และการสร้างการรับรู้ให้ประชาชนอย่างไร

๒.๒ ศักยภาพทางกายภาพ

๒.๒.๑ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

๒.๒.๑.๑ ท่านคิดว่าเส้นทางในการเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบายหรือไม่ หรือถ้าต้องการให้มีการปรับปรุง ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร

๒.๒.๑.๒ ท่านคิดว่าป้ายบอกทางในการเข้าถึงวัดมีความชัดเจนหรือไม่ หรือถ้าต้องการให้มีการปรับปรุง ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร

๒.๒.๒ ความปลอดภัย

๒.๒.๒.๑ วัดมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ผู้เข้ามาใช้บริการอย่างไร

๒.๒.๓ ความสะอาด

๒.๒.๓.๑ วัดมีการดูแลเรื่องความสะอาดและการจัดการขยะอย่างไร

๒.๒.๔ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ มุมพักผ่อนของผู้ใช้บริการ

๒.๒.๔.๑ วัดมีการบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ อย่างไร และ ต้องการการปรับปรุงเพิ่มเติมอย่างไร

๒.๒.๔.๒ วัดมีการจัดการด้านการดูรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างไร และถ้าต้องการให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร

๒.๓ ระบบสารสนเทศให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว

หมายเหตุ การจัดการระบบสารสนเทศ หมายถึง การวางแผน จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ รักษา และส่งต่อแพร่กระจายสารสนเทศไปยังผู้ใช้ เพื่อประโยชน์ในการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานและการดำเนินงานขององค์กร สร้างนวัตกรรม เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๒.๓.๑ วัดมีการจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัดหรือไม่ มีการจัดการอย่างไร

๒.๓.๒ วัดมีการเชื่อมโยงข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน หรือไม่อย่างไร

๒.๔ กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติที่รองรับ กำกับดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยว

๒.๔.๑ วัดมีโครงสร้างการจัดการบริหารวัดอย่างไร

๒.๔.๒ กฎหมาย หรือ ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรมมีอะไรบ้าง ที่ผู้เข้ามาเยี่ยมชมวัดต้องปฏิบัติตาม

๒.๔.๓ วัดมีการจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่เพื่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาหรือไม่อย่างไร (การแบ่งพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ พื้นที่พักอาศัย)

๒.๔.๔ วัดมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมหรือไม่ อย่างไร

๒.๔.๕ วัดนี้มีการจัดบุคลากรเพื่อดูแลผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมหรือไม่ อย่างไร

๒.๕ ความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชน

๒.๕.๑ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว

๒.๕.๑.๑ ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร

๒.๕.๑.๒ ท่านคิดว่าถ้าพัฒนาวัดนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาจะส่งผลกระทบต่อเชิงบวก/เชิงลบต่อสภาพปัจจุบันของวัดหรือไม่ อย่างไร

๒.๕.๒ การสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน

๒.๕.๒.๑ วัดได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณและบุคลากรเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มองค์กรท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร และต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาส่วนอื่นใดเพิ่มเติม

๒.๕.๒.๒ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดอย่างไร

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Graduate school of Commerce Burapha University

๑๖๕ ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

แบบสอบถาม

เรื่อง การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทาง

พุทธธรรมในเขต อำเภอเมืองชลบุรี และ อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการวิจัย

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ด้วย

และขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ ๑ คำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม (คัดกรองด้วยวาจา ขณะแจกแบบสอบถาม)

๑. ท่านสนใจการเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.สัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี หรือไม่

สนใจ ไม่สนใจ (จบการทำแบบสอบถาม)

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

ชาย หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๒๓ปี (Gen Z) ๒๓ - ๒๘ปี (Gen M) ๒๙ - ๓๔ปี (Gen Y)

๔๐ - ๕๔ ปี (Gen X) มากกว่า ๕๕ ปี ขึ้นไป (Gen B)

๓. สถานภาพ

โสด สมรส หม้าย หย่าร้าง

๔. ระดับการศึกษาสูงสุด

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

๕. อาชีพ

รับราชการ/พนักงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ เกษียณอายุ นักเรียน/นักศึกษา

ธุรกิจส่วนตัว บริษัทเอกชน อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๖. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙ บาท ๒๐,๐๐๐ - ๒๙,๙๙๙ บาท
 ๓๐,๐๐๐ - ๓๙,๙๙๙ บาท ๔๐,๐๐๐ - ๔๙,๙๙๙ บาท มากกว่าหรือเท่ากับ ๕๐,๐๐๐ บาท

๗. เดินทางมาจาก จังหวัด.....

๘. ศาสนาที่นับถือ พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่น ๆ

ส่วนที่ ๓ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

๑. ท่านมาเที่ยวชลบุรีครั้งนี้เป็นครั้งที่เท่าไร

- ครั้งแรก ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ มากกว่า ๓ ครั้ง

๒. ช่วงเวลาในการมาท่องเที่ยว

- วันธรรมดา วันเสาร์-อาทิตย์ วันนักขัตฤกษ์

๓. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวชลบุรี

- ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาท ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท มากกว่า ๓,๐๐๐ บาท

๔. จำนวนผู้ร่วมเดินทางของท่านในครั้งนี้ (รวมตัวท่านด้วย)

- มาคนเดียว ๒ คน ๓-๔ คน ๕-๖ คน มากกว่า ๖ คน

๕. ผู้ที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว

- มาคนเดียว สามี/ภรรยา/คนรัก เพื่อน ญาติ อื่น ๆ ระบุ.....

๖. วิธีการเดินทางมาเที่ยวชลบุรี

- รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง มอเตอร์ไซด์ บริษัทนำเที่ยว

อื่น ๆ โปรดระบุ

๗. หากท่านต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ๆ จะไปเที่ยวชม ท่านจะหาข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง

เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

เว็บไซต์ของบริษัทเอกชนที่ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

Youtube เอกสารแผ่นพับ คนรู้จัก/ญาติ/เพื่อน ป้ายประชาสัมพันธ์

รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ Facebook Line

สื่อออนไลน์ (นอกเหนือจากเว็บไซต์/ Youtube) โปรดระบุ.....

สื่ออื่น ๆ โปรดระบุ.....

๘. ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ ท่านมาพักแรมหรือไม่

ไม่พัก พัก ท่านพักที่ใด

โรงแรม บ้านญาติ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ ๔ รูปแบบของการมาท่องเที่ยววัด

๑. รูปแบบของการมาเที่ยววัดที่ท่านสนใจมากที่สุด

- การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน
- การท่องเที่ยวอาจาริบูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด
- การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความดีมีค่า เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเป็นต้องเป็นช่วงเทศกาล
- การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน

๒. กิจกรรมที่ท่านให้ความสนใจในการมาท่องเที่ยววัด (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ไหว้พระ ขอพร
- การเที่ยวชมสถานที่สำคัญในวัด
- การสนทนากับพระเกจิ
- การทำบุญ บริจาค
- การทำบุญปล่อยสัตว์
- การทำบุญ สะเดาะเคราะห์
- การเช่าพระ
- การฝึกสมาธิ
- การถือศีลปฏิบัติธรรมในวัด
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ ๕ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา	ระดับแรงจูงใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยผลักดัน (ปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในจิตใจ)					
๑. การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน					
๒. การได้มีช่วงเวลาที่ดีใจที่สงบผ่อนคลาย					
๓. การได้ไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา					
๔. การได้ยกระดับสถานะทางสังคมว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับพุทธศาสนา					
๕. การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและ					

แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา	ระดับแรงจูงใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยหลักต้น (ปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในจิตใจ)					
พุทธศาสนา					
๖. การได้สร้างความพึงพอใจที่ตอบสนองความปรารถนาแห่งตนในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม					
๗. การเที่ยวชมวัดช่วยในการพัฒนาจิตใจและปัญญา					
๘. การได้ไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์					
๙. การได้พักผ่อนหย่อนใจซึมซับบรรยากาศของแหล่งธรรมะ					
แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา	ระดับแรงจูงใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๐. การได้สนุกสนานเพลินเพลินกับกิจกรรมของวัด					
๑๑. การได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง					
๑๒. การได้ไปสถานที่ที่เพื่อนเคยไปมาก่อน					
๑๓. การได้พบเพื่อนใหม่ ขณะร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา					
ปัจจัยดึงดูด (ปัจจัยที่เกิดจากวัดในการสร้างแรงจูงใจให้คนมาเที่ยวชม)					
๑. ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงวัด					
๒. ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคมไปที่วัด					
๓. ความปลอดภัยในการเที่ยวชมวัด					
๔. ความพร้อมและความสะอาดของห้องน้ำของวัด					
๕. การให้บริการที่จอดรถภายในวัด					
๖. ชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของวัด/พระเกจิ					
๗. กิจกรรมเที่ยวชมที่หลากหลายภายในวัด					
๘. การจัดให้ผู้มาเยี่ยมชมได้ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวหรือผู้ที่เดินทางมาเที่ยวด้วยกัน					
๙. การได้พบเห็นการใช้ชีวิตของผู้คนในชุมชนที่ใกล้กับวัด					
๑๐. การได้พำนักในวัดเพื่อปฏิบัติธรรม					
๑๑. ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของวัด					
๑๒. บรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด					
๑๓. การได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ทางวัด					
๑๔. ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยที่					

แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา	ระดับแรงจูงใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยหลักต้น (ปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในจิตใจ)					
พบเห็นได้จากสถาปัตยกรรมและกิจกรรมภายในวัด					
๑๕. การที่วัดเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์					
๑๖. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและวัด					
๑๗. ความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น					
๑๘. ความสามารถที่จะจ่ายเงินในร่วมกิจกรรมของวัด					
๑๙. พื้นที่ภายในวัดมีสินค้าพื้นเมืองของชุมชนมาวางจำหน่าย					
๒๐. สินค้าที่จำหน่ายภายในวัดราคาไม่แพง					

ส่วนที่ ๖ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม

แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม	ระดับแนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ในการมาท่องเที่ยวชลบุรีครั้งต่อไป ท่านจะจัดสรรเวลาในการไปเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมือง และอ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี					
๒. ท่านจะบอกต่อชักชวนญาติพี่น้องไปเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี					
๓. ท่านต้องการส่งเสริมพุทธศาสนาโดยการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาวัดในเขตอ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี					
๔. ถ้าท่านทราบว่า วัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีกิจกรรมหรือสิ่งที่น่าสนใจ ท่านจะหาโอกาสไปเที่ยวชมวัด					

ภาคผนวก ข
ผลการตรวจความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย

ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC

ชื่อเรื่องงานวิจัย การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

ชื่อผู้วิจัย ผศ.ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ และ ดร.สุรติ สุพิชญางกูร

คำชี้แจง

ในการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสำรวจและคำถามในการสัมภาษณ์ในแต่ละข้อมีความเหมาะสมหรือไม่ ให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำถามดังนี้

- ค่าคะแนน**
- +๑ หมายถึง คำถามมีความเหมาะสม
 - ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่
 - ๑ หมายถึง คำถามที่ไม่มีความเหมาะสม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทำ IOC

๑. ผศ.ดร.ภฤช จรินทร์โท อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
๒. ดร.กชพร นรมาศย์ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๓. ดร.ชนิสรา แก้วสุวรรณค์ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๔. ดร.นุจรี ภาคสัตย์ อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๕. ดร.รชฎ จันทรน้อย อาจารย์ผู้สอนบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
หมายเหตุ ตัวอักษรสีม่วง คือ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์						
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑.๑ ข้อมูลชื่อ-นามสกุล						
๑.๒ ตำแหน่ง						
๑.๓ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง						

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
<p>หมายเหตุ ตัวอักษรสีม่วง คือ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์</p> <p>ส่วนที่ ๒ ศักยภาพของวัดในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรม</p> <p>๒.๑ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว</p> <p>๒.๑.๑ การมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย</p> <p>๒.๑.๑.๑ วัดมีประวัติความเป็นมาอย่างไร</p> <p>๒.๑.๑.๒ วัดมีสิ่งปลูกสร้างพระพุทธรูป ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม งานประเพณี สิ่งแวดล้อม หรือสิ่งสำคัญอื่น ๆ ที่เป็นจุดเด่น คืออะไร</p> <p>๒.๑.๑.๓ สถานที่ใกล้เคียงสำคัญที่สามารถจูงใจให้คนมาท่องเที่ยว มีสถานที่ใดบ้าง</p>	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘ (PASS)
<p>๒.๑.๒ การพัฒนาด้านการบริการ / การบริการที่พักรักษาปฏิบัติธรรม</p> <p>๒.๑.๒.๑ วัดมีกิจกรรมทางพุทธธรรมอะไรบ้าง และมีการบริหารจัดการอย่างไร</p> <p>๒.๑.๒.๒ วัดมีสถานที่พักรักษาปฏิบัติธรรม หรือไม่ ถ้ามี มีการบริหารจัดการอย่างไร</p>	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘ (PASS)
<p>๒.๑.๓ การส่งเสริมการตลาด</p> <p>๒.๑.๓.๑ วัดมีวิธีการประชาสัมพันธ์ การสร้างภาพลักษณ์ และการสร้างการรับรู้ให้ประชาชนอย่างไร</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)

ข้อคำถาม หมายเหตุ ตัวอักษรสีม่วง คือ ข้อคำถาม ในการสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
<p>๒.๒ ศักยภาพทางกายภาพ</p> <p>๒.๒.๑ ความสะดวกในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว</p> <p>๒.๒.๑.๑ ท่านคิดว่าเส้นทางใน การเข้าถึงวัดมีความสะดวกสบายหรือไม่ หรือถ้าต้องการให้มีการปรับปรุง ท่านคิด ว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร</p> <p>๒.๒.๑.๒ ท่านคิดว่าป้ายบอกทาง ในการเข้าถึงวัดมีความชัดเจนหรือไม่ หรือถ้าต้องการให้มีการปรับปรุง ท่านคิด ว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>๒.๒.๒ ความปลอดภัย</p> <p>๒.๒.๒.๑ วัดมีการดูแลเรื่องความปลอดภัย ให้ผู้เข้ามาใช้บริการอย่างไร</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>๒.๒.๓ ความสะอาด</p> <p>๒.๒.๓.๑ วัดมีการดูแลเรื่องความ สะอาดและการจัดการขยะอย่างไร</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>๒.๒.๔ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ มุมพักผ่อนของ ผู้ให้บริการ</p> <p>๒.๒.๔.๑ วัดมีการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่จอดรถ อย่างไร และ ต้องการการปรับปรุง เพิ่มเติมอย่างไร</p> <p>๒.๒.๔.๒ วัดมีการจัดการด้านการดูแล</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
<p>หมายเหตุ ตัวอักษรสีม่วง คือ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์</p> <p>รักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างไร และถ้าต้องการให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไร</p>						
<p>๒.๓ ระบบสารสนเทศให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว</p> <p>หมายเหตุ การจัดการระบบสารสนเทศ หมายถึง การวางแผน จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ รักษา และส่งต่อแพร่กระจายสารสนเทศไปยังผู้ใช้ เพื่อประโยชน์ในการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานและการดำเนินงานขององค์กร สร้างนวัตกรรม เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้</p> <p>๒.๓.๑ วัดมีการจัดการด้านสารสนเทศโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัดหรือไม่ มีการจัดการอย่างไร</p> <p>๒.๓.๒ วัดมีการเชื่อมโยงข้อมูลของทางวัดกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนหรือไม่ อย่างไร</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>๒.๔ กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติที่รองรับกำกับดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยว</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
<p>หมายเหตุ ตัวอักษรสีม่วง คือ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์</p> <p>๒.๔.๑ วัดมีโครงสร้างการจัดการบริหารวัดอย่างไร</p> <p>๒.๔.๒ กฎหมาย หรือ ระเบียบ/ข้อปฏิบัติของสถานที่ทางพุทธธรรมมีอะไรบ้าง ที่ผู้เข้ามาเยี่ยมชมวัดต้องปฏิบัติตาม</p> <p>๒.๔.๓ วัดมีการจัดการด้านประโยชน์การใช้พื้นที่เพื่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาหรือไม่อย่างไร (การแบ่งพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ พื้นที่พักอาศัย)</p> <p>๒.๔.๔ วัดมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมหรือไม่ อย่างไร</p> <p>๒.๔.๕ วัดนี้มีการจัดบุคลากรเพื่อดูแลผู้ที่จะเข้ามาเยี่ยมชมหรือไม่ อย่างไร</p>						
<p>๒.๕ ความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชน</p> <p>๒.๕.๑ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว</p> <p>๒.๕.๑.๑ ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร</p> <p>๒.๕.๑.๒ ท่านคิดว่าถ้าพัฒนาวัดนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาจะส่งผลกระทบต่อเชิงบวก/เชิงลบต่อสภาพปัจจุบันของวัดหรือไม่ อย่างไร</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๒.๕.๒ การสร้างความร่วมมือกัน	๑	๑	๑	๑	๑	๑

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
<p>หมายเหตุ ตัวอักษรสีม่วง คือ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์</p> <p>ระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน</p> <p>๒.๕.๒.๑ วัดได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณและบุคลากร เพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มองค์กรท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร และต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาส่วนอื่นใดเพิ่มเติม</p> <p>๒.๕.๒.๒ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดอย่างไร</p>						(PASS)
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)

การวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
<p>ส่วนที่ ๑ คำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม</p> <p>ท่านสนใจการเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมืองชลบุรี และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี หรือไม่</p> <p>☐ สนใจ ☐ ไม่สนใจ (จบการทำแบบสอบถาม)</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>ส่วนที่ ๒ ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม</p> <p>๑.เพศ</p> <p>☐ ชาย ☐ หญิง</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>๒. อายุ</p> <p>☐ ต่ำกว่า ๒๓ปี (Gen Z)</p> <p>☐ ๒๓ - ๒๘ปี (Gen M)</p> <p>☐ ๒๙ - ๓๔ปี (Gen Y)</p> <p>☐ ๔๐ - ๕๔ ปี (Gen X)</p> <p>☐ มากกว่า ๕๕ ปีขึ้นไป (Gen B)</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>๓.สถานภาพ</p> <p>☐ โสด ☐ สมรส ☐ หม้าย ☐ หย่าร้าง</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>๔.ระดับการศึกษาสูงสุด</p> <p>☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี</p> <p>☐ สูงกว่าปริญญาตรี</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
<p>๕.อาชีพ</p> <p>☐ รับราชการ/พนักงานของรัฐ</p> <p>☐ รัฐวิสาหกิจ ☐ เกษียณอายุ ☐ นักเรียน/นักศึกษา</p> <p>☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ บริษัทเอกชน</p> <p>☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๖.รายได้ต่อเดือน	๑	๑	๑	๑	๑	๑

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
☐ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ☐ ๑๐,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙ บาท ☐ ๒๐,๐๐๐ - ๒๙,๙๙๙ บาท ☐ ๓๐,๐๐๐ - ๓๙,๙๙๙ บาท ☐ ๔๐,๐๐๐ - ๔๙,๙๙๙ บาท ☐ มากกว่าหรือเท่ากับ ๕๐,๐๐๐ บาท						(PASS)
๗. เดินทางมาจาก จังหวัด.....	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๘. ศาสนาที่นับถือ ☐ พุทธ ☐ คริสต์ ☐ อิสลาม ☐ อื่น ๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
ส่วนที่ ๓ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว						
๑. ท่านมาเที่ยวชลบุรีครั้งนี้เป็นครั้งที่เท่าไร ☐ ครั้งแรก ☐ ครั้งที่ ๒ ☐ ครั้งที่ ๓ ☐ มากกว่า ๓ ครั้ง	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๒. ช่วงเวลาในการมาท่องเที่ยว ☐ วันธรรมดา ☐ วันเสาร์-อาทิตย์ ☐ วันนักขัตฤกษ์	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๓. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวชลบุรี ☐ ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ☐ ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาท ☐ ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท ☐ มากกว่า ๓,๐๐๐ บาท	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๔. จำนวนผู้ร่วมเดินทางของท่านในครั้งนี้ (รวมตัวท่านด้วย) ☐ มาคนเดียว ☐ ๒ คน ☐ ๓-๔ คน ☐ มา ๕ -๖ คน ☐ มากกว่า ๖ คน	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๕. ผู้ที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ☐ มาคนเดียว ☐ สามเณร/ภรรยา/คนรัก ☐ เพื่อน ☐ ญาติ ☐ อื่นๆ ระบุ.....	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๖. วิธีการเดินทางมาเที่ยวชลบุรี ☐ รถยนต์ส่วนตัว ☐ รถโดยสารประจำทาง ☐ มอเตอร์ไซด์ ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
<p>๗. หากท่านต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ๆ จะไปเที่ยวชม ท่านจะหาข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง</p> <p>☐ เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว</p> <p>☐ เว็บไซต์ของบริษัทเอกชนที่ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว</p> <p>☐ Youtube ☐ เอกสารแผ่นพับ</p> <p>☐ คนรู้จัก/ญาติ/เพื่อน ☐ ป้ายประชาสัมพันธ์</p> <p>☐ รายการโทรทัศน์ ☐ รายการวิทยุ</p> <p>☐ Facebook ☐ Line</p> <p>☐ สื่อออนไลน์ (นอกเหนือจากเว็บไซต์/Youtube) โปรดระบุ.....</p> <p>☐ สื่ออื่น ๆ โปรดระบุ.....</p> <p>.....</p>	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘ (PASS)
<p>๘. ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ ท่านมาพักแรมหรือไม่</p> <p>☐ ไม่พัก</p> <p>☐ พัก ท่านพักที่ใด</p> <p>☐ โรงแรม ☐ บ้านญาติ</p> <p>☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....</p> <p>.....</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
ส่วนที่ ๔ รูปแบบของการมาท่องเที่ยววัด						
<p>๑. รูปแบบของการมาเที่ยววัดที่ท่านสนใจมากที่สุด</p> <p>☐ การท่องเที่ยวตามรอย โดยจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือผู้เยี่ยมชมศาสนาอื่นที่ต้องการเพียงเที่ยวชมสถานที่ ให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ วัน</p> <p>☐ การท่องเที่ยวอาจารย์บูชา คือ การไปท่องเที่ยวในเพื่อร่วมกิจกรรมเทศกาลงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของทางวัด</p>	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)

ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
☐ การท่องเที่ยวปฏิบัติใหญ่ คือ การไปปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาในฐานะพุทธศาสนิกชนให้เกิดความเต็มใจ เกิดจิตวิญญาณ ความศรัทธาทางพุทธศาสนา โดยไม่จำเพาะว่าต้องเป็นช่วงเทศกาล ☐ การอยู่วัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ๓-๗ วัน						
๒. กิจกรรมที่ท่านให้ความสนใจในการมาท่องเที่ยววัด(สามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) ☐ ไหว้พระ ขอพร ☐ การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญในวัด ☐ การสนทนากับพระเกจิ ☐ การทำบุญ บริจาค ☐ การทำบุญปล่อยสัตว์ ☐ การทำบุญ สะเดาะเคราะห์ ☐ การเช่าพระ ☐ การฝึกสมาธิ ☐ การถือศีลปฏิบัติธรรมในวัด ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
ส่วนที่ ๕ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา						
ปัจจัยผลักดัน (ปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายในจิตใจ)						
๑.การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๒.การได้มีช่วงเวลาที่จิตใจที่สงบผ่อนคลาย	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๓.การได้ไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๔.การได้ยกระดับสถานะทางสังคมว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๕.การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๖.การได้สร้างความพึงพอใจที่ตอบสนองความปรารถนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
แห่งตนในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม						(PASS)
๗.การเที่ยวชมวัดช่วยในการพัฒนาจิตใจและปัญญา	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๘.การได้ไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๙.การได้พักผ่อนหย่อนใจซึมซับบรรยากาศของแหล่งธรรมะ	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๐.การได้สนุกสนานเพลินเพลินกับกิจกรรมของวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๑.การได้สนุกสนานกับผู้ร่วมเดินทาง	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๒.การได้ไปสถานที่ที่เพื่อนเคยไปมาก่อน	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๓.การได้พบเพื่อนใหม่ ขณะร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
ปัจจัยดึงดูด (ปัจจัยที่เกิดจากวัดในการสร้างแรงจูงใจให้คนมาเที่ยวชม)						
๑.ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงวัด	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘ (PASS)
๒.ป้ายประชาสัมพันธ์บอกทางเส้นทางคมนาคมไปที่วัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๓.ความปลอดภัยในการเที่ยวชมวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๔.ความพร้อมและความสะอาดของห้องน้ำของวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๕.การให้บริการที่จอดรถภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๖.ชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของวัด/พระเกจิ	๑	๑	๑	๑	๑	๑

ข้อความถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
						(PASS)
๗.กิจกรรมที่เยาวชนที่หลากหลายภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๘.การจัดให้ผู้มาเยี่ยมชมได้ทำกิจกรรมร่วมกับ ครอบครัวหรือผู้ที่เดินทางมาเที่ยวด้วยกัน	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๙.การได้พบเห็นการใช้ชีวิตของผู้คนในชุมชนที่ใกล้กับวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๐.การได้พำนักในวัดเพื่อปฏิบัติธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๑.ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๒.บรรยากาศ ความร่มรื่นภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๓.การได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ทางวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๔.ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ที่พบเห็นได้จากสถาปัตยกรรมและกิจกรรมภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๕.การที่วัดเป็นสถานที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๖.การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๗.ความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๘.ความสามารถที่จะจ่ายเงินในร่วมกิจกรรมของ วัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๑๙.พื้นที่ภายในวัดมีสินค้าพื้นเมืองของชุมชนมาวาง จำหน่าย	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	Expert ๑	Expert ๒	Expert ๓	Expert ๔	Expert ๕	
๒๐.สินค้าที่จำหน่ายภายในวัดราคาไม่แพง	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
ส่วนที่ ๖ แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม						
๑.ในการมาท่องเที่ยวชลบุรีครั้งต่อไป ท่านจะจัดสรรเวลาในการไปเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมือง และอ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๒.ท่านจะบอกต่อชักชวนญาติพี่น้องไปเที่ยวชมวัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๓.ท่านต้องการส่งเสริมพุทธศาสนาโดยการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาวัดในเขตอ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)
๔.ถ้าท่านทราบว่า วัดในเขต อ.เมือง และ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีกิจกรรมหรือสิ่งที่น่าสนใจ ท่านจะหาโอกาสไปเที่ยวชมวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๑ (PASS)

ภาคผนวก ค
ผลการตรวจการคัดลอกวรรณกรรม

chapter 1

ORIGINALITY REPORT

2%

SIMILARITY INDEX

0%

INTERNET SOURCES

0%

PUBLICATIONS

2%

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1

Submitted to Rangsit University

Student Paper

2%

Exclude quotes On

Exclude bibliography On

Exclude matches < 2%

chapter 2

ORIGINALITY REPORT

0%

SIMILARITY INDEX

0%

INTERNET SOURCES

0%

PUBLICATIONS

0%

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

Exclude quotes On

Exclude bibliography On

Exclude matches < 2%

chapter 3

ORIGINALITY REPORT

9%	4%	0%	8%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	Submitted to King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Student Paper	7%
2	grad2.rsu.ac.th Internet Source	2%

Exclude quotes On

Exclude bibliography On

Exclude matches < 2%

chapter 4

ORIGINALITY REPORT

4%

SIMILARITY INDEX

3%

INTERNET SOURCES

0%

PUBLICATIONS

4%

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	Submitted to Suan Dusit Rajabhat University Student Paper	1%
2	www.pradeedee.com Internet Source	1%
3	culturalmap.in.th Internet Source	1%
4	www.fs-ntw888.com Internet Source	1%
5	www.chonburiindex.com Internet Source	1%

Exclude quotes On

Exclude matches < 1%

Exclude bibliography On

chapter 5

ORIGINALITY REPORT

0 %	0 %	0 %	4 %
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

Exclude quotes	On	Exclude matches	< 2%
Exclude bibliography	On		

ภาคผนวก ง ผลการประเมินจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ที่ ๑๙๖/๒๕๖๒

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย : Hu 141/2562

โครงการวิจัยเรื่อง : การรวบรวมองค์ความรู้ ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพุทธธรรม
ในเขตอำเภอเมือง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

หัวหน้าโครงการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์

หน่วยงานที่สังกัด : วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าว เป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

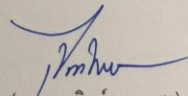
จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

๑. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ฉบับที่ ๒ วันที่ ๒๓ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒
๒. เอกสารโครงการวิจัยฉบับภาษาไทย	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๓๐ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
๓. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ ๒ วันที่ ๒๓ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒
๔. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๓๐ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
๕. เอกสารแสดงรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว หรือชุดที่ใช้เก็บข้อมูลจริง
จากผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๓๐ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
๖. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ฉบับที่ - วันที่ - เดือน - พ.ศ. -

วันที่รับรอง : วันที่ ๑๓ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

วันที่หมดอายุ : วันที่ ๑๒ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ลงนาม

(นายเจนวิทย์ นवलแสง)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชุดที่ ๒ (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ภาคผนวก จ มาตรฐานสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา

กรอบแนวคิดและการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การที่นักท่องเที่ยวจะเลือกเข้าไปเยี่ยมชมในแหล่งท่องเที่ยวใดนั้น แหล่งท่องเที่ยวใดนั้นจะต้องมีความดึงดูดใจและความน่าสนใจอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวได้ ซึ่งศักยภาพในการดึงดูดใจสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึง ความปลอดภัย และความสามารถในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจแล้ว แหล่งท่องเที่ยวควรมีศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวด้วย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และการสนับสนุนทางด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการที่แหล่งท่องเที่ยวจะสามารถดำรงอยู่ได้ นั้น การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญทั้งในด้านการจัดการด้านการอนุรักษ์ การฟื้นฟูสภาพของแหล่งท่องเที่ยว การมีมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับตัวแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดการด้านการบริการและการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสม นอกจากนี้ จากเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เน้นการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเข้าใจต่อวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการรักษา วัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยว นั้น ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวในครั้ง นี้ จึงให้ความสำคัญต่อการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก รวมทั้งการจัดการด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นด้วย

จากแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน ได้แก่

แต่มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทำให้นักท่องเที่ยว
ไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว ทำให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วย
สำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน
ได้แก่

1. ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
2. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม
ดูแล การดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการ
ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว
- 2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการ
ดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการส่งเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้
ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ
และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว
- 3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วม
ในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ
ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือ
ผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

เกณฑ์ประเมินด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มี 2 ด้าน
ได้แก่

1. การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่
 - 1) การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
 - 2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่
 - 3) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก 4) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 5) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การตรวจประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ โดยการให้คะแนนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดใจสำคัญสำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชม ส่วนองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญของคะแนนรองลงมา และองค์ประกอบด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีความสำคัญของคะแนนน้อยที่สุด รายละเอียดของค่าคะแนนเต็มในแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10
3. การบริหารจัดการ	40
รวม	100

การกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ในการกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยววันั้น จะนำคะแนนที่ได้ไปเทียบระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้แสดงไว้ดังตารางข้างล่าง

ค่าคะแนน (ร้อยละ)	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
81 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม	★★★★★
71-80	ดีมาก	★★★★
61-70	ดี	★★★
51-60	ปานกลาง	★★
50 หรือน้อยกว่า	ต่ำ	★

ตัวอย่างการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	คะแนนเต็ม 50 คะแนน
1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	คะแนนเต็ม 35 คะแนน
1.1.1 ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ หมายเหตุ พิจารณาจากเอกลักษณ์เฉพาะตนทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของวิถีชีวิต จากชุมชนอื่น และคุณค่าที่ควรอนุรักษ์และสืบสานต่อไป เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย วิถีชีวิต การแต่งกาย ลักษณะของกิจกรรมประเพณี ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องมือ ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ลักษณะสิ่งประดิษฐ์ ระเบียบแบบแผนในการดำรงชีพร่วมกัน ฯลฯ	
ดัชนี	คะแนน
• มีเอกลักษณ์ระดับท้องถิ่น สามารถพบเห็นได้ทั่วไป	1
• มีเอกลักษณ์ระดับจังหวัด	2
• มีเอกลักษณ์ระดับภาค	③
• มีเอกลักษณ์ระดับชาติ	4
• มีเอกลักษณ์ระดับโลก สามารถพบเห็นได้เพียงแห่งเดียว	5
คะแนนที่ได้	3

1.1.2 ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี	
หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละปี ซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่	
ดัชนี	คะแนน
• กิจกรรมที่จัดขึ้นเริ่มจัดได้เพียง 1-2 ครั้ง	1
• มีการจัดกิจกรรม 2-3 ปี ต่อครั้ง และเริ่มจัดกิจกรรมมาไม่เกิน 10 ปี	2
• มีการจัดกิจกรรม 1 ครั้งต่อปี แต่เริ่มจัดกิจกรรมมาไม่เกิน 10 ปี	3
• มีการจัดกิจกรรม 1 ครั้งต่อปี และจัดต่อเนื่องกันทุกปี โดยจัดมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี	④
• มีการจัดกิจกรรมมากกว่า 1 ครั้งต่อปี และจัดต่อเนื่องกันทุกปี โดยจัดมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี	5
คะแนนที่ได้	4
1.1.3 ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม	
หมายเหตุ ความงดงามทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือการสร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็น พิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมนั้นๆ อาทิเช่น การแต่งกาย รูปแบบกิจกรรม ศิลปกรรมของงานหัตถกรรม สถาปัตยกรรมของที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวัน ฯลฯ	
ดัชนี	คะแนน
• มีความงดงาม ประทับใจ น้อยที่สุด	1
• มีความงดงาม ประทับใจ น้อย	2
• มีความงดงาม ประทับใจ ปานกลาง	3
• มีความงดงาม ประทับใจ มาก	④
• มีความงดงาม ประทับใจ มากที่สุด	5
คะแนนที่ได้	4

1.1.4 ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากความยาวนานของการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้มาตั้งแต่อดีต และยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยจะเห็นได้จากวิถีชีวิต การแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาไปบ้าง แต่ยังมีบางกลุ่มในชุมชนที่ยังคงสืบทอดภูมิปัญญาเหล่านั้นอยู่อย่างเห็นได้ชัด</p>	
ดัชนี	คะแนน
• เป็นภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่	1
• เป็นภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสมัยรัตนโกสินทร์	2
• เป็นภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสมัยอยุธยา	3
• ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสมัยสุโขทัย	4
• ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นก่อนสมัยประวัติศาสตร์	5
คะแนนที่ได้	3
1.1.5 ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดได้	
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากยุคสมัยที่ภูมิปัญญาและองค์ความรู้เกิดขึ้นและการมีประวัติศาสตร์ สืบเนื่องยาวนานมาเป็นวัฒนธรรมประเพณีจนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักฐานที่สามารถสืบค้นได้</p>	
ดัชนี	คะแนน
• เกิดขึ้นปลายสมัยรัตนโกสินทร์	1
• เกิดขึ้นสมัยรัตนโกสินทร์	2
• เกิดขึ้นสมัยอยุธยา	3
• เกิดขึ้นสมัยสุโขทัย	4
• เกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัย	5
คะแนนที่ได้	3

1.1.6 ความผูกพันต่อท้องถิ่น	
หมายเหตุ พิจารณาจากความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกับชุมชนท้องถิ่น เช่น การมีประเพณี ความเชื่อ ตำนาน นิทานพื้นบ้าน นิทานปรัมปรา	
ดัชนี	คะแนน
<ul style="list-style-type: none"> มีความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยมาก โดยชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจในสิ่งดังกล่าว 	1
<ul style="list-style-type: none"> มีความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย มีเพียงบางส่วนให้ความสนใจ 	2
<ul style="list-style-type: none"> มีความสัมพันธ์กับชุมชนปานกลาง โดยชุมชนมีการจัดงานหรือพิธีการต่างๆ เป็นประจำทุกปี 	3
<ul style="list-style-type: none"> มีความสัมพันธ์กับชุมชนสูง โดยมีการจัดงานหรือพิธีการ เป็นประจำทุกปี และมีชุมชนใกล้เคียงเข้าร่วมงานด้วย 	4
<ul style="list-style-type: none"> มีความสัมพันธ์กับชุมชนสูงมาก โดยชุมชนมีการจัดงานหรือพิธีการเป็นประจำทุกปี และมีชื่อเสียงในระดับชาติ 	⑤
คะแนนที่ได้	5

1.1.7 ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์	
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากชุมชนท้องถิ่นที่มีความสนใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของตน รวมถึงการมีหน่วยงานและองค์กรจากภายนอกให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น</p>	
ดัชนี	คะแนน
<ul style="list-style-type: none"> มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมขนาดเล็ก 1 กลุ่มโดยชุมชน แต่การดำเนินงานยังไม่ชัดเจน 	1
<ul style="list-style-type: none"> มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม 1 กลุ่มโดยชุมชน และมีการดำเนินงานที่ชัดเจน 	2
<ul style="list-style-type: none"> มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม 2-3 กลุ่มโดยชุมชนและมีการดำเนินงานที่ชัดเจน 	3
<ul style="list-style-type: none"> มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม 2-3 กลุ่มโดยชุมชน มีการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันระหว่างกลุ่ม 	4
<ul style="list-style-type: none"> มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม 2-3 กลุ่ม โดยชุมชน มีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันระหว่างกลุ่ม และมีหน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร และนโยบาย 	⑤
คะแนนที่ได้	5
คะแนนรวมข้อ 1.1 (คะแนนเต็ม 35 คะแนน)	27

1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม	คะแนนเต็ม 15 คะแนน
1.2.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
หมายเหตุ พิจารณาจากความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความยากลำบากของเส้นทางเข้าถึง ความลาดชัน ความคดเคี้ยวของถนน และความปลอดภัย	
ดัชนี	คะแนน
• มีทางเข้าถึงได้แต่ไม่สะดวก	1
• มีทางเข้าถึงได้สะดวก รถเดินได้ 2 ทาง แต่สามารถใช้ความเร็วได้ต่ำกว่า 30 กิโลเมตร/ชั่วโมง	2
• มีทางเข้าถึงได้สะดวก รถเดินได้ 2 ทาง แต่สามารถใช้ความเร็วได้เกิน 30 กิโลเมตร/ชั่วโมง	3
• มีทางเข้าถึงได้สะดวกด้วยรถยนต์นั่ง	4
• มีทางเข้าถึงได้สะดวกด้วยรถยนต์ใหญ่ ได้แก่ รถโดยสารหรือรถทัศนพาจร	5
คะแนนที่ได้	5

1.2.2 ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว	
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดอันตรายจากปัจจัยในตัวแหล่งท่องเที่ยวเอง หรือจากปัจจัยภายนอก โดยวัดจากสถิติการเกิดอันตราย เช่น น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน กระแสน้ำรุนแรง สัตว์ดุร้าย มาลาเรีย ภัยจากโจรผู้ร้าย โรคระบาดอื่นๆ เป็นต้น</p>	
ดัชนี	คะแนน
• มีเหตุอันตรายบ่อยตลอดปี	0
• มีเหตุอันตรายทุกปี แต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบางช่วงของปี	1
• มีเหตุอันตราย 1-2 ครั้งต่อปี	2
• มีเหตุอันตราย 1-2 ครั้ง ในรอบ 3 ปี	3
• มีเหตุอันตราย 1-2 ครั้ง ในรอบ 5 ปี	4
• มีเหตุอันตราย 1-2 ครั้ง ในรอบ 10 ปี หรือนานกว่า	5
คะแนนที่ได้	3

1.2.3 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดได้ภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการที่มีกิจกรรมหลากหลายจะทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนพอใจได้มากขึ้น ทั้งนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว</p>	
ดัชนี	คะแนน
• ไม่มีกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม	1
• นอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่นภายในแหล่งวัฒนธรรม 1-2 ประเภท	2
• นอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่นภายในแหล่งวัฒนธรรม 1-2 ประเภท และบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น	3
• นอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่นภายในแหล่งวัฒนธรรมมากกว่า 2 ประเภท	4
• นอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่นภายในแหล่งวัฒนธรรมมากกว่า 2 ประเภท และบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น	5
คะแนนที่ได้	5
คะแนนรวมข้อ 1.2 (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)	13
คะแนนรวมข้อ 1 (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)	40

2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	คะแนนเต็ม 10 คะแนน
--	--------------------

2.1 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	คะแนนเต็ม 5 คะแนน
หมายเหตุ พิจารณาจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ เพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน และข้อจำกัดในการพัฒนาต่อไปในอนาคต	
ดัชนี	คะแนน
<ul style="list-style-type: none"> ยังไม่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และมีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาต่อไปในอนาคต 	1
<ul style="list-style-type: none"> มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้เป็นบางช่วงเวลา และมีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาต่อไปในอนาคต 	2
<ul style="list-style-type: none"> มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ปานกลาง แต่มีข้อจำกัดบางประการในการพัฒนาต่อไปในอนาคต 	3
<ul style="list-style-type: none"> แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ดี แต่มีข้อจำกัดบางประการในการพัฒนาต่อไปในอนาคต 	④
<ul style="list-style-type: none"> แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้อย่างสะดวกสบายและยังสามารถพัฒนาต่อไปได้อีก 	5
คะแนนที่ได้	4

2.2 สักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก	คะแนนเต็ม 5 คะแนน
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากการมีกลุ่มองค์กรทั้งภายในและภายนอกในระดับต่างๆ ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน</p>	
ดัชนี	คะแนน
<ul style="list-style-type: none"> มีการจัดตั้งกลุ่มโดยชุมชน เพื่อกำหนดนโยบาย วางแนวทางการจัดการท่องเที่ยว แต่ยังไม่สัมฤทธิ์ผลที่ชัดเจน 	1
<ul style="list-style-type: none"> มีกลุ่มองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 	2
<ul style="list-style-type: none"> มีหน่วยงาน กลุ่มองค์กรท้องถิ่น และภาคเอกชนให้การสนับสนุน และให้คำปรึกษาด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 	3
<ul style="list-style-type: none"> มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 	4
<ul style="list-style-type: none"> มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น ร่วมกันให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 	⑤
คะแนนที่ได้	5
คะแนนรวมข้อ 2 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	9

3. การบริหารจัดการ	คะแนนเต็ม 40 คะแนน
--------------------	--------------------

3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	คะแนนเต็ม 15 คะแนน
---	--------------------

3.1.1 การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

หมายเหตุ พิจารณาจากสภาพทั่วไปจากการดูแลรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ภายในแหล่งท่องเที่ยว

ดัชนี	คะแนน
• มีการดูแลรักษาน้อยมาก	1
• มีการดูแลรักษาน้อย	2
• มีการดูแลรักษาปานกลาง	3
• มีการดูแลรักษาดี	4
• มีการดูแลรักษาดีมาก	5
คะแนนที่ได้	4

3.1.2 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่

หมายเหตุ พิจารณาจากดัชนี 3 ด้าน ดังนี้

ก. การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักผ่อน

ข. การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ หรือฤดูกาล

ค. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ

ดัชนี	คะแนน
• ไม่มีการจัดการในข้อ ก. ข. และ ค.	0
• มีการจัดการในข้อ ก. ข. และ ค. น้อยมากและไม่เป็นระบบ	1
• มีการจัดการในข้อ ก. ข. และ ค. โดยมีระเบียบการปฏิบัติเป็นหลักฐานอยู่บ้าง แต่การปฏิบัติมีข้อบกพร่อง	2
• มีการจัดการที่เป็นระบบหรือได้มาตรฐาน 1 ข้อ	3
• มีการจัดการที่เป็นระบบหรือได้มาตรฐาน 2 ข้อ	4
• มีการจัดการที่เป็นระบบหรือได้มาตรฐานครบ 3 ข้อ	5
คะแนนที่ได้	2

3.1.3 การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากแผนการดำเนินงานติดตามและประเมินผลกระทบการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวที่มีการติดตามและวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว รวมถึงการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และความต่อเนื่องของการดำเนินงาน</p>	
ดัชนี	คะแนน
• ไม่มีแผนการดำเนินงาน	0
• มีแผนการดำเนินงาน แต่ไม่มีการติดตามวิเคราะห์ผล	1
• มีแผนการดำเนินงาน และมีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงตามแผนการดำเนินงาน แต่ไม่มีการดำเนินการอื่นๆ	2
• มีแผนการดำเนินงาน มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงตามแผนการดำเนินงาน และมีการวิเคราะห์ประเมินผล	3
• มีแผนการดำเนินงาน มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงตามแผนการดำเนินงาน มีการวิเคราะห์ประเมินผลและมีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว	④
• มีแผนการดำเนินงาน มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงตามแผนการดำเนินงาน มีการประเมินผล มีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกปี	5
คะแนนที่ได้	4
คะแนนรวมข้อ 3.1 (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)	10

3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว	คะแนนเต็ม 25 คะแนน		
<p>3.2.1 การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว หมายเหตุ พิจารณาจากการดำเนินงานด้านการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว โดยมีการจัดการที่เหมาะสมให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการ หรือไม่มีประสิทธิภาพ ให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรง ให้ 1 คะแนน</p>			
ดัชนี	คะแนน		
• มีจำนวนบุคลากรด้านบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว	0	0.5	1
• มีระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	0	0.5	1
• มีการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและต้องมีความเหมาะสมกลมกลืนกับสภาพพื้นที่	0	0.5	1
• มีการจัดการด้านอาหารและโภชนาการที่พอเพียงและถูกสุขลักษณะ	0	0.5	1
• มีการจัดการด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น มีการออกแบบและใช้วัสดุก่อสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ประหยัดพลังงาน และมีระบบกำจัดของเสียที่ได้มาตรฐาน	0	0.5	1
คะแนนที่ได้	3		

3.2.2 การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว			
<p>หมายเหตุ การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย</p> <p>หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการ หรือไม่มีประสิทธิภาพ ให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรง ให้ 1 คะแนน</p>			
ดัชนี	คะแนน		
<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อพื้นที่สงวนและพื้นที่อนุรักษ์ของแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 	0	0.5	1
<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ และไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดี หรือวัฒนธรรมของชาติ 	0	0.5	1
<ul style="list-style-type: none"> มีการศึกษา วิจัยสภาพแวดล้อมของพื้นที่ และนำข้อมูลที่ได้มาวางแนวทางที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งวัฒนธรรม 	0	0.5	1
<ul style="list-style-type: none"> มีการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น และนำข้อมูลที่ได้มาวางแนวทางการดำเนินการท่องเที่ยวที่ไม่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ประเพณีของคนในท้องถิ่น 	0	0.5	1
<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลให้แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรม เช่น ไม่ทำให้เกิดปริมาณขยะและของเสียที่ขัดต่อทัศนียภาพ 	0	0.5	1
คะแนนที่ได้	2.5		

3.2.3 การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก			
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากกิจกรรมและการดำเนินงานต่างๆ ที่ให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว พนักงานนำเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนที่อยู่โดยรอบ หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการ หรือไม่มีประสิทธิภาพ ให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรง ให้ 1 คะแนน</p>			
ดัชนี	คะแนน		
<ul style="list-style-type: none"> มีศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ประจำ 	0	0.5	1
<ul style="list-style-type: none"> มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบ 	0	0.5	1
<ul style="list-style-type: none"> มีการจัดเส้นทางศึกษาแหล่งวัฒนธรรมและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว 	0	0.5	1
<ul style="list-style-type: none"> มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และการอนุรักษ์เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม 	0	0.5	1
<ul style="list-style-type: none"> มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 	0	0.5	1
คะแนนที่ได้	3.5		

3.2.4 ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	
<p>หมายเหตุ พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการ หรือไม่มีประสิทธิภาพ ให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรง ให้ 1 คะแนน</p>	
ดัชนี	คะแนน
<ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ 	1
<ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน 	2
<ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 	3
<ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 	④
<ul style="list-style-type: none"> • มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว 	5
คะแนนที่ได้	4

3.2.5 ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

หมายเหตุ พิจารณาจากการที่ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์และรายได้จากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการหรือไม่มีประสิทธิภาพ ให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรง ให้ 1 คะแนน

ดัชนี	คะแนน		
• ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	0	0.5	①
• ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว	0	0.5	①
• ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง	0	0.5	①
• ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์	0	0.5	①
• ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง	0	0.5	1
คะแนนที่ได้	4.5		
คะแนนรวมข้อ 3.2 (คะแนนเต็ม 25 คะแนน)	17.5		

คะแนนรวมข้อ 3 (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)	27.5
---	-------------

ผลการให้คะแนน

องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	40
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	9
3. การบริหารจัดการ	40	27.5
รวมทั้งสิ้น	100	76.5

ผลการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ด้านของการประเมินแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในทุกดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนอัมพวา ได้คะแนนรวมทั้งสิ้น 76.5 คะแนน ซึ่งจัดว่ามีมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับดีมาก หรือได้สัญลักษณ์ ★★★★★